martin beck

Polisiye

GÜLEN POLİS

Maj Sjöwall / Per Wahlöö

Türkçesi: Aydın Arıt

İNKILÂP

Maj Sjdwall - Per Wahloo

GÜLEN *POLİS*

POLİSİYE

Çeviren: Aydın Ant

İNKILÂP

Editör Hasan Öztoprak

Sayfa Tasarımı Ümit Yavuz

Baskı:*İnkılâp Kitabeyi*

Sanayi ve Ticaret. A.Ş. 100.Yıl Matbaacılar Sitesi

4.Cad. No: 38 Bağcılar / İstanbul

ISBN 975-10-2286-X05 06 07 08 7 6 5 4 3 2 1

İNKILÂP

Ankara Caddesi, No:95 Sirkeci 34410 İSTANBUL

Tel: (0212) 514 06 1011 (Pbx)

Fax: (0212) 514 0612

posta@inkilap.com

Per Wahlöö: 1926 İsveç doğumlu. Tarih eğitimi alan yazar, uzun bir süre polis muhabirliği yaptı. Dünyanın pek çok ülkesini gezdikten sonra İsveç'e yerleşerek yazarlık yapmaya başlayan Wahlöö 1975 yılında öldü.

Maj Sjöwall: 1935 İsveç doğumlu Sjövvall, 1962 yılında Per Wahlöö ile evlendi. 12 yıl boyunca birlikte Martin Beck serisini yazan çift, dünyanın en çok okunan polisiye dizilerinden birini yarattı.

Aydın Ant (1926-2003): İstanbul Robert Kolej'deki öğrenimini yarıda bırakarak Amerika'ya gitti ve iki yıl kaldı. İlk öyküsü (Son Penaltı) 1958'de Yeni İstanbul'da yayınlanan Arıt, yazarlığa roman ve tiyatro oyunlarıyla devam etti.

1

13 Kasım akşamı Stockholm'de gökyüzü delinmişçesine yağmur yağıyordu. Martin Beck ile Kollberg, güney bölgesi varoşlarındaki Skarmarbrink metro istasyonundan pek uzağa düşmeyen sözü geçen İkinci kişinin evinde karşılıklı geçmişler, satranç oynuyorlardı.

Son birkaç gündür işlerin durgun gitmesine koşut olarak, bir bakıma kendilerine izin vermişler, kafa dinliyorlardı.

Martin Beck çok kötü bir satranççı olmasına karşın, yine de oynardı. Kollberg'in iki aydan gün almış bir kızı vardı. Bu belirli akşam bebe bakıcılığı yapma zorunluluğunda kalmıştı. Martin Beck'e gelince, mutlaka gerekmediği sürece evine gitmemeyi alışkanlık haline getirmişti. Hava kötünün kötüsüydü. Dalga dalga saldıran yağmur orduları damları silip süpürüyor, ardı arkası kesilmez sert darbelerle pencere camlarını zorluyorlardı. Sokaklara boş gözüyle bakılabilirdi. Ara sıra koşturduğu görünen tek tük kişilerin böyle bir gecede dışarıda olmalarını gerektirir önemli nedenleri vardı. Strandvagen'deki Amerikan Elçiliği'nin önünde ve de oraya yönelik çevresi yollarda dört yüz on iki polis, sayısı iki katına ulaşan göstericilerle çatışmaktaydı. Polis göz yaşartıcı bombalar, tabancalar, kırbaçlar, coplar, otomobiller, motosikletler, kısa dalga telsizler, pilli megafonlar, toplum köpekleri ve de birden gemi azıya alan sinirli atlarla donatılmıştı. Göstericiler bir mektup ve de kova kova boşalan yağmur altında yazıları giderek akıp silikleşen karton dövizlerle silahlanmışlardı. Onlara türdeş bir topluluk gözüyle bakmak doğrusu kolay değildi. Çünkü kalabalık akla gelebilecek her tür insandan oluşmaktaydı: cin pantolonlarıyla aba kabanları içinde on üç yaşındaki okul öğrencisi kızlar ve de politikaya ölesiye ciddi bulaşmış üniversiteli gençlerden tutun da kışkırtıcılar, anadan doğma profesyonel belalılara varıncaya dek her türlüsünü, dahası, başında beresi ve elinde ipekli mavi şemsiyesiyle seksen beş yaşında bir kadın ressamı bile görme olanağı bulunuyordu. Ortaklaşa bir güçlü güdü onları birleştirip bütünleştirerek yağmura ve daha kaşıklarına çıkacak ne varsa buna karşı meydan okumaya itmişti. Öte yanda polis, hiç

de örgütün seçme kişilerinden oluşma değildi. Kentin tüm karakollarından devşirilme, derme çatma bir alaydı. Çünkü bir doktor tanıdığı ya da kaytarma ustası olan her polis bir yolunu bulup bu tatsız görevden kaçma başarısını göstermişti. Geriye, işi bile isteye ve severek üstlenenlerle "çaylak" olarak anılagelen kaytarma yollarından henüz habersiz, çok genç ve toy polisler kalıyordu. Kaldı ki, çaylaklar ne yaptıklarını, niçin yaptıklarını biliyor değillerdi. Bu konularda hiç aydınlatılmamışlardı. Atlar gemlerini çiğneyerek şahlanıyor, arada elleri tabanca kılıflarına giden polisler coplarıyla saldırı üstüne saldın tazeliyorlardı. Bir küçük kız yıllar sonra bile unutulmayacak bir döviz taşımaktaydı: GÖREV BAŞINA! PİÇ ÜRETİMİNE DEVAM. POLİSE YETİŞTİR ADAM!

Yüzer kiloluk üç devriye polisi kendilerini balıklama

kızın üzerine attılar, dövizi paramparça yırttılar ve onu yerlerde sürükleyerek polis arabasına tıkıp kollarını büktüler, memelerini mıncıkladılar. Daha bugün on üçüne bastığı için, henüz göğüsleri çıkmamıştı.

Toplam, elliyi aşkın kişi yakalandı. Çoğunun yüzü gözü kan içindeydi. Aralarında kimi tanınmış kişiler de vardı ki, gazetelere bu konuda sütun sütun yazı döşenmekten ya da radyo ve televizyonda seslerini duyurup yüzlerini göstermekten yoksun kimseler değillerdi. Bu tip kişileri karşılarında gören bölge karakollarının nöbetçi çavuşları, bir titreme nöbetine tutulmanın ardı sıra, özür dileyen gülücükler ve de yere koşut bel kırmalarla onları kapılara dek uğurlamadaydılar. Diğerlerine gelince, kaçınılmaz sorgulama süresince bu hoşgörünün binde birini bile göremediler. Bir atlı polis atılan boş bir şişeyle başından yaralanmıştı ve de bunu biri atmıştı mutlaka.

Harekâtı, askeri okulda eğitim görmüş yüksek rütbeli bir güvenlik görevlisi yönetmişti. Kendisi bir dirlik ve düzenlik kurma yetkilisi olarak ün salmıştı. Yaratageldiği kargaşa ve karmaşa tablosunu övünçle anıyordu.

Skarmarbrink'deki evde, Kollberg satranç taşlarını topladı, bir tahta kutuya doldurdu ve satranç tahtasını şak diye kapadı. Akşam kursundan dönen karısı doğruca yatmaya gitmişti.

Kollberg böbür böbür böbürlenerek: "Şu oyunu hiç öğrenemeyeceksin," dedi. Boynu bükük Martin Beck: "Özel bir yetenek ve beceri gerektirdiği söylenir," karşılığında bulundu. "Satranç sezgisi deniyor sanırım." Kollberg konu değiştirdi:

"Bahse girerim, bu akşam Strandvagen'de kan gövdeyi götürmüştür."

"Ben de aynı düşüncedeyim. Sorun ne?" "Elçiye bir mektup iletmek istiyorlardı," dedi Kollberg. "Bir mektup. Niye postayla göndermezler bunu?" "Yankı uyandırmaz da onun için." "Uyandırmaz, evet, ama öylesine aptalca bir girişim ki, kişi insanlığından utanıyor." "Evet," diyerek katıldı Martin Beck. Şapkasıyla paltosunu giymiş, kapıdan çıkmak üzereydi. Kollberg hemen ayağa kalktı: "Senle geliyorum." "Çıldırdın mı?"

"Canım şöyle azıcık dolaşmak istiyor." "Bu havada?" Koyu mavi poplin pardösüsünü sırtına geçirmek için uğraşan Kollberg,

"Ben yağmursever bir hayvanım," dedi. Martin Beck takıldı: "Nezlemi kıskanmış olmayasın?" Martin Beck ile Kollberg polistiler. Her ikisi de cinayet masasındandı. Şimdilik elleri boş olduğu için kendilerini gönül rahatlığı içinde tembelliğin koynuna kapıp koyuverebillrlerdi.

Kentin kenar semtlerinde polis görme olanağı yoktu. Dörtyol ağzındaki yaşlı Hanım, yanına yaklaşıp selam verdikten sonra, kendisini kolundan tutarak karşı kaldırıma geçirecek güleç yüzlü yardımsever polisi boşuna bekledi durdu. Az önce bir vitrin camını tuğlayla kırmış olan kişinin kaygılanması gereksizdi. Çünkü hızla yaklaşmakta olan bir polis arabasının suçlu yüreklere korku salan siren onu eyleminden alıkoymayacaktı. Polisin başını kaşıyacak zamanı yoktu. Daha bir hafta öncesi polis müdürü bir genelge yayımlayarak,

Amerikan Elçisi'ni, Lyndon Johnson ile Vietnam Savaşını sevmeyen kişilerin mektup verme ya da buna benzer davranışlarına karşı korumak zorunluluğunda oldukları için, polisi yasal görevlerinin birçoğundan affetmek gerekeceğini bildirmişti.

Dedektif Komiser Lennart Kollberg de Lyndon Johnson ile Vietnam Savaşını sevmezdi, ama yağmur altında kent sokaklarında dolaşmayı severdi.

Gecenin on birinde yağmur hâlâ indirmekteydi ve de gösteriye durdurulup dağıtılmış gözüyle bakılabilirdi. Bu sıra Stockholm'de sekiz cinayet işlendi ve de bir cinayet girişiminde bulunuldu.

2

Üzgün gözlerle camdan dışarı bakan adam, yağmur, diye düşündü. Kasım karanlığı ve yağmur, soğuk ve koşuşma. Yaklaşan kışın öncüleri. Yakında kar başlardı. Bu sıra kentin hiçbir yanı çekici değildi. Çıplak ağaçları ve de eski püskü, hantal apartmanlarıyla en başta burası. Daha başlangıçtan yanlış bir görüşle ele alınıp planlanmış, rüzgâra açık bir meydan. Belirli hiçbir yöne ulaşan yolu yoktu, hiçbir zaman da olmamıştı. Çok önceleri başlatılıp bir türlü bitirilememiş görkemli kent planının korkunç bir anısı olarak orada bulunageldiği için olduğu yerde duruyordu işte. Ne ışıklı dükkân camları vardı ne de insanlar kaldırımlarda. Sadece ulu, yapraksız ağaçlar ve de donuk beyaz ışıkları ıslak araba damlarıyla çamurlu su birikintilerinden yansıyan sokak lambaları.

Yağmur altında öylesine uzunca bir süre taban tepmişti ki, saçları ve pantolon paçaları sırsıklamdı. Şimdi de nemin bacakları boyunca ve de ensesinden omuz başlarına doğru soğuk soğuk yayıldığını duyuyor, hafifçe ürperiyordu.

Yağmurluğunun üst iki düğmesini çözdü, sağ elini ceketinin içine daldırıp, tabancanın kabzasını okşadı. O da soğuk ve ıslakça yapışkandı.

Bu dokunuş, koyu mavi poplin pardösülü adamı apansız ürpertti. Birtakım başka şeyler düşünmeye çalıştı. Sözgelişi, Andraitz'deki otelin balkonu. Beş ay önce tatilini orda geçirmişti. O yerinden kımıldamaz sıcağı getirdi aklına ve de sahili olduğunca kucaklayan güneşin parlak ışıklarını. Ya o balıkçı tekneleri ve koyun ötesindeki ufuklara ulaşmak için dağın tepelerinden aşıp gelen sınır tanımaz, masmavi gökyüzü?

Sonra yılın bu zamanı orda da yağmur yağıyordur herhalde, diye düşündü. Üstelik evlerde merkezi ısıtma da yoktu, yalnızca koca kütükler yanan ocaklar vardı. Derken baktı, artık aynı sokakta değildi. Yakında yine yağmur altına inmek zorunda kalacaktı.

Ardındaki basamaklarda birinin varlığını duydu. Bunun, on iki durak önce kentin merkezi olan Klarabergsgatan'daki Ahlens mağazası önünden binen kişi olduğunu biliyordu.

Yağmur, diye düşündü. Hiç sevmiyorum. Aslında tiksiniyorum. Acaba bir üst rütbeye ne zaman yükseleceğim? Hem burada işim ne benim? Niye evde onunla birlikte sıcacık yatağımda...

İşte son düşüncesi bu oldu.

Üst yanları krem renginde ve damı griye boyalı çift katlı bir kırmızı otobüstü. Leyland Atlantean tipi olup, İngiltere'de yapılmıştı. Ne var ki, henüz iki ay önce yürürlüğe konan İsveç'in sağdan trafik akımı düzenince kurgulanagelmişti. Bu belirli gecede, Stockholm'ün dört numaralı güzergâhı olan Bellmanstro-Djurgarden-Karlberg arası gidiş-geliş yolunda servise konmuştu. Şimdi kuzeybatı yönünde yol alarak, Norra Stationsgatan terminaline yaklaşmaktaydı. Burası, Stockholm ile Solna arası kent sınırının hemen birkaç metre gerisinde yer alıyordu.

Stockholm'ün bir banliyösü olan Solna, iki kent arası sınır haritada yalnızca noktalı bir çizgi gibi görülse de, bağımsız bir belediye yönetimi kuruluşunda işlem görür.

Büyüktü bu kırmızı otobüs. On iki metreyi aşkın uzunlukta ve de yaklaşık beş metre yüksekliğinde. On beş tonun üstünde bir ağırlığı vardı. Farları yanıyordu ve de Karlbergsvagen'in ıssız sokaklarında sıra sıra dizili yapraksız ağaçlar arasından geçerken, buğulu camlarıyla içerisi sıcak, sinirleri gevşetici bir görünüm taşıyordu. Sonra sağa, Norrbackagatan'a saptı. Norra Stationsgatan'a inen uzun bayırda motorun sesi hafiflemişti. Yağmur sac damı ve camları var gücüyle dövüyordu. Sırtlarında ağır yükleriyle yokuş aşağı amansızca kayan tekerlekler, iki yanlarına fışır fışır su sütunları sıçratmaktaydı.

Caddeyle birlikte bayır da sona eriyordu. Otobüsün otuz derecelik bir açıyla Norra Stationsgatan'a sapması gerekirdi. Oradan öte güzergâhın sonuna sadece üç yüz metrelik bir yolu kalıyordu.

Şu sıra taşıtı gözleyen tek kişi, Norrbackagatan'ın yüz elli metre kadar ötesindeki bir evin duvarına sıkı sıkıya yapışmış duran bir adamdı. O da bir camı kırmak üzere olan bir hırsızdan başkası değildi. Otobüsü fark etmiş

olmasının nedeni, bu koca şeyi ayak altında görmek istemeyişindendi. İşte şimdi sindiği yerde onun defolup geçmesini bekliyordu.

Köşe başında yavaşladığını ve de yanıp sönen yan lambalarıyla sola dönmeye çalıştığını gördü. Derken gözden silindi. Yağmur öncesinden de hızlı indiriyordu. Adam elini kaldırıp camı kırdı.

Ancak dönüşün asla tamamlanamadığını gözden kaçırdı.

Çift katlı kırmızı otobüs dönemecin orta yerinde biran durur gibi oldu. Sonra dümdüz karşı yana yol aldı, kaldırıma çıktı ve de Norra Stationsgatan'ı öteki terk edilmiş hurda deposundan ayıran telörgüye saplanıp kaldı.

Evet, saplanıp kaldı.

Motor stop etti, ama farlar ve de içerinin ışığı hâlâ yanıyordu.

Buğulu camlar, soğuk ve karanlığın içinde ışıl ışıl ışıldamakta devam ettiler.

Ve de yağmur metal damı kırbaçlıyordu.

13 Kasım 1967 tarihinin bu gece vaktinde saatler on biri üç geçtiğini gösteriyorlardı.

Stockholm'de.

3

Kristiansson ile Kvant Solna'nın telsizli devriye polisleriydi.

Pek verimli olmayan meslek yaşamları süresince bini aşkın sarhoş toplamışlar ve de bir düzine hırsızı suçüstünde yakalamışlardı. Hele bir keresinde, ırzına geçip öldürmeye hazırlanan bir seks manyağını yakalamakla, altı yaşında bir kızın canını kurtarmışlardı.[-4] Henüz beş ayını doldurmamış bir olaydı bu. Rastlantı bir zafer olmasına karşın, o sıra yarattığı büyük övgü sarhoşluğundan daha kendilerini sıyıramadıkları gibi, zaten böyle bir niyet de taşımıyorlardı.

Bu belirli gecede, silme bira dolu birer bardak dışında, hiçbir şey tutmamışlardı. Ama bu yaptıkları belki de kuralları çiğnemek olduğu için bilmezlikten gelmek en doğrusuydu.

On buçuğa az kala bir telsiz emrine uyarak, Hauivudsta dolaylarında bulunan Kapellgatan'daki bir adrese gitmişlerdi. Orada biri, dış basamaklar üzerinde hareketsiz bir gövdenin serilmiş yatmakta olduğunu bildirmişti. Oraya varmaları sadece üç dakika sürdü. Benekli partal paltosu, partal ayakkabıları ve de buruş buruş siyah pantolonu içinde bir insanoğlu kuşkuya yer bırakmaz bir biçimde sokak kapısının önünde dört parça olmuş yatıyordu. İçerdeki ışıklı holde terlikli ve sabahlıklı yaşlıca bir kadın dikilmiş duruyordu. Anlaşılan, şikâyet ondan gelmişti. Cam kanatlı kapının ardından polislere el etti. Sonra bunu biraz aralayıp kolunu uzatarak, kalıp gibi hareketsiz yatan gövdeyi gösterdi.

"Aha! Bu da ne mene şeymiş bakalım?" dedi Kristiansson.

Kvant eğilip kokladı. Yüzünü buruşturarak, "Sızıp kalmış," diye söylendi. "Yardım et, Kaile." Kristiansson tez canlı değildi: "Dur bakalım hele!"

"Ne?"

Kristiansson sahte bir nazikliğe bürünerek sordu: "Siz bu adamı tanır mısınız Bayan?" "Tanıdığımı söyleyebilirim." "Nerde oturur?"

Kadın, holün üç metre içerisinde bulunan bir kapıyı gösterdi:

"Orda işte! Kapıyı açmak için uğraşırken olduğu yerde yığılıp kaldı."

Kristiansson başını kaşıyarak:

"Evet, doğru," dedi. "Anahtar elinde duruyor. Yalnız mı yaşar?"

"Böyle sarhoş bir morukla kim yaşayabilir?" diye karşılık verdi yaşlı Hanım.

Kvant kuşkulu bir sesle sordu: "Ne yapmayı düşünüyorsun?"

Kristiansson onu cevapsız bıraktı. Önce eğilip, matiz sarhoşun elinden anahtarı aldı. Sonra, yılların deneyiminden geçmiş bir tutuşla adamı ayakları üstüne dikti. Ön kapıyı diziyle iteleyip açarak, sızakalmış ihtiyarı evin İçine sürükledi. Kadın kenara çekilip yol verdi, Kvant da dış

basamakların üstünde kaldı. Her ikisi de sahneyi sessiz bir hoşnutsuzlukla izliyordu.

Kristiansson iç kapıyı açtı, odanın ışığını yaktı ve de adamın sırtından ıslak yağmurluğunu çıkardı. Sarhoş sendeledi ve de yatağa devrilerek şöyle homurdandı: "Sağol, Bayan."

Sonra bir yanına dönerek yine sıza kaldı. Kristiansson anahtarlığı yatağın baş ucundaki tahta iskemlenin üstüne bıraktı, ışığı söndürdü ve de kapıyı çekip arabaya döndü.

"İyi geceler, Bayan," dedi camdan uzanarak.

Kadın ona kenetli dudaklarla ters ters baktı, başını geriye devirip evin içinde gözden silindi.

Kristiansson insanlara duyduğu büyük sevgiden yapmamıştı bunu, fakat üşengeç oluşundan ötürü böyle davranmıştı.

Bunu Kvant'dan iyi kimse bilemezdi. Malmö'de henüz sıradan devriye polisleri olarak kolgezdikleri zamanlar, Kristiansson'un sarhoşları sırtlaya sürükleye yollardan, dahası köprülerden geçirip komşu karakol bölgesine taşıdığını çok görmüştü.

Direksiyon başında Kvant oturuyordu. Kontağı açarken şöyle homurdandı:

"Bir de Siv bana üşengeç olduğumu söyler. Gelsin de seni görsün."

Siv, Kvant'ın sevgili biricik karısı ve de tek konuşma konusuydu.

"Niçin kendimi boşuna yokuşa süreyim?" dedi Kristiansson filozofça.

Kristiansson ile Kvant kalıp ve görünüşte birbirinin benzeriydiler. Her ikisi de 1,83 boyunda, sarı saçlı, geniş omuzlu ve de mavi gözlüydü. Ne var ki, huyları çok değişikti ve de olayları her zaman için aynı açıdan görmezlerdi. İşte bu da üstünde görüşbirliğine varamadıkları sorunlardan biriydi.

Kvant sapına dek dürüst kişiydi. Gördüğü olaylardan asla ödün vermezdi. Ama öte yandan da, olabildiğince az şey görmekte uzman kesilmişti.

Arabayı tam bir sessizlik içinde yavaş yavaş sürüyordu. Havudsta'dan uzanan dolambaçlı yolu izleyerek Polis Eğitim Koleji'nin önünden geçti. Sonra yazlık çay bahçelerini kapsayan bir bölgenin sokaklarına saparak demiryolu müzesini, Ulusal Bakteriyoloji Laboratuvarı'nı ve de Körler Okulu'nu geride bıraktı. Derken üniversite bölgesinin geniş bir alanda yayılan boy boy fakülte kuruluşları arasından döne dolana yol alarak demiryolları genel müdürlüğü yapısı önünden en sonunda doğruca Tomtebodavagen'e çıktı.

Tek kişiye rastlamanın olağanüstü sayılacağı bölgelerden dolaşarak arabayı geçirmesi bakımından, doğrusu zekice düşünülmüş bir yön saptamasıydı. Bütün yol boyunca tek bir arabayla karşılaşmadılar. Sadece iki yaratık gördüler: önce bir kedi, sonra bir kedi daha.

Tonıtebodavagen'in sonuna geldiklerinde, Kvant arabayı durdurdu. Radyatörü Stockholm kent sınırından tanı bir metre uzaklıktaydı. Boşta çalışan motorun mırıl mırıl sesini dinleyerek, nöbetin geri kalan dakikalarını kazasız belasız atlatmanın yollarını tasarlıyordu.

Eğer sıkıysa geldiğin yoldan geri dön de erkek olduğunu anlayalım, diye düşünen Kristiansson, yüksek sesle dedi ki:

"Bana on kuron borç verebilir misin?" Kvant başını salladı, göğüs cebinden cüzdanını çıkardı ve de on papeli meslektaşının yüzüne bile bakmaksızın eline toka etti. Aynı anda çabuk bir karara vardı. Eğer kent sınırını aşıp Norra Stationsgatan yolunu kuzeydoğu doğrultusundan giderek beş yüz metre kadar izleyecek olsa, Stockholm'de yalnızca iki dakika kalma gereğini duyarlardı. Sonra hemen oradan Eugeniavagen'e sapabilir ve de hastanenin önünden geçerek Haga Park'ı da katettikten öte Kuzey Mezarlığı boyunca yol alıp en sonunda polis merkezinin kapısında kendilerini bulurlardı. Bu arada nöbet süreleri de sona ermiş olur ve de şu kötü havada bir de insan denen bela sever yaratıklara bulaşma olanağı bulmaksızın sıcacık yataklarında soluğu alırlardı.

Araba Stockholm'e girdi ve sola dönüp Norra Stationgsgatan'a yöneldi.

Kristiansson onluğu cebine atarak esnedi. Sonra da kovadan boşalırcasına yağan yağmurun aralığından bakıp şöyle dedi:

"Orda, bu yana doğru koşturan bir dangalak var."

Kristiansson ile Kvant, ülkenin en güney ucunda yer alan Skane ilindendiler. Sözcük düzenleri, şivelerine uygun olarak, hiç de imrenilir bir özellik taşımazdı.

"Ula, çömezin iti de var," dedi Kristiansson. "Kolu da var, el ediyor."

"Haşlakın teki, bana aş olmaz."

Köpekli adam, ki gülünç denecek denli küçük bir köpekti, hayvanı peşi sıra su birikintileri içinden çeke sürükleye, yolun ortasına fırlayıp, kendini arabanın önüne attı.

Çabucak frene basan Kvant,

"Canın cehenneme!" diye sövdü. Yan camı indirip gürledi: "Tekerleklerin altına atmak istiyorsan kendini, başka araba mı bulamadın?"

Adam parmağını yolun öbür başına uzatarak, soluk soluğa kekeledi:

"Orda... orda... bir otobüs var orda."

"Ne yapalım varsa?" diye çıkıştı Kvant kabaca. "Ya sen elin garip itine böyle davranmaktan utanmıyor musun? Zavallı dilsiz hayvana?"

"Şey olmuş... bir kaza olmuş orda."

"Tamam. Olmuşsa bakarız." dedi Kvant sabırsızca. "Sen açıl arabanın önünden."

Arabayı sürdü. Bu ara omzu üstünden bağırmayı da unutmadı:

"Bir daha böyle davrandığını görmeyelim." Kristiansson yağmurun aralığından bakarak, isteksizce konuştu: "Evet. Otobüsün teki yola sığmayıp kaldırıma tırmanmış. Şu çift kat hantoşlardan."

"Işıkları da yanıyor," dedi Kvant. "On kapısı da açık. Hopla da bir göz at, Kaile."

Otobüsün arkasına çekip durdu. Kristiansson kapıyı açtı, eli kendiliğinden omuz kayışını düzeltirken, her zamanki sözler ağzından döküldü:

"Aha! Bu da ne mene şeymiş bakalım?"

Kvant gibi, onun da ayağında çizme, sırtında parlak düğmeli deri ceket vardı ve de belinde copla tabanca taşıyordu.

Kvant arabadan çıkmamıştı. Oturduğu yerde, Kristiansson'un rahat adımlarla otobüsün açık duran ön kapısına doğru ilerlemesini izliyordu.

Onun korkuluk demirine tutunarak kendini tembelce basamağa çektiğini ve de otobüsün içine bir göz attığını Kvant gördü. Derken bir çığlık koyuverip olduğu yere çömeldi. Aynı anda sağ eli de tabancasının kılıfına girmişti.

Kvant ani kavramayla tepki gösterdi. Devriye arabasının kırmızı lambalarını, ışıldağını ve de turuncu çakarını yakmak ancak bir saniyesini aldı.

Kvant arabanın kapısını açtığı gibi, boşanan yağmurun altına fırladığında, Kristiansson otobüsün yanında hâlâ çömelmiş duruyordu. Yine de, Kvant 7.65'lik Walter'ini çekip horoz kaldırmaktan kendini alamamıştı. Dahası, kol saatine göz atacak zaman bile bulmuştu.

Tastamam on biri on üç geçiyordu.

4

Norra Stationsgatan'a ilk gelen rütbeli polis Gunvald Larsson oldu.

Kungsholmen polis merkezindeki masasının başında oturmuş, çapraşık anlatılı ve de can sıkıcı bir raporu belki de yüzüncü kez ezgin bezgin gözden geçirirken, bir yandan da Insanların ne demeye evlerine gitmediklerini merak edip duruyordu.

Mutlu bir sonuca bağlanan sokak gösterilerinin aşkına merdiven ve koridorlarda havalı havalı koşturup duran

Emniyet Müdürü, Emniyet Müdür Yardımcısı ve de emniyet amirleriyle, onlardan daha afralı tafralı birtakım komiserleri bu "insanlar" sınıfının içine tıkıştırmaktaydı. Bu koskoca herifler çocuksu şenliklerine

son verip, akıllarını başlarına devşirerek evlerinin yolunu tutar tutmaz, kendi de hiç bekletmeden aynı şeyi yapacaktı.

Telefon çaldı.Homur homur sesler çıkararak alıcıya uzandı:

"Alo! Larsson."

"Telsiz Merkezi konuşuyor. Bir Solna telsiz devriyesi Norra Stationsgatan'da bir otobüs dolusu ceset buldu." Gunvald Larsson duvardaki elektrikli saate gözlerini kaldırdı. On biri on sekiz geçtiğini gösteriyordu. Hemen şöyle dedi:

"Peki, bir Solna telsizli devriyesi nasıl olur da Stockholm'de bir otobüs dolusu ceset bulur?"

Gunvald Larsson, Stockholm Cinayet Masası'na bağlı bir Dedektif Komiser idi. Kaskatı dimdik tutumu nedeniyle meslekte pek sevilen bir kişi olduğu söylenemezdi.

Ancak hiç zaman yltirmediğinden, oraya varan ilk yetkili oldu.

Arabanın frenine bastı, paltosunun yakasını kaldırıp yağmurun altına adımını attı. Karşı kaldırıma fırlamış bir çift katlı kırmızı otobüs gördü. On bölümü bir telörgüyü çarpıp parçalamıştı. Hemen ardında beyaz çamurluklarıyla bir kara Plymouth duruyordu. Tüm kapılarında koca koca beyaz harflerle POLIS sözcüğü yazılıydı. Olağanüstü durum ışıklan yanmakta ve de ışıldağının hunisi Içinde ellerinde tabancalarıyla üniformalı iki devriye polisi durmaktaydı. Her ikisinin de benzi olağandışı biçimde soluktu. Biri deri ceketinin önüne küsmüştü ve de tanı bir şaşkınlık Içinde kendini pis bir mendille arıtma çabasındaydı.

"Ne olmuş burada?" diye sordu Gunvald Larsson. Polislerden biri kekeledi:

"Orda... orda bir sürü ceset... ölmüş ceset var, çok, çok... orda."

"Evet," dedi öteki. "Evet, hiç yalanı yok. Bir dolu ceset. Bir dolu da kapçık... pıtrak."

"Kendinize gelin ve de polis gibi konuşun!" diye kükredi Gunvald Larsson.

"Baş üstüne! Canlılık belirtisi gösteren biri de var."

"Bir de polis."

"Polis mi?" diye sordu Gunvald Larsson. "Evet. Bir C.l.D."8[-1].

"Kendisini tanırız. Vasterbega memurlarından. Cinayet Masası dedektifi."

"Ama adını bilmeyiz. Mavi yağmurluklu, ama cansız." Çifte telsizli polisler bir ağızdan, güvensizce ve de hafif sesle konuşuyorlardı.

Ufak tefek olmaktan çok uzaktılar, ama Gunvald Larsson'un yanında kediyle boy ölçüşen tarla fareleri gibi kalıyorlardı.

Gunvald Larsson 1,95 boyunda ve de yaklaşık 110 kilo ağırlığında bir devdi. Profesyonel bir ağır sıklet boksörü denli geniş omuzları ve de üstleri kıllarla kaplı, tava büyüklüğünde pençeleri vardı. Dümdüz arkaya taralı sapsarı saçlarından aşağı sular sızıyordu.

Çığlık çığlığa bağrışan birçok siren sesleri yağmurun şakırtısını bastırdı. Yankılar uyandırarak her yönden yaklaşır gibiydiler.

Gunvald Larsson serçeparmağıyla kulağını karıştırırken sordu:

"Burası Solna mı?"

Kvant kurnazca karşıladı:

"Tam kent sınırı üstünde, efendim."

Gunvald Larsson donuk mavi bakışlarını bir an Kristiansson'dan Kvant'a çevirdi. Sonra otobüsten yana adımlarını açtı.

"İçerisi şey gibi... bir mezbaha gibi," dedi Kristiansson. Gunvald Larsson otobüsün hiçbir yerine dokunmadı. Sadece açık kapıdan başını içeri uzatıp şöyle bir göz gezdirdi.

"Evet," dedi sakin bir sesle. "Tıpkı bir mezbaha."

5

Martin Beck, Bagarmossen'dekl apartman dairesinin eşiğinde durdu. Yağmurluğunu çıkarıp suyunu dış taşlığa silkeledikten sonra astı ve de kapıyı ardından kapadı.

Hol karanlıktı, ama ışığı yakma gereğini duymadı. Kızının oda kapısı altından sızan ince ışık çizgisini gördü. İçerden bir radyo ya da plak calicisinin sesi geliyordu. Kapıyı tıklatıp içeri süzüldü.

Kızı İngrid on altı yaşındaydı. Son günlerde bir hayli olgunlaştığı için Martin Beck onunla öncesinden çok daha iyi anlaşıyordu. Sakin, gerçeklerden kaçmayan,oldukça zeki bir kızdı. Onunla konuşmak adamın hoşuna gidiyordu. Kız lisenin son sınıfındaydı ve de dersleriyle arasında hiçbir anlaşmazlık yoktu. Oysa aynı tip okullar kendi zamanında "değirmen" adıyla anılırdı. Yatağında sırtüstü uzanmış okuyordu. Başucundaki masanın üstünde pikap dönüyordu. Pop müziği değildi çalan, fakat klasik bir şey. Beethoven olarak tahmin yürüttü.

"Selam," dedi adam. "Daha uyumadın mı?"

Ağzından çıkan anlamsız sözler kulağına çalınınca sustu. Son on yıl içinde şu dört duvar arasında konuşulagelen saçmalıkları bir an için kafasından geçirdi. İngrid kitabını bırakıp pikabı durdurdu:

"Selam, baba. Ne dedin?"

Adam başını sarsaladı.

"Tanrım, ne ıslak bir pantolon bu!" diyerek hayretini belirtti kız. "Bardaktan boşalırcasma mı yağıyor?" "Kovadan boşanırcasına demen daha yakışık alır. Annenle Rolf uyudular mı?"

"Herhalde. Yemekten hemen sonra annem Rolf'u sarıp sarmalayıp yatağa soktu. Dediğine bakılırsa, bizim bey kardeş üşütmüşmüş!"

Martin Beck yatağın üstüne oturdu:

"Oysa üşütmemiş mi?"

"Bana sorarsan, domuz gibi. Ama hasta numarasına yatıp, vurdu kafayı. Yalan! Yarın okuldan kaytarmak tek düşüncesi."

"Sense harıl harıl çalışmaktasın. Ne dersi bu?" "Fransızca. Yarın bir test var. Sınava çekmek istermiydin beni?"

"Ne yararı olur, kızım? Kulaktan dolma Fransızcasıyla dolaşan bir baban var. En iyisi, bir güzel uyku çek şimdi."

Oturduğu yerden kalktı. Kız usulca yorganın altına kaydı. Üstünü iyice örtüp yanağına da bir öpücük kondurduktan sonra kapıyı ardından çekmeden önce, onun şöyle fısıldadığını duydu:

"Yarın benim için dua et, baba."

"İyi geceler."

Karanlıkta doğruca mutfağa geçti ve de bir süre pencerenin önünde durdu. Yağmur biraz hızını yitirmişe benziyordu. Ama bu, mutfak penceresinin rüzgâra karşı korunmalı olmasından da ileri gelebilirdi. Martin Beck'in aklına takıldı: Amerikan Elçiliğine karşı yapılan gösteride acaba neler olmuştu? Ya gazeteler polisin tutumunu yarın nasıl vereceklerdi? Beceriksiz ve yetersiz diye mi ya da zalimce ve kışkırtıcı olarak mı? Nasıl olursa olsun, görüşler yerici olacaktı. Martin Beck yılların deneyiminden geçmiş ve de katıldığından bu yana içinde bulunduğu mesleğe bağlılıktan öte bir şey duymamış bir kişi olarak, eleştirilerin, biraz tek yanlı olsalar da, gerçekleri yansıttığını, ancak kendine itiraf edebiliyordu. İngrid'in birkaç hafta öncesi, bir akşam söyledikleri aklına düşüverdi. Kızının okul arkadaşlarının çoğu siyasal görüşlü eylemcilerdi. Mitingler düzenler, gösterilere katılırlardı ve de büyük çoğunluğu polise düşman gözüyle bakardı. Çocukken, demişti kızı, göğsümü gere gere babamın polis olduğunu söyler, bundan övünç payı bile çıkarırdım. Ne var ki, şimdi bu konuda suskun kalmayı yeğ tutuyorum.

Utanç duyduğu için değilmiş, ama dolayısıyla tüm polis örgütünü savunmak durumunda kalmayı göze almak istemezmiş.

Saçma bir şeydi, hiç kuşkusuz. Ancak gerçek yanı da vardı elbette.

Martin Beck oturma odasına geçti. Kapıya kulak koyup karısının yatak odasını dinledi. Kadının hafif horultuları duyuluyordu. Çıt çıkarmadan divan yatağı indirdi, duvar lambasını yakıp perdeleri örttü. İner kalkar divanı yeni satın almış ve de eve geç geldiği geceler karısını rahatsız etmek istemediği bahanesiyle yatak odalarından buraya taşınmıştı. Kimi geceler onun sabahlara kadar çalıştığı İçin gündüzleri uyumak gereği duyduğuna işaret eden kadın, dana gibi yatıp kalacağı oturma odasını kirletmesine izin

veremeyeceğini söyleyerek, önerisine karşı çıkacak olmuştu. O da bunun üzerine, böylesi durumlarda dana gibi yatıp kirleteceği yerin yatak odası olacağı konusunda söz vermişti. Nasılsa, gündüzleri yatak odası onun dolaşım alanı dışında kalıyordu. Şimdi son bir aydır oturma odasında yatagelmekte ve de bundan büyük kıvanç duymaktaydı. Karısının adı İnga İdi.

Geçen yıllar ikisinin arasındaki ilişkileri kötüden kötüye götürmüştü. Karısıyla yatak paylaşımına son vermek onun için bir kurtuluş olmuştu. Bu duygu zaman zaman vicdanını tedirgin ederdi. Ne var ki, on yedi yıllık bir evlilik sonunda yapacak çok bir şey kalmamıştı. Kaldı ki, bu konuda kimin kusurlu olduğunu sorup durma düşüncesini çoktan kafasından uzaklara atmıştı.

Martin Beck bir öksürük nöbetine tutulunca, ıslak pantolonu çıkarıp, radyatörün yanındaki bir iskemleye astı. Divana oturmuş, çoraplarını çıkarırken, aklına yeni bir şey geldi: Belki Kollberg'in yağmur altında çıktığı gece yürüyüşlerinin de bir anlamı vardı. Sakın onun evliliği de değişmezlik çemberinden çıkamamanın can sıkıntısına dönüşüyor olmasındı?

Şimdiden mi? Çünkü Kollberg evleneli henüz on sekiz ay olmuştu.

6

Daha ilk çorap ayağından çıkmadan bu düşünceyi silkip attı. Hayır, Lennar ile Gun birlikte çok mutluydular ve de bu konuda hiç kuşku duymamak gerekirdi. Üstelik, tasası kendine mi düşmüştü bunun?

Kalktı ve de odanın içinde çırçıplak, kitaplığa yürüdü. Bir tane seçmezden önce kitapları uzunca bir süre gözden geçirdi. Eski İngiliz diplomatlarından Sir Eugene Mülington-Drake'in yazmış olduğu bir kitaptı ve de Graf Spee ile La Plata Deniz Savaşı'nı konu ediniyordu. Elden düşme olarak bir yıl önce satın almıştı. Ne var ki, henüz okuyacak zaman bulamamıştı. Yatağına girip yayıldı, suçlu suçlu öksürdü ve de tam kitabını açmıştı ki, yanına sigara almadığının farkına vardı. Divan yatağın bir iyi

yanı da buydu işte: hiçbir tartışma konusu olmadan yatakta rahatça sigara içebiliyordu.

Yine kalktı, yağmurluğunun cebinden ıslak ve ezik bir paket Florida çıkardı. Kurumaları için sigaraları başucu masasının üstüne tek tek sıraladı ve de içlerinden yanacak gibi olan bir tanesini tüttürdü. Sigara dudakları arasında, bacağının tekini henüz yerden yatağa almamıştı ki, telefon çaldı.

Telefon denen meret holde duruyordu. Oturma odasına da ek bir hat çekilmesi için altı ay önce dilekçe vermişti. Ancak Telefon İşletmesi'nin normal çalışma temposunu bildiğinden, altı ay sonra hat uzatılacak olursa kendini şanslı kişi sayacaktı.

Döşemede çıplak ayakla tıpır tıpır koşarak, ikinci zil sesi sona ermeden alıcıyı bulağına götürdü.

"Beck."

"Başkomlser Beck mi?"

Öbür uçtaki sesi tanıyamamıştı:

"Evet."

"Burası telsiz merkezi. Norra Stationsgatan hattının sonundaki 4 numaralı güzergâh bitimine yakın yerde kurşunlanarak öldürülmüş bir otobüs dolusu insan bulundu. Hemen oraya gitmeniz isteniyor."

Martin Beck ilkin bir soğuk şakaya hedef olduğu düşüncesine kapıldı. Ya da bir hasmı üşütüp hastalanması için onu böylesine bir düzenle yağmur altına çıkarmayı kurmuştu.

Polisliğini takınarak sordu:

"Bu haberi size kim iletti?"

"Beşinci Bölge'den Hansson. Durum sizden önce de Müdür Hammar'ın bilgisine sunuldu."

"Kaç ölü var?"

"Henüz kesin olarak bilinmiyor. En azından altı." "Tutuklu var mı?" "Bildiğim kadarıyla, yok." Martin Beck düşünegeldi: Kollberg'i de, uğrayıp alırım.

Umarım bir taksi bulunur. Sonra dedi ki: "Tamam. Hemen geliyorum." "Ha! Sayın Başkomiserim..." "Evet?"

"Ölüler içinde... öyle anlaşılıyor ki, sizin de bir memurunuz varmış."

Martin Beck telefonu sımsıkı kavradı: "Kim?" "Bilmiyorum. Bir ad vermediler."

Martin Beck alıcıyı çat diye beşiğine çarptı. Başını duvara yaslayıp gözlerini tavana dikti. Lennart! O olmalıydı mutlaka. Yağmurun altında ne arıyordu sanki? Ya 47 numaralı otobüste ne arıyordu? Hayır, Kollberg olamazdı. Bir yanlışlık vardı mutlaka.

Telefonu açıp Kollberg'in numarasını çevirdi. Öte yandan zilin çalındığını duydu. İki. Üç. Dört. Beş. "Kollberg."

Gun'un uykulu sesiydi bu. Martin Beck sakin ve olağan sesiyle konuşmayı denedi:

"Alo, Gun. Lennart orda mı?"

Herhalde kadın doğrulmaya çalışıyordu ki, kulağına bir yatak gıcırtısı çalındı. Sonra karşılık vermesi sonsuzluğa dek uzadı sanki.

"Yo, yatakta olmadığını kesinlikle söyleyebilirim. Onu senle biliyordum ben. Ya da seni burada biliyordum demek daha doğru olur."

"Evden birlikte çıktık. Bir yürüyüş yapacağını söylemişti. Evde olmadığını kesinkes biliyor musun?" "Mutfakta olabilir. Bir dakika. Bir göz atıp geleyim."

Geri dönmesi yeni bir sonsuzluk oldu.

"Hayır, Martin. Bizimki evde değil."

Şimdi kadının sesinde endişe seziliyordu.

"Nerde olabilir?" diye sordu. "Bu havada üstelik?"

"Herhalde biraz hava alıyordur. Ben de eve henüz geldim. Onun da dönmesi uzun sürmez. Hiç kaygılanma."

"Döndüğü zaman seni aramasını söyleyeyim mi?"

Sesine inanmışlık gelmişti.

"Yo, hiç önemi yok. İyi uykular. Hoşça kal."

Alıcıyı yerine bıraktı. Ansızın öylesine üşümeye başlamıştı ki, dişleri takırdıyordu. Yeniden telefonu eline alarak böylece donakaldı. Düşünüyordu: mutlaka birini arayıp, olayı tüm ayrıntılarıyla öğrenmeliydi.

7

Sonra doğrudan olay yerine gitmenin en iyisi olacağına karar verdi. En yakın taksi durağının numarasını çevirip anında olumlu cevap aldı.

Martin Beck yirmi beş yıllık bir polisti. Bu süre içinde birkaç meslektaşı görev başında ölümün kucağına düşmüştü. Olgunun ateşi her seferinde bağrını yakmıştı. Ayrıca, kafasının karanlık köşelerinden yükselen bir ses polislik mesleğinin giderek daha tehlikeli bir yola sürüklendiğini söylemekteydi. Belki de bir dahasında sıra kendinde olacaktı. Ama Kollberg söz konusu olduğu zaman, duyguları meslektaşlık sınırından ötelere taşmaktaydı. Her geçen yıl giderek onları çalışmalarında birbirlerine daha bağımlı kılmıştı. İkisi birlikte iyi bir bütün oluşturuyorlardı. Birbirlerinin düşünce ve duygularını söz harcamaksızın anlamayı öğrenmişlerdi. Kollberg on sekiz ay önce evlenip de Skarmarbrink'e taşındığı zaman, bu kez coğrafi olarak da yaklaşmanın sonucunda, boş vakitlerinde birbirleriyle daha sık görüşür olmuşlardı.

Daha geçenlerde Kollberg, çok ender rastlanır umarsız bir anında şöyle demişti:

"Bak dostum, eğer sen orda olmasan, Tanrı bilir ya, çoktan istifayı basıp ayrılmıştım şu polis mesleğinden." Martin Beck kafasında bu düşüncelerle ıslak yağmurluğunu sırtına geçirdi ve de merdivenlerden aşağı koşarak, bekleyen taksiye atladı.

8

Yağmur ve gecenin ileri saatine karşın Karlbersvagen yönündeki kordon dışı bölgede bir küçük kalabalık toplanmıştı. Taksiden inen Martin Beck'e merak dolu bakışlarını çevirdiler. Kara külahlı bir devriye polisi şiddetle

önüne çıkıp yolunu kesmek için davrandıysa da, bir diğer polis onu hemen kolundan çekerek Başkomisere selam durdu.

Açık renk trençkotlu ve kasketli bir küçümen adam kendini Martin Beck'in önüne atıp şöyle dedi:

"Başınız sağ olsun, Başkomiserim. Dönen söylentilere bakılırsa, sizinkilerden biri... "

Martin Beck öyle bir baktı ki, adamı geri kalan sözlerini yutma zorunda bıraktı.

Bu kasketli adamı ondan son derece tiksinecek denli iyi tanırdı. Adını polis muhabirine çıkarmış bir bağımsız gazeteciydi. Özelliği cinayet olaylarını sansasyon yaratıcı, iğrenç ve de çoğu zaman yanlış ayrıntılar üstüne kurarak vermekti. Aslında yazılarını en aşağılık haftalık dergiler yayımlardı.

Adam hemen görünmeze karıştı ve de Martin Beck bacağını ipin öte yanma attı. Eşörnek bir kordonun az ötede Torplan'dan yana uzanan bir ayrı bölgeyi de içine aldığını gördü. Kordon altındaki bölge siyahlı beyazlı arabalar ve de seçilir olmaktan uzak birtakım parlak yağmurluklu gölgelerle dolup taşmaktaydı. Çift katlı kırmızı otobüsün çevresi tenha ve de vıcık vıcık çamurluydu. Otobüsün iç ışıkları ve farlar yanmaktaydı. Ancak ışık sütunları bu ağır yağmurda çok uzaklara erişemiyordu. Adli Tıp Laboratuvan'nın cankurtaranı, radyatörü Karlbergsvagen'e dönük olarak, otobüsün tam ardında durmaktaydı. Adli Tıp uzmanının arabası da olay yerindeydi. Yıkık telörgünün ardında kimi kişiler parıldak yerleştirme uğraşındaydılar. Tüm bu ayrıntılar olağanın çok çok dışında bir şey meydana geldiğini gösteriyordu.

Martin Beck gözlerini sokağın öte yanındaki karanlık yüzlü apartmanlara kaldırdı. Aydınlık birkaç pencerede gölgeler şekillenmişti. Yağmur sicimlerinin aktığı kimi buğulu camlarda da çıkarma gibi yapışmış ak yüzler gördü. Baldırı çıplak, çlzmeli bir kadın, geceliğinin üstüne bir yağmurluk atmış olarak, olay yerinin tam karşısına rastlayan apartmanlardan birinin kapısından dışarı uğradı. Daha sokağın yarısını aşmıştı ki, yolunu kesen bir polis onu kolundan tutup çıkmış olduğu apartmanın kapısına götürdü. Uzun adımlar atarak yürüyen memura ayak

uydurmak İçin yarı koşmak zorunda kalıyor, ıslak geceliğinin etekleri çıplak bacaklarına yapışıyordu.

Martin Beck otobüsün kapılarını göremiyordu.

Ama içerisinde dolaşan kişiler gözüne ilişince, Adli Tıp elemanlarının işbaşı etmiş olduklarını tahminden geri kalmadı. Cinayet Masasına bağlı meslektaşlarından hiçbiri de görünürde yoktu. Fakat herhalde taşıtın öbür yanında bir yerde olmalıydılar.

Adımlarını gönülsüzce yavaşlattı. Adli Tıp teknisyenlerinin taşıtına geri çekilip yol verirken, az sonra görecek olduklarını düşünüyor, yağmurluğunun ceplerinde yumruklarını sıkıyordu.

Çift katlı otobüsün açık duran orta kapılarından sızan ışığın altında Hammar dikiliyordu. Uzun yıllardır doğrudan şefi olan bu adam, şimdi de bağlı olduğu şubenin müdürüydü. Otobüsün içinde bulunan biriyle konuşuyor olmalıydı. Konuşmasını kesip Martin Beck'e döndü:

"Demek gelebildin. Ben de seni çağırmayı unuttuklarını düşünmeye başlamıştım."

Martin Beck karşılık vermedi. Kapıların önüne giderek içeri baktı.

Mide kaslarının düğümlendiğini duydu. Bu kadarını hiç ummamıştı. Yalın parlak ışık en küçük ayrıntıya bile keskin bir boyut kazandırmıştı. Tüm otobüs kıvrılakalmış kanlı cesetlerle dolu görünüyordu.

Hemen tersyüz edip, var hızıyla buradan uzaklaşmak geldi içinden. Ancak yüzü duygularını açığa vurmadı. Yerine, tüm ayrıntıları sistemli bir biçimde beyin arşivine sıralamak için kendini zorladı. Laboratuvar elemanları sessizce ve ustalıkla çalışmalarını sürdürüyorlardı. Bunlardan bir tanesi Martin Beck'e bakıp hayıfla başını sarsaladı.

Martin Beck cesetleri tek tek gözden geçirdi. Hiçbirini tanıyamadı. Yani en azından içinde bulundukları durumda.

"Şuradaki," dedi ansızın. "Yoksa o..."

Hammar'a dönmesiyle sözünü yarıda kesmesi bir oldu. Hammar'ın hemen ardında, karanlıklar içinden çıkagelen Kollberg duruyordu. Şapkasız başında saçları alnına yapışmıştı.

Martin Beck gözlerini onun üzerinden ayıramadı. "Selam," dedi Kollberg. "Ben de seni merak etmeye başlamıştım. Sana bir daha telefon etmelerini söyleyecektim şimdi."

Martin Beck'in önünde durup, düşüncelerini okumak istercesine ona uzun uzun baktı. Sonra otobüsün içine bir göz attı ve de mide bulantısından buruşmuş bir yüzle sözünü sürdürdü:

"Bir sıcak kahve iyi gelir sana. Gidip getireyim."

Martin Beck başını sarsaladı.

"Evet, evet." dedi Kollberg.

Hemen sıvıştı. Martin Beck ardı sıra baktı. Sonra ön kapılara yönelip içerisini gözden geçirdi. Hammar ağır adımlarını sürüyerek ardından yürüdü.

Şoför direksiyonun üzerine yığılıp kalmıştı. Kurşunu kafadan yediği belli oluyordu. Martin Beck adamın yüzü olması gereken yere baktı ve de mide bulantısı duymaması karşısında hafifçe şaşırdı, ifadesiz bir yüzle yağmuru seyredegelen Hammar'dan yana döndü. Müdürü renksiz bir sesle sordu:

"Burada ne işi vardı onun söyler misin? Bu otobüsün içinde?"

Aynı anda Martin Beck telefondaki adamın kimi amaçlamış olduğunu anladı.

Otobüsün üst katına tırmanan basamakların ardına en yakın camın önünde Ake Stenström oturmaktaydı. Kendisi Cinayet Masası komiser yardımcılarından olup, Martin Beck'in en genç memurları arasında yer almaktaydı.

"Oturmaktaydı" demekle, belki de duruma yaraşır bir sözcük kullanılmıyordu. Stenström'ün koyu mavi poplin yağmurluğu kana bulanmıştı. Sağ omzu, yanında iki kat olmuş oturan bir genç kadının sırtına dayalı, yerinde yayılıp kalmıştı.

O genç kadın ve de otobüste bulunan diğer altı kişi gibi Stenström de ölüydü.

Sağ elinde beylik tabancasını tutmaktaydı.

9

Yağmur bütün gece devam etti. Güneş, takvim hesabınca, sekize yirmi kala yükseliyor olmasına karşın, ancak saat dokuza doğrudur ki, bulutları aralayıp belli belirsiz ölgün bir ışık saçacak gücü kendinde bulabildi. Çift katlı kırmızı otobüs, Norra Stationsgatan'ın çıkmış olduğu kaldırımın üstünde, tıpkı on saat öncesi gibi duruyordu.

Ne var ki, benzerlik burada sona ermekteydi. Şimdiye dek yaklaşık elli kişi kordon altı bölgeye girmişti ve de bunun dışında yer alan meraklı kalabalığı giderek büyüyordu. Çoğu gece yarısından bu yana orda çakılıp kalmışlardı. Topu topu gördükleri de polis, cankurtaran ekibinden adamlar ve de sirenli her tür imdat taşıtlarıydı. Tam bir siren gecesi yaşanmıştı. Hiçbir nedenle hiçbir yere gitmiyor görünen çığlık çığlığa arabalar, ıslak yollar boyunca aralıksız akıp durmuşlardı. Kesin olarak kimselerin bir şeycikler bildiği yoktu.

Ancak kulaktan kulağa fısıldanan ve de kısa zamanda kordon içi ilgili ağızlardan meraklı kalabalığına, oradan da çevre evlerle kente, en sonunda daha kesin bir biçim kazanarak tüm ülkeye yayılan iki sözcük vardı. Derken sözcükler üremiş olarak sınırları da aşageldiler.

Toplu cinayet.

Stockholm'de toplu cinayet.

Stockholm'de bir otobüste toplu cinayet.

Herkes en azından bu kadarını bildiğini sanıyordu. Kungsholmsgatan polis merkezinde bundan öte çok az şey bilinmekteydi. Dahası, soruşturmayı yürütmekle sorumlu kişinin kimliği bile kesin olarak bilinmiyordu. Tam bir kargaşa süregelmekteydi. Telefonlar durmaksızın çalıyor, insanlar gelip gidiyor, yerler kirleniyor ve de kirletenler, terle yağmurdan yapış yapış, çatacak adam arıyorlardı.

Martin Beck sordu:

"Ad listesi üzerinde kim çalışıyor?"

Kollberg ardına bile dönmeden cevapladı:

"Rönn, kanımca..."

Duvara bir plan yapıştırma uğraşındaydı. Taslağın boyu üç metreyi ve eni de yarım metreyi aşıyordu. Bu nedenle başa çıkılması zordu.

"Yardım edecek kimse yok mu?" diye seslendi.

"Var elbette." diyen sakin Melander, piposunu bırakıp ayağa kalktı.

Fredrik Melander uzun boylu, zayıf, mumya görünüşlü ve de dakik saat kadar düzenli bir kişiydi. Cinayet Masasının ünlü dedektif komiserlerinden olup, kırk sekiz yaşındaydı. Kollberg çok uzun yıllar süresince onunla birlikte çalışageimişti. Şimdi bu yılların sayısını unutmuş bulunuyordu. Öte yandan, Melander unutmamıştı. Zaten hiçbir şey unutmamakla tanınırdı.

Her iki telefon aynı anda çaldı.

"Alo. Ben Başkomiser Beck. Kim? Hayır, burada değil. Aramasını söyleyeyim mi? Ha, evet. Anlıyorum."

Onu bırakıp öbürüne uzandı. Saçları pamuk beyazı olmuş elli yaşlarında bir adam kapıyı sakınarak açtı ve de çekingen bir tavırla eşikte çakılakaldı.

Martin Beck alıcıyı kulağına götürürken sordu:

"Evet. Ek. Ne istedin?"

"Şu otobüs hakkında..." dedi ak saçlı adam.

"Ne zaman mı evde olacağım? En küçük bir fikrim yok," diye konuştu telefonda Martin Beck.

Tombul parmaklarına yapıştırıcı şerit dolanan Kollberg, "Bok iş!" diye haykırdı. "Sinirlenme," dedi Melander. Martin Beck yeniden kapı eşiğinde duran adama döndü: "Neymiş otobüs hakkında söyleyeceğin?" Ek ardında açık duran kapıyı örttü ve de notlarını karıştırdı: "Leyland fabrikalarınca İngiltere'de üretilmiştir. Genellikle Atlantean tipi olarak bilinir. Ne var ki, burada Tip H35 adını almıştır. Yetmiş beş oturmuş yolcu alır. Tuhaf olan yanı... "

Kapı ansızın hızla açıldı ve eşikteki adam kendini odanın orta yerinde buldu. Gunvald Larsson içeri girip, odanın darmadağın durumunu

beğenmez gözlerle denetledi. İnce yağmurluğu, pantolon ve de sarı saçları gibi, sırsıklamdı. Ayakkabıları çamura bulanmıştı.

"Ne burası böyle tımarhane gibi?" diye homurdandı. Melander sordu:

"Otobüsün tuhaf olan yanı neydi?" Adam sırtını ovuşturarak karşılık verdi: "Yani o tip otobüsler 47 numaralı güzergâhta çalışmaz."

"Çalışmaz mı?"

"Yani görülmüş şey değil. Genellikle Alman Büssing otobüsleri çalıştırılır bu hatta. Onlar da çift katlıdır. Bu bir ayrıcalık oldu yani."

"Eşsiz bir ipucu," dedi Gunvald Larsson. "Bu işi yapan manyak yalnızca İngiliz otobüslerine binen kişileri öldürüyor. Yani söylemek istediğin bu mu?"

Ek ona korkuyla baktı. Gunvald Larsson ördek gibi silkindikten sonra şöyle dedi:

"Bırakın palavrayı da, o maymun sürüsü ne arıyor aşağı holde, bunu söyleyin. Kim onlar öyle?"

"Gazeteciler." diye karşılık verdi Ek. "Birinin onlarla konuşması gerek."

"Benden paso," dedi Kollberg kesinkes.

"Hammar yahut Emniyet Müdürü veya Genel Müdür ya da Genel Savcı olmazsa diğer sırmalı kodamanlardan biri, bir bildiri yayımlamayacak mı?" diye sordu Gunvald Larsson.

"Henüz hazır değil, anlaşılan." dedi Martin Beck. "Ek haklı. Onlarla biri mutlaka konuşmalı."

Kollberg yineledi:

"Benden paso."

Sonra durduğu yerde ansızın fırıldak gibi dönüp,parmağını uzatarak bir bilgisayar kesinliğiyle şöyle dedi:

"Gunvald!... Oraya ilk giden sendin. Basın toplantısını yapmak da sana düşer. Açık ve seçik!"

Gunvald Larsson'un bakışları odada bulunan herkesin üstünde dolaştı. Tava büyüklüğündeki kıllı sağ elini başına götürüp, ıslak bir tutam saçı alnından gerilere itti. Martin Beck hiç ağzını açmadı. Kapıdan yana bile dönüp bakmamıştı.

"Tamam." dedi Gunvald Larsson. "Sürüyü bir kafese tıkın. Onlarla konuşacağım. Ama ilkin bilmem gereken bir şey var."

"Nedir?" diye sordu Martin Beck.

"Stenström'ün anacığına haber verildi mi?"

Odaya bir ölüm sessizliği indi. Sanki bu sözler, Gunvald Larsson'u da kapsamına alarak, herkesin konuşma gücünü yok etmişti. Odanın orta yerindeki ak saçlı adam hangi birine bakacağını şaşırmıştı.

Sonunda Melander başını çevirip, sakince karşılık verdi: "Evet. Annesine haber salındı."

"Güzel," diyen Gunvald Larsson, kapıyı çarptığı gibi çekip gitti.

Masasının üstünde parmak uçlarıyla davul çalmaya koyulan Martin Beck de kendi kendine,

"Güzel," dedi.

Kollberg sordu:

"Akıllıca bir iş miydi bu?"

"Hangisi?"

"Gunvald'ı önlerine sürmek... Basınla zaten açık olan aramız, bütün bütüne şeker renk olmaz mı dersin?"

Martin Beck gözlerini ona dikti, ama ağzı kapalı kaldı. Kollberg omuz silkti:

"Aman be! Kısmetinde ne varsa kaşığında o çıkar." Melander masasına döndü, üzerinde duran piposunu alıp ateşledi:

"Doğru. Yaksa da vız gelir, yağsa da."

İkisi birlikte taslağı yerine yapıştırmışlardı. Otobüsün alt katını gösterir dev boyut bir çizimdi bu. Birden dokuza dek numaralanmış kimi şekiller de

yerli yerine oturtulmuştu.

"Şu Rönn de listeyle nerde kaldı?" diye mırıldandı Martin Beck.

Ek inatla.

"Otobüs hakkında bir şey daha..." derken, telefon çaldı.

10

Basınla ilk hazırlıksız yüzleşmenin yer aldığı oda amaca uygun olmayışı göz önünde tutularak, bile isteye seçilmişti. Bir masa, birkaç dolap ve de dört iskemleden öte bir şey içermiyordu. Gunvald Larsson odaya girdiğinde, içerisi zaten sigara dumanı ve de ıslak pardösü kokularından dayanılmaz durumdaydı.

Kapının içinde durup, odayı dolduran gazetecilerle fotoğrafçıları şöyle bir gözden geçirerek kuru bir tonda sordu:

"Peki, öğrenmek istediğiniz nedir?"

Hep bir ağızdan konuşur oldular. Gunvald Larsson tava büyüklüğünde olan elini kaldırdı ve de şöyle dedi: "Sırayla, lütfen. Tek tek. Sen, oradaki, başlayabilirsin. Sonra da soldan sağa bir sıra izleyeceğiz."

Bunun ardı sıra basın toplantısı şu şekilde sürüp gitti:

SORU: Otobüs ne zaman bulundu? CEVAP: Dün gece yaklaşık on biri on geçe.

S . Kim buldu?

C: Yoldan geçen bir adam. Daha sonra da bir telsizli devriye arabasını çevirip durumu bildirdi. S: Otobüste kaç kişi bulunuyordu? C: Sekiz.

S: Tümü de ölü müydü? C: Evet.

S: Bu insanlar nasıl ölmüşlerdi? C: Bu konuda bir şey söylemek için vakit henüz çok erken.

S: Ölüm nedenleri dış bir etken sonucu muydu? C: Olabilir.

S: Olabilir demekle yöneldiğiniz amaç nedir? C: Sözcüğün tam anlamı neyse o. S: Kurşun sıkılmış olduğu belirtileri var mıydı? C: Evet.

S: Öyleyse tüm bu kişiler kurşunlanarak öldürülmüş olamaz mı? C: Olabilir.

S: Yani olaya bir toplu cinayet gözüyle bakabilir miyiz? C: Evet.

S: Cinayet silahını buldunuz mu? C: Hayır.

S: Polisin gözaltına almış olduğu biri var mı? c: Hayır.

S: Belirli bir kişiyi hedef alan iz ya da ipuçları var mı?

C: Hayır.

S: Cinayetler tek ve aynı kişi tarafından mı işlendi? C: Bilemem.

S: Bu sekiz insanın bir kişiden çok kimselerce öldürüldüğünü belirtir herhangi bir şey var mı? C: Hayır.

S: Tek bir kişi kimsenin karşı koymasına olanak bırakmadan bir otobüsün içinde sekiz insanı birden nasıl öldürebilir?

C: Bilemem.

S: Öldürücü kurşunlan sıkan kişi otobüsün içinde miydi yoksa dışarıdan mı ateş edildi? C: Dışarıdan ateş edilmedi. S: Ne biliyorsunuz?

C: Hasar gören camlara içerden ateş edilmişti. S: Katil ne tür bir silah kullanmış? C: Bilemem.

S: Bir makineli tüfek ya da bir makineli tabanca olması gerekmez mi? C: Yorum yok.

S: Cinayetler işlendiği sırada otobüs duruyor muydu yoksa hareket halinde miydi? C: Bilemem.

S: Otobüsün bulunduğu durum, hareket halindeyken ateş açılmış olduğunu ve de taşıtın daha sonra kaldırıma çıktığını göstermiyor mu?

C: Evet.

S: Polis köpekleri bir koku aldılar mı? C: Hava yağmurluydu. S: Çift katlı bir otobüstü, değil mi? C: Evet.

S: Cesetler nerde bulundu? Üst katta mı yoksa alt katta mı? C: Alt katta.

S: Sekizi de mi? C: Evet.

S: Kurbanların kimlikleri belirlendi mi? C: Hayır.

S: İçlerinde hiç kimliği kanıtlanan yok mu? C: Var.

S: Kim? Şoför mü? C: Hayır. Bir polis.

S: Bir polis mi? Adını öğrenebilir miyiz? C: Evet. Komiser Yardımcısı Dedektif Ake Stenström.

S: Cinayet Masası'ndan Stenström mü? C: Evet.

İki gazeteci dirsekleriyle kendilerine yol açarak kapıya yönelmeyi denediler. Fakat Gunvald Larsson yine pençesini havalandırdı:

"Kusura bakmayın, ama böyle ileri geri koşturmak yok buralarda. Başka sorusu olan var mı?"

S: Dedektif Stenström otobüs yolcularından biri miydi? C: Otobüsün sürücüsü olmadığı kesin. S: Kanınızca, salt rastlantı sonucu mu orda bulunuyordu?

C: Bilemem.

S: Bu soru size kişisel kanınızı öğrenmek amacıyla yöneltildi. Kanınızca, kurbanlar arasında C.l.D.'den birinin bulunması yalnızca rastlantı sonucu olabilir mi?

C: Ben buraya kişisel soruları cevaplamak için gelmedim.

S: Bu olay meydana geldiğinde Komiser Yardımcısı Stenström herhangi özel bir soruşturma üzerinde mi çalışıyordu? C: Bilemem.

S: Dün gece görev başında mıydı? C: Hayır.

S: Görev dışı mıydı? C: Evet.

S: Öyleyse orda salt rastlantı sonucu bulunuyordu. Kurbanlar arasında adını verebileceğiniz başka biri var mı?

C: Yok.

S: İsveç'te ilk kez gerçek anlamıyla bir toplu cinayet işlendi; o da bu. Öte yandan, geçtiğimiz yıllarda birtakım yabancı ülkelerde benzeri birkaç olaya rastlandı. Sizce, bu manyakça davranış, sözgelişi, Amerika'daki örneklerinden esinlenme olamaz mı?

C: Bilemem.

S: Polis bu konuda ne düşünüyor? Katil, sansasyon yaratarak dikkatleri kendi üzerine çekmek isteyen bir deli midir?

C: Bu da bir görüş.

S: Evet, ama soruma cevap değil. Polis, çalışmalarını bu görüş çizgisi üzerinden mi yürütüyor?

Tüm görüş ve de ipuçları değerlendirilip inceleniyor. S: Kurbanlardan kaçı kadın? C: İkisi.

S: Demek ki, kurbanların altısı erkek, öyle mi? C: Evet.

S: Otobüs sürücüsüyle Dedektif Stenström de bunlar kapsamında mı? C: Evet.

S: Bir dakika! Duyduğumuza göre, otobüsteki yolculardan biri aldığı yaralardan ölmemiş ve de polis bölgeyi kordon altına almazdan önce yetişen bir cankurtaranca alınıp götürülmüş.

G: Öyle mi?

S: Bu doğru mu?

C: Geçiniz.

S: Olay yerine ilk varan polislerden biri olduğunuz doğru mu? C: Evet.

S: Oraya kaçta vardınız? C: İl:25'de.

S: O sıra otobüsün İçi neye benziyordu? C: Siz ne dersiniz?

S: Bugüne dek karşılaşageldiğiniz en korkunç görünümdü diyebilir misiniz?

Gunvald Larsson soru sahibine boş gözlerle baktı. Çelik çerçeveli yuvarlak gözlüğü ve de kırmızı kaba sakalıyla oldukça genç bir adamdı. Sonunda şöyle dedi:

"Hayır, diyemem."

Cevap az çok şaşkınlık yarattı. Kadın gazetecilerden teki kaş çatıp, paylar bir sesle sertçe çıkıştı: "Ne demek istiyorsunuz yani?"

"Tastamam demek istediğimi."

Polis örgütüne katılmadan önce Gunvald Larsson deniz subayıydı. 1943 Ağustosunda, mayına çarpıp da bir deniz yatağı üstünde Uç ay çakılıkaldıktan sonra kurtarılan Ulven denizaltısına ilk çıkanlardan biri olmuştu, ölen otuz üç kişiden birkaçı sınıf arkadaşlarıydı. Savaş sonrası görevlerinden biri de Baltık işbirlikçileri diye bilinen suçluların Ranneslatt kampında geri verilmelerinin gözetiminde bulunmak olmuştu. Alman tecrit kamplarından kurtarılan binlerce çilekeşin dönüşlerini de görmüştü. Bunların çoğu kadındı ve de büyük bir bölüğü yine de ölümün pençesinden kurtarılamamıştı.

Ne var ki, bütün bunları geçmişten habersiz şu gençler topluluğuna açıklama gereğini duymadı ve de kısaca şöyle demekle yetindi:

"Başka soracak bir şey var mı?"

"Polis, söz konusu olayın herhangi bir tanığından yararlanma yoluna gitti mi?"

"Hayır."

"Demek oluyor ki, Stockholm'ün göbeğinde bir toplu cinayet işlendi. Sekiz kişi öldürüldü ve de polisin bundan öte söyleyeceği bir şey yok, öyle mi?"

"Evet."

Böylece basın toplantısı sona ermiş oldu.

Elinde listeyle içeri girmiş olan Rönn'ün neden sonra farkına varıldı. Martin Beck, Kollberg, Melander ve de Gunvald Larsson olay yerinin fotoğraflarıyla kaplı bir masanın üzerine eğilmiş duruyorlardı. Rönn aralarına sokulup dedi ki:

"Hazırdır şimdi şu liste."

Doğma büyüme Arjeplog'lu idi ve de yirmi yılı aşkın bir süredir Stockholm'de yaşıyor olmasına karşın, yine de kuzey İsveç lehçesini dilinden düşürmemişti.

Listeyi masanın bir köşesine bıraktı ve bir iskemle çekip oturdu.

"İnsanların yüreğini ağızlarına getirmekten vazgeç," dedi Kollberg ona.

Oda uzun bir süredir öylesine sessizliğe gömülü kalmıştı ki, Rönn'ün sesi onu bir karış havaya sıçrattı.

Koca elini sabırsızca listeye uzatan Larsson:

"Hele bir görelim şunu," dedi.

Bir süre baktı, yine baktı, sonra kâğıdı Rönn'ün kafasına attı:

"Ben hiç böylesine kargacık burgacık yazı görmedim ömrümde. Sen bunu okuyabiliyor musun? Makinede bir kopyasını çıkarmadın mı şunun?"

"Çıkardım," dedi Rönn. "Oluyor. Bir dakika sonra elinizde olur."

"Tamam, tamam," diye araya girdi Kollberg. "Sen oku da dinleyelim."

Rönn yerden kâğıdı aldı, gözlüğünü taktı ve gırtlağını temizledi. Elindeki notlara şöyle bir göz gezdirmenin ardı sıra bağladı:

"Sekiz ölüden dördünün evleri terminal yöresinde bulunmaktaydı. Canlı kalan kişi de orda otururdu." "Sırayla ele alabilirsen çok daha iyi olur," dedi Martin Beck.

"Evet, sırada ilkin sürücü var. Ensesinden iki ve de başının ardından da bir kurşun yiyen adam, anında ölmüş olmalı."

Martin Beck, bu sırada Rönn'ün masanın üstündeki yığından çekip aldığı resme bakma gereğini duymadı. Direksiyon başında oturan adamın görünümünü yeterince iyi anımsıyordu.

"Şoförün adı Gustav Bengtsson idi. Kırk sekiz yaşında, evli ve iki çocuk babası. İnedalsgaton no. 5'te otururdu. Ailesine haber verildi. Günün son seferini yapıyordu. Son durakta yolcuları indirmenin ardı sıra otobüsü Lindhagensgatan'daki Hornsberg deposuna götürüp çekecekti. Yolcu ücret kumbarasındaki paraya dokunulmamıştı ve de cüzdanından yüz yirmi kuron çıktı."

Gözlük üstünden diğerlerine baktı:

"Şimdilik onun hakkında bildiklerimiz bu kadar." "Devam," dedi Melander.

"Onları taslakta olan sıra uyarınca ele alacağım. Buna göre sırada Ake Stenström var. Arkadan beş kurşun yemiş. Bir tanesi yanlama sağ omuz başından. Bir sekme kurşun olabilir. Yirmi dokuz yaşındaydı ve de evi... " Gunvald Larsson araya girdi:

"Bunu geç. Nerde oturduğunu biliyorduk."

"Ben bilmiyordum," dedi Rönn.

Melander:

"Devam."

Rönn gırtlağını temizledi:

"Tjarhovsgatan'da oturuyordu nişanlısıyla birlikte..." Gunvald Larsson yine devreye girdi: "Nişanlı değillerdi. Daha geçenlerde sormuştum kendisine."

Martin Beck ters ters Gunvald Larsson'a bakarken, devam etmesi için de Rönn'e başını salladı.

"Nişanlısı yirmi dört yaşındaki Asa Torell'le birlikte oturuyordu. Kız bir yolcu acentesinde çalışır."

Gunvald Larsson'a kaçamak bir göz atarak şöyle dedi: "Aç parantez. Nişanlısına haber verilip verilmediğini bilmiyorum. Kapa parantez."

Melander piposunu ağzından çekip konuştu: "Haber verildi."

Masanın çevresinde toplaşmış beş kişiden hiçbiri Stenström'ün delik deşik cesedini gösterir resimlere bakmadı. Bunları daha önce görmüşlerdi ve de yeniden görmemeyi yeğ tutmuşlardı.

"Sağ elinde beylik tabancasını tutuyordu. Horozu kalkık durmasına karşın, bir kez bile ateş edilmemişti. Ceplerinden çıkanlar: İçinde otuz yedi kuron bulunan bir cüzdan, kimlik kartı, Asa Torell'in bir resmi, annesinin bir mektubu ve de birtakım makbuzlar. Yanı sıra, sürücü belgesi, not defteri, kalemler ve de bir deste anahtar. Laboratuvardakilerin bunlarla olan işi biter

bitmez bize gönderecekler. Devam edebilir miyim?" "Evet, lütfen," dedi Kollberg.

"Stenström'ün yanında oturan kızın adı Britt Danielsson idi. Yirmi sekiz yaşında, bekâr ve de Sabbatsberg Hastanesi'nde çalışırdı. Kadroda kayıtlı bir hemşireydi." "Acaba beraber mi gezip tozuyorlardı?" dedi Gunvald Larsson. "Fazla mal göz çıkarmaz deyip, kaçamağa kalkışmış olabilir bizimki."

Rönn ona katılmaz gözlerle baktı.

"Evet, bunu öğrensek iyi olur," dedi Kollberg. "Karlbergsvagen no. 87'de oturduğu odayı Sabbatsberg'den bir diğer hemşireyle paylaşmaktaydı. Adı Monika Granholm olan oda arkadaşına bakılırsa, Britt Danielsson dosdoğru hastaneden gelmekteydi. Tek kurşun yemişti. Tam şakaktan. Otobüste bulunanlar içinde tek kurşunla vurulan bir o var. El çantasından otuz sekiz değişik türde şey çıktı. Tek tek sayayım mı?" "Yok ulan, git işine!" dedi Gunvald Larsson.

"Listenin ve de taslağın dört numarası Alfons Schwerin, yani canlı kalan kişi. Gerideki boylamına iki oturma yerinin arası döşemenin üzerinde sırtüstü yatar durumda bulundu. Aldığı yaralan nasılsa biliyorsunuz. Bir tane karından yemiş ve bir kurşun da kalp bölgesine saplanıp kalmış. Norra Stationsgatan no. 117'de yalnız yaşar. Kırk üç yaşında olup, belediyenin yol bakımı müdürlüğünde çalışır. Sahi, durumu nasıl?"

"Hâlâ komada," dedi Martin Beck. "Doktorlar, çok az da olsa, komadan çıkma şansının var olduğunu söylüyorlar. Ne var ki, çıksa da konuşacağını ve dahası, konuşsa bile bir şey anımsayıp anımsamayacağını hiç bilemiyorlar."

"İnsan karnında kurşunla konuşamaz mıymış?" diye sordu Gunvald Larsson.

"Şok," dedi Martin Beck.

İskemlesini geriye çekip gerindi. Sonra bir sigara yaktı ve de taslağın önüne giderek durdu.

"Şu köşedekinden ne haber?" diye sordu. "Beş numara." Otobüsün sağ yanındaki en son oturma yerini gösteriyordu. Rönn burnunu notlan arasına

soktu:

"O tastamam sekiz kurşun yemiş. Göğsü ve karnı kalbura dönmüş. Mohammed Boussie adında bir Arap. Cezayir uyruklu, otuz altı yaşında ve de isveç'te hiçbir yakını yok. Norra Stationsgatan'da pansiyonumsu bir evde oturuyordu. Çalışmakta olduğu Vasagatan'daki ZigZag et ve balık lokantasından eve dönüyordu besbelli. Şimdilik onun hakkında bundan öte söylenecek başka bir şey yok."

"Arabistan," dedi Gunvald Larsson. "Hani herkesin birbirini öldürdüğü yer değil mi orası?"

"Yaman bir siyasal bilgiye sahip olduğun anlaşılıyor," diye takıldı ona Kollberg. "Sipo'ya aktarılman için başvuruda bulunmalısın.

Alayın farkına varan Gunvald Larsson homurdandi: "Sipo"ymuş! Sen ilk önce konuştuğun şeyi doğru dürüst öğren. Onun asıl adı Ulusal Emniyet Genel Müdürlüğü Siyasal Şube'dir."

Rönn kalktı, yığından birkaç resim seçip masanın üstüne sıraladı.

"Bu herifin kimliğini öğrenemedik," dedi. "Altı numara. Orta kapıların hemen ardındaki dış sırada oturuyordu ve de altı kurşun yedi. Ceplerinden şunlar çıktı: bir kibrit kutusunun kavli yüzü, bir paket Bili sigarası, bir otobüs bileti ve de 1,823 kuron nakit para. Hepsi bu kadar."

Melander düşünceli bir tavırla:

"Çok para," diye mırıldandı.

Masanın üstüne eğilip, bilinmeyen adamın resimlerini incelediler. Oturduğu yerde kaykılmıştı. Kolları iki yana sarkık ve de sol bacağı geçide uzatılmış olarak, ardına yaslanıp yayılakalmıştı. Paltosunun önü kana bulanmıştı. Yüz diye bir şey yoktu."

"Evet, ancak odur bu," dedi Gunvald Larsson. "Şuraya bakın! Öz anası gelse tanıyamaz."

Martin Beck bu süre içinde duvardaki taslağı inceden inceye gözden geçirdi. Sol eliyle çenesini sıvazlarken dedi ki:

"İki kişi olmadıklarına kesin karar veremiyorum." Herkes onun yüzüne baktı. Gunvald Larsson sordu: "İki ne?"

"iki silahlı. Tüm yolculara bir bakın. Yerlerinden hiç kımıldamamışlar. Yalnızca sağ kalanı bunlardan ayrı tutabiliriz ki, o da sonradan yuvarlanmış olabilir." Gunvald Larsson alaylı bir sesle,

"Yani eli silahlı iki deli, öyle mi?" diye sordu. "Aynı zamanda, aynı otobüste buluştular ha?"

Kollberg gidip Martin Beck'in yanında durdu: "Yani tek kişi olsaydı, yolculardan hiç değilse biri tepki gösterecek zaman bulurdu mu demek istiyorsun? Hmmm! Belki. Ama baksana, takır takır biçmiş topunu da. Çok çabuk olup bitmiş her şey. Bir de hepsinin oturdukları yerde kestirdiklerini göz önünde tutacak olursan... "

"Listenin sonunu getirecek miyiz? Bunun üstünde bu kadar kafa patlatmaya değmez ki! Bir silah mı yoksa iki tane mi kullanılmış olduğunu hemen öğreniriz "Haklısın," dedi Martin Beck. "Devam, Einar."

"Yedi numara Johan Kallström adlı bir ustabaşı. Henüz kimliği saptanmamış olan kişinin yanında oturuyordu. Elli iki yaşında, evli bir adamdı ve de Karlbergsvagen no. 89'da otururdu. Karısına göre, gece mesaisine kalmış olduğu Sibyllegatan'daki işyerinden eve dönmekteydi. Sıradan yaşantı sürdürmüş bir adam. Hiçbir özelliği yok."

"Evet, işinden evine dönerken midesini kurşunla doldurmuş olmaları dışında," diye söze karıştı Gunvald Larsson.

"Orta kapıların hemen önündeki cam dibi yerde sekiz numaralı Gösta Assarsson'u görüyoruz. Kırk ikilik. Başının yarısı kurşunla biçilmiş. Ofis ve bürolarının da aynı yerde bulunduğu Tegnegatan no. 40'ta oturuyordu. Erkek kardeşiyle birlikte bir ithalat ve ihracat firmasını yönetmekteydi. Eşi kocasının otobüste bulunma nedenini bilmiyor. Kadına bakılırsa, Narvavagen'deki bir kulüp toplantısında olması gerekirmiş."

"Aha!" dedi Gunvald Larsson. "Al bir otlakçı daha."

"Evet, bu görüşü doğrulayan belirtiler yok değil. Evrak çantasından bir şişe viski çıktı. Joniıie Walker, Kara Etiket."

Yeme içme düşkünü Kollberg:

"Aaah!" diye içini çekti.

"Yanı sıra cebini bol sayıda önleyiciyle doldurmuş," dedi Rönn. "İç cebinden yedi tane çıktı. Buna ek olarak bir çek defteri ve de sekiz yüz kuronun üstünde nakit para." Gunvald Larsson soruverdi: "Neden yedi?"

Kapı açıldı ve de Ek'in başı içeri uzandı: "Hammar on beş dakika içinde hepinizi odasında görmek ister. Brifing. En son on bire çeyrek, ha!" Gözden silindi.

"Hadi, devam edelim," dedi Martin Beck. "Nerde kalmıştık?"

"Yedi kaputlu adamda," diyerek anımsattı Gunvald Larsson.

"Onun hakkında söylenecek daha başka bir şey var mı?" diye sordu Martin Beck.

Rönn, kargacık burgacık yazısıyla kaplı kâğıt tabakasını gözden geçirdi:

"Hayır, sanmıyorum."

Gunvald Larsson'un masasına oturan Martin Beck, "Öyleyse geç onu," dedi.

"Assarsson'un iki sıra önünde dokuz numaralı Bn. Hildur Johansson oturmaktaydı. Altmış sekizlik bir dul, Norra Stationsgatan no. 119'da yaşardı. Bir kurşun omuzda ve bir tanesi de boynu delip geçmiş. Vastmannagatan'da oturan evli bir kızı var. Torun bekleyiciliğinden evine dönüyordu."

Rönn elindeki kâğıdı katlayıp ceketinin cebine sokuşturdu:

"İşte hepsi bu."

Gunvald Larsson içini çekti ve de resimleri dokuz ayrı istif şeklinde düzenledi.

Melander piposunu bıraktı, ağzının içinde bir şeyler mırıldandıktan sonra tuvaletin yolunu tuttu.

Kollberg koltuğunda ileri geri sallanırken sordu:

"Peki, bütün bunlardan ne öğrenmiş oluyoruz? Sıradan bir gecede, sıradan bir otobüste, sıradan dokuz kişi hiçbir görünür neden olmaksızın bir makineli tabancayla biçiliveriyorlar. Kimliği saptanamayan herif ayrı tutulursa, geri kalan diğer hiçbirinde tuhaf bir yan göremiyorum."

"Evet, ama biri dışında," dedi Martin Beck. "Stenström. Bu otobüste işi neydi?" Kimse karşılık veremedi.

Bir saat sonra Hammar aynı soruyu Martin Beck'e yöneltiyordu.

Şube Müdürü Hammar, bundan böyle yalnızca toplu otobüs cinayeti üzerinde çalışacak özel soruşturma grubunu saptayıp odasında toplamıştı. Grup, Hammar'ın başkanlığında on yedi seçme C.l.D. elemandan oluşuyordu. Martin Beck Hammar'a karşı sorumlu kişi ve Kollberg de Martin Beck'in yardımcısı olarak soruşturmayı yöneteceklerdi.

Elde var olan gerçeklere dayalı tüm olasılıklar üzerinde durulmuş, içinde bulunulan durum incelenmiş ve de görev bölümü yapılmıştı. Brifing sona erdikten ve de Martin Beck'le Kollberg dışında herkes odayı terk ettikten sonra Hammar dedi ki:

"Stenström bu otobüste ne arıyordu?"

"Bilmiyorum." diye karşılık verdi Martin Beck.

"Son günlerde ne üzerinde çalıştığını bilen de çıkmıyor. İçinizden bilen var mı?"

Kollberg ellerini havalandırıp silkindi:

"En ufak bir fikrim bile yok. Yani günlük çalışmalar dışında demek istedim. Bu da şu anlama gelir ki, hiç!" "Bildiğiniz gibi, son günlerde oldukça tuzlanmıştık," dedi Martin Beck. "Onun için de kendine ayıracak bolca boş vakit buluyordu. Daha önceki günlerde insanüstü ölçüde aşırı mesai yapmış olduğundan, tavsamalarına bir bakıma göz yumuyordum denebilir."

Hammar masa üstünde on parmağına birden davul çaldırırken, kaş çatıp derin derin düşünür oldu. Sonra da şöyle dedi:

"Nişanlısına haberi kim verdi?"

"Melander," diye cevapladı Kollberg.

"Bence, olabilen en kısa zamanda birinin gidip onunla konuşması gerekir," dedi Hammar. "Neyin peşinde olduğunu bilse bilse yine o kız bilir." Bir an susup ekledi: "Meğerki, Stenström..."

Sessizliğe gömüldü.

"Ne?" diye sordu Martin Beck.

"Meğer ki, otobüste bulunan o hemşireyle kırıştırmaya, demek istediniz herhalde," dedi Kollberg.

Hammar ağzını açmadı.

Kollberg bir olasılık daha yürüttü:

"Ya da buna benzer bir iş peşinde olmaya."

Hammar başını salladı:

"Gerçeği öğrenin."

11

Kungsholmsgatan polis merkezinin önünde şu sıra kesinlikle bir başka yerde olmayı dileyen iki kişi duruyordu. Saçlarını polis başlıkları örtüyordu ve de sırtlarında parlak düğmeli deri ceketler vardı. Göğüslerini çaprazlama boydan boya katedem omuz kemerleri takınmışlardı ve de bellerinde copla tabanca taşıyorlardı. Adlan Kristiansson'la Kvant idi.

İyi giyimli, yaşlı başlı bir Hanım onlara yaklaşıp danıştı: "Affedersiniz, Hjarnegatan'a nerden gidebilirim?" "Çaktığım bir yer değil, Bayan," dedi Kvant. "Siz en iyisi bir polise sorun. Bakın, orda bir tane duruyor."

Kadın, ağzı açık, ona bakakaldı.

Kristiansson, açıklama yollu, hemen sözün gerisini getirdi:

"Biz de buranın yabancısıyız da, anlarsınız ya!" İkisi merdivenleri tırmanırken, kadın hâlâ şaşkınca arkalarından bakıp duruyordu.

Kristiansson kaygılı bir tonda sordu:

"Hiç kuşkusuz, bildiklerimizi şakımamız için, oğlum," diye karşılık verdi Kvant. "Keşif kolu biz değil miydik, ulen? Sapıttın yine."

"Evet," dedi Kristiansson. "Doğrusun, lakin..."

"Lakini makini yok bunun, Kaile. Hadi, vur kendini asansöre."

Üçüncü katta Kollberg ile karşılaştılar. Onları karanlık bir yüzle ve dalgınca selamladı. Sonra bir kapıyı açıp içeri seslendi:

"Gunvald, senin iki Solna'lı buradalar."

İçerden gürül gürül yükselen bir homurtu,

"Söyle onlara beklesinler," dedi.

"Bekleyin," diyen Kollberg kayıplara karıştı.

Yirmi dakikalık bir bekleyişin ardı sıra Kvant silkinerek dedi ki:

"Ne demek oluyor bu böyle be? Biz şu sıra görev dışı iki memuruz. Üstelik Siv doktora gidecekti, ben de çocukları bekleyecektim. Söz verdim avrada, yahu!" Kristiansson bezgince,

"Biliyorum, söyledin," diye karşılık verdi.

"Rahminde bir bozukluk mu varmış, bir akıntı mı ne..." "Yahu biliyorum, bunu da söyledin," diye mırıldandı Kristiansson.

"Yandım ki ne yandım! Evi yine başıma giydirecek," dedi Kvant. "Bak arkadaş, bugünlerde kadınları anlayamaz oldum. Ne tatlıdan anlıyor ne de acıdan. Bir sinir küpü kesildi başıma. Senin Kerstin'in de rahminde bir bozukluk var mı?"

Kristiansson cevap vermedi.

Kerstin eşiydi ve de onun hakkında konuşmaktan hiç hoşlanmazdı.

Kvant ise karısının poposundaki bene varıncaya dek anlatırdı.

Beş dakika sonra Gunvald Larsson kapıyı açıp,

"Girin," dedi kısaca.

İçeri girip yan yana oturdular. Gunvald Larsson onlara öfkeyle kısılmış gözler ardından baktı:

"Aman ayakta kalmayın, beyler. Oturun."

"Oturduk bile," dedi Kristiansson pişkince.

Kvant onu bir dirsek darbesiyle susturdu. Bela kokusu almaya başlamıştı.

Gunvald Larsson bir an sessiz kaldı. Sonra masasının ardına geçip oturdu. Derin bir oflamanın peşinden sordu :

"Siz ikiniz, kaç yıllık polissiniz?" "Sekiz yıllık, abi," dedi Kvant. Gunvald Larsson masada duran bir yaprak kâğıdı sinirden titreyen elleriyle alıp inceledi. Sonra da sordu: "Okuma bilen hanginiz?"

Kvant kendisine engel olamadan Kristiansson atıldı

"Ben!"

"Oku, öyleyse."

Gunvald Larsson sayfayı masanın üstünde kaydırarak ona yolladı:

"Orda yazılı olanları anlıyor musun? Yoksa açıklamam mı gerekir?"

Kristiansson yandan yana başını şavulladı.

"Sizler için böyle bir açıklamada bulunmak bana şeref verir," dedi Gunvald Larsson. "İlkin bunun ne olduğunu anlayalım.

Bu, olay yerindeki soruşturmanın ardı sıra hazırlanagelmiş bir ön rapordur. Belirttiğine göre, kırk bir numara ayakkabı giyen iki kişi, o geçmişi tenekeli otobüsün her yerinde yüze yakın ayak izi bırakmış... Hem üst katında hem de alt katında. Bu iki saygıdeğer kişi kimler olabilir dersiniz? Cevap yok. "Açıklamayı daha genişletmek amacıyla şunu da ekleyebilirim. Laboratuvar görevlisi bir uzman kişiyle siz gelmeden önce konuştum; ne dedi biliyor musunuz? Olay yerinin görünümü, sanki orda saatlerce bir suaygırı sürüsünün tepişmesinden farksızmış. Bu uzman ayrıca, yalnız iki kişiden oluşma bir insan sürüsünün böylesine kısa bir süre içinde yaklaşık tüm izleri kökünden silmelerinin olanaksız olduğu düşüncesinde." Sabrını yitirmeye başlayan Kvant, masanın ardındaki adama taş kesilmiş gözlerle bakıyordu.

Gunvald Larsson bala bulanmış bir sesle konuşmasını sürdürdü:

"Ne var ki, su aygırları ve de tüm diğer hayvanlar genellikle silah takınmazlar. Ama yine de, biri 7.65'lik bir VValter'le otobüsün içinde bir el ateş etmiş. Kesin olarak, tam ön basamakların alt başından yukarı. Tavandan çarpıp seken mermi, üst katın oturma yerlerinden birinin koltuğuna saplanmış olarak bulundu. Bu mermiyi kim sıkmış olabilir dersiniz?;"

"Biz sıktık," dedi Kristiansson. "Daha doğrusu, ben sıktım."

"Ya, öyle mi? Acaba nereye sıkıyordun?" Can sıkıntısıyla ensesini kaşıyan Kristiansson, "Havaya," dedi.

Kvant tamamladı: "Bir uyarı atışıydı." "Kim için?" Kristiansson kendince açıkladı: "Katilin hâlâ otobüste bulunup üst katta bir yerde gizlenmiş olabileceğini düşünmüştük." "Orda mıymış?" "Hayır," dedi Kvant.

"Ne biliyorsunuz? Havaya bir el ateş ettikten sonra ne yaptınız?" Kristiansson:

"Yukarı çıkıp ortalığı gözden geçirdik." Kvant: "Kimsecikler yoktu."

Gunvald Larsson en azından yarım dakika boyunca her ikisini de uzun uzun süzdü. Derken elini pattadak masanın üstüne indirerek kükredi:

"Demek ikiniz de yukarı çıktınız! Nasıl da böyle kuş beyinli olabiliyorsunuz? Bir düşünür insan be, bir düşünür!"

"Düşündük taşındık ve de her birimiz ayrı yandan tırmandık," dedi Kvant savunma yollu. "Ben arka basamaklardan çıktım, Kaile de ön basamakları tuttu." Kristiansson hemen arkadaşının imdadına yetişti: "Böylece, kaçmaması için yukarıdaki herifi iki yanlı makasa aldık."

"Behey Tanrı'nın akılsız kulları! Ama yukarda kimsecikler yoktu. Geçmişi tenekeli otobüste var olan tüm ayak izlerini silmekten öte bir iş başaramadınız. Dışarıdakileri suratınıza benzetmeniz yetmezmiş gibi! Peki, cesetlerin arasında dört dönüp dolanmak ne akla hizmetti? İçerisini büsbütün allak bullak etmeye dönük bir plan uygulaması mı?" Kristiansson,

"Aralarında sağ kalmış kimse var mı diye bakmak içindi," dedi, ama benzi uçtu ve yutkundu.

Kvant bu görüşe katılmadı:

"Hadi, hadi! Yine kurusıkı atmaya başlama, Kaile."

Kapı açıldı ve de Martin Beck içeri girdi. Kristiansson hemen ayağa fırladı. Neden sonra Kvant da ona öykündü.

Martin Beck ikisini başıyla selamlayıp, soran gözlerini Gunvald Larsson'a dikti:

"Bas bas bağıran sen misin, kuzum? Bu çocuklara bağırmanın hiçbir yararı olmaz, bence."

"Öyle bir olur ki!" diye gürledi Gunvald Larsson. "Çok olumlu bir yol."

"Olumlu mu?"

"Yüzde yüz. Bu iki taş devri hıyarı... "

Deyimi beğenmemişçesine susup yine başa aldı:

"Bizim meslek tarlasından yetişme bu çifte kelekler elimizde olan tek tanıklar. Bana bakın, Şarlo polisleri! Olay yerine kaçta vardınız?"

"On biri on üç geçe." dedi Kvant. "Zamanı kronometremle saptadım. Saniye sekmez."

Gunvald Larsson koltuğuna yaslandı,

"Ve ben de şimdi oturmakta olduğum aynı yerde oturuyordum. Telefon haberi bana on biri on sekiz geçe erişti. Hadi bol keseden zaman ayırsak ve de bu üstün zekânızla yarım dakika kadar telsizin içine düştüğünüzü kabul etsek ve Telsiz Merkezi'nin beni arayıp bulması için de hadi bir on beş saniye çıkarsak, yine de dört dakikayı aşkın bir süre kalıyor orta yerde. Bu süre içinde ne yapıyordunuz?"

"Şeeey..." diye geveledi Kvant.

"Ne? Zehirlenmiş lağım fareleri gibi kan ve beyin pıhtıları arasında dolanıp durarak gereksiz işler müdürlüğü yaptığınızı mı anlatacaksınız? Hem de dört dakika bu!"

"Ben burada olumlu bir yan göremiyorum," diye söze koyulan Martin Beck'i, Gunvald Larsson tava büyüklüğündeki elini kaldırıp susturdu:

"Bir dakika! Bu iki gerizekâ, olay yerindeki izleri sıfıra indirmek için dört dakika harcamalarının yanı sıra, ancak on biri on üç geçe oraya gittiler. Kaldı ki, kendiliklerinden de gitseler iyi. Ama ne gezer, otobüsü ilk bulan adamın ayrıca onları dürtüklemesi gerekti. Tamam mı?"

"Tamam," dedi Kvant.

"Ya, ya! Cüce köpekli moruk," diye katıldı Kristiansson. "Harika! Adını öğrenmek yorgunluğuna bile katlanmadıkları bir adamın zoruyla gittiler olay yerine lütfen. Adam bugün buraya gelme inceliğini göstermeseydi, belki de kim olduğunu hiçbir zaman öğrenemeyecektik. Bu köpekli adamı ilk olarak kaçta gördünüz?"

"Şeeey..." diye geveledi Kvant.

Kristiansson, gözlerini çizmelerinden ayırmaksızın devreye girdi:

"Otobüse varmadan yaklaşık iki dakika önce."

"Tamam. Çünkü adamın ifadesine göre, arabada kas kas kasılıp, kendisine cart curt etmek için en azından bir dakika harcadılar. Köpekler möpekler konusunda iyi bir zılgıt çektiler herife. Tamam mı?"

"Tamam," diye mırıldandı Kristiansson.

"Demek haber aldığınızda, saat yaklaşık on ya da on bir, geceydi. Sizi durdurduğu sıra, adamın otobüse olan uzaklığı neydi?"

"Yaklaşık üç yüz metre," dedi Kvant.

"Bu bir gerçek! Gerçeğin ta kendisi," diye bağırdı Gunvald Larsson. "Ve de yetmiş yaşında olan bu adamın üstelik hasta bir daşhund'u peşi sıra sürüklediği göz önünde tutulursa... "

"Yani köpek hasta mıymış?" diye sordu Kvant şaşkınca. "Hastaymış ya!" cevabını verdi Gunvald Larsson. "Geçmişi kınalı köpekte disk kayması olduğu için art bacakları tutmaz gibi bir şeymiş." "Ne demek istediğini sonunda anlamaya başlıyorum," dedi Martin Beck.

"Hmmm! Adama bugün aynı uzunluk üzerinde bir deneme koşusu yaptırdım. Köpekli möpekli hem de. Üç kez tekrarlatmıştım ki, köpek su koyverdi."

"Ama hayvanlara zulüm denir buna!" diye sert bir çıkış yaptı Kvant.

Martin Beck ona şaşkınca bir ilgiyle baktı.

"Kısacası, ne denli zorlansa, turşu takımı bu uzaklığı üç dakikanın altında alamazdı. Bundan da şu çıkıyor ki, adam duran otobüsü en geç on biri yedi geçe görmüş olmalı. Ve biz de kırımın bunun üç veya dört dakika öncesi yapıldığını yüzde yüze yakın bir kesinlikle biliyoruz."

Kristiansson ile Kvant bir ağızdan sordular:

"Nerden biliyoruz?"

Gunvald Larsson onları tersledi: "Sizi ilgilendirmez." "Komiser Yardımcısı Stenström'ün saati," dedi Martin Beck. "Kurşunlardan teki göğsünü delip geçtikten sonra sağ bileğine saplanmış. Bu arada, Omega Speedmaster marka kol saatinin kurgu milini kırmış. Uzmanın verdiği bilgiye göre de, kol saatinin aynı anda durmasına yol açmış... Saatin akreple yelkovanı on biri üç dakika ve de otuz yedi saniye geceyi göstermekteydi."

Gunvald Larsson ona dimdik baktı.

Martin Beck devin öfkeli tavrına aldırmaksızın: "Dedektif Stenström'ü iyi tanırdık," dedi üzgünce. "Şaşmaz bir zaman hastasıydı. Kimi saat

yapımcılarının saniye avcısı dedikleri türden. Yani kol saati her zaman için tastamam doğru vakti gösterirdi. Devam et, Gunvald."

"Köpekli adam, Karlbergsvagen yönünden gelmiş olduğu Norrbackagatan boyunca yürümekteydi. Aslında otobüs daha sokağın başında onun yanından geçip gitmişti. Norrbackagatan'dan bayır aşağı adımlarını sürüklemesi yaklaşık beş dakikasını aldı. Oysa otobüs aynı yolu yaklaşık kırk beş saniyede almıştı. Adam yolda kimseye rastlamadı. Sokağın öte yanında duran otobüsü ancak köşe başına geldiği zaman gördü."

"Ne olmuş gördüyse?" diye sordu Kvant. "Kapa çeneni!" dedi Gunvald Larsson. Kvant, tepesi atmış olarak ağzını açmıştı ki, Martin Beck'le göz göze gelince yeniden kapamayı yeğ tuttu.

"Adam camların kırılmış olduğunu göremedi. Ne var ki, en sonunda gönülleri olup da, sallana bullana otobüse giren bu iki harika çocuk da bunu fark edemedi. Ancak adam ön kapının açık durduğunu görmüştü. Bir kaza olduğunu düşünerek yardım aramak için davranma gereğini duydu hemen. Doğru bir hesapla, gerisin geri yokuşu tırmanmaktansa son otobüs durağına ulaşmanın işleri çabuklaştıracağını kestirdi. Böylece, Norra Stationsgatan boyunca, güneybatı doğrultusunda yürüyegeldi."

"Neden?" diye sordu Martin Beck.

"Çünkü hattın sonundaki durakta bir otobüsün daha beklemekte olacağını düşünmüştü. Ama biliyoruz ki, yoktu. Yerine, ne yazık ki, bir polis devriye arabasıyla karşılaştı."

Gunvald Larsson, tüm kahredici gücünü gözlerinde toplamış olarak, Kristiansson ile Kvant'dan yana mavi mavi baktı:

"Kaldırdığın taşın altından çıkan bir yılan gibi kendi bölgesinden öte yana sürünegelen bir Solna polis arabası. Söyleyin bakalım, ön tekerlekler kent sınırı çizgisi üstünde ve de motor çalışır durumda ne kadardır kaytarıyordunuz?"

"Topu topu üç dakika," dedi Kvant.

"Yok, canım. Çık hele şöyle dört ya da beşe," diye düzeltti Kristiansson.

Kvant ona öldüresiye bir bakış uzattı.

"Peki, sizden yana gelen kimse gördünüz mü?"

"Hayır," dedi Kristiansson. "Köpekli moruktan başkasını görmedik."

"Bu da şunu kanıtlar ki, katil ne Norra Stationsgatan boyunca güneybatı yönünde ne de Norrbackagatan bayırına sapıp güney doğrultusunda kaçmış olamaz.

Eğer tel örgünün üstünden atlayıp hurda deposuna da geçmediğini göz önünde bulunduracak olursak, o zaman tek bir olasılık kalıyor: Ters yönden Norra Stationsgatan yolu."

Kristiansson sordu:

"İyi, ama nerden biliyoruz?.. Yani demiryollarının hurda deposuna geçmediğini nerden biliyoruz?"

"Çünkü görünürde ne varsa basıp çiğnemediğiniz tek yer orasıydı. Telörgüyü aşıp orasını da altüst etmeyi unutmuştunuz Tanrı'ya şükürler olsun."

"Tamam, Gunvald. Görüşünü açıkladın," dedi Martin Beck. "Güzel. Fakat her zaman olduğu gibi, yine kulağını ensenin ardından gösterdin. Zamanın bol anlaşılan."

Bu yorum Kristiansson'la Kvant'ı yüreklendirmiş olmalıydı ki, aralarında gizli bir anlayışı simgeleyen pırıl pırıl gözlerle bakıştılar. Ne var ki, Gunvald Larsson peşlerini bırakmadı:

"Eğer o kalın kafalarınızın içinde birer lokmacık beyin olsaydı, hemen arabaya atlar ve de katili yakalayıp şimdi çoktan içeri tıkmış bulunurdunuz."

Kristiansson bencilliği elden bırakmaksızın,

"Ya da biz de diğerleri gibi biçilirdik," diye karşılık verdi.

"O herifi yakaladığımda, elinden silahını atmadan son kez sizin üzerinizde deneme yapmasına izin vereceğim." dedi Gunvald Larsson zalimce.

Kvant bu sözü kulak arkası ederken, duvar saatine kaçamak bir göz atarak dedi ki:

"Özür dilerim, ama artık gidebilir miyiz? Çünkü karım rahmini göstermek... "

"Hay çenen tutulsun!" diye kükredi Gunvald Larsson. "Defolun! Cehenneme dek yolunuz var."

Sonra Martin Beck'in kınar bakışlarından kaçınarak sordu:

"Neden kafalarını çalıştırmadılar?"

Martin Beck dostça bir tavırla şöyle dedi:

"Kavrama olayı kimi zihinlerde geç oluşur. Bu yalnızca dedektiflere özgü bir durum değildir."

Gülle gibi içeri dalmasıyla kapıyı ardından çarpması bir olan Gunvald Larsson,

"Şimdi düşünmemiz gerek," dedi. "Saat tam üçte Hammar'la bir brifing var. On dakika kaldı."

Telefon alıcısı kulağına dayalı oturan Martin Beck, ona ters ters baktı. Kollberg önünde açılı evraktan başını kaldırıp keyifsizce mırıldandı:

"Aferin be! Sanki bilmiyorduk. Sen hele boş mideyle düşünmeyi dene de, ne denli kolay olduğunu öğren." Kollberg'in keyfini kaçıran ender birkaç şeyden biri de aç açına çalışmak zorunda kalmaktı. Şu ana dek en azından üç öğün yemek kaçırdığından, belirgin bir neşesizlik içindeydi. Dahası, az önce içeri giren dev adamın yüzünde tok karınlılara özgü doyumlu bir anlatı okumanın verdiği eziklik, onu bütün bütüne çileden çıkarıyordu.

"Nerdeydin?" diye sordu kuşkuyla.

Gunvald Larsson cevap vermedi. Kollberg, masasının ardına geçip oturan adamı kıskanç bakışlarla izledi. Martin Beck telefonu yerine bıraktı: "Hey, ne oluyor sana?"

Sonra yerinden kalktı, notlarını toplayıp Kollberg'in yanına gitti:

"Laboratuvarla konuştum. Tam altmış sekiz tane boş kovan saymışlar."

"Kaç kalibre?" diye sordu Kollberg.

"Düşündüğümüz gibi. Dokuz milimetrelik. Hiç değilse altmış yedi tanesi aynı silahtan atılmış."

"Ya altmış sekizinci?"

"Walter 7.65." "Kristiansson'un tavana sıktığı kurşun." "Evet."

"Öyleyse deli sayısının birden çok olmadığı anlaşılıyor," dedi Gunvald Larsson.

"Evet," diyen Martin Beck, taslağın başına gitti. Orta kapılardan en enlisinin iç yanına bir X çizdi.

"Evet," dedi Kollberg. "Mutlaka orda durmuş olmalı." "Bu da bize şunu açıklar..." "Neyi?" diye sordu Gunvald Larsson. Martin Beck cevap vermedi. Kollberg soruyu yeniledi: "Ne diyecektin? Neyi açıklar bize?" "Stenström'ün ateş edecek zaman bulamamış olma nedenini." dedi Martin Beck.

Herkes merakla gözlerini ona çevirdi.

Gunvald Larsson gart diye geğirdi.

"Evet, evet. Çok haklısın," dedi ona Martin Beck.

Sonra da sağ elinin baş ve işaretparmağı arasına aldığı burun kemerini ovuşturdu.

Hammar kapıyı ardına dek açıp içeri girdi. Ek ile savcılığın bir adamı da onu izlediler.

Müdür haşin bir tavırla,

"Durum incelemesi," diye kestirip attı. "Tüm telefon konuşmalarını kesin. Hazır mısınız?"

Martin Beck, Müdürüne üzüntüyle baktı. Stenström de odaya aynı bu şekilde girerdi: Ansızın ve de kapıya vurmaksızın. Hemen her zaman. Bu tedirgin edici giriş, çoğu zaman yüreğini hoplatmıştı.

Gunvald Larsson bir sırnaşma gösterisinde bulundu: "Elinizdekiler nedir, Müdürüm? Akşam gazeteleri mi?" "Evet," dedi Hammar hışımla.

"İnsanın yüreğine soğuk sular serpiyor."

Gazeteleri açıp havaya kaldırdı ve de odada bulunanları tek tek düşmanca süzdü. Başlıklar koca koca ve de kapkaraydı. Ne var ki, metinler çok az bilgi içeriyordu. "Şimdi buradan inciler aktarıyorum," dedi Hammar. "'Yüzyılın en büyük cinayeti bu,' diyor Stockholm cinayet masasının kurt C.İ.D. elemanlarından Gunvald Larsson ve de sözünü şöyle sürdürüyor: 'Bugüne dek gördüğüm en tüyler ürpertici sahneydi. Bu korkunç görünüm karşısında ilk kez kanım damarlarımda dondu.' İki ünlem işareti."

Gunvald Larsson oturduğu yerde ardına yaslanıp kaşlarını çattı.

"Böyle dostlar düşman başına," dedi Hammar.

"Bakın, Adalet Bakanı'nı bile yetki üstü konuşturuyorlar. Ülkemizi saran cinayet dalgasına ve de şiddet eylemlerine dur demenin zamanı geldi. Polis, bu gözü dönmüş canavarı daha fazla gecikmeden ele geçirmek amacıyla tüm insan ve araç gereç kaynaklarını seferber etmiştir."

Odadakileri gözden geçirerek sırıttı:

"Ve de işte seferber edilen insan kaynağımız!"

Martin Beck mendiline sümkürdü.

"Ülkenin yüzü aşkın en usta cinayet masası uzmanları bu soruşturma ordusunun özünü oluşturmaktadır," diye devam etti Hammar. "Bu ülkenin polis tarihçesinde görülen en büyük vurucu tim ve de araştırma ekibi." Kollberg içini çekip başını kaşıdı.

Hammar:

"Ah, şu politikacılar," diye mırıldandı kendi kendine. Sonra gazeteleri masanın üstüne savurarak sordu: "Melander nerde?"

"Ruhbilimcilerle konuşmada." dedi Kollberg.

"Ya Rönn?"

"Hastanede."

"Oradan bir haber yok mu henüz?" Martin Beck başını sarsaladi: "Daha ameliyattan çıkmadı." "Hadi, öyleyse," dedi Hammar. "Durum incelemesine geçelim."

Kollberg ilkin dosyayı şöyle bir gözden geçirdi. Sonra söze koyuldu:

"Otobüs on sıralarında Bellmansro'dan yola çıktı." "Sıraları mı?"

"Evet. Strandvagen'de patlak veren kargaşa tüm kalkışvarış tarifelerini altüst etmişti. Kimi otobüsler trafik tıkanıklığının içine ve de kimi polis kordonlarına saplanıp kaldılar. Bu zaman içinde zaten büyük gecikmeler olageldiğinden, sürücülere kalkış saatlerine aldırmaksızın son duraklara varış seferlerini sürdürmeleri söylendi." "Telsizle mi?"

"Evet. Bu talimat, 47 numaralı hat üzerinde çalışan tüm şoförlere saat dokuzdan hemen sonra bildirilmişti. Stockholm Taşıt İşletme'nin kendi telsiz merkezinden." "Devam et!"

"Bu belirli seferde otobüse yol üstü duraklardan binip inmiş başka kişiler olduğunu tahmin etmekteyiz. Ne var ki, şu ana dek bu tanıklardan hiçbirinin izini saptayamadık." "Kendiliklerinden çıkıp gelirler," dedi Hammar. Gazeteleri göstererek ekledi: "Bu yazılanlardan sonra gecikmezler."

Kollberg tekdüze sesiyle sözünü sürdürdü: "Stenström'ün kol saati, on biri üç dakika ve otuz yedi saniye geçe durmuştu. Tam o sırada ateş edilmiş olduğuna inanmamızı gerektirir nedenler var."

Hammar sordu:

"Atışın başlangıcı mı, sonu mu?"

"Başlangıç," dedi Martin Beck.

Duvardaki taslağa dönüp, sağ işaret parmağını az önce çizmiş olduğu X'in üstüne koydu:

"Silahlı kişinin tam burada yer almış olduğunu tahmin etmekteyiz. Çıkış kapılarının önündeki açıklıkta."

"Bu tahminin dayanağı ne?"

"Mermi yolları. Ayrıca boş kovanların cesetlere göre bulundukları durum." "Oldu. Devam."

"Yanı sıra katilin üç kez tetiğe dokunup, dolayısıyla üç kez yaylım ateşi açtığını sanmaktayız. İlki öne, soldan sağa doğru tarayarak. Yani böylece

otobüsün ön bölümünde oturan kişileri kurşunlamış oldu. İşte bu taslak üzerinde bir, iki, üç, sekiz ve de dokuz numarayla işaretlenmiş olanları. Bir numara şoförü ve iki numara da Stenström'ü belirtmektedir."

"Peki, sonra?"

"Sonra öbür yana döndü, ola ki sağa ve de ikinci yaylım ateşle, yine soldan sağa doğru tarayarak otobüsün arka yerinde oturan dört kişiyi kurşunladı. Yani, beş, altı, yedi numaraları öldürüp, dört numarayı -Schwerin adıyla bildiğimiz kişiyi- da yaraladı. Schwerin geçidin bitiminde sırtüstü yerde yatmaktaydı. Biz bu durumu şu şekilde değerlendiriyoruz: demek ki, otobüsün sol yanında olan boylamına oturma yerinde oturmaktaydı ve de ayağa kalkacak zaman buldu. Bunun için de, vurulan en son kişi olması gerekir."

"Ya üçüncü yaylım?"

"Öne yöneltildi," dedi Martin Beck. "Ama bu kez sağdan sola doğru tarayarak."

"Ve de silah bir makineli tabancadır mutlaka, öyle mi?" "Evet," diye cevapladı Kollberg. "Tüm olasılıklar bunu gösteriyor. Eğer beylik ordu tipiyse... "

"Bir dakika," diyerek sözünü kesti Hammar. "Bu eylem ne sürede gerçekleşmiş olabilir? Yani ilkin önü taramak, sağa bir dönüş ve de geri yanı kurşunlamak,sonra silahı yine öne doğrultup şarjörü boşaltmak... ne kadar sürer?"

"Henüz ne tür bir silah kullandığını bilmediğimize göre..." diye konuşmaya başlayan Kollberg'in sözünü Gunvald Larsson kısa kesti:

"On saniye kadar."

Hammar sordu:

"Otobüsten nasıl indi?"

Martin Beck başıyla Ek'i göstererek:

"Sıra sende," dedi.

Ek parmaklarını gümüşsü saçları arasından geçirdi, gırtlağını temizledi ve de söze koyuldu:

"Açık olan kapı, arka biniş kapısıydı. Büyük bir olasılıkla katil otobüsü bu yoldan terk etti. Bunu açması için, ilkin geçit boyunca düpedüz öne ilerleyip şoför yerine gelmesi gerekir. Sonra kolunu üstten ya da şoförün koltuk altından uzatarak bir kaldıracı çevirmelidir." Gözlüğünü çıkardı, camları mendiliyle bir güzel parlatıp yine yerine taktı ve de duvarın önüne gitti: "Buraya iki şema astım. İlki kontrol tablosunun tüm devre çalışmalarını göstermektedir. İkincisi yalnızca ön kapılara kumanda eden kaldıraç sisteminin çalışma taslağıdır. İlk şemada kapı devrelerine kurnanda eden düğme 15 numarayla ve de kapı kaldıracı 18 numarayla gösterilmiştir. Bu nedenle kaldıraç direksiyonun solunda, yan camın da hemen alt başında yer almaktadır. Kaldıraç kolunun, ikinci şemada gördüğünüz gibi, tam beş değişik devinimi vardır."

"Yahu, bundan bir şey anlayan beri gelsin," diye patladı Gunvald Larsson.

Ek aldırmaksızın devam etti:

"Yatay durumda, ya da bir numaralı devinimde, her iki kapı da kapanır. İki numaralı durumda, yani bir kıpı yukarı, art biniş kapısı açılır. Üç numaralı durumda, yani iki kıpı yukarı, her iki kapı da açılır. Kaldıraç kolunun ayrıca aşağı doğru da iki devinimi vardır... işte, dört ve beş numaralar. Bunların ilkinde, ön biniş kapısı açılır. İkincisinde, her ikisi de açılır."

"Kısa kes," dedi Hammar.

"Özetlemek gerekirse," diye sözü sürdürdü Ek, "söz konusu kişinin, iniş kapılarının önündeki olası yerinden hareketlenerek, geçit boyunca dosdoğru ilerleyip direksiyon başına gelmiş olması gerekir. Direksiyonun üzerine yığılıp kalmış olan sürücüsünün üstünden uzanarak, kaldıraç kolunu iki numaralı duruma getirir ve de böylece art biniş kapısını açmış olur. Yani ilk polis arabası olay yerine geldiğinde açık duran kapı."

Martin Beck durumu şipşak kavramakta gecikmedi: "Evet, aslında silahlı adamın son kurşunları geçit boyunca ilerlerken ateşlediğini belirtir

izler var. Sola doğru. Ve de bunlardan biri Stenström'e isabet etmiş görünüyor."

"Salt göğüs göğüse savaş taktiği," dedi Gunvald Larsson.

"Gunvald bu konuda hiçbir şey anlamamış olduğunu belirtir çok ilginç bir yorumda bulundu," diyen Hammar, kuru bir sesle devam etti: "Oysa her şey katilin evindeymiş gibi rahat davrandığını göstermesinin yanı sıra, kontrol tablosunu çalıştırmayı bildiğini de kanıtlamakta."

"Evet, en azından kapılarla ilgili bölümü," dedi Ek bilgiçlik taslayarak.

Odaya ansızın bir sessizlik çökmüştü. Hammar kaş çatıp durdu. En sonunda şöyle dedi:

"Yani biri ansızın otobüse atlayıp orta yerinde durdu ve de kimsenin kıpırdamasına zaman bırakmadan, şoför dikiz aynasında hiçbir şey görmeksizin, herkesi keyfince kurşuna dizerek bastı gitti. Bunu mu söylemek istiyorsunuz bana?"

"Hayır." diye karşılık verdi Kollberg. "Pek öyle değil." "Ne demek istiyorsunuz öyleyse?"

Martin Beck devreye girdi:

"Demek istediğimiz şu: Biri, elinde ateşe hazır makineli tabancasıyla üst kat merdiveninden aşağı indi."

"Bir süredir yukarda tek başına oturmakta olan biri," dedi Kollberg. "Orda en uygun anın gelmesini sabırla beklemiş olan biri,"

Hammar sordu:

"Otobüsün üst katında adam olup olmadığını sürücü nasıl biliyor?"

Herkes gözlerini umutla Ek'e çevirdi. O, şöyle bir şişindi, sonra yine gırtlağını temizleyip söze koyuldu: "Efendim, basamaklar fotosellidir. Bunlar, kontrol tablosundaki bir sayacı otomatik olarak devindirirler, ön basamaklardan yukarı çıkan her yolcu için sayaç artı bir kaydeder. Böylece otobüsün sürücüsü yukarda kaç kişi bulunduğunu her zaman için eksiksiz olarak bilir."

"Yani otobüs-bulunduğunda sayaç sıfır mı gösteriyordu?"

"Evet."

Hammar birkaç saniye için suskunluğa gömüldü. Sonra ansızın dedi ki:

"Olmadı. Akla yatkın değil."

"Hangisi?" diye sordu Martin Beck.

"Durum incelemesi."

"Neden değil?" dedi Kollberg.

"Çok çok iyi düşünülüp tasarlanmış bir görüntüde.

Toplu cinayet işleyen akıl hastası bir kişi böylesine planlı bir biçimde davranmaz. Ani bir parlamayla gelen gelişigüzel bir davranış beklenir bu gibilerden."

"Ama bir şey unutuyoruz," dedi Gunvald Larsson. "Tırmandığı kuleden geçen yaz otuzu aşkın adamı vuran Amerika'daki deli, her şeyi inceden inceye planlamıştı işte. O kadar ki, yanma yiyecek bile almıştı."

"Evet," diyerek başını salladı Hammar. "Ama yine de bir şeyi unutmuştu."

"Neyi?"

Bunu Martin Beck cevapladı: "Nasıl kaçacağını."

12

Yedi saat sonra gecenin on'u olmuştu. Martin Beck'le Kollberg halen Kungsholmsgataıı polis merkezinde bulunuyorlardı.

Dışarısı karanlıktı ve de yağmur dinmişti.

Üstünde durulacak hiçbir şey olmamıştı. Yani resmi ağızla, soruşturmanın durumunda bir değişiklik yoktu. Karolinska Hastanesi'nde yatmakta olan adamın durumu ciddiyetini koruyordu.

Öğle sonrasındaki saatler boyunca, yirmi yardımsever tanık çıkagelmişti. Bunlardan on dokuzunun başka otobüslere binmiş olduğu ortaya çıkmıştı.

Geri kalan tek tanık on sekiz yaşında bir genç kızdı. Nybroplan'da otobüse binmiş ve de üç durak sonra Sergelstorg'da inerek, metroya binmişti. Aynı durakta İ kendisiyle birlikte birkaç yolcunun daha indiğini söyledi misti. Şoförü tanımakta gecikmemiş ve iş burada bitmişti.

Kollberg, sanki gelmesini beklediği biri varmış gibi gözlerini sürgit kapıdan yana çevirerek, odanın içinde bir aşağı, bir yukarı dolaşıp duruyordu.

Martin Beck duvardaki taslakların önünde yer almıştı. Ellerini ardında bağlamıştı ve de tabanlarının burnuyla ökçesi üstünde ileri geri hafif hafif sallanıyordu. Uzun yıllar öncesi devriye polisi olarak kol gezdiği günlerden kalma eski ve de kötü bir alışkanlıktı bu. O zamandan bu yana bir türlü kurtulamamıştı elinden.

Ceketlerini iskemlelerinin arkalıklarına geçirmişler ve de gömlek kollarını sıvamışlardı. Kollberg'in boyun bağı savurageldiği masasının üstünde bir ölü yılan gibi yatıyordu. Oda öyle pek sıcak olmadığı halde, şişmanca, irice adamın yüzü ve koltuk altları ter içindeydi. Martin Beck boğmacamsı, uzun süren bir öksürük nöbetine tutuldu. Hemen ardı sıra eliyle çenesini sıvazlayarak taslakları incelemeyi sürdürdü.

Kollberg dolaşmayı yarıda kesti ve de eleştiren gözlerle ona bakarak içini döktü:

"Bu gidişle ciğerlerini ağzında göreceksin bir gün. Sen daha iç o zıkkım sigarayı."

"Sen kendine bak. Gün geçtikçe İnga'ya benzer oldun." Aynı anda Hammar kapıyı ardına dek açıp içeri daldı: "Larsson azmanıyla Melander mumyası nerde?" "Evlerine gittiler." "Ya Rönn şapşalı?" "Hastanede."

"Ha, evet. Öyle ya, öyle ya!., oradan yeni bir haber var mı?"

Kollberg başını yandan yana şavulladı.

"Yarın tam milli takım oluyorsunuz."

"Milli takım mı?"

'Yardımcı güçler. Kent dışından."

Hammar bir an sustu. Sonra kaypakça ekledi:

"Buna gerek görüldü. Tepeden inme."

Martin Beck özenle mendiline sümkürdü.

"Kimler?" diye sordu Kollberg. "Ya da ben tek tek sayayım mı?"

"Yarın Mansson adında zehir zemberek bir herif geliyor Malmö'den. Tanıyor musunuz?"

Martin Beck buz gibi bir ilgisizlikle karşılık verdi:

"Görmüşlüğüm var."

"Benim de öyle," dedi Kollberg.

"Ayrıca Motala'dan Gunnar Ahlberg'i getirtmek için uğraşıyorlar."

Kollberg yarım ağızla:

"Bak, o dört dörtlük bir heriftir işte," dedi.

"Benim bildiğim bunlar," diyerek omuz silkti Hammar. "Ha, bir de Sundsvall'dan gelecek yaman bir dedektif varmış sanırım. Adını unuttum şimdi."

"Anlıyorum," dedi Martin Beck.

Hammar alaycı bir sesle,

"Ama onlar gelmeden düğümü çözerseniz, elbette elleri böğürlerinde kalır," diyerek sırıttı.

"Doğru olmaz," dedi Kollberg. "Onlar için harcırah ödeyen devletin parasına yazık değil mi?"

Hammar birden ciddileşti:

"Bakın, gerçeklerin gösterdiği yön..." Sözünü yarıda kesip, Martin Beck'i tepeden tırnağa iyice bir süzdü: "Neyin var senin?"

"Üşütmüşüm."

Hammar gözlerini onun üstünden ayırmadı. Durumun farkına varan Kollberg, dikkati çekmek için şöyle dedi: "Tüm bildiğimiz şu: dün gece biri otobüste dokuz kişiyi vurdu. Sonra da hiç iz bırakmadan kayıplara karışıp ele geçmemekle sansasyon meraklısı kitle kıranların bilinegelen uluslararası

yöntemlerinin yeni bir örneğini vermiş oldu. Bu arada, elbette kendi canına kıymış olduğunu da varsayabiliriz. Ancak böyle bir şey olduysa bile, bundan kesin olarak bilgimiz yok. Elimizde somut iki ipucu var: Bir tanesi kurşunlarla boş kovanlar ki, herhalde bizi silahın olduğu yere götürebilir. . İkincisi de hastahanede yatan adam ki, eğer komadan, çıkarsa, kurşun yağdıranın kim olduğunu bize söyleyebilir. Otobüsün en arkasında oturduğuna göre, katili mutlaka görmüş olması gerekir."

Hammar, anlamsızca homurdandı.

"Evet, elde çok şey yok. Bu konuda size hak veririm," dedi Kollberg. "Hele bu Schwerin olacak olursa ya da belleğini yitirmiş bir durumda kendine gelirse -ki olmayacak bir şey değil, çünkü yarası çok çok ağır - o zaman umarsızlığımız katmerlidir. Ayrıca, cinayet gerekçesi de yok. Yanı sıra yararlı bir tanığa da rastlayamadık."

"Çıkar," dedi Hammar. "Zamanla çıkar. Mutlaka çıkacak. Gerekçeye gelince, bunun üzerinde durmaya değmez. Çünkü bu tür katiller, yani kitle kıranlar ruh hastasıdırlar. Psikopat, bilimsel deyimle. Onun için psikopatların davranışlarını lojik, yani mantık kalıpları içerisinde aramak yerine, patolojik bir tablo çerçevesi içinde görmek gerekir."

"Vay vay vay!" diyerek hayretini belirtti Kollberg. "Doğrusu, ben bu söylediklerinizden pek bir şey anlayamadım, Sayın Müdürüm. Ama bilimsel ilişkiler üstadımız Melander'in uğraş alanına giriyor. Umarım önümüzdeki günler içinde koltuğu altında bu konuda koca bir dosyayla çıkagelir."

Hammar, gözü duvar saatinde olarak: "Tutmamız gereken en doğru yol..." diye söze başlamışken Kollberg, "...su halkaları gibi, içten dışa yönelik bir soruşturma yöntemidir," diyerek sözlerini tamamladı.

"Tamam. On cinayet davasından dokuzunda kişiyi katile götürür. Üstelik burada boş yere geç saatlere dek kalmayın. Hem sağlığınıza yazık hem de elektriğe.

Yarın hepinizi karşımda dinlenmiş yüzlerle görmek isterim. İyi geceler."

Odadan ayrıldı ve de ortalığa bir sessizlik çöktü. Bir süre sonra Kollberg içini çekip şöyle dedi:

"Neyin var senin, kuzum?"

Martin Beck duymazdan geldi.

"Stenström mü?"

Kollberg başını sallayıp, kendi kendine filozofça konuşur oldu:

"Hey gidi hey! Şu çocuğu arada nasıl terslemiş olduğumu düşünüyorum da... Ta başlangıçtan beri... yıllar boyunca. İyi bir eleman olsun, pissin isterdim de ondan. Sonra da git, kendini öldürt!"

"Şu Mansson," dedi Martin Beck. "Anımsadın mı?" Kollberg başını salladı.

"Kürdanlı dedektif. Sağa sola kement atıp, boynuna ip geçirdikleri her polis damgalı sığırı buraya çekmeleri hoşuma gitmiyor. Bu işi bize bıraksalar da kendi bildiğimizce yönetsek çok daha iyi olur. Sen, ben ve Melander yeterli."

"Olan olmuş bir kez. Ama Ahlberg kıyak heriftir hiç değilse."

"Öyle. Çok da severim," dedi Martin Beck. "Ama söyler misin? Şu son on yıl içinde Motala'da kaç cinayet soruşturmasına el koydu?"

"Bir."

"Gördün mü ya? Üstelik Hammar'ın bizi karşısına alıp, çaylaklara ders verir gibi konuşma alışkanlığı da sinirime dokunuyor."

"Basmakalıp birtakım sözlerle bilgiçlik taslaması, değil mi? 'Psikopatlar,' sonra mantık değil de 'lojik! Neymiş, efendim? 'Patolojik bir tablo çerçevesi içinde görmek gerek.' Zart!"

Yeni bir sessizlik. Sonra Martin Beck gözlerini Kollberg'e dikerek şöyle dedi:

"Eh, söyle bakalım."

"Ne söyleyeyim?"

"Stenström o otobüste ne arıyordu?"

"Sorun bu zaten." dedi Kollberg. "Orda ne babasını arıyordu? Şu kız belki. Hani hemşire."

"Kızla gezmeye çıkmış olsa, yanına silah alır mıydı?" "Almış olabilir. Sert erkek pozları kesmek için falan." "Öyle bir çocuk değildi," dedi Martin Beck. "Bunu sen de benim kadar bilirsin."

"Bildiğim kadarıyla, tabancasını üstünden eksik etmezdi. Sen bu konuda onunla kıyaslanamazsm. Hele ben, asla! Anlayacağın, aynasızların tabancalı takımındandı."

"Evet, ama yalnızca görev başında."

"Ben de onu yalnızca görev başından bilirim zaten." dedi Kollberg kuru bir sesle.

"Ben de öyle. Ne var ki, o dehşet otobüsünün ilk ölen yolcuları arasında olduğu gerçeğini de görmezlikten gelemeyiz. Yine de, yağmurluğunun iki düğmesini açıp tabancasını çıkaracak zamanı bulmuş."

"Yani yağmurluğun düğmelerini daha önceden açmış," dedi Kollberg düşünceli bir tavırla. "Hem bir şey daha var."

"Ne?"

"Hammar bugün durum incelemesinde bir söz etti." "Evet," diye mırıldandı Martin Beck. "Şu anlamda bir şeydi, yanılmıyorsam: 'Akla yatkın değil. Toplu cinayet işleyen akıl hastası bir katil her şeyi böylesine dikkatle tasarlayamaz.'"

"Haklı mıydı dersin?"

"İlke olarak, evet."

"Yani?"

"Yani otobüste kurşun yağdıran kişi akıl hastası bir kitle kıran değil. Ya da başka bir deyimle, bu işi yalnızca sansasyon yaratmak için yapmadı."

Kollberg, kaşlarının üstünde biriken ter damlacıklarını katlı bir mendille silmenin ardı sıra, gözlerini fala bakarcasına bundan ayırmaksızın şöyle dedi:

"Hoş geldin, Bay Larsson!"

"Gunvald mı?"

"Başka 'Bay' var mı burada? Orman kibarı beyzademiz leş kokulu koltuk altlarına sprey sıkmak için evinin yolunu tutmadan önce, o üstün zekâsının tüm parlaklığını yansıtır bir biçimde bu işe hiç akıl erdiremediğini söyledi. Bak, bizim üstün zekâ nelere akıl erdirememiş. Sözgelişi, neden deli kendi canına da kıymamış ya da kan tuttuğu için orda kalıp tutuklanmasını beklememiş? Sevdin mi?"

"Kanımca, Gunvald'ı hiç önemsemiyorsun. Dahası, küçümsüyorsun," dedi Martin Beck. "Yanılıyor muyum?"

Kollberg sinirlice omuz silkti:

"Hadiii! Sen de şu sezgilerine kulak vere vere, kafada bir de akıl denen şey olduğunu unutageldin. Sanki bir tane yetmezmiş gibi, al bir Gunvald daha! Bırak saçmalamayı! Bal gibi toplu cinayet bu. Tersini söyleyenin alnını karışlarım. Bu bir! İkinci, katil zır delinin teki. Belki şu sıra evinde TV'nin karşısına geçip kurulmuş, yarattığı heyecan dalgasıyla neşesini buluyordur. Ya da bir köşede çoktan kendi canına kıymıştır. Aslında Stenström'ün silahlı oluşunun hiçbir önemi yok. Çünkü huyunu suyunu bilmiyoruz. Büyük bir olasılıkla, o hemşirenin balını yiyordu. Hadi beraber değillerdi diyelim, o zaman da mutlaka başka bir yere uçkur çözmeye gidiyordu. Hadi bunu da bırak, öyleyse bir arkadaşım ziyaret edecekti. Nişanlısı denen kızla kapışmış olabilir ya da annesi sepetlemişti evden ve de sinema vakti geçtiği için, gidecek başka yeri de olmadığından, kapağı attığı otobüsün içinde bir karış suratla derdine yanıyordu belki de."

"Coşkuya kapılıp bas bas bağırman gereksiz," dedi Martin Beck sakin bir sesle. "Bunlar nasılsa öğrenilir."

"Evet. Yarın. Ancak yine de, şu an yapabileceğimiz bir şey var. Hem de herkesten önce."

"Vastberga'ya gidip, çalışma masasını gözden geçirmek," dedi Martin Beck.

Kollberg sevinçle haykırdı:

"Aferin sana! Yine kafayı çalıştırmaya başladın." Kravatını pantolon cebine tıktı ve de ceketine sığma savaşı vermeye koyuldu.

13

Hava nemli ve sisliydi. Gece ayazının getirdiği don ağaçları, caddeleri ve de dam üstlerini bir kefen gibi sarmıştı. Kollberg ön camdan ilerisini görmekte güçlük çekiyor, araba dönemeçlerde kaydıkça, yakası açılmadık sövgüleri peş peşe sıralıyordu. Güney polis merkezine dek uzanan yol boyunca yalnız bir kez konuştular. Kollberg merak edip sordu:

"Bu toptancı katillerde genellikle kalıtsal bir bozukluk, soydan gelme bir cani damarı var mıdır?"

Martin Beck de soruyu şöyle cevaplamıştı:

"Evet, genellikle. Ama bir kural gibi her zaman için değil."

Vastberga merkez binası sessiz ve de kimsesizdi. Holü aşıp merdiveni çıktılar. Üçüncü kattaki cam kanatlı kapıların yan duvarında bulunan kadranda şifreli numara düğmelerine bastılar ve de Stenström'ün odasına girdiler.

Kollberg bir an duraksadı. Sonra masanın başına geçip oturarak çekmeceleri yokladı. Hiçbiri kilitli değildi.

Oda temiz ve tendris olmakla birlikte kişilik yansıtmıyordu. Stenström çalışma masasının üstüne nişanlısının bir resmini bile koymamıştı. Öte yandan, kalem tepsisinin içinde kendi iki resmi durmaktaydı. Martin Beck nedenini biliyordu. Birkaç yıldır ilk kez Stenström

Noel ve de yılbaşında yılık iznini kullanacak denli şanslı olmuştu. O da bu fırsattan yararlanarak, Kanarya Adaları'na sefer düzenleyen bir çarter uçağında hemen iki yer ayırtmıştı. Resimleri de yeni bir pasaport çıkarmak gerektiği için çektirmişti.

Şanslı! diye düşündü Martin Beck, genç memurunun belki de en son çekilmiş vesikalık resimlerine bakarken. Bunların her ikisi de tüm akşam gazetelerinin baş sayfalarında yer alan koca koca resimlerinden çok daha iyiydi.

Stenström, yirmi dokuz yaşından çok daha genç gösteren bir tipteydi, bu resimlerde olduğu gibi. Zeki bir görünüşü, dürüst bir yüz anlatısı ve de

arkaya taralı koyu kumral saçları vardı. Bu resimlerde, genellikle olduğu gibi, asi bir görünüm taşıyordu.

İlkin ona, Kollberg'i de içine alan çoğu meslektaşlarınca, toy ve beceriksiz, sıradan bir memur gözüyle bakılmıştı. Hele Kollberg'in alaycı takılmaları ve de ona karşı takındığı sert, hoşgörüsüz tutum sürgit bir işkence olmuştu. Ama şimdi bunlar geride kalmıştı. Martin Beck, henüz Kristineberg'deki eski müdürlük binasında bulundukları sıra Kollberg'le bu konuda aralarında geçen konuşmayı anımsadı. O zaman sormuştu:

"Bu çocukla niye böyle uğraşıp duruyorsun?"

Kollberg de şu karşılığı vermişti:

"Kendine olan sahte güvenini, o çokbilmiştik havasını dağıtıp yeni bir kişilik kazanmasına yardımcı olmak için. Ona ilerde iyi bir polis olma şansı vermek için. Kapıya vurulmadan içeri girilmeyeceğini öğretmek için."

Kollberg, bu konularda haksız sayılmazdı. Her neyse, geçen yıllarla birlikte Stenström gelişme göstermişti. Gerçi kapı vurmasını asla öğrenememişti, ama iyi bir polis olmayı becermişti. Yaptığı aşama ona yetenek kazandırmış, çok çalışır olmuş, yargı ve algının yanı sıra, en önemlisi, bir ölçüde korku sezme gücü kazandırmıştı. Dış görünüşüyle polisin süs boncuğuydu: Sevimli bir yüz, sempatik tavırlar, fizik olarak alımlı ve de iyi bir atlet. Doğrusu, halkın gözünde polisi sevimli gösterecek bir simge olarak kapak resimlerinde veya aday heveslendirmek için reklam posterlerinde kullanılabilirdi. Oysa diğer birçokları için aynı şeyi söylemek hiç de kolay değildi. Sözgelişi, küstah tavırları ve de lopur lopur sarkık etleriyle şişkoluğun eşiğinde yağ tulumu bir Kollberg, bu konuda en son akla geleceklerden biriydi. Ya, en iyi polislerin çoğunlukla en can sıkıcı kişilerden çıktığı varsayımını yalanlamayan mumya kılıklı Melander için ne demeli? Ya da kıpkırmızı burnuyla tam bir sirk soytarısına benzeyen şapşal Rönn mü posterlerde boy gösterecekti? Hele dev yapısı ve de koca koca devrik gözlerin yer aldığı hiç gülmeyen somurtuk suratıyla hemen herkesin içine korku salan ve hünermiş gibi bundan övünç duyan Gunvald Larsson mu bu iş için biçilmiş kaftandı?

Ya kendisi için ne demeli? Sümüklü Martin Beck. Daha geçen akşam karşısına geçtiği aynada ince yüzlü, geniş alınlı, dolgun çeneli, uzun boylu

ve de uğursuz duruşlu bir adamın kurşun mavisi bezgin gözlerle sinsice kendisine baktığını görmüştü.

Yanı sıra, Stenström'ün sahip olduğu belirli birtakım özelliklerin tümüne çok büyük yararı dokunmuştu. Martin Beck bir yandan bunları düşünüyor, bir yandan da Kollberg'in düzenli bir biçimde çekmecelerden çıkarıp masanın üstüne dizdiği eşyayı gözden geçiriyordu.

Fakat şimdi Ake Stenström adını taşımış olan kişi hakkında bildiklerini kafasında yaktığı soğuk ve yansız bir ışık altında inceliyordu. Az öncesi Kungsholmsgatan'da Hammar onlara soruşturmanın nasıl yönetilmesi konusunda ders verircesine hava basarken kendisinin takınmış olduğu duygusal tavır başını alıp gitmişti. O an geçmişti ve de bir daha dönmeyecekti.

Stenström başlığını rafa kaldırıp, üniformasını da polis okulundan eski bir sınıf arkadaşına sattığından bu yana, Martin Beck'in emrinde çalışagelmişti. İlkin Kristineberg'de, daha sonra da ulusal cinayet masasında. Ama bu masa o zaman şimdiki görev anlayışı içinde değildi. Kent polisine bağlı olmakla birlikte, işi başından aşkın yerel taşra polisine yardım amacıyla kurulmuş bir tür yıldırım ekip görünümünde çalışagelmekteydi. Daha sonra, 1964-65 yılları döneminde, tüm polis örgütü olduğu gibi ulusallaştırılmış ve onlar da zamanla yavaş yavaş buraya, Vastberga'ya aktarılmışlardı.

Geçen yıllarla Kollberg başka görevlere atanmış, ana merkezdeki kendi eski yerine getirilmişti. Melander de kendi istemiyle ana merkeze alınmıştı. Ancak Stenström hep yanında kalmıştı. Martin Beck onu beş yılı aşkın bir süredir tanıyordu ve de sayısız soruşturmada birlikte çalışmışlardı. İşte Stenström pratik olarak polis çalışmaları konusunda ne biliyorsa, bu süre içinde öğrenmişti. Bunlar hiç de öyle azımsanır şeyler değildi. Yanı sıra olgunlaşmış, güvensizliğinden büyük ölçüde sıyrılarak utangaçlığı da yenmesini bilip iyice pişmişti. Baba evinden ayrılmış ve de ölümüne dek yanında kalma isteğini söylediği genç kadınla birlikte tuttuğu yeni kata taşınmıştı. Kendinden kısa süre önce babası ölmüş ve de annesi yeniden Vastmanland'a dönmüştü. Bu nedenle Martin Beck'in, onun hakkında bilinmesi gereken her şeyi bilmesi gerekirdi.

Ancak ne tuhaftır ki, çok şey bilmiyordu. Doğru, bir genel fikir edinmesine yeterli tüm önemli bilgilere sahipti. Stenström'ün kişiliğine ışık tutan, bir polis olarak başarılı ve de başarısız yönlerini belirleyen temel çizgiler. Ama bunun ötesinde eklenecek çok az şey vardı.

Tamam, iyi bir insan. Hırslı, metin, açıkgöz ve de öğrenmeye meraklı. Öte yandan oldukça sıkılgan, henüz biraz çocuksu, hazırcevap hiç değil ve de tümüyle ele alınırsa gülmece duyusu gelişmemiş bir kişi. Aman canım, aralarında gelişmişi kimdi zaten?

Belki bir aşağılık duygusu vardı.

Edebiyatın her türünden güldür güldür aktarılar yapan ve de tumturaklı birtakım sözlerle hava basıp kişinin aklım karıştıran Kollberg yüzünden. Bir seferinde, Stenström iki metre ötede durmuş ne yapmak gerektiğini düşünürken, kilitli kapıyı bir tekmede ardına dayayıp içeri girerek baltalı manyak katili tek tokatta yere baygın seren ve de on beş saniyede işi bitiren Gunvald Larsson yüzünden. Bir kez gördüğü, okuduğu ya da duyduğu şeyi asla unutmayan ve de hiçbir olay karşısında kılı kıpırdamayan donuk ifadeli Melander yüzünden.

İyi, ama bu tür insanlar içinde kim aşağılık duygusuna kapılmazdı ki?

Onun hakkında niye böylesine az şey biliyordu?

Gözlem noksanlığı mı? Dikkatinden kaçan bir şey mi vardı ya da dikkat edilecek başka bir yanı yok muydu? Martin Beck saç diplerini parmak uçlarıyla ovuşturdu ve de Kollberg'in masa üstüne sıraladığı şeyleri inceledi. Stenström'ün boş tutkuları vardı. Sözgelişi, saatinin saniyesi saniyesine tam zamanı göstermesi gerektiğine ilişkin saçma dakiklik. Bunun bir eşörneği masasının üstündeki ve işindeki kılı kırk yararcasına titizlikle de yansıyordu.

Evrak, evrak ve de yine evrak. Rapor kopyaları, notlar, duruşma tutanakları, teksirli genelgeler ve de yeni basım hukuk kitapları. Tümü de düzgün yığınlar şeklinde düzenlenmişti.

En kişisel şeyleri bir kutu kibritle bir paket açılmadık çikletti. Stenström sigara ve çiklet kullanmadığına göre, herhalde bunları ziyaretçilerine bir tür hizmet amacıyla burada bulunduruyor olmalıydı.

Kollberg derin derin içini çekip şöyle dedi:

"Eğer o otobüste oturan ben olsaydım, şimdi Stenström'le sen çekmelerimi didikliyor olacaktınız. İşiniz böylesine kolay da olmayacak, ananızdan emdiğiniz süt burnunuzdan gelecekti. Üstelik anımı karalayacak kim bilir neler bulacaktınız oralarda."

14

Martin Beck, Kollberg'in çekmelerinin neye benzediğini çok iyi kestirmesine karşın, yine de herhangi bir yorumda bulunmaktan kaçındı.

"Ama burada bulduklarımız kimsenin anısını karalayamaz," dedi Kollberg.

Martin Beck yine karşılık vermedi. Tüm evrakı sessizce, çabucak ve de dikkatle incelediler. Hemen tanıtlamaktan uzak kaldıkları ya da yadırgar oldukları hiçbir şey yoktu. Her şey olması gerektiği gibi yerli yerindeydi. Tüm notlar ve dosyalar, Stenström'ün üzerinde çalıştığı soruşturmalarla ilgili, bildikleri konulardı.

En sonunda tek bir şey kalmıştı. Dört köşe, kahverengi bir zarf. Mühürlü ve kalıncaydı.

"Bu ne olabilir?" diye sordu Kollberg.

"Aç da gör."

Kollberg zarfı elinde evirip çevirdi:

"Amma da sıkı sıkıya kapamış. Şu yapıştırıcı bantlara bak. Örümcek ağı gibi gezdirmiş."

Omuz silkti, kalem tepsisinden kâğıt açacağını aldı ve de zarfı cart cart keserek açtı.

"Hmmm!" diye mırıldandı Kollberg. "Stenström'ün fotoğrafçı olduğunu bilmezdim."

Resim destesini iskambil kâğıtları gibi aralayıp baktıktan sonra önüne yaydı:

"Hele böyle merakları olduğu aklımın ucundan geçmezdi."

Martin Beck cılız bir sesle,

"Nişanlısı o," dedi.

"Nişanlı mişanlı bilmem ben, arkadaş. Meğer ne ince zevk sahibi hergeleymiş!"

Martin Beck resimlere görev zoruyla şöyle bir göz attı ve de hemen içini o her zamanki tatsız duygu kapladı. Başkalarının özel yaşamlarına ilişkin birtakım şeylere ne zaman burnunu sokmak zorunluluğunda kalsa, öteden beri içini bir utanç dalgası sarardı. Kendiliğinden olan kaçınılmaz bir tepkiydi bu. Polis mesleğinde geçirdiği yirmi beş yıldan sonra bile bu duygunun üstesinden gelememişti.

Kollberg'in böylesi duygulara ayıracak zamanı yoktu. Kaldı ki, şehvetli bir erkekti. Hayranlıkla ve de ağzı sulanarak,

"Hey ulu Tanrım! Ne parça be!" dedi.

Bir anda resimlerin içine düşmüştü.

"Bak, elleri üstünde de durabiliyor," diye söylendi. "Böyle bir kadın olduğuna rüyamda görsem inanmazdım."

"Canım, daha önce de gördün sen onu."

"Evet, ama giyimli. Bunlar çok ayrı şeylerdir."

Kollberg haklıydı, ama Martin Beck sessiz kalmayı yeğledi. Daha sonra söylediği tek şey şu oldu:

"Yarın onu bir kez daha göreceksin."

"Evet," dedi Kollberg. "Dakikaları saymaya başladım bile."

Resimleri toparlayıp, gerisin geri zarfın içine doldurdu ve dedi ki:

"Yatakları daha fazla bekletmeyelim. Ben seni evine atarım."

Işığı söndürüp çıktılar. Arabada Martin Beck sordu:

"Dün gece nasıl oldu da Norra Stationsgatan'da birden bitiverdin? Ben telefon ettiğimde, Gun nerde olduğunu bilmiyordu ve de benden çok önce

olay yerine gelmiştin. Bir açıklaması var mı bunun?"

"Yalnızca rastlantı. Ne açıklaması olacak? Senden ayrıldıktan sonra, kent doğrultusunda yürüdüm. Tam Skanstull Köprüsü üzerinde, devriye arabası içindeki iki memur beni tanıdı. Telsizden alarmı henüz almışlardı ve beni kaptıkları gibi doğruca oraya götürdüler. İlk varanlardan biri sayılırım."

Uzun bir süre konuşmaksızın oturdular. Neden sonra Kollberg, çözüm bekler bir tonda sordu:

"Bu resimleri ne yapacaktı dersin? Niçin çalışma masasında tutuyordu?"

"Bakmak için." diye cevapladı Martin Beck.

"Elbette. Ama yine de..."

15

Martin Beck Çarşamba sabahı evden çıkmazdan önce Kollberg'e telefon açtı. Konuşmaları kısa ve de konuya ilişkindi.

"Kollberg."

"Selam. Ben Martin. Şimdi çıkıyorum." "Tamam."

Tren, Skarmarbrink metro istasyonuna girdiğinde, Kollberg peronda bekliyordu. Son vagona binmeyi bir alışkanlık haline getirmişlerdi. Böylece, düzenlemeksizin bile kente kadar birlikte yolculuk etme fırsatım buluyorlardı.

Medborgarplatsen'de inip Folkungagatan'a çıktılar. Saat dokuzu yirmi geçiyordu ve de ağlamış suratlı bir güneş kurşun rengi bulut perdeleri ardından yeryüzüne baktı. Dondurucu rüzgâra karşı pardösü yakalarını kaldırdılar. Folkungagatan boyunca doğuya yöneldiler. Östgötagatan'a sapan köşeyi dönmüşlerdi ki, Kollberg sordu;

"Yaralı adam nasıl, haberin var mı? Şu Schwerin?"

"Evet, bu sabah hastaneyi aradım. Ameliyatlar onu canlı tutacak denli başarılı geçmiş. Ne var ki, hâlâ kendinde değil ve de doktorlar adam

kendine gelene dek sonuç konusunda bir şey söyleyemiyorlar."

"Kendine gelecek miymiş?"

Martin Beck omuzlarını kaldırdı:

"Bilemiyorlar. Umarım yaşar."

"Bakalım gazeteler kokusunu ne zaman alacak?" "Karolinska'dan ağızlarını mühürlü tutacakları konusunda söz verdiler," dedi Martin Beck.

"Evet, ama gazetecilerin de ne mal olduklarını bilirsin. Tam sülük."

Tjarhovsgatan'a saptıktan sonra 18 numaraya dek yürüdüler.

Girişteki kiracılar listesinde TORELL adını buldular. Fakat iki kat yukarının kapı üstündeki levhası içinde çini mürekkeple AKE STENSTRÖM yazılı bir beyaz kart vardı.

Kapıyı ufak tefek bir kız açtı. Martin Beck göz kararıyla hemen ona orda 1,57 boy biçti.

Kapıyı ikisinin ardından kaparken:

"Girin içeri de pardösülerinizi çıkarın." dedi.

Sesi kısık ve de oldukça boğuk çıkmıştı.

Asa Töreli, bacaklarını sımsıkı saran bir siyah pantolon ve de gülhatmi çiçeği mavisi el örgüsü bir polo kazak giymişti. Ayaklarına birkaç numara büyük gelen boz rengi kalın ski çorapları geçirmişti ki, görünüşe bakılırsa Stenström'ün olmalıydılar. Kestane rengi gözleri vardı ve de koyu kumral saçları çok kısa kesilmişti.

Üçgen biçimli yüzüne ne şirin denebilirdi ne de güzel. Olsa olsa, çarpıcı ve özgün olarak tanımlanabilirdi. Daracık omuz ve kalçalarıyla ince bir yapıya sahipti. Göğüsleri yok denecek denli küçüktü.

Martin Beck ile Kollberg şapkalarını rafta Stenström'ün eski başlığının yanına bırakıp yağmurluklarını çıkarırlarken, kaderine boyun eğmiş bir sessizlik içinde ayakta bekliyordu. Sonra onları içeri buyur etti.

Her iki penceresi de caddeye bakan oturma odasının sevimli ve huzur verici bir havası vardı. Duvarın birini boydan boya koca bir kitaplık

kaplıyordu. Kenarları oymalı ve de üstü ek parçalıydı. Bunun ve deri kaplı bir gömme koltuğun dışında kalan diğer döşemelik eşyalar oldukça yeni görünüyorlardı. Çingene kırmızısı bir makine halısı tabanın büyük bölümünü kaplamaktaydı. İnce yün perdeler de aynı renk tonundaydı.

Oda düzgün bir biçimden yoksundu. Ötedeki köşede, kısa bir geçit mutfağa açılıyordu. Koridorun açık bir kapısından öbür odalar gözüküyordu. Mutfakla yatak odası geri yandaki avluya bakmadaydı.

Asa Töreli deri koltuğa büzülerek ayaklarını altında topladı. Martin Beck'le Kollberg kızın gösterdiği safari koltuklara geçip oturdular. Genç kadınla aralarında yer alan alçak masanın üstündeki kül tabağı tepeleme sigara izmariti doluydu.

"Sizi bu şekilde rahatsız etmek zorunda kaldığımız için ne denli üzüldüğümüzü umarım anlamış olacaksınız," dedi Martin Beck. "Ne var ki, en kısa zamanda sizle görüşmemizin önemi büyüktü."

Asa Töreli hemen cevap vermedi. Kül tabağının bir kenarında tütegelen sigarayı dudaklarının arasına götürüp, dumanını derin derin içine çekti. .Elleri hafifçe titriyor ve göz altlarında oluşmuş siyah halkalar arada seğiriyordu.

"Sizleri çok iyi anlıyorum," dedi en sonunda. "Üstelik gelmekle de çok iyi ettiniz. Bu koltukta tüneyip duruyorum, o zamandan... şey, haberi aldığımdan bu yana... burada oturmuş, bunun gerçek olduğuna inandırmaya çalışıyorum kendimi."

"Bn. Töreli," diye söze başladı Kollberg. "Buraya gelip sizle kalacak kimseniz yok mu?"

Kız başını sarsaladi:

"Yok. Kaldı ki, kimseleri istemiyorum burada ben." "Ana-babanız?"

Yine başını sarsaladi:

"Anacığım geçen yıl öldü. Babam öleliyse yirmi yıl oldu."

Martin Beck öne doğru eğilip ona daha yakından baktı ve de ardı sıra sordu: "Hiç uyudunuz mu?"

"Bilmiyorum. Dün buraya gelenler bana iki hap verdiler. Demek ki, bir süre uyumuş olmalıyım. Zarar yok. Her şey düzelecek. Kendime geleceğim." Sigarasını söndürürken, gözleri inik, mırıldandı: "Yalnız ne var ki onun ölmüş olduğu gerçeğine kendimi alıştırmam gerek, işte bu, biraz zaman alabilir."

Ne Martin Beck ne de Kollberg söylenecek bir şey bulamadılar. Martin Beck ansızın odanın çok havasız olduğunu ve de yoğun bir sigara dumanıyla kaplı bulunduğunu fark etti. Ağır bir sessizlik altında eziliyorlardı. En sonunda Kollberg gırtlağını temizledi ve de ciddi bir sesle şöyle dedi:

"Bn. Töreli, size Stenst... Ake konusunda bir iki şey sormamızın sakıncası var mı?"

Asa Töreli gözlerini ağır ağır kaldırdı. Ansızın içleri aydınlandı, sonra da gülümsedi:

"Bakın. Sizleri herhalde Başkomiser Beck ve Komiser Kollberg diye çağırmamı istemezsiniz, değil mi? Bana Asa demelisiniz, çünkü ben sizlere Martin ve Lennart diye sesleneceğim. Gördünüz mü? Bir bakıma, ikinizi de çok iyi tanıyorum sayılır." Her ikisine de ayrı ayrı yaramazca baktıktan sonra ekledi: "Ake dolayısıyla, hiç kuşkusuz. Çok iyi anlaşırdık. Birkaç yıldır burada oturuyorduk."

Kollberg ile Beck, çifte cenazeciler, diye düşündü Martin Beck. Kafanı kötü fikirlerden arıt, oğlum. Kız bizden. Kollberg daha az ciddi olan bir sesle,

"Biz de sizden söz edildiğini duyduk," dedi.

Asa çözüldüğü gibi kalktı ve de gidip bir cam açtı. Sonra kül tabağını alarak mutfağa geçti. Yüzündeki bahar havası gitmiş, yerini kara bulutlar kaplamıştı. Başka bir kül tabağıyla döndü ve de yine koltukta kedi gibi büzüldü.

"Lütfen olanları anlatır mısınız bana?" diye ortalama konuştu. "Dün çok şey anlatılmadı. Gazeteleri de okuyacak değilim."

Martin Beck bir Florida yaktı.

"Anlatayım," dedi.

Durum incelemesinin bir bakıma tekrarını ona aktarırken, kız gözlerini bir an olsun üstünden ayırmadan, yerinde kıpırdamasız oturdu. Ancak belirli kimi ayrıntıları atladı. Sonu geldiğinde, Asa dedi ki:

"Ake nereye gidiyordu? O otobüste ne işi vardı?" Kollberg Martin Beck'le bakıştıktan sonra şu karşılığı verdi:

"Biz de bunu sizden öğreneceğimizi umuyorduk." Asa Töreli başını yandan yana şavulladi: "Bu konuda hiçbir fikrim yok." Martin Beck sordu:

"Günün daha erken saatlerinde ne yaptığından haberiniz var mı?"

Kız ona şaşkın gözlerle baktı:

"Aman nasıl olur da bilmezsiniz? Bütün gün boyunca çalışıyordu. Hangi işin peşinde olduğunu mutlaka biliyordunuz."

Martin Beck bir an duraksadıktan sonra şöyle dedi: "Onu en son canlı olarak Cuma günü gördüm. Sabahleyin öyle bir uğramıştı."

Yerinden fırlayıp bir süre gezindi durdu. Derken birden karşılarına dikildi:

"Fakat nasıl olur? Hem Cumartesi hem de Pazartesi çalışıyordu. Pazartesi sabahı buradan birlikte çıktık. Ake'yi Pazartesi günü görmediniz mi?"

Bakışlarını Kollberg'e saplayınca, adam başını sarsaladi:

"Nereye gideceğini söyledi? Vastberga mı dedi ya da Kungsholmsgatan mı?" Asa bir süre düşündü: "Yo, nereye gittiğini hiç söylemedi. Tamam, şimdi anlaşıldı. Demek, kent içi bir iş üzerinde çalışıyordu." "Cumartesi de mi çalıştı dediniz?" diye sordu Martin Beck.

Kız başını salladı:

"Evet, ama bütün gün değil. Sabahleyin buradan beraberce çıktık. Ben saat birde işimi bitirip dosdoğru eve döndüm. Ake de az sonra çıkageldi. Alışverişi de o yapmıştı, Pazar günü boştu. Bütün günü bir arada geçirdik."

Koltuğa gidip içine gömüldü, karnına çektiği dizleri çevresinde ellerini kavuşturup bağladı ve de alt dudağını kemirmeye başladı.

Kollberg sordu:

"Ne iş üzerinde çalıştığını size söylemedi mi?"

Asa dalgın dalgın, başını sarsaladı.

"Genellikle ne iş üzerinde çalıştığını söylemez miydi?" diye sordu Martin Beck.

"Yo, söylerdi, söylerdi. Birbirimizden hiç saklımız gizlimiz yoktu. Her şeyi anlatırdık karşılıklı. Ama son zamanlarda değil. Son işi konusunda tek söz etmedi. Bu konuda benle konuşmamasını garipsemiştim doğrusu. Oysa sorunların değişik yönlerini oturur konuşurduk hep. Özellikle zorlu ve girift olanları bana açmadan edemezdi. Ama belki de yasak kondu diye..." Sözünü yarıda kesip sesini yükseltti: "Hem sonra, bana niye soruyorsunuz? Onun üstleri sizlerdiniz. Eğer bunları bana polise ilişkin bir sır verip vermediğini öğrenmek için soruyorsanız, inanın ki, böyle bir şey yapmadı. Son üç hafta içinde, bu işi konusunda tek söz etmedi."

"Belki de size anlatacak önemli bir şey yoktu," dedi Kollberg yatıştırıcı bir sesle. "Son üç hafta olağandışı bir durgunluk içinde geçmişti. Bir bakıma, tatildeydik denebilir."

Asa gözlerini iri iri açarak ona sertçe baktı: "Siz benle alay mı ediyorsunuz? Nasıl böyle dersiniz? Bildiğim kadarıyla, Ake'nin canı çıkıyordu. Yalnız gündüzleri çalışmakla kalsa iyi, geceleri de sabahlara dek iş peşinde koşturmaktaydı."

16

Rönn kolundaki saate bakıp esnedi.

Gözleri, tekerlekli sedyeye ve de üstünde yatan kişiye kaydı. Tanım dışında sarmalanıp sargılanmış olarak soluk alıyordu. Derken bakışları o karmaşık aygıta takıldı. Herhalde yaralı adamı canlı tutmak için gerekli buseydi. Başında bekleyen orta yaşlı suratsız hemşire de bunun gerektiği gibi çalışmasından sorumlu olmalıydı. İşte şu an yatkın elleri o tepetaklak durup tıp tıp damlayan şişelerden birini değiştiriyordu. Hareketleri çabuk ve

ölçülüydü. Uzun yılların eğitimini ve de oyalanmadan sonuca ulaşmanın kıvraklığını yansıtmaktaydı.

Rönn içini çekti ve de maskın ardından yine esnedi. Hemşire hemen bunun farkına vararak ona ters bir bakış fırlattı.

Yalın beyaz duvarlı ve donuk ışıklı bu antiseptik tecrit odasında çok uzun saatler geçirmişti. Hele ameliyat salonunun önündeki koridorda attığı adımlar tükenmek bilmemişti.

Dahası, zamanının büyük bölümünü Ullholm adında biriyle paylaşmak zorunluluğunda kalmıştı. Bu adamı daha önce hiç görmemiş olduğu halde, neden sonra sivil bir dedektif kimliğinde karşısına dikilivermişti? Neden bunu en başından açıklamamıştı? İşte akıl erdiremediği bir nokta.

Rönn çağın canlı ansiklopedilerinden biri değildi.

Üstelik bilgiçlik taslayarak hava basmasını da bilmezdi. Kendi halinde, yaşamından genellikle hoşnut ve de her şeyin olduğu gibi kalmasına duacı, bir yiyip bin şükreden bir kişiydi. Aslında onu yararlı ve yetenekli bir polis kılan da bu nitelikleriydi. Olaylara basit ve düz bir görüş açısından bakardı. Olmadık güçlükler ve de sorunlar yaratma yeteneğinden yoksundu. Çoğu insanları sever ve de çoğu insanlar da ondan hoşlanırlardı. Ne var ki, Rönn gibi karmaşık görüş açısından uzak biri için bile, bu Ullholm insan kanına susamış bir canavar ve de gerici akımın tam aptalca bir simgesi olarak gözükmüştü.

Bir kez bu Ullholm hiçbir şeyden hoşnut değildi. Hayrettir, hiç de düşük olmayan aylık kat sayısından tutun da, etkin sert önlemler almayı beceremeyen Emniyet Genel Müdürü'ne dek uzanan bir doyumsuzluk yolu.

Çocuklara manevi ahlak ve toplum terbiyesi öğretmedikleri için okullara karşıydı. Polis örgütü içinde disiplinin çok gevşek olduğundan yakınmayı ağzına sakız etmişti.

Rönn için bugüne dek hiçbir kaygı ve de başağrısı nedeni olmamış üç sınıf yurttaş özellikle can düşmanlarıydı: yabancılar, gençler ve de sosyalistler.

Ullholm ayrıca polis devriyelerinin sakal bırakmasına izin verilmesini de rezillik olarak nitelendiriyordu. "Hadi bilemedin, en çoğundan burun

gölgesi bir bıyık," dedi. "Kaldı ki, bu bile bir rütbeden sonra olmalı. Efendim? Demek istediğimi anlıyorsun ya?"

1930'lardan bu yana toplumda dirlik ve düzenlik kalmadığı kanısını taşıyordu.

Cinayet ve şiddet olaylarının büyük ölçüde artma nedenini polisin gerekli askeri eğitimden geçmemesine ve de eskisi gibi kılıç kuşanmamasına bağlayıp çıktı işin içinden.

Hele ahlakça çökmüş, disiplinsiz bir toplumda eski sol yönlü trafiğin kaldırılıp yerine sağ yönlü trafiğin benimsenmesi, ülkenin batmasını çabuklaştırır rezilce bir yanılgıdan öte bir şey değildi.

"Özellikle fuhuş ve zinanın artmasına yardımcı bir karar," dedi. "Efendim? Demek istediğimi anlıyorsun ya?"

"Vay!" diye bir ünlem çıktı Rönn'ün ağzından.

"Artar, efendim. Fuhuş ve zina artar. Nedenine gelince, dönebilirlik sağlayan cepli geniş caddeler ve de karayolları boyunca park etme kolaylıkları. Efendim? Demek istediğimi anlıyorsun ya?"

Her şeyi bilen ve de her şeyden anlayan yaman bir adamdı. Ancak bir konuda Rönn'ün bilgisine başvurma zorunluluğunu duydu. Söze şöyle başlamıştı:

"İşte tüm bu laçkalıkları görünce, içimde doğaya dönme özlemi uyanıyor. Eğer tüm Laponya o pis Laponlarla kaynaşmasaydı, bir dakika durmaz, kendimi

dağ başlarına atardım. Efendim? Demek istediğimi anlıyorsun ya?"

"Ben bir Lapon kızıyla evliyim," dedi Rönn.

Ullholm ona tiksintiyle karışık bir merakla baktı. Sesini alçaltarak şunları söyledi:

"Çok ilginç olduğu kadar da olağanüstü bir şey. Laponların kuyruklu oldukları doğru mu?"

"Hayır," dedi Rönn bezgince. "Hiçbir doğru yanı yok. Birçoklarının kafasına yerleşegelmlş yanlış bir fikir."

Asıl Rönn'ü meraklandıran bir nokta vardı: Acaba neden bu adam şimdiye dek kayıp ve danışma bürosuna atılıp kızağa çekilmemişti?

Ullholm her konuda cart curt edip astar yırttıktan sonra, amansız eleştirilerinin ilkelerini şu sözlerle sonuca bağlıyordu: "Efendim? Demek istediğimi anlıyorsun

ya?"

Bu arada Rönn'ün anladığı yalnızca iki şey vardı.

Bir: Yöneltmiş olduğu masumca bir soru üzerine soruşturma merkezinde olagelenler. Oysa kendi sadece şunu öğrenmek istemişti:

"Hastanede görevli kişi kim?"

Kollberg önündeki kâğıtları ilgisizce karıştırıp şöyle demişti:

"Ullholm adında biri."

Bu adı tanıyagelen bir tek Gunvald Larsson çıkmış, o da hop diye yerinden fırlayıp haykırmıştı: "Ne!... Kim?" "Ullholm," diye yinelemişti Kollberg.

"Hemen engel olunmalı! Asıl ona deli gömleği giydirecek biri gerek. Herif zır deli! Az çok aklı başında birini göndermeli hastaneye. Zaman yitirmeden!"

İşte bu az çok aklı başında kişi de Rönn oluvermişti.

Yine de masumca bir şey daha sormuştu:

"Onu nöbetten alacak mıyım?"

"Nöbetten almak mı? Hayır, bu olanaksız. O zaman atlatıldığını, ayağının kaydırıldığını sanır. Yüzlerce dilekçe uçurur her yana. Emniyet Genel Müdürlüğüne karşı sivil danıştayda dava bile açar. Adalet Bakanı'na çıkar."

Ve de Rönn kapıya yönelmişken, Gunvald Larsson kendisine son bir uyarıda bulunmuştu: "Einar!" "Evet?" "Bak, oğlum. Ölüm belgesini görmeden sakın tanıkla konuşmasına izin verme. Hadi şimdi!"

İki: Bu gürül gürül saçma sözler akıtan barajın ağzını tıkamalıydı. En sonunda kuramsal bir çözüm yolu buldu. Uyguladı ve de şöylesine bir gidişim gösterdi: Ullholm, uluorta başlattığı uzunca bir demeci şu sözlerle bağlamıştı:

"Elbette bunu söylemek bile yersiz, ama yine de bir kez daha belirtmek isterim ki, birey olarak, bir tutucu olarak ve de en önemlisi özgür demokratik bir ülkenin yurttaşı olarak, renk, ırk ve değişik görüşler taşımaları bakımından insanlar arasında en küçük bir ayrım yapmam. Ama bir de karınca gibi Yahudi ve komünist kaynaşan bir polis ordusu göz önüne getir. Efendim? Demek istediğimi anlıyorsun ya?"

İşte bunun üzerine Rönn maskının ardından gırtlağını hafifçe temizleyerek şunları demişti:

"Evet. Ama ben de bir gerçeği belirtmek isterim ki, o karşı olduğunuz sosyalistlerden biri de benim. Bu ne

112 denle... "

"Yani komünist mi?"

"Evet. Su katılmadık bir komünist."

Ullholm dilini yutmuşçasma suspus olup pencerenin önüne gitmişti.

Şimdi iki saattir orda dikilmiş duruyordu. Çevresini kuşatan ihanet dünyasını asık bir suratla izliyordu. Schwerin üç kez ameliyat edilmişti. Her iki kurşun da bedeninden çıkarılmıştı. Ne var ki, doktorlardan hiçbiri belirgin bir iyimserlik içinde görünmüyordu. Rönn ise hepsine ayrı ayrı yönelttiği sorulara karşı tek cevap almıştı: omuz silkmesi.

Fakat bir çeyrek saat kadar önce tecrit odasına giren cerrahlardan biri demişti ki:

"Eğer komadan çıkacağı varsa, önümüzdeki yarım saat içinde çıkar."

"Yaşayacak mı?"

Doktor, Rönn'e tepeden bakarak şunları söylemişti: "Aslında olanaksız. Sağlam bir fiziği var elbette ve de genel durumu iyiye doğru gidiyor."

Rönn sedyede yatan adama acıyarak baktı. Sağlık durumu iyiye gitmeyen ya da kötü olan kişi ne halde bulunurdu acaba?

Uzun uzun düşünüp taşınarak iki soru hazırlamış ve de unutma endişesi içinde bunları not defterine geçirmişti. İlki şuydu: Ateş eden kimdi? Ve de ikincisi: Nasıl biriydi?

Yanı sıra başka bir iki hazırlık daha yapmıştı: Taşınır transistorlu teybini sedyenin başucundaki iskemlenin üzerine yerleştirmiş, mikrofonu prizine takıp kordonundan iskemle arkalığına asmıştı. Ullholm bu işlevlerin hiçbirine en küçük bir ilgi göstermeksizin, arada pencere önündeki yerinden Rönn'e eleştiren bakışlar atmakla yetinmişti.

Duvar saati ikiyi yirmi altı dakika geçtiğini gösteriyordu ki, hemşire ansızın yaralı adamın üstüne eğildi. Bir yandan çabuk ve sabırsız el hareketleriyle iki polisi çağırırken, bir yandan da öbür elini uzatarak zili çaldı. Rönn şipşak koşturup mikrofonu kavradı.

"Kendine geliyor, sanırım," dedi hemşire. Yaralı adamın yüzü bir değişim içine girmiş görünüyordu. Gözkapakları ve de burun deliklerinin kanatlan titredi. "Evet," diye fısıldadı hemşire. "Şimdi!"

Rönn mikrofonu uzatıp sordu:

"Ateş eden kimdi?"

Tepki yok. Bir an sonra Rönn aynı soruyu yineledi:

"Ateş eden kimdi?"

Şimdi adamın dudakları kıpırdadı ve de bir şey dedi. Rönn ikinci soruyu yöneltmek için ancak iki saniye bekledi:

"Nasıl biriydi?"

Yaralı adam yine tepki gösterdi ve de bu kez cevap daha belirgindi.

Odaya bir doktor girdi.

Rönn iki numaralı soruyu yinelemek için tam ağzını açmıştı ki, sedyede uzanmış yatan adam başını sola çevirdi. Alt çene sarktı ve de köpüklü bir kan lapası dudakları arasından fışkırıp ak yastığı ala buladı.

Rönn gözlerini doktora kaldırdı. Beyaz gömlekli adam araçlarını şöyle bir yokladıktan sonra ciddi bir tavırla başını salladı.

Ullholm, Rönn'ün yanma gelip çattı:

"Sen bu yaptığına sorgulama mı diyorsun?"

Sonra sesini perde perde yükselterek ağırlığını iyice ortaya koydu:

"Şimdi beni dinle, ciğeri metelik etmez adam! Senin karşında Dedektif Komiser Ullholm konuşuyor... "Adam öldü," diye fısıldadı Rönn.

Ullholm onu öfkeyle süzdü ve de ağzından tükürürcesine tek bir sözcük çıktı:.

"Çaylak!"

Rönn mikrofonun fişini çekip çıkardı ve de teybi pencere önüne götürdü. Bant makarasını işaret parmağıyla özene bezene geri çevirdi, sonra da ses düğmesine bastı.

"Ateş eden kimdi?"

"Nrnm."

"Nasıl biriydi?"

"Koleson."

"Ne anladınız bundan?" diye sordu.

Ullholm en azından on saniye Rönn'e dimdik baktı. Sonra şöyle dedi:

"Ne mi anladım? Söyleyeyim: Seni görevini kötüye kullanmaktan şikâyet edeceğim. Elde olan bir şey değil. Efendim? Demek istediğimi anlıyorsun ya?"

Topukları üstünde sertçe döndü ve de kaz adımlarla, rap rap odadan çıktı gitti. Rönn peşi sıra acıyarak baktı.

17

Polis merkezinin anakapısından çıkan Martin Beck, dondurucu bir rüzgârın önüne katıp sürüklediği kar taneciklerinin iğne gibi atıştıran

sağanağı altında kaldı. Soluk almak için bir an durakladı. Başım deli rüzgâra karşı eğerek bir çabuk paltosunun düğmelerini ilikledi. Aynı günün sabahı İnga'nm üstelemeleri karşısında en sonunda havlu atıp, dondurucu soğuk ve de nezlesine önlem olarak paltosunu giymekten başka çıkar yol bulamamıştı. Yün atkısını boynuna iyice dolayarak, kentin merkezi doğrultusunda yürümeye koyuldu. Agnegatan'ı geçmişti ki, şaşkınca duraladı. Hangi otobüse bineceğini bilemiyordu. Eylül'den bu yana sağ yönlü trafik düzeni uygulanır olalı, yeni troley güzergâhlarım tam anlamıyla henüz kafasına yerleştirememişti.

Bir araba tam yanı başında zınk diye durdu. Gunvald Larsson camı indirip seslendi: "Atla!"

18

Martin Beck gökte aradığını yerde bulmuşçasına bir sevinç içinde arabanın ön yanma kuruldu:

"Öf be! Ne berbat hava. Kış yeniden başlar başlamaz, insan yaz diye bir mevsimden geçtiğini unutuveriyor. Nereye?"

"Vastmannagatan." diye karşılık verdi Gunvald Larsson... Otobüsteki şu yaşlı kadının kızıyla konuşacağım."

"Güzel," dedi Martin Beck. "Beni de Sabbatsberg Hastanesi önünde indirirsin."

Kungsbron boyunca yol alıp, eski hal binasını geride bıraktılar. Minik kar tanecikleri döne savrula ön cama saplanıyordu.

"Bu tür karın bir şeye yararı olmaz," diye homurdandı Gunvald Larsson. "Tutmaz bile. İşte böyle uçuşup,önünü görmeni engeller sadece."

Martin Beck'in tersine, Gunvald Larsson bir oto hastasıydı ve de çok iyi bir sürücü olarak bilinirdi. Vasagatan'ı izleyerek Norra Bantorget'e çıktılar. Norra Latin Ortaokulu önünde 47 numaralı hat üzerinde çalışan bir çift katlı otobüsü geçtiler.

"Iııh!" diye ünledi Martin Beck. "Bundan böyle, şu otobüslerden birini ne zaman görsek yüreğimiz burkulacak."

Gunvald Larsson ardına şipşak bir göz attı: "Aynı tür değil. Bu bir Alman otobüsü. Büssing." Bir dakika falan geçmişti ki, şöyle dedi: "Benle Assarsson'un karısını görmeye gelir misin? Otobüsteki kaputlu herif hani. Saat üçte orda olacağım."

"Bilemiyorum," karşılığında bulundu Martin Beck.

"Madem aynı semttesin, görmek istersin diye düşünmüştüm. Sabbatsberg'den yalnızca bir blok ötede. Sonra seni yine ben götürürüm geri."

"Belki. Şu hemşireyle işimin kaçta biteceğine bağlı." Dalagatan ile Tegnergatan'ın kesiştiği köşede, sarı koruma başlıklı ve de eli kırmızı bayraklı bir adam önlerine çıktı. Sabbatsberg Hastanesi sınırları içinde kalan bölgede geniş çapta bir yapı değişikliği işlevi süre-gelmedeydi. Yıkılmakta olan eskilerin yerine yeni yapılar yükselmeye başlamıştı bile. Bugünlerde, Dalagatan'a doğru uzanmakta olan yüksek kayalıkları dinamitleyip uçuruyorlardı. Patlamanın gümbürtüsü apartman duvarları arasında henüz dalga dalga yankılar uyandırırken, Gunvald Larsson dedi ki:

"Neden şu Stockholm'ü bir defada kökünden havaya uçurup temizlemiyorlar da, böyle bölük pörçük göçertiyorlar? Ronald Reagan mıydı, neydi herifin adı, onun Vietnam için söylediği gibi yapmalılar: Yık ne varsa, dök asfaltı geçmişi kınalı ülkeye, uluslararası park yeri yap, olsun bitsin. Sanki kent plancıları işlerini sona erdirdiğinde, burası daha iyi mi olacak o herifin öngörüsünden?"

Martin Beck, Eastman Enstitüsü girişine en yakın olan noktada arabadan indi. Burası doğum ve kadın hastalıkları bölümlerini kapsıyordu.

Kapıların önündeki oto-dönüş alanı boştu. Cam kapıların ardında durmuş yolunu gözleyen deri paltolu kadını ancak iyice yaklaştıktan sonra seçebildi. Dışarı uğrayıp önünü kesti:

"Başkomiser Beck mi? Ben Monika Granholm."

Adamın elini bir demir pençe içine alıp coşkuyla sıktı. Polis, kemiklerinin çatırdadığını duyar gibi oldu ve de bu ebe hemşiresinin yeni doğmuş bebeleri de aynı güçle elleri arasında sıkmaması umudunda bulunarak acıyı sineye çekti.

Kadın, yaklaşık olarak Martin Beck'in boyunda ve de ondan çok daha iriydi. Yüzünün teni gergin, yanakları pespembeydi. Dişleri beyaz ve iri iri. Açık kumral saçları yoğun ve dalgalı. Güzel gözlerinin iri bebekleri saçıyla aynı rengi taşıyordu. Evet, kadının her yanından sağlık ve güçlülük fışkırıyordu.

Otobüste ölüsü bulunan kız, ufak tefek ve ince yapılıydı. Bu oda arkadaşıyla kıyaslanınca, gardırop yanında cam bardak gibi kalıyor olmalıydı.

Dalagatan'dan yana yürüdüler.

"Wasahof'a girsek olur mu?" diye sordu Monika Granholm. "Tam sokağın karşısında. Boş mideyle hiç konuşamam."

Öğle yemeği saati geçmiş olduğundan, lokantada birkaç boş masa vardı. Martin Beck canı kenarı bir masa seçtiyse de, Monika Granholm ortalarda bir yerde oturmayı yeğ tuttu.

"Hastaneden birinin bizi görmesini istemem," dedi. "Oranın nasıl dedikodu yuvası olduğunu bilemezsiniz." Bu sözü onaylatmak istercesine, bir yandan önüne konan bir tabak tepeleme köfte ve kızarmış patatesi iştahla atıştırırken, öte yandan da Martin Beck'e seçme dedikodulardan birtakım örnek parçalar aktarıyordu. Martin Beck onu kirpik altından imrenerek izlemekteydi. Her zaman olduğunca, yine acıkmamıştı. Sadece biraz midesi yanıyordu ve de durumunu daha kötüleştirmek için kahve içmekteydi. Yemeği boyunca kadına hiç ilişmedi. Sonlara doğru artık sözü tam ölü meslektaşına getirecekti ki, kadın tabağı önünden iteleyip afiyetle geğirdi ve de şöyle dedi:

"Oh, şimdi kendime geldim! Artık dilediğiniz gibi beni soru yağmuruna tutabilir, ben de size kova kova cevap verebilirim. Ama ilkin ben size bir şey sorabilir miyim?" Martin Beck ona Florida paketini tutarken, "Elbette sorabilirsiniz," diye karşılık verdi. Kadın başım şavulladu

"Yo, sigara kullanmam, teşekkürler. O manyak katili yakaladınız mı?"

"Hayır," dedi Martin Beck. "Henüz değil."

"Herkes panik içinde, biliyor musunuz? Doğumda çalışan kızlardan biri artık işe otobüsle gelip gitmez oldu. Manyağın elinde makineli tabancasıyla

ansızın otobüsün orta yerinde bitivereceğini sanıyor. Olaydan bu yana taksiyle gidip geliyor hastaneye. Ne yapıp edip, onu mutlaka yakalamalısınız."

Buyurur gibi bakan gözlerini Martin Beck'e dikmişti. "Elden geleni yapıyoruz," dedi adam ezile büzüle. Kadının başı sallandı:

"Aferin."

"Sağolun."

"Britt konusunda öğrenmek istediğiniz nedir?"

"Onu ne denli tanırdınız? Ne zamandan beri ikiniz aynı daireyi paylaşıyorsunuz?"

"Onu benden iyi tanıyan kimse yoktu sanırım. Üç yıldır da oda arkadaşıydık. Yani Sabb'da işe başladığından bu yana. Dünyanın en iyi arkadaşı ve de çok yetenekli bir hemşireydi. Zayıf nahif olmasına karşın, çok çok çalışırdı. Örnek bir hemşire. Kendini asla esirgemezdi."

Kahve kabını alıp Martin Beck'in fincanını doldurdu. "Teşekkür ederim," dedi adam. "Bir erkek arkadaşı yok muydu?"

"Vardı ya! Çok harika bir çocuk. Resmen nişanlı olduklarını sanmıyorum, ama onunla ayrı kata çıkacağını bana sezindirmişti. Kanımca, yeni yılda evleneceklerdi. Çocuk daireyi tutmuştu bile."

"Birbirlerini çoktan mı tanıyorlardı?"

Kadın başparmak tırnağını dişleyerek uzun uzun düşündü:

"En azından on ay oldu. Genç bir doktor. Kızlar doktorlarla evlenme şansını elde etmek için hemşirelik mesleğini seçer derlerse de, Britt'i bu kuralın dışında tutmak gerekir. Çok sıkılgan ve de nedense erkeklerden ürküntü duyan bir kızdı. Sonra geçen kış viziteye yazılmıştı. Anemik bünye olduğu için belli günlerde genellikle dem sürerdi ve de sık sık sağlık yoklamasından geçmesi gerekirdi. İşte BertilTe böyle tanıştı. Tam bir yıldırım aşkı. Tedavinin değil, ama aşkın kendisini iyileştirdiğini söyler dururdu."

Martin Beck can sıkısıyla iç geçirdi. Kadın kuşkuyla sordu:

"Ne yani? Yıldırım aşkına karşı mısınız?" "Yo, böyle bir şey demedim. Çok erkek tanır mıydı?"

Monika Granholm gülümseyip başını sarsaladi: "Yalnızca hastanede tanıdıkları. Çok tutuk bir kızdı. Bu Bertil'i tanıyana dek bir erkekle ilişki kurmuş olduğunu sanmıyorum."

Masada parmağıyla şekiller çiziyordu. Birden kaş çatıp Martin Beck'e baktı:

"İlgilendiğiniz konu onun aşk yaşamı mı? Bunun işinizle olan ilintisi nedir?"

Martin Beck iç cebinden cüzdanını çıkarıp masanın üstünde kendi önüne bıraktı:

"Otobüste Britt Danielsson'un yanında bir adam oturuyordu. Bir polis olan bu adamın adı Ake Stenström idi. Miss Danielsson'la tanıştıkları ve de otobüste beraber olduklarından kuşkulanmamız için birtakım nedenler var. İlgimizi çektiği için öğrenmek istediğimiz nokta şu: Miss Danielsson hiç Ake Stenström adını söz konusu etti mi?"

Cüzdanından çıkardığı Ake Stenström'ün resmini Monika Granholm'un önüne sürdü:

"Bu adamı hiç gördünüz mü?"

Kadın resme bakıp başını sarsaladı. Sonra bıraktığı yerden yine alarak daha yakından inceledi:

"Evet, gördüm ya! Gazetelerde. Ne var ki, bu resim daha iyi çıkmış,"

Resmi geri verirken de ekledi:

"Britt bu adamı tanımazdı. Bu konuda yemin edebilirim. Ayrıca, nişanlısından başka bir erkeğin evine dek kendisine eşlik etmesine izin vermiş olacağı hiç düşünülemez. Çünkü o tip kızlardan değildi."

Martin Beck cüzdanı gerisingeri cebine soktu:

"Belki arkadaştılar ve..."

Kadın başını yandan yana şavulladi:

"Britt çok dürüst, çok çekingendi ve de söylemiş olduğum gibi, erkeklerden son derece ürkerdi, korkuya varan bir ürküntü. Kaldı ki, Bertil'e sırsıklam âşıktı. Bu nedenle, bir diğer erkeğe dönüp bakacağı akla gelmez. Ne arkadaş olarak ne de başka bir şey olarak. Üstüne üstlük, Bertil dışında, benden öte dünyada kimseye sırrını açmazdı. Her şeyini bana anlatırdı. Kusura bakmayın, Başkomiserim. Bu konuda büyük yanılgı içindesiniz."

Çantasının içinden para kesesini çıkardı:

"Bebeklerimin yanına dönmem gerek. Şimdilik on yedi tanesine analık ediyorum."

Kesenin içinde parmaklarını dolaştırmaya koyulmuştu ki, Martin Beck elini uzatıp engel oldu:

"Devlet babanın konuğusunuz."

Hastanenin bahçe kapısında durduklarında, Monika Granholm şöyle dedi:

"Birbirlerini tanıyor olmaları da mümkün. Neden olmasın? O gün rasgele buluşmuş iki çocukluk ya da okul arkadaşı olabilirlerdi. Ama bundan öte bir şey düşünemiyorum. Britt yirmi yaşına dek Eslöv'de yaşardı. Bu sizin polis nereliymiş?"

"Hallstahammar!" diye cevapladı Martin Beck. "Bu doktorun Bertil'den başka adı var mı?"

"Persson."

"Nerde oturuyor acaba?"

"Gillerbacken 22, Bandhagen."

Biraz duraksamayla elini uzattı ve de güvenlik önlemi olarak eldivenini çıkarmadı.

"Devlet babaya selamlarımı iletip, yemek için teşekkür ettiğimi bildirin," diyen Monika Granholm, uzun ve çalak adımlarla bayır aşağı uzaklaştı.

19

Gunvald Larsson'un arabası Tegnergatan 40'ın önünde park etmiş duruyordu. Martin Beck saatine baktıktan sonra sokak kapısını açıp içeri girdi.

Saat üçü yirmi geçtiğine göre, her zaman için dakik bir adam olan Gunvald Larsson, demek yirmi dakikadır Bn. Assarsson'un yanında bulunuyordu. Herhalde bu süre içinde, kadının kocasının okula başladığından beri

sürdürdüğü yaşamın ıcığını cıcığım çıkarmıştı. Gunvald Larsson'un sorgu tekniği, en baştan başlayarak her şeyi adım adım açıklığa kavuşturmaktı. Bu yöntem etkili olduğu kadar, sıkıcı ve zaman alıcıydı.

Dairenin kapısını simsiyah giysiler içinde ve gümüş beyazı kravat takmış, orta yaşlı bir adam açtı. Martin Beck kendini tanıtıp, resmi polis nişanını gösterdi.

Adam elini uzattı:

"Ben Ture Assarsson. Ölünün... öldürülen kişinin ağabeyiyim. Lütfen buyrun. Meslektaşınız bir süredir burada."

20

Martin Beck'in paltosunu çıkarıp asmasını bekledi.

Sonra uzunca çift kapılar arasından geçerek yol gösterdi.

"Marta, yavrucuğum. Bu Bay, Başkomiser Beck," dedi. Oturma odası geniş ve de oldukça karanlıktı. Üç metreden uzun, yulaf rengi bodur bir kanepenin üstünde siyah jarse etek ve ceket giymiş kupkuru bir kadın, elde kadeh, oturuyordu. Kadehi kanepenin önündeki siyah mermer masaya bıraktı ve de elini, karşısında duran adamın öpmesini bekler biçimde, bileği zarifçe kırarak uzattı. Martin Beck bu sarkık parmakları beceriksizce tutup mırıldandı:

"Başınız sağ olsun, Bn. Assarsson."

Mermer masanın öte yanında grup halinde üç alçacık, pembe koltuk yer almaktaydı. Bunların birinde Gunvald Larsson tuhaf bir görünüm içinde

oturuyordu. Martin Beck, Bn. Assarsson'un lütfeder gibi bir el hareketiyle, ancak bu koltuklardan birine oturuverince Gunvald Larsson'un sorununu anlayabildi.

Koltuğun yapılışı yalnızca uzamk yatay bir oturuşa elverdiği için ve de ağzı tavana dikili, kaykılmış bir sorgulamacının garip durumu göz önünde tutulacak olursa, Gunvald Larsson, denebilir ki, kendini ikiye katlamaktan öte çıkar yol bulamamıştı. Rahatsız durumundan ötürü yüzü kızıla çalmıştı ve de önünde iki dağ hörgücü gibi yükselen dizleri arasından Martin Beck'e bön bön bakıyordu.

Martin Beck bacaklarını ilkin sola, sonra da sağa kıvırdı. Derken bacak bacak üstüne atmayı ve de ayaklarını koltuğun altına sokuşturmayı denedi. Ne var ki,çok alçaktı. En sonunda, çaresiz, Gunvald Larsson'un durumunu benimsedi.

Bu arada içkisini tüketen dul kadın, kayınbiraderinin doldurması için kadehli elini Özgürlük Heykeli gibi havalandırmış duruyordu. Adam ona kuşkulu bir bakış sarkıttıktan sonra, büfeden çıkardığı bir karafaki ve de temiz bir kadehle döndü.

"Bir kadeh beyaz İspanyol şarabı alırsınız, değil mi, Sayın Başkomiser?" diye sordu ve de Martin Beck'in itirazı için zaman bırakmadan kadehi doldurup masada önüne bıraktı.

"Ben de Bn. Assarsson'a Pazartesi gecesi kocasının o otobüse niye binmiş olduğunu bilip bilmediğini soruyordum," dedi Gunvald Larsson.

"Ben de size ölüm haberini alalı henüz saniyeler geçmemişken, karşımda bitip bana kocam hakkında sorular yönelten o kendini bilmez kaba adama vermiş olduğum aynı cevabı verdim. Yani bilmediğimi."

Kadehini Martin Beck'e doğru kaldırdı ve de tek yudumda dipledi. Martin Beck kendi şarap kadehine uzanmak için bir girişimde bulunduysa da, bir karış kadar ıskalayarak gerisin geri koltuğa düşüp yayılakaldi: "Gecenin daha erken saatlerinde kocanız nerdeydi acaba, biliyor musunuz?"

Kadehini bırakan kadın, masanın üstündeki yeşil cam kutudan-altın uçlu ve turuncu renkte bir sigara aldı. Sigarayı elinde bir süre evirdi çevirdi, birkaç kez kutunun kapağına vurup zıplattı ve de neden sonra

kayınbiraderinin yakmasına izin verdi. Martin Beck kadının pek ayık olmadığının farkına vardı.

"Evet, biliyorum," dedi yaslı dul. "Bir toplantıdaydı. Saat altıda akşam yemeğine oturduk, sonra üstünü değişip, yediye doğru çıktı."

Gunvald Larsson iç cebinden bir parça kâğıtla bir tükenmez kalem çıkardı. Kulağım kalemle karıştırırken sordu:

"Bir toplantı mı? Nerde ve de kimlerle?"

Assarsson yengesine baktı. Onun cevaplamadığını görünce dedi ki:

"Eski okul arkadaşlarından oluşan bir dernek. Kendilerine Develer adını vermişlerdi. Deniz Harp Okulu'ndan birlikte mezun olup, o günden bu yana aralarındaki bağı koparmamış dokuz üyeden kuruluydu. Narvavagetı'de oturur Sjöberg adında bir işadamının evinde toplanırlardı."

Gunvald Larsson yutmamış görünen bir ifadeyle, "Develer mi?" diye gürledi.

"Evet," dedi Assarsson. "Birbirlerini 'Selam, Uçan Deve,' diye selamladıkları için derneğe Develer adını yakıştırmışlardı."

Yaslı dul, kayınbiraderine eleştiren gözlerle bakarak: "Ülkücü bir dernektir," dedi. "Hayır amacıyla çalışır." Gunvald Larsson alaycı bir ses tonunda:

"Öyle mi?" diye sordu. "Ne yararına, sözgelişi?"

"Gizli tutarlar," karşılığını verdi Bn. Assarsson. "Yapılan yardımları biz eşlerine bile açıklamaları yasaktı. Kimi dernekler bu yöntemi benimser, 'sub rosa', yani elaltından çalışma denir buna."

Martin Beck, üstüne çevrilen Gunvald Larsson'un bakışlarından kurtulabilmek için sordu:

"Bn. Assarsson, kocanızın Narvavagen'den kaçta ayrıldığını biliyor musunuz?"

"Şey, gözüm uyku tutmamıştı. Bu nedenle uykuluk bir tek atmak için sabahın ikisinde kalktığımda, Gösta'nın eve gelmemiş olduğunu gördüm. Hemen telefon açtım Tornavida'ya -aralarında Bay Sjöberg'i böyle

çağırırlar-ve de Tornavida, yaklaşık on buçukta Gösta'nın oradan ayrılmış olduğunu söyledi."

Sigarasını söndürdü. Martin Beck sordu:

"47 numaralı otobüsle nereye gidiyor olabilirdi sizce?" Assarsson ona endişeli gözlerle baktı.

"Bir iş konuşması yapmaya gidiyordu elbette. Kocam enerji küpü bir adamdı ve de firması adına sürgit çalışırdı -yani bu Türe de şirketin ortağıdır elbette- ve de kocamın gündüzleri dışında geceleri de çalışmasında olağanüstü bir durum yoktu, aranmamalı da... Sözgelişi,

taşradan çıkagelen müşteriler günübirliğine Stockholm'de kaldıkları zaman, şey yani..."

Kadın ipin ucunu kaçırmışa benziyordu. Boş kadehini kaldırıp parmakları arasında sallayarak tırnak uçlarıyla tıngırdattı.

Gunvald Larsson kâğıt parçasına bir şeyler yazma uğraşındaydı. Martin Beck bacaklarından tekini uzatıp dizini ovuşturdu:

"Çocuğunuz var mı, Bn. Assarsson?"

Bn. Assarsson kadehini doldurması için kayınbiraderinin önüne bıraktı. Ancak adam kadehi kaptığı gibi, kadının yüzüne bakmaksızın büfeye götürüp bıraktı. Kadın ona düşmanca baktı. Çaba harcayarak kalkarken, eteğine dökülmüş külleri silkeledi:

"Hayır, Başkomiser Beck. Çocuğumuz yok. Ne yazık ki, kocam bana çocuk veremedi."

Boş bakışlı gözleri Martin Beck'in sol kulağının ardında bir noktaya saplanmıştı. Şimdi kadının iyice çakırkeyif olduğunu görebiliyordu. Yaslı dul gözlerini birkaç kez kırpıştırdıktan sonra ona baktı:

"Siz Amerikan asıllı mısınız, Başkomiser Beck?"

"Hayır," diye karşılık verdi Martin Beck.

Gunvald Larsson hâlâ bir şeyler çiziktirip duruyordu. Martin Beck boynunu kaz gibi uzatarak kâğıt parçasına bir göz attı. Beyaz sayfanın üstü develerle kaplıydı. "Eğer Başkomiser Beck ve de baş belası Larsson izin

verirlerse, gidip dinlenmem gerek," diyen Bn. Assarsson, yalpalayarak kapıya yöneldi. "Güle güle. Çok mçok sevindim sizleri gördüğüme."

Sendeledi, ama kolu tutabildi. Sonra kapıyı ardından çekip kapadı.

Gunvald Larsson kalemini ve deve resimli kâğıdı cebine sokuşturdu. Martin Beck, onun güç bela yerinden kalkarak tavana doğru apartman gibi yükseldiğini gördü. Sonra adama yaklaştı ve de yüzüne bakmazdan sordu:

"Şu develeri iyi uçurdun, değil mi? Ama şimdi söyle bakalım, senin bey birader kimle yatardı?"

Assarsson kapalı kapıya kaçamak bir bakış fırlatıp cevapladı:

"Eivor Olsson. Ofiste çalışan bir kız."

21

Bu tiksinç Çarşamba'nın yararına söylenecek çok az şey vardı.

Gazetelerin, Schwerin öyküsünü öğrenmiş olmaları şaşkınlık yaratmadı. Bol ayrıntıyla şişirilmiş ve de alaycı bir dille polise çatan iri iri başlıklar ön sayfaları boydan boya kaplıyordu.

Efendim, soruşturma çoktan çıkmaza saplanmıştı. Polis tek önemli tanığı alıp kaçırmıştı. Polis basına ve de dolayısıyla halka yalan söylemişti.

Eğer basma ve de haklı olarak Büyük Dedektif diye bilinegelen kamuoyuna doğru bilgi verilmezse, polis kimin yardımını bekleyebilirdi?

Gazetelerin söz konusu etmedikleri tek şey Schwerin'in ölmüş olmasıydı. Bunun da nedeni herhalde, gazetelerin baskıya erken saatlerde girmeleriydi.

Her nasılsa, Adli Tıp Laboratuvarı teknisyenlerinin olay yerini ne durumda bulmuş oldukları gerçeğini de öğrenmişlerdi!

Değerli zaman yitimine uğranılmıştı. Bir şanssızlık sonucu, toplu cinayet -birkaç hafta öncesi kararlaştırılmış- müstehcen yayımlara el koymak amacıyla kondu büfelere ve de tütüncü dükkânlarına yapılan baskınlarla aynı zamana rastlamıştı. Gazetelerden biri, en göze çarpar

yerinde bunu belirtmeyi kendine görev bilmişti: Halk düşmanı bir manyak katil kitleleri kırıp geçirirken ve de kamuoyu paniğe kapılmış durumdayken, polis nelerle uğraşıyordu.

Yazı şu şekilde sürüp gidiyordu: İzler silinir ve koku bayatlarken, bizim İsveç tipi Keystone Polisleri[1] ne yapıyordu dersiniz? Bir elleri ceplerinde, porno resimlere bakıp ve de arada birbirlerine müstehcen edebiyattan parçalar okuyarak, ileri görüşlü Adalet Bakanlığının tüm sorunlara çözüm getiren emirlerini yerine getiriyorlar. Evet, onlar halkın canından önce ahlakını korumayı ödev bilmişler kendilerine. Yaşasın ahlaklı ölüler! Öğle sonrası saat dört sıralarında Kollberg Kungsholmsgatan'a geldiğinde, saçlarıyla kaşlarında buz tanecikleri parlıyordu, yüzü adamakıllı asıktı ve de kolunun altında akşam gazeteleri vardı.

"Şu paçavralar kadar ispiyonumuz olsa, parmak oynatma gereğini bile duymazdık," dedi.

"Para sorunu," diye karşılık verdi Melander. "Bilmiyorum. Ama böyle olsa bile ne fark eder?"

"Hiç," dedi Melander. "Ne var ki, bunca basit işte." Piposunu tıklatıp yine evrakının arasına gömüldü.

Kollberg zehirli bir dille sordu:

"Ruhbilimci üstatlarla giriştiğin fikir alışverişi bitti mi?" Melander başını kaldırmadan cevapladı:

"Evet. Çıkardığım özet makinede temize çekiliyor." Soruşturma merkezinde yeni bir yüz görüldü. Yardımcı güçlerden üçte biri imdada yetişmişti: Malmö'den Mansson.

Mansson yaklaşık Gunvald Larsson kadar iriydi. Ne var ki, gözler önüne daha barışsever bir mostra sergiliyordu. Skane'den kendi arabasıyla tüm gece boyunca yol alarak gelmişti. Devletin ödediği benzin bedelini almak için değil, fakat eli altında Malmö bölgesini belirleyen M plakalı bir araba bulunmasının kendi açısından yarar sağlayacağını düşündüğü için.

Şimdi pencere önünde durmuş, dişleri arasında bir kürdan, dışarısını seyrediyordu.

"Yapabileceğim bir şey var mı?" diye sordu.

"Evet. Henüz sorguya çekmek için zaman bulamadığımız birkaç kişi var. İşte sana biri, sözgelişi. Bn. Esther Kallström. Kurbanlardan birinin dul eşi." "Ustabaşı Johan Kallström'ün mü?"

"İyi bildin. Karlbergsvagen 89."

"Karlbergsvagen nerde?"

"Bak orda, duvarda bir harita var," dedi Kollberg bezgince.

Mansson ezik diş çöpünü Melander'in kül tabağına bıraktı, üst cebinden bir yenisini çıkarıp beğenmez gözlerle süzdü. Bir süre haritayı inceledi, sonra da paltosunu giydi. Kapı eşiğinde dönüp Kollberg'e baktı:

"Hey!.. "

"Evet, ne var?"

"Kokulu kürdan satan bir dükkân biliyor musun?" "Hayır, bilmiyorum."

"Yazık," dedi Mansson üzgünce ve de ardı sıra bilgi verme gereği duymuşçasına ekledi: "Bu tür kürdanların var olduğunu duydum. Sigarayı bırakmaya çalışıyorum. Kapı güneyli devin ardından kapanır kapanmaz, Kollberg dönüp Melander'e dedi ki:

"Bu ayıyı daha önce yalnız bir kez gördüm. Aradan tam iki yaz, bir kış geçti ve de inanır mısın, o zaman da tıpatıp aynı şeyleri söylemişti."

"Kürdanlar konusunda mı?"

"Evet."

"Olağanüstü."

"Hangisi?"

"İki yılı aşkın bir süre geçtiği halde aradığım bulamamış olması."

"Sen adam olmazsın," diye kesip attı Kollberg. "Senin niye tepen atık?"

"Yani kalkıp göbek mi atayım?" diye çattı Kollberg. "Sinirlenmenin bir yararı olmaz ki! Kafan karışır, o kadar."

"Aman ne cici öğütler veriyor, aslanım benim! Ulan, senin sinirin yok yitirecek, kafan yok karışacak." Melander karşılık vermeyince, tartışma burada sona erdi.

Tüm gazetelerin karşıt görüşlerine rağmen, büyük dedektif olarak anılan kamuoyu tüm ikindi boyunca harıl harıl bir çalışmanın içine girmişti.

Birkaç yüz kişi ya telefon açarak ya da müdürlük koridorlarında boy göstererek o otobüste yolculuk etmiş olduklarını bildirmek için yarıştılar.

Tüm bu ifadeler soruşturma değirmeninin taşları arasında öğütüldü ve de nasılsa kırk yılda bir kez bu bunaltıcı iş yarardan uzak çıkmadı.

Pazartesi gecesi on sıralarında Djurgardsbron'dan çift katlı bir otobüse binmiş olduğunu söyleyen bir adam, Stenström'ü gördüğünden kuşkusu bulunmadığını ve de bu konuda ant içmekten kaçınmayacağını bildirdi. Telefondaki adam şipşak Melander'e bağlandı ve o da bu yeni umut kaynağını hemen merkeze çağırdı.

Adam elli yaşlarındaydı. Oldukça kesin konuşuyordu. "Demek Dedektif Stenström'ü gördünüz, öyle mi?" "Evet."

"Nerde?"

"Ben Djurgardsbron'dan bindim. Şoförün ardındaki basamakların hemen sol yanında oturuyordu."

Melander içinden ifadeyi evetledi. Kurbanların birbirlerine göre nasıl oturdukları konusunda henüz basına hiçbir haber sızmamıştı.

"Bu kişinin Stenström olduğunu kesinlikle biliyor musunuz?

"Evet."

"Nasıl biliyorsunuz?"

"Kendisini hemen tanıdım. Emekli bekçiyim ben."

"Evet." dedi Melander. "iki yıl öncesine kadar Agnegatan'daki eski polis merkezinin giriş holünde otururdunuz. Sizi anımsadım."

"Ya, gerçekten otururdum," diyen adamın ağzı şaşkınlığından bir karış açık kaldı. "Ama ben sizi tanıyamadım."

"Sizi sadece iki kez gördüm," dedi Melander. "Ayrıca, birbirimizle de hiç konuşmadık."

"Ne var ki, Stenström'ü çok iyi anımsıyorum. Çünkü..." Duraksadı.

Melander dostça bir tonda onu konuşmaya yönlendirdi: "Evet?... Çünkü?..."

"Yani çok gençti ve de hep jean pantolonla spor gömlek giydiği için kendisini yabancı sanmıştım. Dahası, ondan kimlik sormuştum. Ve..."

"Evet?"

"Bir hafta geçmeden aynı yanılgıyı tekrarlamıştım.

Şimdi bile kendime yediremiyorum."

"Yo, olur böyle şeyler canım. Peki, önceki gece onu gördüğünüzde, sizi tanıdı mı?"

"Hayır, kesinlikle tanımadı."

"Yanında oturan başka biri var mıydı?"

"Hayır, yanı boştu. Bu iyice aklımda, çünkü ona merhaba deyip yanına oturmayı düşünmüştüm. Sonradan, ne bileyim işte, bir çekingenlik duydum."

"Çok yazık," dedi Melander. "Ve Sergelstorg'da indiniz?" "Evet. Oradan metroya aktarma yaptım." "Stenström otobüste miydi, siz inerken?" "Otobüsteydi herhalde. Yani indiğini görmedim hiç değilse. Ne var ki, ben yukarda oturmuştum." "Bir kahvemizi içer miydiniz?" "Eh, bir polis kahvesi fena olmaz," dedi adam. "Ben kahvenizi söylerken, siz şu resimleri bir gözden geçirirmiydiniz acaba?" diye önerdi Melander. "Korkarım ki, pek hoşunuza gitmeyecekler." Adam mırıldandı:

"Ah Beyim, polis yerinde hoşa gidecek ne olur ki?" Sararıp solarak ve de arada kahvesini yudumlayarak resimleri gözden geçirdi. Ancak tanıyageldiği tek kişi Stenström'dü.

Çok geçmeden, Martin Beck, Gunvald Larsson ve de Rönn yaklaşık aynı anda odaya doluştular.

"Ne?" diye yerinden hopladı Kollberg. "Yoksa Schwerin?.."

"Evet," dedi Rönn. "Öldü."

"Ve?"

"Bir şeyler dedi." "Ne?"

"Bilmiyorum," diye cevapladı Rönn.

Sonra teybi masanın üstüne yerleştirdi.

Masanın çevresini alıp kulak kesildiler.

"Ateş eden kimdi?"

"Nrnm."

"Nasıl biriydi?"

"Koleson."

"Sen bu yaptığına sorgulama mı diyorsun?" "Şimdi beni dinle, ciğeri metelik etmez adam! Senin karşında Dedektif Komiser üllholm konuşuyor..." "Adam öldü." "Hey, Ulu Tanrım!" diye kükredi Gunvald Larsson. "Yalnızca şu sesi duymak bile cinleri tepeme üşüştürüyor ve de teybi pencereden kaldırıp atmak geliyor içimden. Bir keresinde beni, görevimi kötüye kullanmaktan şikâyet etmişti."

22

Rönn hemen sordu: "Ne yapmıştın?"

"Klara Karakolu'nun kolluk odasında 'kıç' demiştim. Bizim çocuklardan ikisi bir çıplak orospuyu sürükleyerek içeri getirmişlerdi. Kız zilzurna sarhoştu, köpek gibi uluyordu ve de üstünde ne var ne yok arabanın içinde yırtmıştı. Ben de bunun üzerine demiştim ki, "Yahu, ayıptır. Hadi bu karıyı yakaladınız, ama hiç değilse karakola sokarken kıçını bir battaniyeyle örtün,' falan gibilerden bir şey işte. Vay efendim! Bu Ullholm denen kaçık hop oturup hop kalktı. Neymiş? Kaba ve aşağılayıcı dil kullanarak, henüz reşit olmamış masum bir kızın kafasına kötü imgeler sokmuşum. İlerde ahlak bunalımına sürüklenebilirmiş. O gece nöbetçi komiserdi karakolda. Sonra doğaya yakm olmak için Solna'ya naklini istedi."

"Doğa mı?"

"Evet, karısının adı herhalde."

Martin Beck teybi bir daha çalıştırdı.

"Ateş eden kimdi?"

"Nrnm."

"Nasıl biriydi?"

"Koleson."

Gunvald Larsson sordu-, "Bu soruları sen mi yumurtladın?" Rönn alçakgönüllülükle: "Evet," diye cevapladı. "Tam omletlik." Rönn, içerlemiş bir tonda, "Ne yapayım? Ancak yarım dakika için kendine gelebildi," dedi. "Sonra da öldü."

23

Martin Beck bantı bir daha döndürdü.

Üst üste aynı şeyi dinleyip durdular.

"Ne dediğini anlayan var mı?" diye sordu Kollberg.

Tıraş olacak zaman bulamadığından, yüzünde gezinen eli haşur huşur sesler çıkarıyordu.

Martin Beck döndü Rönn'e baktı:

"Ne diyorsun? Başında sen vardın."

"Vallahi," dedi Rönn. "Bana kalırsa, sorulanları anlıyor ve de cevaplamak için uğraşıyor."

"Sonra ne oluyor?"

"Sonra ilk soruyu olumsuz şekilde cevaplıyor. Diyelim ki, 'Nerden bileyim.'"

Gunvald Larsson hayretler içinde sordu:

"Bunu 'Nrnm'den nasıl çıkarıyorsun be?"

Rönn kıpkırmızı kesildi ve de ağırlığını bir ayaktan öbürüne aktardı.

"Evet," dedi Martin Beck. "Bu sonuca nasıl ulaşıyorsun?" "Vallah, bende bu izlenimi bıraktı işte."

"Hımmm! Harika çocuk," diye homurdandı Gunvald Larsson. "Peki, sonra?"

"İkinci soruyu da açık seçik cevaplıyor: 'Koleson.'"

"Bunu ben de duydum," dedi Kollberg. "Ama ne demek istiyor?"

Martin Beck saç diplerini parmak uçlarıyla ovuşturarak uzun uzun düşündükten sonra,

"Karlsson, belki de," dedi.

Rönn inatla savundu:

"Adam, 'Koleson,' diyor."

"Doğru," dedi Kollberg. "Ama bu adı taşır kimse yok."

"Bir kez araştırmaktan zarar gelmez," diyen Melander'in sesi duyuldu. "Belki böyle bir ad vardır. Yanı sıra... "

"Evet?"

"Yanı sıra bu bantı incelenmek üzere bir uzmana göndermek gerekir derim. Eğer bizimkiler bir sonuç alamazlarsa, telsiz merkezindekilerle bağlantı kurabiliriz. Onların ses teknisyenleri her tür teknik olanağa sahip. Banttaki sesleri ayırıp değişik hız ayarında deneyebilirler."

"Evet." dedi Martin Beck. "Güzel bir fikir bu."

Gunvald Larsson oradan atıldı:

"Tanrı aşkına, ilkin şu Ullholm'un havlamasını silin. Yoksa tüm İsveç'in alay konusu oluruz."

Bakışları odayı taradı:

"O Mansson soytarısı nerde?"

"Kaybolmuştur herhalde," dedi Kollberg. "Tüm devriye otolarını alarma geçirsek iyi olur."

Sonra da derin derin içini çekti.

Ek kapıdan girdi. Yüzünde endişeli bir anlatıyla gümüşsü saçlarını okşamaya koyuldu.

"Hayrola?" diye sordu Martin Beck.

"Gazeteler kıyameti koparıyorlar. Henüz kimliği tanımlanmayan adamın resimleri yokmuş ellerinde. Verilsin diyorlar."

"Bu resmin neye benzediğini sen hepimizden iyi biliyorsun," dedi Kollberg.

"Ben biliyorum, ama..."

"Bir dakika," diyerek araya girdi Melander. "Tanıma daha derli toplu bir biçim kazandırabiliriz. Otuz beş kırk yaşları arasında, boy 1,68, ağırlık 73 kilo,ayakkabı numarası 38 1/2, kahverengi gözler, koyu kumral saçlar. Apandisit ameliyatından kalma bir yara izi. Göğüs ve mide üzerinde kumral kıllar. Ayak bileğinde eski bir yara izi. Dişler... Yo, ne yapsan yararsız."

"Tamam, bunu gönderiyorum," diyen Ek, odadan çıkıp gitti.

Bir süre sessizlik içinde çakılı kaldılar. "Frederik bir ipucu yakaladı," dedi Kollberg. "Otobüs Djurgardsbron durağına geldiğinde Stenström içinde bulunuyormuş. Demek ki, Djurgarden'den geliyordu."

"Orda ne babasını arıyordu?" diye sordu Gunvald Larsson. "Gece vakti? O havada?"

"Ben de yeni bir şey öğrendim," dedi Martin Beck. "Anlaşılan, o hemşireyle en küçük bir tanışıklığı yoktu." Kollberg sordu: "Kesinkes mi?" "Hayır."

"Tanığa bakılırsa, Djurgardsbron'da tek başınaymış," dedi Melander.

"Rönn de yeni bir buluşla bu kervana katıldı," diye duyurdu Gunvald Larsson.

"Neymiş o?"

"Daha ne olsun? 'Nrnm' demek, 'Nerden bileyim' demektir. Koleson adlı herif bu buluşun yanında solda sıfır kalır."

İşte, 15 Kasım Çarşamba günü ancak bu noktaya ulaşabildiler.

Dışarıda kar lapa lapa indiriyordu. Hava çoktan kararmıştı.

Hiç kuşkusuz, Koleson adında kimse yoktu. Bilindiği kadarıyla, İsveç denen ülkede.

Perşembe günü boyunca hiçbir gelişme olmadı.

Kollberg Perşembe gecesi Palandergatan'daki apartman katı yuvasına döndüğünde, saat çoktan on biri geçmişti. Karısı ayaklı abajurdan yayılan ışık çemberinin altında oturmuş kitap okuyordu. Sırtında önden düğmeli kısa bir ev entarisi vardı. Çıplak baldırları altına çekili, koltukta büzülüp kalmıştı.

"Merhaba," diye seslendi Kollberg. "İspanyolca kursu nasıl gidiyor?"

"Tek sözle, düşman başına. Kişi bir polisle evliyse, fazladan bir şeyler yapacağını umması sadece boş hayal olur."

Kollberg hiç karşılık vermedi. Yerine, bir çabuk soyunup banyoya girdi. Tıraş oldu ve de uzun uzun duş yaptı. Bir yandan da akılsız bir komşunun gecenin geç saatlerinde akıtılan su sesinden uyuyamadığı gerekçesiyle polise telefon açarak bir telsizli araba gönderilmesi isteğinde bulunmaması için yakarmaktaydı. Sonra bornozunu sırtına geçirip oturma odasına geldi ve de karısının karşısına geçti oturdu. Kadını derin düşünceler içinde tepeden tırnağa süzmekteydi.

Eşi gözlerini kitaptan ayırmaksızın,

"Bin yıl oldu seni görmeyeli," dedi. "İşler nasıl gidiyor?" "Berbat."

"Buna üzüldüm. Koca bir kentin orta yerinde bir kişinin dokuz insanı kurşunlayıp öldürebilmesi garipsenir bir durum yaratıyor. Hele polisin bu arada gülünç birtakım baskınlar düzenlemekten öte bir şey düşünemez olmasının su götürür yanı yok."

"Evet," dedi Kollberg. "Garip bir durum."

"Senden başka da otuz altı saattir evine gitmemiş olanlar var mı?"

"Olabilir."

Kadın okumayı sürdürdü. Koca bir süre suspus oturdu, belki on ya da on beş dakika kadar. Ve bir an olsun gözlerini karısından ayırmadı.

Kadın yine başını kitaptan kaldırmaksızın, ama sesinde yaramazca kıpırtılar sezilen bir tonda sordu:

"Ne dikiz geçip duruyorsun?"

Kollberg onu cevapsız bıraktı. O da okumaya bütün bütüne dalmış bir görünüme büründü. Simsiyah saçları ve de kestane rengi gözleri vardı. Yüz hatları düzgün, kaşları kalın kalındı. Erkeğinin on dört yıl gerisinden geliyordu ve de henüz yirmi dokuz yaşına basmıştı. Adam onun güzelliğinden bir gün olsun kuşkuya düşmemişti. Sonunda şöyle dedi:

"Gun?"

Kadın, eve adım attığından bu yana ilk kez kocasına baktı. Dudaklarında belli belirsiz bir gülücük ve de gözlerinde şehvetin utançsız pırıltıları vardı:

"Evet?"

"Kalk!"

"Elbette, emredersin."

Okuduğu sayfanın sağ üst kenarını kulak yapıp büktü, kitabı kapadı ve de koltuğun kolu üstüne bıraktı. Ayağa kalktı, kolları iki yana sarkık ve çıplak bacakları birbirinden iyice ayrık, durdu. Bakışlarınıı erkeğin üzerine saplamıştı. "Hiç de güzel değil." "Ben mi?" "Hayır. Kitap sayfalarını kulak yapıp bükmek." "Benim kitabım," dedi kadın. "Kendi paramla satın aldım." "Soyun!" diye buyurdu erkek.

Sağ elini boyun şeridine kaldırdı, düğmeleri tek tek ve yavaş yavaş çözdü. Yine gözlerini kocasının üstünden ayırmaksızın, ince pamuklu entarinin önünü açtı ve de içinden muz gibi sıyrıldığı kumaşı ayakları dibinde, yere koyverdi.

"Dön," dedi Kollberg.

Kadın ona sırtını döndü.

"Gerçekten çok güzelsin."

"Sağol. Heykel gibi mi duracağım böyle?"

"Hayır. Vitrin daha güzel."

"Oooh!"

Yine yüzünü döndü ve de aynı değişmez anlatımla gözlerini ona dikti.

"Ellerin üstünde durabilir misin?"

"Bildiğim kadarıyla, seni tanımazdan önce dururdum. O günden bugüne bir neden görmedim bunun için. Denememi ister misin?"

"Zorlanman gerekmez."

"İstiyorsan dururum."

Odanın karşı yanına yürüdü, elleri üstüne eğildi ve de ayaklarını duvara dayayarak bedeninin alt bölümünü havaya dikti. Hem de uzun boylu çaba harcamaksızın. Kollberg onu düşünceli gözlerle izliyordu.

24

"Böyle ml kalmamı İstiyorsun?" diye sordu kadın. "Hayır, gerekmez."

"Eğer hoşuna gidiyorsa, sabaha dek seve seve kalabilirim. Bir süre sonra insan baydırmış. Böyle bir şey olursa, aman üstüme bir örtü atmayı unutma." "Gerekmez, in aşağı artık."

Ayaklarını zarif bir şekilde yere basıp tabanları üstünde doğruldu. Omzu üstünden adama baktı.

Koca sordu:

"Ya böyle resmini çekmek isteseydim ne dersin?"

"Böyle nasıl? Çıplak mı?"

"Evet." "Ve de ellerim üstünde dururken ha?"

"Evet, ikisi birlikte."

"Fotoğraf makinen bile yok."

"Var ve de çekmek istiyorum diyelim."

"Eğer istiyorsan elbette çekebilirsin. Ben seninim, istediğin gibi kullanabilirsin. Kadının görevi erkeğine boyun eğmektir. Bunu iki yıl önce söylemiştim sana zaten."

Adam cevap vermedi. Kadın da duvarın önünde ayakta kaldı:

"Peki, çektiğin resimleri ne yapacaksın?" "Sorun da bu işte."

Kadın dönüp erkeğin yanına gitti ve dedi ki: "Şimdi iznin olursa sana bir şey soracağım: Bu saçmalıkların anlamı nedir? Eğer benle sevişmeyi kafana koydunsa, şurada dünyanın, en rahat yatağı var. Yok oraya gitmeyecek denli tembelsen, bu halı da işimizi görür. Kaba ve yumuşacık. Kendi elimle seçtim." "Stenström'ün masasının gözünden bu biçim bir deste resim çıktı."

"İşyerindeki masasının gözünden mi?" "Evet."

"Kimin resimleri?" "Sevgilisinin." "Asa'nın mı?" "Evet." "Gözlere şenlik değil desene." "Bunu diyemeyeceğim," dedi Kollberg. Kadın ona sertçe bakıp kaş çattı. "Sorun şu ki, neden?" diye sordu adam. "Bunca önemli mi?" "Bilemiyorum. Açıklanır gibi değil." "Belki de cam çektikçe bakmak içindir." "Martin de böyle der."

"Yine de ara sıra eve gidip aslına bakmak daha akıllı işi, bence."

"Sonra bilirsin ki, Martin de pek öyle ahım şahım kafası çalışan biri değildir. Daha çok, içinden yüksele-gelen birtakım seslere kulak verir. Sezgi mi, her neyse. Bir tür sapıklık, hiç kuşkusuz. Sözgelişi, şimdilerde de bizden kaygılanma havasına kapıldı. Bakışlarından anlıyorum." "Bizim için kaygılanmak mı? Neden?"

"Cuma gecesi tek başına dışarı çıktığım için olacak, yanılmıyorsam."

"Kendisi evli değil mi sanki?"

"Bir yerde tutarsızlık var," dedi Kollberg. "Stenström'le şu resimler."

"Niye? Erkekleri bilirsin. Resimleri çekici mi kızın?" "Evet."

"Çok mu?" "Evet."

"Şimdi ne söylemem gerektiğini biliyorsun." "Evet." "Ama söylemeyeceğim işte."

"Evet, bunu da biliyorum."

"Stenström'e gelince, resimleri arkadaşlarına göstermek için çekmiş olmalı. Hava basmak amacıyla."

"Tutarsız. Öyle biri değildi."

"Niye bu konuda kafa patlatıp duruyorsun?"

"Kim bilir? Belki de elde bundan başka ipucu kalmadığından."

"Sen buna ipucu mu diyorsun? Yani biri Stenström'ü bu resimler için mi vurdu? Öyleyse, yanı sıra sekiz kişiyi daha öldürmesine ne gerek vardı?"

Kollberg ona saygıyla baktı-.

"Tam isabet. Çok yerinde bir soru doğrusu."

Kadın eğildi ve de onu hafifçe alnından öptü.

Kollberg şımarıkça:

"Hadi yatalım," dedi.

"Çok parlak bir fikir. İlkin Bodil'in şişesini hazırlamalıyım. Yalnızca otuz saniye. Paket üstündeki açıklamada öyle yazıyor. Yatakta görüşürüz. İstersen yerde veya banyo küvetinde yahut nerde diyorsan. Emre hazırım."

"Aklımı karıştırma. Yatak iyidir." Kadın mutfağa geçti. Kollberg yerinden kalkıp abajuru söndürdü. "Lennart?" "Ne?"

"Bu Asa kaç yaşında?"

"Yirmi dört."

"Kadının seks yaşamı yirmi dokuzla otuz iki yaş arası doruğuna erişirmiş. Kinsey böyle der." "Ya? Peki, erkeğin?" "On sekizinde."

Tavada mama karıştırılmasından çıkan sesi duydu. Sonra kadın yine seslendi:

"Ama erkekler daha bireysel bünyede olup çoğunluğu genelleme dışına taşabiliyor. Yüreğine su serpildi mi, bilmem."

Kollberg mutfağın kapı aralığından karısını görüyordu. Lavabonun yanı başındaki ocağın önünde çırılçıplak durmuş, tavayı sarsalıyordu. Karısı, uzun uzun bacakları olan normal yapılı ve de duyumsal doğalı bir kızdı. Tastamam düşlerinde yaşatmış olduğu kadındı. Ne var ki, onu arayıp bulması yirmi yıl sürmüş ve üste bir yıl da düşünmekle geçmişti.

Şu sıra bacaklarını birbirine sürtüyor, bu haliyle sabırsızlığını yansıtageliyordu.

"Otuz saniyeymiş!" diye mırıldandı kendi kendine. "Pis yalancılar."

Kollberg karanlıkta gülümsedi. Yakında Stenström'le o yere batası çift katlı kırmızı otobüs bilmecesini kafasından atacağını biliyordu. Üstelik üç gündür ilk kez.

25

Martin Beck karısını arayıp bulmak için yirmi yılını harcamamıştı. Onu on yedi yıl önce tanımış, tanır tanımaz gebe bırakmış ve de şipşak evlenmişti.

Sonradansa, bu yaptığına bol bol pişman olacak zaman bulmuştu, işte şimdi aynı kadın, bumburuşuk bir gecelik ve de yanağında yastıktan artakalan kırmızı izlerle büyük yanılgısının canlı bir simgesi olarak oturma odasının eşiğinde dikilmiş duruyordu.

"Öksürüğün ve sümüğünle tüm evi ayağa kaldıracaksın."

"Bağışla."

Durur mu? Dırdırmı sürdürdü:

"Gece yarısı yattığın yerde sigara tüttürmenin anlamı ne? Zaten zor yutkunuyorsun, bir de sigaranın biri sönmeden öbürü yanıyor. Kendine kastın mı var? Kanserden mi gebermek istiyorsun?"

Sigarasını söndürürken şöyle konuştu:

"Seni uyandırdımsa, çok affedersin."

"Bunun önemi yok. Ben seni düşünerek konuşuyorum. Hastalığa açık çağrı gönderir gibisin. Bak, gözlerin kıpkırmızı. Yine gribe yakalanıyorsun mutlaka. Yarın işe gitmek yok, evde kalacaksın."

"Bunu yapamayacağımı çok iyi bilirsin." "Saçma! Hasta adam işe gitmez. Ülkenin tek polisi sen değilsin ya! Üstelik, bu saatte orda uzanıp eski raporları okuman değil, uyuman gerekir. Nasılsa, o taksi cinayetini taş

çatlasa aydınlatamazsın, bilmiş ol. Saat bir buçuk. Kurt yemiş dosyaları bir kenara bırak da ışığı söndür. İyi geceler, koca şaşkın!"

Martin Beck yüzüne kapanan kapıya:

"İyi geceler," dedi makine alışkısıyla.

Kaşlar çatık, elden geçirdiği raporları usulca yere bıraktı. Bunları kurt yemiş dosyalar olarak adlandırmak son derece yanlıştı. Bir gece öncesi eve gitmek için hazırlanırken eline tutuşturulmuş olan otopsi raporlarının bir kopyasıydı. Ama yine de kadının söylediklerinde bir gerçek payı vardı. Evet, birkaç ay öncesi bir gece burada, uzandığı yerde sabaha dek, on iki yıldan bu yana çözülememiş bir cinayetin, bir taksi şoförünün öldürülmesine ilişkin soruşturma dosyasının içine düşmüştü.

Ansızın tüyleri diken diken oldu. Tüm bedeni taş kesildi. Yine içinden yükselen o garip ses. Kafasını kemirdiği halde önleyemediği irade üstü duygu. Bir süre kımıldamasız yattı, gözleri tavana dikili. Neden sonra kendini toparladığında, ilkin karısının yatak odasından gelen hafif horultuyu duydu. Çabucak kalktı ve de ayak uçlarına basarak hole çıktı. Eli telefonun üstünde, bir an duraksadı. Sonra omuz silkti, alıcıyı kulağına götürüp Kollberg'in numarasını çevirdi.

Soluk soluğa bir Gun:

"Kollberg," diye inledi.

"Selam. Lennart orda mı?"

"Evet. Hem de öyle yakın, öyle yakın ki, aklın durur." "Ne var be?" diye homurdandı Kollberg. Tuhaf şey! O da soluk soluğa bir sesle konuşmuştu. "Acaba rahatsız mı ediyorum?" "Yok, yahu. Canımı alsaydın daha iyi.

Ne istiyorsun?"

"Hiiiç! Şey diyecektim... geçtiğimiz yazı anımsıyor musun? Hani park cinayetleri sonrasını ha?" "Evet, ne olmuş?"

"Hani pinekleyip duruyorduk da, Hammar eski çözümlenmemiş olay dosyalarına bakmamızı emretmişti. Anımsadın mı?"

"Yahu, sen beni çıldırtmak için mi uğraşıyorsun? Anımsadık dedik işte! Derdin ne, derdin?"

"Hani ben Boras'da işlenegelmiş taksi cinayetini üstüme almıştım. Sen de yedi yıl önce birden Östermalm'da kayıplara karışan ihtiyarın dosyası üzerinde çalışıyordun. Tamam mı?"

"Eveeet! Gecenin köründe bu boktan şeyleri söylemek için mi telefon açtın?"

"Hayır. Stenström hangi dosya üzerinde çalışıyordu? Yıllık izinden yeni dönmüştü, anımsadın mı?"

"Hiç bilmiyorum şimdi. Asıl sana söylemiş olmalıydı." "Hayır, bu konuda bana hiç söz etmedi." "Git başımdan, be adam! Hammar'a sor, ona söylemiştir."

"Evet, evet, çok doğru. Evet, haklısın. Hoşça kal şimdilik. Uyandırdığım için üzgünüm." "Bok herif sen de!"

Martin Beck telefonun dangadak yüzüne kapandığını duydu. Kısa bir süre, alıcı kulağına dayalı, olduğu yerde çakılıp kaldı. Sonra aygıtı elinden bırakarak, aynı sessiz adımlarla divan yatağına döndü.

Yine yerine uzandı ve de ışığı söndürdü. Karanlığın koynunda uyuyamıyor, yatağında sağa sola dönüp duruyor ve de kendini maskara kılan o uğursuz sezgiye lanetler yağdırıyordu.

26

Beklenenin tam tersine, Cuma sabahı umut verici bir haber kırpıntısı getirdi.

Martin Beck bunu telefon aracılığıyla alırken, ötekiler şöyle dediğini duydular:

"Ne! Oldu mu? Gerçekten?"

Odada bulunan herkes işini gücünü bırakıp gözlerini ona çiviledi. Alıcıyı yerine bırakan adam dedi ki: "Balistik incelemeyi sonuçlandırmışlar."

"Ve?"

"Silahı tanıtladıklarını sanıyorlar."

"Ya!" dedi Kollberg ilgisizce.

"Bir makineli tabanca işte!" diye homurdanan Gunvald Larsson, düş kırıklığını belirtti. "Orduya ilişkin binlercesi korumasız askeri depolarda yığılı duruyor. Haftada bir asma kilit takma derdinden kurtulmak için belki de parasız olarak soyguncularа dağıtıyorlardı. İşten kendime ayıracak yarım saat vakit bulur bulmaz, arabaya atladığım gibi kente gider, yarım düzine kadar alır dönerim."

Üstüne çiziktlrdiği kâğıt parçasını elinde sallayan Martin Beck:

"İşler hiç de sizin düşündüğünüz gibi değil," dedi. "Model 37, Fin tipi."

"Öyle mi?" diye sordu Melander.

"Tahta dipçikli, en eski modellerden biri," dedi Gunvald Larsson. "Kırklardan bugüne görmüşlüğüm yok."

"Fin malı mı yoksa ruhsatla burada mı yapılmış?" diye sordu Kollberg.

"Fin işi," dedi Martin Beck. "Telefondaki herif çok kesin konuştu. Cephane de eskiden kalmaymış. Tikkakoski dikiş makinesi fabrikası yapımı."

"M 37," diye yineledi Kollberg. "70 atımlık mermi tamburalı. Kim böyle bir şey taşır yanında?"

Gunvald Larsson cevapladı:

"Kimse. Çünkü şu sıra limanın dibinde yatıyordur mutlaka. Otuz metre suyun altında."

"Olabilir," dedi Martin Beck. "Ama dört gün önceki sahibi kimdi?"

"Çılgın bir Finli," diye homurdandı Gunvald Larsson. "Sal köpekleri, kentte oturan ne kadar çılgın Finli varsa kıçlarından yakalayıp getirsinler. Tam şanına yaraşır bir iş olur."

Kollberg sordu:

"Bu konuda gazetelere bir şey söyleyecek miyiz?" "Hayır," dedi Martin Beck. "Fısıltısını bile duymak istemem."

Tam bir suskunluğa gömüldüler. Bu ilk ipucuydu. İkincisini bulmak için aradan ne kadar süre geçecekti acaba?

Kapı pattadak açıldı ve de bir genç adam içeri dalarak çevresine merakla bakındı. Elinde kahverengi bir zarf taşıyordu.

"Kimi arıyorsun?" diye sordu Kollberg.

Genç adam kayıtsızca, "Melander," dedi.

Kollberg, yanlış düzelten bir öğretmen gibi: "Dedektif Komiser Melander," diye karşılık verdi.

"Kendisi orda oturuyor."

Genç adanı gösterilen yere gidip, zarfı Melander'in masasına bıraktı. Odadan çıkmak üzereydi ki, Kollberg ekledi:

"Kapıyı vurduğunu duymadım."

Delikanlı, eli kapı kolunda, şöyle bir toparlandı, ama sesini çıkarmadı. Oda tam bir suskunluk içindeydi. Derken Kollberg küçük bir çocuğa öğüt verircesine tek tek şöyle konuştu:

"Bir odaya girmeden önce kapıya vurulur. Sonra içerdeki, gir diyene dek beklenir. Bu sözcüğü kulaklar algılayınca girilir. Anladın mı?"

Kollberg'in ayaklarından yukarı bakamaz olan genç kızardı:

"E-e-vet," diye kekeledi.

"Aferin," dedi Kollberg ve de ona sırtını döndü.

Genç adam araladığı kapıdan gölge gibi süzülüp çıktı ve de ardı sıra sessizce kapadı.

"Kimdi bu tipsiz?" diye sordu Gunvald Larsson.

Kollberg omuz silkti.

"Yahu, bana Stenström'ü anımsattı hergele," dedi Gunvald Larsson.

27

Melander piposunu masaya bıraktı, zarfı açtı ve de içinden daktiloyla yazılı sayfaları yeşil kapaklarla ciltlenmiş, yarım parmak kalınlığında bir kitapçık çıkardı. "Bu da neyin nesi?" diye sordu Martin Beck.

Melander sayfalara bir göz gezdirdi:

"Ruhbilimcilerle yaptığım görüşmelerin özeti. Ciltlemelerini söylemiştim."

"Aha!" diye atıldı Gunvald Larsson. "Ne inciler döktürmüşler bakalım? Herhalde bizim zavallı kitle kıran çocukken bindiği bir otobüsten yol parası çıkışmadığı için tekme, tokat indirildi ve de bu acı deneme duyarlı beyninde öylesine derin izler bıraktı ki... "

Martin Beck onu tersleyerek kısa kesti:

"Hiç de komik değilsin, Gunvald!"

Kollberg arkadaşına şaşkınca bir bakış sarkıttıktan sonra Melander'e döndü:

"Hadi bakalım, Fredrik, şu hokus pokus kitapçığından parçalar döktür de çarpılalım."

Melander piposunun içini kazıyıp külleri bir kâğıt parçasına boşalttı. Sonra bunu iyice katladı, dertop ederek çöp sepetine attı.

"İsveç'te bu olayın bir benzeri yok," diye söze başladı. "Meğer ki, taa çok gerilere, Prens Cari gemisinde olmuş Nordlund kırımına dönelim. Onun için incelemelerini son çeyrek yüzyılda Amerika'da yapılagelmiş araştırmalara dayandırmak zorunda kaldılar."

Piposunu, tıkalı olup olmadığını anlamak için çekti çekti üfledi. Sonra doldurmaya koyularak konuşmasını sürdürdü:

"Oysa Amerikalı ruhbilimciler, bizden farklı olarak, hiç gereç sıkıntısı çekmeksizin çalışmalarını yürütmekteler. İşte şu özet Boston canavarını, Şikago'da sekiz hemşirenin canına kıyan Speck'i, tırmandığı bir kuleden on altı kişiyi öldürüp daha fazlasını da yaralayan Whitman'!, New Jersey sokaklarında on iki dakika içinde on üç kişiyi kurşunlayıp öldüren Unruh'u ve de herhalde sizlerin de daha önce okumuş olduğu diğer birkaç tanesini söz konusu etmekte."

Özetin sayfalarını karıştırdı.

"Anlaşılan, bu toplu cinayetler bir Amerikan özelliği," dedi Gunvald Larsson. Melander katildi:

"Evet. Zaten bu özet de bunun niye böyle olduğu konusunda birtakım akılcı kuramlar getiriyor."

Gunvald Larsson sözü aldı:

"Nedeni basit. Şiddete prim verilmesi. Rekabet düzenine dayalı bir toplum olması. Posta siparişiyle ateşli silahlar satımı. Vietnam'da süregelen amansız savaş."

Melander, ateş alması için piposuna asılırken başını salladı:

"Evet, diğerlerinin yanı sıra da bunlar." Kollberg devreye girdi:

"Her bin Amerikalıdan bir ya da ikisinin olası toptancı katiller olduklarım bir yerde okumuştum. Ancak bu sonuca nasıl ulaştıklarını hiç sormayın, bilemem."

"Pazar araştırmaları," dedi Gunvald Larsson. "Bir diğer Amerikan özelliği. Birtakım kişiler, ellerinde kalemle kâğıt, kapı kapı dolaşıp halka sorarlar: 'Bir toplu cinayet işleyecek kişiliğe sahip olduğunuzu sanıyor musunuz?' Bin kişi içinde iki alık da, 'Ya, evet. Aman ne hoş olur,' demişse, al sana dört dörtlük bir anket."

Martin Beck mendiline sümkürürken, kan çanağına dönmüş gözlerle ters ters Gunvald Larsson'a baktı. Melander iskemlesinde ardına yaslanarak bacaklarını öne uzattı.

Kollberg sordu:

"Senin şu ruhbilimciler toptancı katilin kişiliği konusunda ne cevher yumurtlamışlar acaba?"

Melander sayfaları belirli bir bölüte çevirdikten sonra yüksek sesle okudu:

"Büyük bir olasılıkla yaşı otuzun altında olmalı. Genellikle sıkılgan ve içine kapanık. Ancak çevresindekilerce yumuşak başlı, terbiyeli ve de çalışkan olarak anılan bir kimse. Içkici olması mümkün, ama tövbeli bir

alkolik olması portreye daha uygun düşer. Tahminen küçümen biri veya biçim bozukluğu var yahut onu sıradan insandan ayrı kılan bir diğer fiziksel sakatlığa sahip. Toplum içinde önemsiz bir rol oynamakta ve de gerilimli bir çevrede yetişegelmiş. Çoğu durumlarda olduğu gibi, ya ana-baba boşanmıştır ya da bir yetim olmalı. Duygusal yönden çocukluğu süresince sevgi açlığı çekegelmiş. Genellikle daha öncesi işlemiş olduğu ciddi bir suç yok."

Gözlerini kaldırarak şöyle dedi:

"Bu tanım, Amerikan kitle katillerinin ifade tutanaklarından ve de ruhbilimsel inceleme raporları kayıtlarından yararlanma yoluyla derlenmiş gerçeklere dayalıdır."

Gunvald Larsson yine yorumdan geri kalmadı: "Böylesi bir kitle kıran düpedüz sapık, zırdelinin teki işte! Huniyi iyice kafasına geçirip bir sürü adamı öldürmeden önce çevresindekiler niye bunun farkına varamıyorlar?"

"'Böylesi ruh hastalarına psikopat denir ve de anormalliğini dışa vurduran o bir anlık dürtü harekete geçmeden, psikopatı normal kişiden ayırmak çok güçtür. Psikopatlığın genel tanımı şudur: Bir ya da daha çok doku özellikleri anormal biçimde gelişmişken, diğer her bakımdan normalliğini koruyan kişi. Sözgelişi, kavrama çabukluğu, çalışma yeteneği, önsezi vb... Aslında, ortada hiçbir belirli neden olmaksızın ve de pervasızca, aniden bir toplu cinayet işleyegelmiş kişilerin çoğu komşularıyla dostlarının iyi kalpli, düşünceli, çok terbiyeli ve böyle bir şey yapacağı dünyada akla gelmezdi, diye tanımladığı tipler. Bu Amerikalı katillerin kimi, hastalıklarının bir süredir farkında olduklarını, kıyıma yönelik yıkıcı eğilimlerini baskı altında tuttuklarını, ama en sonunda yenik düştüklerini açıkladılar. Bir kitle katili bağnazlık tutkusuna kapılmış biri ya da bir megalomanyak veya aşırı suçluluk duygusu altında ezilen bir kimse olabilir. Davranışlarını, yalnızca üne kavuşmak ve adını büyük harflerle gazete başlıklarında görmek istediğini söyleyerek açıklaması hiçbir zaman yadırganmamalı. Suçun kökeninde hemen her zaman için bir öç alma istemi veya kendini kanıtlama eylemi yatar. Çünkü bu kişi kendini küçümsenmiş, anlaşılmamış ve de toplumca ezilmiş görmektedir. Hemen her olayın katili başında büyük seks sorunları olan bir kişidir.'"

Melander okumayı bitirince, odayı bir sessizliktir kapladı. Martin Beck pencereden dışarı bakıyordu. Rengi uçmuş ve de gözlerinin feri kaçmıştı. Beli her zaman olduğundan daha bükük, kamburu daha çıkıktı. Kollberg gidip Gunvald Larsson'un masasının üstüne oturdu. Adamın kâğıt iliştiricilerini birbirine ekleyerek uzun bir zincir oluşturmaya koyuldu. Sinirlenen Gunvald Larsson, zinciri onun elinden kaptı ve de tel iliştirici kutusunu kendi önüne çekti. Kollberg sessizliği bozdu:

"Şu Whitman denen herif, hani Austin Üniversitesi' nin kulesinden bir dolu insanı vuran manyak. Dün bu konuya ilişkin bir kitap okudum. Orda yer yer açıklamaları geçen bir Avusturyalı ruhbilim profesörünün deyişine göre, bu Whitman'm gerçek seks sorunu annesiyle cinsel ilişki kurmak istemesiymiş. Ne var ki, utanma duygusunu yenemeyince, erkeklik uzvu yerine kadına bıçağını saplamış. Bende Fredrik'in belleği yok, ama kitabın son satırı şöyle geliyordu: 'Sonra o dimdik kuleye tırmandı -erkeklik uzvunu belirleyen bir simge besbelli- ve de öldürücü tohumlarını birer aşk oku gibi Toprak Ana'nm üstüne boşalttı.'"

Mansson, dudak kenarından hiç eksilmeyen kürdanıyla odaya girdi.

"Git git gıdaklayarak neler yumurtluyorsunuz?" diye sordu.

"Belki otobüs bir tür seks simgesidir," dedi karşılık olarak Gunvald Larsson. "Yatay, ama olsun. Yaşlı kitle kıranların köküne kıran mı girmiş?"

Mansson ona bakarak kıkır kıkır güldü.

Martin Beck kalkıp Melander'in yanına gitti ve de yeşil kitapçığı durduğu yerden aldı:

"Bunu gürültü ve patırtıdan uzak bir köşede okumak için senden ödünç alıyorum. Bol nükte çokça can sıkar kimi zaman."

Kapıdan yana yönelmişti ki, kürdanını ağzından çıkaran Mansson önünü kesip sordu:

"Şimdi ne yapmam gerek?"

Martin Beck kısaca ve kabaca:

"Bilmiyorum. Kollberg'e danış," diyerek odadan ayrıldı. "İstersen git, o Arap'ın ev sahibesi kadınla konuş," dedi Kollberg.

Ad ve adresi bir kâğıt parçasının üstüne yazarak Mansson'a uzattı.

Gunvald Larsson sordu:

"Martin'in nesi var, yahu? Önüne geleni tavuk gibi haşlıyor."

Kollberg omuz silkip cevapladı:

"Herhalde bir nedeni vardır."

28

Stockholm trafiğinde yolunu bulup Norra Stationsgatan'a ulaşmak Mansson'un değerli yarım saatini aldı. Arabasını 4 numaralı güzergâhın son durağı karşısında park ederken, saat dördü birkaç dakika geçiyordu ve de hava kararmıştı.

Binada Karlsson adını taşıyan iki kiracı vardı. Ama Mansson aradığını bulmakta güçlük çekmedi.

Kapı üstünde raptiyeyle tutturulmuş sekiz tane kart göze çarpıyordu. Bunlardan ikisi basılı, geri kalanlar da değişik ellerden çıkma yabancı adlardı. Aralarında Mohammed Boussie adını taşıyanı yoktu.

Mansson zili çaldı. Pantolon ve yelek giymiş kara-yağız bir adam kapıyı açtı.

Mansson sordu:

"Bn. Karlsson'la konuşabilir miyim?" Karşısındaki iri adam gepgeniş bir sırıtmayla bembeyaz dişler göstererek kollarını iki yana açarken:

"Bn. Karlsson yok ev," dedi İsveççe'nin gözünü kafasını çıkara patlata. "Azdan döner."

"Öyleyse ben de burada beklerim," diyen Mansson, adımını hole attı. Paltosunun düğmelerini çözerek, karşısında sırıtıp duran adama baktı:

"Burada oturan Mohammed Boussie'yi tanır mıydınız?" Adamın sırıtması dudaklarında dondu:

"Evet, bilirdi. Of-of, çok fena. Korkunç. Bu Mohammed, var olmak benim arkadaş. İyi çocuk."

"Siz de Arap mı?" diye sordu Mansson.

"Yok Arap. Ben Türk. Sen de yabancı işçi?"

"Hayır," dedi Mansson. "Ben İsveçli."

"Ya! Hiç İsveçli gibi konuşmuyorsun." diye karşılık verdi Türk. "Hadi hadi! Var sende bir yabancılık." Mansson su katılmadık bir Skane lehçesiyle konuştuğu için, Türk'ün onu yabancı sanmasında hiç de şaşacak bir nokta yoktu. Ancak ülkesi dışından birince bile bozuk şivesinin anlaşılır olması onu biraz öfkelendirmişti. Alaycı gözlerle kendisini süzen adama sertçe bakarak: "Ben polis," dedi Mansson. "Evi arayacağım." Türk, bembeyaz dişlerini gösteren yeni bir sırıtmayla:

"Ara istersen, ama her yeri aratmam," diye karşılık verdi.

"Evde başka kimse var mı?"

"Yok. Yalnız ben. Çok hasta."

Mansson çevresine bakındı. Hol karanlık ve dar bir yerdi. Görünürde bir tahta iskemle, bir küçük masa ve de metal bir şemsiye kovası vardı. Masanın üstünde iki tane gazeteyle yabancı pullu birtakım mektuplar durmaktaydı. Sokak kapısının yanı sıra, holde beş kapı daha bulunuyordu. Bunlardan ikisi diğerlerinden küçüktü. Herhalde biri tuvalete, öbürü de bir sandık odasına açılmaktaydı. Bir tanesi çift kanatlı kapıydı. Mansson o yana yürüyüp, kanadın tekini araladı.

Yelekli adam umulmaz bir çeviklikle hemen önüne dikilip onu şöyle bir iteledi ve kollarını göğsünde kavuşturarak:

"Bn. Karlsson özel oda," diye çıkıştı. "Girmek yasak!" Mansson kapı aralığından içeri kaçamak bir göz attı. Oda sıkış tıkış eşya doluydu. Anladığı kadarıyla, hem yatak odası hem de oturma odası olarak kullanılıyordu. Bitişik kapı mutfağa açılmaktaydı. Geniş ve de rahat kullanım için yenilenmiş olduğunu henüz fark etmişti ki, Türk yine önüne çıkıp kollarını göğsünde kavuştururken:

"Mutfağa girmek yasak!" diye diklendi.

Mansson sordu:

"Burada kaç oda var?"

Bembeyaz dişli adam sırıttı:

"Ha, şöyle! Sen sor, ben söyler. Nedir öyle her yanı gezmek? Bak şimdi ben sana odalar saymak. Bn. Karlsson'un odaları ve de mutfak ve de bizim oda. Bir de tuvalet ve de sandık oda."

Mansson şaşıp kaldı.

"Yani iki oda ve de mutfak." dedi kendi kendine. Türk bir kapı açıp geri durdu: "İstersen bak bizim oda. İçin açılır."

29

Oda, yaklaşık 23'e 16 ayak ölçümünde bir yerdi. Rengi kaçmış, lime lime perdeli iki penceresi sokağa bakıyordu. Dört duvar boyunca değişik tip ve boyda yataklar sıralanmıştı. İki pencere arasında başı duvara dayalı dar bir divan yer almaktaydı.

Mansson altı yatak saydı. Bunlardan üçü yapılmamış olarak duruyordu. Oda, yere gelişigüzel bırakılmış ayakkabılar, sağa sola atılmış giysiler, her yana dağılmış kitap ve gazetelerle karman çorman bir görünüm taşımaktaydı. Döşemenin orta yerini yuvarlak, beyaz lake bir masayla çevresini alan beş birbirini tutmaz iskemle kaplıyordu. Pencerelerden birinin yanı başında dikili duran kara suratlı, yüksekçe bir çekmeli dolap odanın eşyasını tamamlıyordu.

Odanın iki kapısı daha vardı. Bunlardan birinin önüne bir yatak yerleştirilmişti ki, Bn. Karlsson'un odasına açılan kilitli bir kapıydı, hiç kuşkusuz. Diğerinin eşiğine, içi giysi ve de bavullarla tıkış tıkış, bir küçük dolap sürülmüştü.

Mansson sordu:

"Altınız da burada mı yatarsınız?"

"Hayır, sekiz kişi yatarız burada," diye cevapladı Türk. "Sen buna ne dersin, polis efendi?"

Kapı önündeki yatağa giderek, altında sokulu duran sedye biçimi tekerlekli bir yatağı yarı çekti ve de öbür yataklardan birini gösterdi:

"İki tane daha var böyle. Mohammed'inki şuydu: Kümesimiz hoşuna gitti mi?"

"Diğer yedisi kim?" diye sordu Mansson. "Senin gibi Türkler mi?"

"Yok. Biz üç Türküz. İki Arap'tan bir tane kaldı, iki İspanyol, bir Finli, bir de yeni gelen Yunanlı var." "Yemeğinizi de burada mı yiyorsunuz?"

"insaf denen şey yok sizde. Varsa para, yoksa para. Din, iman, para. Yasalar yok korumak yabancılar. Yalnız buralılar haklı. Siz bizi sanmak eşek, biz sizi görmek eşit."

Sustu. Yine kulaktan kulağa donukça sırıttı. Sonra şöyle dedi:

"Ben özür dilemek. Ben yok sizin dil iyi konuşmak, siz belki beni yanlış anlamak. Ne sordu sen? Biz yemek burada mı yemek? Hayır. Yemek pişirmek yasak. Mutfak kullanmak yasak. Odada elektrikli tencere sokmak yasak. Yemek pişirmek yasak, kahve yapmak yasak. Yalnız para ödemek yok yasak."

"Kaç para aylık veriyorsunuz?"

"Adam başı üç yüz ellişer kuron ödüyoruz," dedi Türk. "Aylık mı?"

"Evet. Her ay trink para üç yüz elli kuron. İyi mi?" Başını dertli dertli salladı ve sonra yine sırıtarak, hemen boyun altından başlayan at yelesine benzer kalın, kapkara göğüs kıllarını hatur hutur kaşıdı:

"Sen bakma bana. Ben çok para kazanmak. Haftada yüz yetmiş kuron. Ben çok iyi kamyon sürücüsü. Daha önce çalışırdım lokantada ve de bu kadar para kazanmazdım."

Mansson sordu:

"Mohammed Boussie'nin hiç yakını var mıydı, akrabası falan? Ana-babası, erkek ya da kız kardeşi?" Türk başını havaya dikip, "cık," dedi: "Hiç bilmem. Biz yakın arkadaştık, ama Mohammed çok konuşmazdı. 0 çok korkardı."

Mansson camın önünde durmuş, terminalde titreşerek otobüs bekleyen bir avuç insana bakıyordu.

Ardına döndü:

"Korkar mıydı?"

"Korkmak değil. Ne denirdi, unuttum. Hah! Çekingen, çekingen."

"Evet, çekimser demek istiyorsun."

"Yok çekimser, hafiye. Senin de benden kalır yanın yok. Çekingen. Yani sıkılgan. Tamam mı?"

"Her neyse," dedi Mansson. "Ne zamandır burada oturuyordu, biliyor musun?"

Türk, iki pencere arası divanın üstüne oturup, "cık," dedi:

"Bilmiyorum. Ben buraya geçen ay geldi ve de baktı Mohammed eski kiracı."

Mansson kalın paltosunun altında tere batmıştı. Odanın havasına burda yatan sekiz kişinin kokusu sinmişti. Mansson büyük bir içtenlikle Malmö'de, güzelim düzenli katında olmayı diledi. Buralarda ne işi vardı sanki?

Cebinden son kürdanını çıkarırken sordu: "Bn. Karlsson ne zaman dönecek?" Türk omuz silkti:

"Bilmez. Ben yok kâhya burada, kiracı. Ama yakında. Malından çok zaman uzak kalamaz."

Mansson kürdanı dudakları arasına yerleştirdi, yuvarlak masaya oturup bekledi.

Yarım saat sonra kürdanın çiğnenmiş, ezik parçalarını kül tabağına attı. Bn. Karlsson'un iki kiracısı daha çıkageldi, ama ev sahibi hanımın kendisi görünürlerde yoktu.

Yeni gelenler, çifte Ispanyollardı. İsveççe'yi hiç ama hiç öğrenememişlerdi. Türk onların yanında dil doçenti gibi kalıyordu. Anlaşma olanağı bulamadığı için, onları sorguya çekmekten tez elde caydı.

Öğrenebildiği tek şey, adlarının Ramon ile Juan olduğu ve de bir et lokantasında komi olarak çalıştıklarıydı.

Türk kendini divanın üstüne atmış, açık saçık resimli bir Alman dergisini karıştırıyordu. İspanyollar dışarı çıkmak için giysi değişirlerken, aralarında ağız kavgası edercesine yüksek sesle konuşuyorlardı. Kerstin denen bir kızın adı bu patırtı içinde sık sık geçiyordu.

Herhalde onu paylaşamadıkları için bunca kafa şişiriyor olmalıydılar.

Derken divanda uzanmış yatan Türk'ün kolu, gözlerini dergiden ayırmaksızın, yere uzandı. Eline geçirdiği bir ayakkabıyı İspanyolların bulunduğu yana gelişigüzel fırlattı. Ayakkabının teki havada uçtu, iki şamatacı gencin burunlarını sıyırırcasına aralarından geçip tok bir sesle arkalarındaki dolaba çarparak yere düştü. Çifte İspanyollar, konuşmaları bıçakla kesilmiş gibi, bir anda suspus oldular.

Mansson sürekli saatine bakıp duruyordu. Beş buçuğu bir dakika geçmemecesine beklemek için karara vardı. Beşi tam yirmi sekiz dakika geçe Bn. Karlsson kapıda boy gösterdi.

Mansson'u en güzel kanepesine oturttu. Bir bardak şarap sundu. Sonra da ev sahibi olarak anılarını dile getiren tek yanlı uzun bir konuşmaya koyuldu.

"İnanın, hiç hoş bir şey değil," diye kişnedi. "Benim gibi yapayalnız, zavallı bir kadının bir ev dolusu erkekle bir arada yaşaması kolay mı sanıyorsunuz? Üstelik tümü de yabancı. Ama geçimini zor sağlayan zavallı bir dulcuk başka ne yapabilir?"

Mansson kafasında kabaca bir hesap yaptı. Geçimini zor sağlayan zavallı dulcuk her ay kira bedeli olarak cebe üç bin kuron indiriyordu.

"O Mohammed vardı ya," diyerek dudaklarını ıslattı. "Bana bir aylık kira borcu vardı. Belki siz bunu almam için bir çıkar yol bulursunuz. Yasalar benden yana değil mi? Biliyorum, bankada parası vardı."

Mohammed hakkında edinegeldiği izlenimi anlamak için Mansson'un sormuş olduğu soruyu şöyle cevapladı: "Bir Arap için, oldukça iyi bir çocuktu denebilir. Çünkü bu Araplar genellikle çok pis ve de güvenilmez kişilerdir, bildiğiniz gibi değil. Ben deneyimlerime dayanarak

konuşuyorum. Ama bu çocuk iyi, sessiz ve de kibar görünüşlüydü. Hiçbir kötülüğünü görmedim doğrusu. Ağzına içki sürmezdi ve hele o belalı Türkler gibi, gizlice kadın da sokmazdı eve. Sanmıyorum, kendi halinde bir gençti. Fakat dediğim gibi, bana bir aylık kira borcu var."

Kiracılarının özel yaşamları konusunda iyi bilgi sahibi olduğu anlaşılıyordu. Evet, Ramon denen İspanyol, Kerstin adında bir sürtükle gezip tozmadaydı ve de Türkler arada içer, zaman zaman da eve gizlice kadın getirirlerdi. Ne var ki, paralarına sağlamdılar ve de anlaşılan bu yüzden görmezden, bilmezden geliyordu. Ancak Mohammed için daha fazla söylenecek bir şey yoktu.

Gerçi Paris'te evli bir ablası olduğunu ve onunla mektuplaştıklarını bilmekteydi, ama Arapça yazılı olduklarından mektupları okuyamamıştı.

Bn. Karlsson bir deste mektup çıkarıp, bunları Mansson'a verdi. Zarfların ardında ablanın adı ve adresi yazılıydı.

Mohammed Boussie'nin tüm dünyalık malları bir tahta bavulun içine tıkıştırılmıştı. Mansson bunu da beraberinde aldı.

Bn. Karlsson kapıyı onun ardından kapatmadan önce, ödenmemiş kirayı bir kez daha anımsattı.

Merdivenleri inen Mansson, sokağa çıkıp arabasına doğru yürürken:

"Aman, Tanrım! Ne leş kargası bir cadı," diye söylenmekten kendini alamadı.

30

Pazartesi. Kar. Rüzgâr. Acı soğuk. "Kar tanesi, nar tanesi, hani bunun bir tanesi?" dedi Rönn.

Pencerenin önünde durmuş, beyaz tipinin altında zar zor seçilebilen caddeye ve dam üstlerine dalgın gözlerle bakıyordu.

Gunvald Larsson onu kuşkuyla süzerek dedi ki:

"Ne bu şimdi böyle? Şaka mı?"

"Hayır. Tekerlemenin çocukluğuma oranla bugünkü etkisini kıyaslıyordum."

"Çok olumlu bir çalışma. Zamanını daha az filozofça birtakım uğraşlarla değerlendirmeyi düşündün mü acaba? Sözgelişi, soruşturmaya yardımcı olmaya ne dersin?"

"Kuşkusuz," dedi Rönn. "Ancak..." "Ancak ne?"

"Ben de tam bunu söyleyecektim. Ancak ne?" "Dokuz kişi öldürüldü," dedi Gunvald Larsson.

"Sense burada dikilmiş, kendini hangi işe koşacağını bilmiyorsun. Polis değil misin sen, oğlum?" "Evet."

"Hadi öyleyse, git polisliğini yap, burda eşek gibi anıracağına!"

"Nerde yapayım polislik?"

"Ne bileyim? Git bir yerde yap işte!"

"Sen ne yapıyorsun polis olarak?"

"Görmüyor musun, kelek? MelanderTe doktorların kafa kafaya verip döktürdükleri ruhbilimsel incelemeyi okuyorum oturduğum yerde."

"Niye?"

"Ne bileyim niye! Her şeyi nerden bilebilirim?" Otobüsteki kan banyosundan bu yana bir hafta geçmişti. Soruşturma cephesinde yeni bir şey yoktu. Yapıcı fikir yokluğu kendini iyice duyurur olmuştu. Kamuoyu çeşmesinden akan yararsız ihbarlar bile kurumaya yüz tutmuştu.

Tüketici toplum ve de onun bezgin bireylerinin şimdi düşüneceği daha başka şeyler vardı. Noel'e henüz bir ayı aşkın süre bulunmasına karşın, reklam canavarı ava çıkmıştı. Satın alma furyası, süslü püslü mağazaların toplaştığı caddelerde kara ölüm kadar hızlı ve yıkıcı olarak yayılageliyordu. Salgın hastalık önüne çıkanı silip süpürmekteydi ve de bir kurtuluş yolu yoktu. Ahtapotumsu uzun kollar her yana uzanmakta, evlere ve apartmanlara dalmakta, her şeyi ve herkesi zehirleyip paramparça etmede, kimseciklerin gözyaşına bakmamaktaydı. Çocuklar yorgunluktan perişan, aile babaları gırtlaklarına dek borca gömülü, bir çılgınlıktır gidiyordu. Yasal sömürü devi kurban sayısını giderek artırıyor, artan kurban sayısıyla koşut,

iştahı da giderek kabarıyordu. Hastaneler kalp sektesine uğrayan, sinir bunalımları geçiren ve de mide ülseri patlamış kişilerle dolup taşmaktaydı.

Bu arada kentin tüm polis karakolları da paylarına düştüğünce, bu neşeli görüntü içinde yerlerini almaktaydılar. Kapı aralıklarından ve de genel tuvaletlerden toparlanıp getirilen zilzurna Noel Babaları karakolların en sık ziyaretçileri saymak gerekirdi. Ölesiye yorgun iki devriye polisi sarhoş bir Noel Baba'yı Mariatorget'de taksiye bindirmeye çalışırlarken lağım çukuruna düşürmüşlerdi.

Bu olayı izleyen patırtı sırasında söz konusu iki polis, yaygaracı azgın çocuklar ve de ağzı kalabalık öfkeli sarhoşlarca bir güzel tartaklanmışlardı. Saldırı sırasında gözünün üstüne bir buz parçası rastlayan polislerden biri, artık kendini tutamayıp copuna davranmıştı.

Önüne gelene gelişigüzel sallamaya başlamış ve de cop, meraklı olmaktan öte bir suçu bulunmayan yaşlı bir emeklinin başında patlamıştı. Hiç de hoş bir şey değildi bu. Polis düşmanlarının ekmeğine yağ sürmüş oldu. "Toplumun her sınıf insanında kuluçkaya yatmış bir polis düşmanlığı var," dedi Melander. "Tetiği çekmeleri için bir dürtü yeterli."

Kollberg tüm bir ilgisizlikle sordu:

"Peki, bunun nedeni neymiş?"

"Nedeni, polisin gerekli bir bela oluşu diye karşılık verdi Melander. "Herkes, dahası profesyonel suçlular bile bilir ki, ansızın kendilerini ancak polisin kurtaracağı durumlarda bulmaları mümkündür. Kasa hırsızı gece yarısı uyanıp da evin içinde birtakım garip sesler duyduğu zaman ne yapar? Polis çağırır, hiç kuşkusuz. Ama böylesi durumlar ortaya çıkmadığı sürece, çoğu kişiler, şu ya da bu şekilde polis yaşamlarına karışmaya kalkıştığı an, buna korku veya hoşgörüyle tepki gösterirler."

Kollberg umarsızca mırıldandı:

"Eğer kendimizi gerekli bela gibi göreceksek, bardağı taşıran son damla olur bu."

Melander aldırmaksızın konuşmasını sürdürdü:

"Sorun şu noktada düğümlenip kalıyor, kuşkusuz. Polis mesleği aslında üst düzeyde aydın ve de eşsiz zekâ, fizik, moral özellikleri taşır erdemli personelle çalışması gereken bir kuruluş olduğu halde, ne yazık ki, bunlara sahip kişileri bünyesinde toplayacak çekicilikten yoksun. Çelişki burada işte."

"Sen korkunç bir herifsin," dedi Kollberg.

Martin Beck ikisi arası bu tür tartışmaları önceden de duymuştu ve de hiç hoşlanmıyordu.

"Bana bakın! Şu toplumbilimsel konuşmalarınızı başka yerde sürdüremez misiniz?" diye dırlandı. "Burada düşünmeye çalışıyorum."

"Neyi?" dedi Kollberg.

Ve de telefon çaldı.

"Alo. Beck."

"Ben Hjelm. İşler nasıl?"

"Aramızda kalsın, berbat."

"Yüzü olmayan herifi tanıtladınız mı?"

Martin Beck bu Hjelm'i yıllardan beri tanırdı ve de ona duyduğu güven sonsuzdu. Bu konuda zaten yalnız sayılmazdı. Hjelm birçoklarınca dünyanın en zeki adli tıp teknisyenlerinden biri olarak anılagelirdi.

"Hayır," dedi Martin Beck. "Adamı arayıp soran tek kişi çıkmadı. Kapı zili aşındıranlar da üstüne çizgiyi çekiverdiler."

Derin bir soluk alarak sürdürdü:

"Yoksa yeni bir şeyler mi buldun?"

Hjelm yağlanıp pohpohlanmalıydı. Bu herkesçe bilinen bir gerçekti.

"Evet," dedi nazlı bir sesle. "Cesedi ikinci kez bir daha elden geçirdik. Daha ayrıntılı bir görüntü vermeyi denedik. Bu yöntemin altında canlı dönemine ayna tutma düşüncesi yatıyordu. Sanırım, seninkine belirli bir kişilik verme başarısını gösterdik."

"Yapma, yahu!" diyebilir miyim acaba, diye düşündü Martin Beck.

"Yapma, yahu!" dedi sonra da.

"Yaparız, beyim, yaparız." diye karşılık verdi Hjelm, zevkten dört köşe olmuş bir sesle. "Sonuç umduğumuzdan olumlu çıktı."

Şimdi ne tür bir sözcükle yağ satmalıydı? "İnanmam"? "Vay canına"? Yoksa sadece: "Güzel"? Ya da "Dehşet"? İnga'nın çaylı toplantılarına katılıp eğitimden geçmeliyim, diye düşündü.

"Harika," dedi.

Hjelm, sevinç taşan bir sesle.

"Sağol." diye fıkırdadı.

"Yaptıklarının yanında sözü olmaz. Herhalde raporunu beklemek gerek. Telefonda söylemezsin şim... "

"Ayıp ettin. Bunun için seni aradım. İlkin dişlerini sıkı bir yoklamadan geçirdik. Kolay olmadı. Zor mu zor! Çünkü berbat durumda dişler. Ama bulduğumuz dolgular özensiz bezensiz yapılmış. İsveçli bir dişçinin çalışması olamaz, bence. Neyse, bu konuda yeterince konuştum."

"O nasıl söz, üstadım? Ağzından bal akıyor sanki." "Sağol, sağol! Sonra sıra geldi giysilerine. Bizim Stockholm'deki Hollywood pazarlarının birinden alınmış olduğunu saptadık. Belki bilirsin, bu Amerikan pazarları üç yerde var. Bir tane Vasagatan'da, bir tane Götgatan'da ve de bir tane St. Eriksplan'da."

"Güzel," dedi Martin Beck kısaca.

Yağ satmaktan usanç getirmişti.

"Ya," diye homurdandı Hjelm kırgınca. "Bence, bu böyle. Ayrıca, giysi çok kirliydi. Kuru temizleme yüzü görmemiş besbelli. Üstelik uzunca bir süre için her günlüğüne giyilegelmiş, bana sorarsan."

"Ne denli uzunca bir süre?"

"De ki, bir yıl."

"Daha başka ekleyeceğin bir şey var mı?"

Bir sessizlik oldu. Hjelm sözün özünü sona saklamıştı. Bu, hınzırca bir suskuydu ancak.

"Evet," dedi en sonunda. "Ceketin üst cebinde esrar kırıntıları bulduk. Sağ pantolon cebinden de ezilmiş Preludin tabletlerinden artık tozlar çıktı. Otopsi testlerinde yapılan birtakım incelemeler sonucu adamın keş olduğu doğrulandı."

Yeni bir suskunluk. Martin Beck ses çıkarmadı.

"Yanı sıra, adamda müzmin belsoğukluğu vardı. Hem de en ileri devrede."

Martin Beck not almayı bitirdi, teşekkür etti ve de telefonu kapadı.

"Yeraltı dünyasının lağım kokuları," diye edebiyat yaptı Kollberg.

İskemlenin ardında durup kulak konuğu olmuştu. "Evet," dedi Martin Beck. "Parmak izi kayıtlarımızda fişi yok, buna ne dersin?"

"Belki bir yabancıydı."

"Büyük olasılık," diyerek katıldı Martin Beck. "Ama bu bilgiyi ne yapmalı? Basına sızdırmak olanaksız." Melander onayladı:

"Doğru. Yalnız şu var ki, fısıltı gazetesiyle bunu ispiyoncuların ve de namlı pırnik [-2] satıcılarının kulaklarına iletebiliriz. Narkotik büro memurları ve karakol polisleri yoluyla olabilir bu."

"Mmm!" diye mırıldandı Martin Beck. "Dediğini yap öyleyse."

Bir yandan da düşünüyordu: Aslında bir yararı yok. Ama başka yapacak ne var? Son birkaç gün içinde polis yeraltı dünyası denen cehenneme peş peşe iki gösterişli baskın düzenlemişti. Sonuç tam umdukları gibi çıktı: Sıfır. En garip ve yolsuzlar dışında tüm bitirimler önceden baskınların kokusunu almıştı. Polisçe çevrilip toparlanan yaklaşık yüz elli kişinin büyük çoğunluğu hemen tedavi gerektiren içicilerdi ve de posta posta değişik kliniklere gönderildiler.

31

Sabıkalılara yönelik soruşturma şimdiye dek hiçbir sonuç vermemişti. Toplumun tortusuyla bağlantıyı sağlayan dedektifler, ispiyoncuların gerçekten mamçak[-5] olduğuna inandıklarını söylemişlerdi.

Her şey önünde sonunda şu noktaya gelip kilitleniyordu: Manyak bir kitle kıranı gizlemekte kimsenin çıkarı olamazdı.

"Kendinden başka," diye atılan Gunvald Larsson, zaten öteden beri olmadık yerde gereksiz yorumlar yapmakla ünlüydü.

Yapacak tek şey kalıyordu: Elde var olan maddeyi işlemek. Yani silahın peşine düşmek ve de kurbanlarla bağlantısı olmuş olanların sorgusunu sürdürmek. Şimdi bu görüşmeler yardımcı güçlerce, yani Malmölü Mansson ile Sundsvahti bir dedektif komiser olan Nordin tarafından yürütülüyordu. Gunnar Ahlberg'e izin çıkmamıştı. Bunun da aslında hiçbir önemi yoktu. Çünkü bu sorgulamaların sonuçsuz kalacağından kimsenin kuşkusu bulunmuyordu.

Saatler ağır aksak geçiyor, hiçbir yenilik getirmiyordu. Günler güne eklenmekte ve de toplaşıp haftayı oluşturmaktaydı. Sonra bir diğer hafta. Yeniden pazartesi olmuştu. Takvimler 4 Aralık tarihini göstermekte ve de BarbroTarın isim günü olduğunu yazmaktaydı. Hava soğuk ve rüzgârlıydı, Noel azgınlığı günden güne hızını artırarak sürüp gidiyordu. Yardımcı güçlerin içine bir gariplik çökmüş, sıla özlemi çeker olmuşlardı. Mansson Güney İsveç'in yumuşak iklimini, Nordin de kuzey kışının açık seçik, mert havasını arıyordu. Her ikisinin de büyük kent alışkanlığı yoktu ve de Stockholm'de perişan olmaktaydılar. Sinirlerine dokunan çok şey vardı. Öncelikle koşkoş ve de itiş kakış, kaynaşan kalabalık, yabancılaşmış insanlar. Ayrıca, hiç eksik olmayan günlük küçük olaylar ve ortalıkta kol gezen külhanlık tutkusu da onları polis olarak son derece tedirgin kılmaktaydı.

"Siz bu kentte bunlara nasıl göz yumuyorsunuz aklım ermiyor," dedi Nordin.

Çekik ela gözlü, kalın kaşlı ve de kel kafalı, tıkız bir adamdı.

"Biz doğma büyüme buralıyız," dedi Kollberg. "Gözümüzü açtık, bunu gördük. Başka şey bilmiyoruz ki!" Nordin yakındı:

"Şimdi buraya metroyla geldim. Yalnızca AlvikTe Fridhemsplan arası yerde en azından on beş kişi gördüm ki, eğer bizim Sundsvall'da olsalardı, polis anında içeri tıkardı tümünü de."

"Adam kıtlığı çekiyoruz," dedi Martin Beck.

"Evet, biliyorum, ama..."

"Ama ne?"

"Hiç gözünüze ilişmedi mi? Burada insanlar korku İçindeler. Sıradan dürüst yurttaşlar. Eğer yönünüzü soracak olsanız veya kibrit isteseniz, arkalarına bakmadan dönüp kaçıyorlar. Korktukları besbelli. Güvenlerini yitirmişler."

"Yitirmeyen kaldı mı?" diye sordu Kollberg.

"Ben," dedi Nordin."Ya da en azından böyle sanıyorum. Ne var ki, herhalde çok kalmadan ben de aynı olurum. Bana göre bir iş var mı?"

Melander öteden söze karıştı:

"Tuhaf bir ihbar var burada."

"Hangi konuda?"

"Otobüsteki kimliği belirlenemeyen adam. Hagersten'den bir kadın. Az önce telefonda bildirdi. Dediğine göre, bir dolu yabancının toplaştığı bir garajın bitişiğinde oturuyormuş."

"Hı-hıh! Sonra?"

"Orda genellikle kavga dövüş eksik olmaz. Ama kadin böyle demedi de, 'Çok gürültülü bir yer,' deyimini kullandı. En yaygaracılardan biri de otuz beş yaşlarında, kısa boylu, esmer bir adammış. Giysileri gazetelerde verilen tanıma uyuyor, dedi. Şimdilerdeyse hiç ortalıkta görünmüyormuş."

Nordin bilmişçe karşı çıktı:

"Bu da iş mi yani? Aynı tür giysili on binlerce kişi var." "Evet," diye doğruladı Melander. "Haklısın, var. Ve de yüzde doksan dokuz bir kesinlikle bu ihbarın havagazı olduğunu söyleyebilirim. Öylesine belirsiz bir şey ki, doğrusu yoklamaya bile değmez, üstelik, çok da duraksar ve güvensiz konuştu kadın. Ancak başka yapacak bir işin yoksa... "

Sözünü havada asılı bırakıp, kadının ad ve adresini not defterine çiziktirdi ve de yaprağı kopardı. Telefon çaldı. Kâğıt parçasını Nordin'e uzatırken, alıcıyı kulağına götürdü:

"Al işte!"

"Okuyamıyorum." diye mırıldandı Nordin.

Melander'in yazısı kendi dışında kimsenin okuyamayacağı denli kargacık burgacık bir özellik taşırdı. Kollberg kâğıt parçasını alıp bir göz attı:

"Hiyeroglif veya çivi yazısı. Hamurabi Kanunları'nı herhalde bizim Fredrik yazmış olmalı. Ne var ki, okuyan çıktığına göre, bu da olanaksız. Yine de üzülme, ben varım. Fredrik yazıtlarını çözme uzmanı olarak, burada devletten para alıyorum."

Ad ve adresi temize çektikten sonra şöyle dedi:

"Buyur işte. Günümüz yazısına çevirdim."

"Tamam," diyen Nordin, kâğıdı cebine attı. "Gidip bir boy göstereyim bakalım orda. Araba var mı?"

"Var, ama sen beni dinlersen metrodan şaşma. Trafiği gördün, yolların durumunu da fark ettin belki, ya petrol arıyorlar ya da gömü. Sen güneye yönelik 13'e veya 23'e bin ve de Axelsberg'de in."

"Hoşça kalın," diyen Nordin, odadan çıktı.

Ardı sıra Kollberg yorumda bulundu:

"Bugün hiç de hevesli görünmedi bana."

Mendiline burnunu sümküren Martin Beck,

"Onu suçlayabilir misin?" dedi.

"Haddim mi?" diyen Kollberg içini çekti. "Niye bu herifleri evlerine salmıyoruz, yahu?"

"Çünkü bizle ilgili bir konu değil," dedi Martin Beck. "Ülkemiz tarihinde şimdiye dek bilinegelen en büyük insan avında yer almak için burada bulunuyorlar." "Tamam, güzel de, yalnız..."

Kollberg başladı ama sonunu getirmedi. Sözü sürdürmenin konuşmaktan öte bir yararı olamazdı. Ne avladıklarını bilmek elbette iyi olurdu. Ama kim? Neyi? Üstelik avlak neresiydi? Kimi nerde avlayacağını bilmedikten sonra avcı çok olmuş, var mı önemi?

Martin Beck masumca,

"içişleri Bakam'nın sözlerini aktarıyordum sadece," dedi. "'En güçlü beyinlerimiz' -kuşkusuz, Mansson'la Nordin'i kastediyor- 'halk düşmanı bir kuduz canavarı köşeye kıstırıp yakalamak için geceyi gündüze katarak insanüstü bir gayretle çalışıyorlar. Onu devreden çıkarmak toplum ve bireye ödemekle yükümlü olduğumuz başlıca görev borcudur.'"

"Üstadımız bunu ne zaman dedi?"

"İlk kez on yedi gün önce. Bilmem kaçıncı kez de dün. Ne var ki, dün 22. sayfada, yalnızca dört satırla çıktı. Bence, yüreğine işlemiştir. Unutma ki, gelecek yıl seçimler var."

Melander telefon konuşmasını bitirmişti. Pipo lülesini düzeltilmiş bir kâğıt iliştiriciyle kurcalarken, çok sakin bir ses tonunda şöyle dedi:

"Bu çılgın kanlı katilin defterini dürme zamanı artık gelmedi mi, ne dersiniz?"

Kollberg'in karşılık vermesi için on beş saniyenin geçmesi gerekti:

"Evet, hiç kuşkusuz, geldi. Yanı sıra, kapıyı kilitleyip, telefonları kesmenin de zamanı geldi."

Martin Beck sordu:

"Gunvald buralarda mı?"

"Evet, Bay Larsson içeriki odada uğraştılar. Kâğıt açacağıyla dişlerini karıştırıyorlar, efendim."

"Söyle, tüm telefonlar ona bağlansın," dedi Martin Beck.

Melander alıcıya uzandı.

"Söyle, kahve de göndersinler." diye ekledi Kollberg.

"Üç kurabiye ve de kek-Mazarin bana, lütfen."

Kahveler on dakika sonra geldi. Kollberg kapıyı kilitledi.

Oturdular. Kollberg kahvesini yudumlayıp, kurabiyeleri mideye indirir oldu. Ağzı dolu dolu, söze başladı:

"İçinde bulunduğumuz durum şu, arkadaşlar: Manyak katil emre hazır biçimde dondurulmuş olarak değerli Emniyet Müdürümüz'ün tuvaletinde saklı durmaktadır. Yine gerektiğinde, kendisini ısıtıp halkın arasına salacağız. Bu nedenle, eylem yöntemine şu varsayım açısından bakabiliriz: Fin yapısı 37 modeli bir makineli tabancayla silahlanmış bir kişi otobüste bulunan dokuz insanı kurşunlayıp öldürdü. Bu insanların birbirleriyle ilintisi yok. Sadece aynı zamanda aynı yerde bulunmuşlar."

"Silahlının bir gerekçesi var," dedi Martin Beck. Kek-Mazarin'e uzanan Kollberg:

"Evet," diye katıldı. "Ben de baştan beri bunu düşündüm. Ne var ki, gelişigüzel bir araya gelmiş insanları öldürmek için bir gerekçesi olamaz. Demek ki, asıl amacı içlerinden birini elemek."

"Cinayet özenle tasarlanmıştı," dedi Martin Beck. "Dokuzun biri için," diye belirtti Kollberg. "Ama hangi biri için? Liste yanında mı, Fredrik?"

"Gerekmez," dedi Melander.

"Öyle ya, elbette gerekmez. Ağzımdan çıkanı kulağım duymadı, kusura kalma. Hadi, bir geçelim."

Martin Beck başını salladı. Bunu izleyen konuşmalar Kollberg'le Melander arası bir diyalog şeklinde geçti. "Gustav Bengtsson." dedi Melander. "Otobüs şoförü. Otobüste bulunma nedeni besbelli, diyebiliriz." "Tartışılmaz."

"Bilindiği kadarıyla, sıradan, normal bir yaşantısı varmış. Pürüzsüz bir evlilik. Sabıkası yok. İşinin eri. Meslektaşlarınca sevilirdi. Kimi aile dostlarını da sorgudan geçirdik. Saygıdeğer ve düzenli bir kişi olduğunu söylediler. Ağzına içki sürmezdi. Kırk sekiz yaşında. Burada doğmuş."

"Düşmanı? Yok. Etkinliği? Yok. Para? Yok. Öldürülmesi için gerekçe? Yok. Geç."

"Rönn'ün sıralamasını izlemiyorum," dedi Melander.

"Bn. Hildur Johansson. Dul, altmış sekiz. Vastmannagatan'da oturan kızından, Norra Stationsgatan'daki kendi evine dönüyordu. Edsbro doğumlu. Kızını sorguya çekenler: Larsson, Mansson ve de... Eeeh, hiç önemi yok. Kendi halinde sakin bir yaşam sürdürürdü ve de emekli aylığıyla geçinirdi. Bu kadın hakkında söylenecek daha fazla bir şey yok."

"Yalnızca önemsiz bir iki nokta daha. Herhalde otobüse Odengatan'dan binip ancak altı durak gitmiş olduğu ve de bu saatte o otobüse bineceğini kızıyla damadı dışında kimsenin bilmediği. Geç."

"Johan Kallström. Elli iki yaşında ve Vasteras doğumlu. Bir garajda ustabaşı. Sibyllegatan'da, Gren'in garajı olarak bilinen yer. Mesaiye kalmıştı ve de evine dönüyordu, hiç kuşku yok. O da mutluca evli. Başlıca merakları, otosu ve de yazlık evi. Sabıkasız. İyi para kazanırdı, ama ötesi yok. Onu tanıyanların anlattıklarına bakılırsa, Östermalmstorg'dan Merkez Istasyon'a metroyla gelmiş olup, oradan otobüse aktarmış olmalı. Demek ki, Drottninggatan çıkışından caddeye kavuştuğu düşünülürse, otobüse Ahlens mağazası önündeki duraktan binmiş olacak. Patronu, usta bir işçi ve de iyi bir ustabaşı olduğunu söyledi. Garajda çalışan işçi ve çıraklar onun... "

"...Emri altındakilere karşı hırlı ve de patronları önünde çanak yalayıcı olduğunu söylediler. Onlarla gidip konuştum. Geç."

"Alfons Schwerin kırk üç yaşındaydı. İsveç-Amerikan karışımı ana-babadan, ABD, Minneapolis'te doğdu. Savaştan hemen sonra İsveç'e gelerek burada yerleşti. Yaylı çalgıların gövde yapımı için Karpat ladini ithal eden küçük bir işadamıydı. Ne var ki, on yıl önce iflas etmişti. Sehwerin İçerdi. Beckomberga kliniğinde iki kez alkol tedavisi gördü ve de içkili olarak araba sürme suçuyla üç ay Bogesund cezaevinde yattı. Üç yıl önce. İşadamı olarak topu atınca, emekçi oldu. En son, Belediye'nin temizlik işlerinde çalışmaktaydı. Söz konusu gece, Bryggargakan'daki Pilen Lokantası'na gitmişti. Oradan evine dönüyordu. Herhalde parasal durumu elvermediğinden, çok içmemişti. Konutu bakımsız ve pisti. Lokantadan Vasagatan otobüs durağına dek olan yolu yürümüş olmalı. Bekârdı ve de İsveç'te hiçbir akrabası yoktu. İşçi arkadaşları onu severlerdi. Hoşsohbet ve de iyi huylu bir kişi olduğu söylendi. İçki edebi olan ve de tek düşmanı bulunmayan biri."

"Ayrıca katili gördü ve de ölmezden önce Rönn'e anlaşılması güç birtakım şeyler söyledi. Bant hakkında uzman raporu geldi mi?"

"Hayır. Mohammed Boussie, Cezayirli, bir lokantada çalışırdı, otuz altı yaşında, şimdi adını unuttuğum hecelenemez bir yerde doğmuş."

"Yazık! Makine eskidi galiba."

"Altı yıldır İsveç'te yaşıyordu ve de daha öncesi Paris'te kalmaktaydı. Politikayla yakın bir ilgisi olmamış. Bankada bir miktar parası vardı. Tanıyanlar kendisinin utangaç ve içine kapanık olduğunu söylüyorlar. On buçukta işini bitirmiş, evine dönmekteydi. Dürüst, ancak uyuşuk ve de donuk bir tip."

"Yahu, farkında mısın? Oturmuş, kendini tanımlıyorsun orda."

"Britt Danielsson. Hemşire, 1940, Eslöv doğumlu.

Stenström'ün yanında oturmaktaydı. Fakat birbirlerini tanıdıklarını gösterir hiçbir belirti yok. Kızın erkek arkadaşı olan doktor, o gece Güney Hastanesinde nöbetçiydi. Sanıldığına göre, otobüse Odengatan durağından dul Bn. JohanssonTa aynı zamanda bindi ve de evine gitmekteydi. Bir zaman kıstası yok. İşini bitirmiş ve otobüsün yolunu tutmuştu. Ama yine de, Stenström'le birlikte olmadıklarını kesinkes bilmiyoruz."

Kollberg başını sarsaladi:

"Olmaz öyle şey! O cansız kansız sıskayı ne yapsındı? Aradığı her şey evinde vardı."

Melander ona anlamsız gözlerle baktı, ama üstelemedi: "Derken geldik Assarsson'a. Saygın bir dış görünüş altında çapraşık bir içyüz."

32

Melander sustu ve piposuyla oynadı. Sonra devam etti: "Oldukça karanlık bir tip, bu Assarsson. Vergi kaçırmaktan iki kez hüküm giymiş. 1950 başlarında da cinsel saldırıdan yargılanıp suçlu bulunmuş. On dört yaşındaki bir kızı baştan çıkararak cinsel yönden sömürme. Her üçünde de hapsi boylamış. Assarsson'un bol parası vardı. İşinde olduğu kadar her

konuda da acımasızdı. Pek çok kişinin onu sevmeme nedeni var. Karısıyla ağabeysi bile onu oldukça sevimsiz bulurlardı. Fakat bir nokta belirgin. Otobüste bulunmasının bir nedeni vardı. Narvavagen'deki bir tür kulüp toplantısından çıkmış ve de Olsson adını taşıyan metresine gidiyordu. Kız, Karlbergsvagen'de oturur ve Assarsson'un ofisinde çalışır. Adam daha önceden telefon edip, gelmekte olduğunu ona bildirmişti. Kızı birkaç kez sorguya çektik." "Kim sorguya çekti?"

"GunvaldTa Mansson. Değişik zamanlarda. Kızın dediğine göre... "

"Bir dakika. Niye otobüse binmiş?"

"Herhalde çokça içkili olduğu ve kendi arabasını sürmeyi göze alamadığı için. Yağmur yüzünden de bir taksi bulamamış olmalı. Şirketin telefon santralı sıraya girmiş müşteri adaylarıyla doluydu ve de koca kentte boş tek taksi yoktu."

"Oldu. Peki, kapatmanın dediklerini aktar bakalım," "Kanısınca, Assarsson ahlaksız bir ihtiyar ve de hemen hemen iktidarsız bir erkekti. Bunu para için ve de işini yitirmek istemediğinden yapıyormuş. Gunvald, kızın başka erkeklerle de ilintisi bulunan bayağı bir sürtük olduğu izlenimini edinmiş. Üstelik geri zekâlıymış."

"Bay Larsson ve kadınlar. Bu ad altında bir roman yazmayı düşünüyorum."

"Mansson'a açıklamak zorunda kaldığına göre, Assarsson'un iş bağlantısı kurduğu kişilere mecbur tutulurmuş, kendi deyimiyle. Patronun emri üzerine. Assarsson, Gothenburg'da doğup Djurgardsbron'da yetişmiş."

"Sağol, eski dost. Romanıma tastamam böyle başlayacağım. 'Adam, Gothenburg'da doğup Djurgardsbron'da yetişmişti.' Harika."

"Zaman kıstasları tümüyle tutuyor," dedi Melander aldırmaksızın.

Martin Beck ilk kez devreye girdi:

"Demek geriye yalnızca Stenström'le kimliği bilinmeyen adam kalıyor."

"Evet," dedi Melander. "Stenström konusunda tek bildiğimiz, aykırı bir biçimde Djurgarden'den geldiği ve de silahlı olduğudur. Kimliği belirlenemeyen adama gelince, uyuşturucu madde tutkunu, otuz beş-kırk

yaşlarında biri olduğundan öte bir şey bilmiyoruz. Hepsi bu." "Ve de geri kalan herkesin otobüste bulunma nedeni vardı, öyle mi?" diye sordu Martin Beck.

"Neden orda bulunduklarını kesin olarak öğrendik mi?" "Evet."

"Şimdi sıra çoktandır klasikleşmiş şu soruya geldi: Stenström otobüste ne arıyordu?" dedi Kollberg.

Martin Beck'in önerisi basitti:

"Kızla konuşmamız gerek."

Melander piposunu ağzından çıkardı:

"Asa Töreli mi? Ama ikiniz de konuştunuz onunla zaten. Sonra kendisini bir daha sorguya çektik."

Martin Beck sordu:

"Kim?"

"Rönn. Bir hafta, on gün oldu."

Martin Beck kendi kendine mırıldandı:

"Yo, RönnTük iş değil bu!"

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Melander.

"Rönn kendi çapında iyi bir elemandır," dedi Martin Beck. "Ama bu olayın özüne pek inemedi. Ne bileyim, kavanoz dışında kalmış, şaşkın bir tutumu var. Kaldı ki, Stenström'le olan bağları çok zayıftı."

Kollberg'le Martin Beck uzunca bir süre bakıştılar. Hiçbiri konuşmadı. En sonunda sessizliği bozan Melander oldu:

"Eh? Stenström o otobüste ne arıyordu?"

Kollberg İnandırıcı olmaktan uzak bir tavırla:

"Bir kızla buluşmaya gidiyordu," dedi. "Ya da bir arkadaşıyla."

Bu kapalı oturumda Kollberg muhalefet rolünü benimsemişti. Ne var ki, şu sıra söylediğine kendi de yürekten inanmıyordu.

"Yalnız bir şey unutuyorsun," dedi Melander. "O semtte on gündür kapı kapı dolaşıyoruz ve de Stenström adını duyagelmiş tek kişiyle karşılaşmadık."

"Bu bir şey kanıtlamaz. Kentin o bölümü akla gelmedik zula yerler ve de esrarlı pansiyonlarla doludur. Böyle yerlerdeyse, polis en az sevilen kişidir."

"Yine de, StenströmTe ilgili şu zamparalık varsayımını bir yana bırakmalıyız, kanımca," dedi Martin Beck.

Kollberg çabucak sordu:

"Neye dayanarak?"

"Ben buna inanmıyorum."

"Ama olabilirliğini kabul ediyorsun, değil mi?"

"Evet."

"Tamam. Bir yana bırakalım öyleyse. Şimdilik."

"Demek ki, kilit soru şu oluyor: Stenström bu otobüste ne arıyordu?" diye, dönüp dolaşıp aynı yere geldi Martin Beck.

"Bir dakika!" diyerek karşı çıktı Kollberg. "Bilinmeyen adam otobüste ne arıyordu?"

"Boş ver bilinmeyen adama şimdilik."

"Neden? Onun varlığı da Stenström'ünki kadar ilginç. Ayrıca, kim olduğunu bilmediğimiz gibi, orda ne aradığını açıklamaktan da yoksunuz."

"Belki de sıradan bir otobüs yolcusuydu sadece." "Sıradan bir otobüs yolcusu ha?"

"Evet. Evsiz barksız kişilerin çoğu bu yöntemi uygular. Bir kuron karşılığı, bir gidiş-geliş süresince otobüste kalabilirsin. Bu da iki saat demektir."

Kollberg yine karşı koydu:

"Metro çok daha sıcak. Üstelik orda istediğin kadar gidip gelebilirsin. Yeter ki, turnikeden dışarı çıkma. Kal içerde, habire tren değiştir. Kim ne

karışır?"

"Evet, ama..."

"Kaldı ki, es geçtiğiniz bir önemli nokta daha var: Bilinmeyen adamın ceplerinden esrar ve hapini[1] kırıntıları çıkmasının yanı sıra, yolcuların toplamından daha çok para taşıyordu üstünde." "Ki, bu da kıyımın soygun amacıyla yapıldığı varsayımını düşünce dışı bırakır," diye tamamladı Melander. Martin Beck eklemekten geri kalmadı:

"Üstüne üstlük, az önce kendin de belirtmiş olduğun gibi, orası akla gelmedik zulalar ve de esrarlı pansiyonlarla dolu bir bölgedir. Belki bu pire yuvalarından birinde barınıyordu. Hayır, temel sorumuza dönelim: Stenström otobüste ne arıyordu?"

En azından bir dakika suspus oturdular. Bitişik odada telefon zilleri çalıp duruyordu. Zaman zaman Gunvald Larsson'un veya Rönn'ün sesini duyuyorlardı. En sonunda Melander sordu:

"Stenström ne yapardı?"

Bu sorunun cevabını her üçü de bilmekteydi. Melander başını hafifçe sallayarak sorusunu kendi cevapladı: "Stenström çok çok iyi adam gölgelerdi."

"Evet," dedi Martin Beck. "Bu, onun özelliğiydi. Usta ve inatçıydı bu konuda. Bir adamın haftalarca gölgesi olabilirdi sıkılmadan."

Kollberg ensesini kaşıyıp doğruladı:

"Evet. Göta Kanal gemisindeki kadın katilini nasıl çılgına çevirmişti dört yıl öncesi, hiç unutamam."[1] "Oltaya düşürmüştü," dedi Martin Beck.

Kimse karşılık vermedi.

"Daha o zamandan işin inceliğini bilirdi," diye devam etti Martin Beck. "Ama o günden bugüne çok şeyler öğrenmişti."

"Ha, aklıma geldi. Hammar'a o konuyu sordun mu?" dedi Kollberg ansızın. "Hani Stenström'ün geçen yaz hangi çözülmemiş cinayet dosyasıyla ilgilendiğini merak ediyordun ya."

"Evet," karşılığını verdi Martin Beck. "Ama kafamdan silip attım. Stenström sorunu HammarTa görüşmüş ve de gerçi bu konuda kendisine birkaç öneride bulunmuş, ama neler olduğunu unutagelmiş şimdi. Sonra anımsadığı kadarıyla, önerilerin hiçbiri çekici gelmemişmiş Stenström'e. Dosyalar çok eski olduğundan değil, fakat Stenström çok genç olduğu için. Hallstahammar'da hırsız-polis oynayan on yaşlarında bir çocukken olagelmiş bir olaya el koymaktan kaçınmış bizimki, önünde sonunda, üzerinde senin çalıştığın o kaybolma olayıyla ilgilenmeye karar vermiş galiba."

"Bu konuda tek söz etmedi bana," dedi Kollberg. "Herhalde dosyada yazılanlarla yetinmiş olmalı." "Herhalde."

Sessizlik. Bunu yine Melander bozdu. Yerinden kalkarken dedi ki:

"Eveeet... Ne karara vardık?"

"Bilen varsa söylesin," diye karşılık verdi Martin Beck. "İzninizle," dedi Melander ve de tuvaletin yolunu tuttu. Kapıyı ardından kapamıştı ki, Kollberg arkadaşına dönüp sordu:

"Asa'yı görmeye kim gidecek?"

"Sen. Tek kişilik bir iş. Üstelik içimizde bunun için senden uygunu yok."

Kollberg ağzını açmadı.

"Ne o? İstemiyor musun yoksa?" diye sordu Martin Beck.

"Hayır, istemiyorum. Ama yine de gideceğim." "Bu akşam mı?"

"Daha önce görülecek iki işim var: Biri Vastberga'da, diğeri de evde. Kıza telefon açıp, akşam yedi buçukta ziyaretine geleceğimi bildir."

Kollberg bir saat sonra Palandergatan’daki evinin kapısından içeri adımını atıyordu. Saat henüz beşti, ama hava iki altmış dakika öncesinden kararmıştı.

Karısı, rengi uçmuş bir eski jean pantolon ve damalı bir fanila gömlek içinde mutlak iskemlelerini boyama uğraşındaydı. Adam, çok önceden ıskartaya çıkarmış olduğu eski gömleğini hemen tanıdı. Karısı pantolon

paçalarını kasıklarına dek sıyırıp kıvırmıştı. Elleri, kolları, çıplak ayakları ve de alnı bile yer yer boyayla lekelenmişti.

"Soyun!" dedi koca.

Kadın, fırça elinde, donakaldı. Soran gözlerle erkeği yukardan aşağı bir süzdü ve de hınzırca dedi ki: "Acelen mi var?"

"Evet."

Çabucak ciddi bir yüz takındı:

"Yine çıkacak mısın yani?"

"Evet, birini sorguya çekeceğim."

Kadın başını salladı ve de fırçayı boya kutusunun İçine bıraktı. Ellerini silmeye koyuldu.

"Asa," dedi adam. "Her bakımdan baştan çıkarıcı olabilir,"

"Koruyucu bir aşı mı istiyorsun?"

"Evet."

Kadın, gömleğin düğmelerini çözerken. "Dikkat et, boyanmayasın," dedi.

33

Hagersten bölgesinin Klubbacken Sokağı'ndaki bir evin önünde kazık kesilmiş bir kardanadam, elinde tuttuğu kâğıt parçasını dikkatle gözden geçiriyordu. Sırsıklam kâğıt çözülüp yırtılmak üzereydi. Şiddetli kar tipisi ve de sokak lambalarının kör ışığı altında yazıyı sökmekte güçlük çekiyordu. Buna karşın, aradığı yeri en sonunda bulmuşa benziyordu. Islak bir köpek gibi silkinmenin ardı sıra basamakları tırmandı. Dış eşikte ayaklarını sertçe yere vurup kapı zilini çaldı. Şapkasını çıkardı, üstünde birikmiş kar taneciklerini fiskeledi ve de yarı donuk parmakları arasında çevirerek bir şeylerin olmasını bekledi.

Kapı iki parmak kadar aralandı ve de orta yaşlı bir kadının burnu dışarı uzandı. Beyaz önlük takmış, elleri de una bulanmıştı.

"Polis," dedi boğuk bir sesle. Boğazını temizleyip sürdürdü: "Dedektif Komiser Nordin."

Kadın onu kuşkuyla gözden geçirdi:

"Bunu kanıtlayabilir misiniz?... yani... "

Adam içini çekerek şapkasını sağından sol eline geçirdi. Paltosuyla ceketinin düğmelerini açtı. Cüzdanını çıkarıp kimlik kartını gösterdi.

Kadın bu hareketleri, sanki kapısına dayanan yabancı, cebinden bir bomba veya makineli tüfek yahut uygunsuz bir resim çıkaracakmış gibi, endişeli gözlerle izlemişti.

Adamın elinde tutageldiği kartı, kapı aralığından miyopça inceledi durdu. Neden sonra kuşkulu bir sesle: "Dedektifler plaket taşır bilirdim." dedi.

"Var, Bayan, o da var!" diye homurdandı.

Dedektiflik nişanını pantolonunun arka cebinde saklardı. Şapkasını giymeden ya da yere bırakmaksızın bunu nasıl çıkaracağını hesaplamaya koyuldu.

Kadın, kin kokan bir tonda:

"Hadi hadi, kalsın. Bu kadarı yeterli," dedi. "Sundsvall ha? Ta kuzeyden buraya benle konuşmak için mi geldiniz?"

"Burada başka işlerim de var."

"Kusura bakmayın, ama anlıyorsunuz ya... Diyeceğim..." Dili dolanıp sustu.

"Evet, Bayan?"

"Yani insan bugünlerde çok dikkatli davranmalı. Hiç belli olmuyor... "

Nordin şapkasını ne yapacağım bir türlü bilemiyordu. Yoğun biçimde yağan kar tanecikleri çıplak başında eriyordu. Bir elde kimlik kartı, öbüründe şapka, sonsuza dek böyle kalamazdı ya. Belki defterine bir

şeyler not etmek gerekecekti. En kolayı şapkasını başına geçirmek olurdu, ama bu kez de terbiyesizlikle damgalanabilirdi. Basamakların üstüne bırakmaksa, sırsıklam salaklık olurdu. Belki en iyisi içeri girmek için izin istemesiydi. Ne var ki, bu kez de kadın bir seçenekle yüzleşmiş olacaktı. Evet ya da hayır demesi gerekirdi ki, eğer yargısında yanılmıyorsa, kolay karar verir bir kadına benzemiyordu.

Nordin'in yerlisi olduğu yörede, kapıyı çalan herkes, yabancı olsun ya da olmasın, mutfağa alınır ve de kendilerine kahve sunularak ısınmaları için ocak başında yer gösterilirdi. Güzel, insancıl bir gelenek, diye düşündü. Belki büyük kentlere uygun düşmeyen bir davranıştı. Bu tür düşüncelerden sıyrılarak şöyle dedi: "Telefonda bir adamla bir garajdan söz etmiştiniz, değil mi?"

"Sizi rahatsız ettimse, son derece üzgünüm!...

"Yo, yo! Bu konuda size teşekkür borçluyuz."

Kadın başını çevirip ardına baktı. Bunu yaparken de kapıyı az kaldı adamın yüzüne örtüyordu. Herhalde fırındaki kekini merak etmiş olacaktı.

"Çok çok sevindik." diye söylendi Nordin kendi kendine. "Sevinçten uçtuk. Nerdeyse oynatacaktık."

Kapıyı yeniden aralayan kadın sordu:

"Ne dediniz?"

"Şey, şu garaj..."

"İşte orda."

Kadının bakışlarını izleyerek: "Hiçbir şey görmüyorum," dedi. "Üst kattan görülür." "Ya bu adam?"

"Komik bir adama benzerdi. Oysa iki haftadır onu gördüğüm yok şimdi. Kısa, esmer bir adam."

"Bu garajı hep göz hapsinde mi tutarsınız?"

"Vallaha, yatak odası penceresinden görülüyor işte." Kadın kızardı. Nordin suçu kendinde arayarak, ne yapmış olduğunu düşünmeye koyuldu.

"Bir yabancı çalıştırıyor orasını. Ne kadar tipsiz herif varsa da toplaşıp çene çalıyor. Benim öğrenmek istediğim şu ki... "

Kadın mı ansızın susmuştu ya da rüzgârın uğultusu mu sözcükleri kapıp gitmişti, adam anlayamadı.

"Bu kısa boylu esmer adamın tuhafınıza giden yanı neydi?"

"Vallaha... gülerdi işte."

"Güler miydi?"

"Evet. Kahkahalar atardı."

"Şimdi garajda kimse var mı acaba?"

"Penceresinde bir ışık gördüm. Az önce çıkıp bakmıştım da!"

İçini çeken Nordin, şapkasını başına geçirdi:

"Öyleyse, hemen gidip bir göz atayım. Çok teşekkürler, Bayan."

"Şey diyecektim... içeri buyurmaz mısınız?"

Kapıyı iki parmak daha araladı, adama çabuk bir bakış fırlatırken sordu:

"Bir ödül var mı acaba?"

"Niçin?"

"Vallaha... bilmem ki!" "Hoşça kalın."

Kadının göstermiş olduğu yönde rüzgârla boğuşarak yürüdü. Sanki tepesine bir buz kesesi yerleştirmişlerdi. Kadın kapıyı anında kapamıştı. Şimdi herhalde yatak odası camı önündeki yerini almıştı.

Garaj, kendi basma dikili duran bir küçük kapıydı. Lifli çimento duvarları ve de oluklu saç levhalarla kaplı bir damı vardı. En çok iki otomobil alacak genişlikteydi. Kapı kanatlarının üstünde yanar bir ampul takılıydı. Kanatlardan tekini açarak içeri girdi.

Ortalık yerde duran araba 1959 modeli bir yeşil Skoda Octavia idi. Nordin, motoru yıpranmamış varsayarak, arabaya dört yüz kuron fiyat biçti. Bu işleri iyi bilirdi. Çünkü mesleğinin çoğu süresini motorlu araçlar üstünde ve de dalavereli oto satışları yapanları enseleyip deliğe tıkmakla geçirmişti.

Krikolar üstünde kaldırılmış olan arabanın kaputu açık duruyordu. Şase altında bir adam hiç kıpırtısız sırtüstü uzanmış yatmaktaydı. Mavi tulumlu bacaklarından yukarısı görünmüyordu.

Ölü, diye düşünen Nordin, arabanın yanına gidip sağ ayağının ucuyla adamı dürttü.

Araba altındaki cansız şekil elektrik akımına tutulmuşçasına yerinden hopladı. Sürünerek ortaya çıkıp ayağa kalktı. El lambasını sıkıca kavramış olarak, damdan düşme konuğa aval aval bakakaldı.

"Polis," dedi Nordin.

Adam çarçabuk:

"Evrakımda hiçbir düzensizlik yok," diye karşılık verdi. "Kuşkusuz öyledir."

Garaj sahibi otuz yaşlarında, incecik bir adamdı.

Kestane rengi gözleri, dalgalı siyah saçları ve de özene bezene taranmış uzun favorileri vardı.

"İtalyan mısın?" diye sordu Nordin.

Fince dışında kalan yabancı aksanları belirleme konusunda hiç de uzman sayılmazdı.

"İsviçreli. Alman asıllı İsviçreli. Graubiinden kantonundan."

"İsveççe'yi iyi konuşuyorsun."

"Altı yıldır buradayım. Ne istemiştiniz?"

"Sizin bir arkadaşla bağlantı kurmak çabasındayız." "Kim?"

"Adını bilmiyoruz." Tulumlu adamı göz ölçümüne vuran Nordin ekledi: "Senin kadar uzun değil, ama daha topluca. Siyah, oldukça uzun saçlı, kahverengi gözleri var. Otuz beş yaşlarında gösterir."

Öbürü başını sarsaladi:

"Bu tanıma uygun bir arkadaşım yok benim. Zaten çok tanışım da olduğu söylenemez." "Söyleyenler var." "Söyleyenler mi var?"

"Evet. Duyduğuma göre, genellikle garajında kalabalık bir dost grubu toplanırmış."

"Yok canım. Arabalarıyla gelen müşteriler sadece. Otolarında bir bozukluk oldukça çıkagelir, onarmamı isterler."

Bir süre düşünüp, bilgi verircesine konuştu: "Ben makinistim. Büyük garajda çalışırdım Ringweg... Ringvagen'de. Şimdi yalnızca sabahları ordayım. Tüm bu Almanlar ve de Avusturyalılar bu garajı açtığımı oradan bilirler. Onun için buraya gelip, otolarını parasız onarmamı isterler. Çoğunu tanımam bile. Stockholm'de çok kalabalık bir koloni oluşturuyorlar." "Bak," dedi Nordin. "Aradığımız bu adam siyah naylon yağmurluk ve de bej giysiler giyiyor olabilir."

"Yine de bana bir şey söylemiyor. Böyle birini hiç tanımıyorum. Kesinkes."

"Dostların kim?"

"Arkadaşlar mı? Bir avuç AlmanTa Avusturyalı." "İçlerinden bugün buraya gelenler oldu mu?"

"Hayır. Hepsi de çok işim olduğunu biliyor. Gece gündüz bunun üstünde çalışıyorum." Yağlı başparmağı orta yerde duran arabayı gösterdi: "Noel'e dek onarmış olmalıyım ki, buna atladığım gibi yurduma gidip ana-babamı göreyim."

"İsviçre'ye mi?"

"Evet."

"Uzun bir oto yolculuğu."

"Evet. Bu araba için yalnızca yüz kuron ödedim. Ama yepyeni olacak. Ben çok iyi makinist... "

"Adın ne?"

"Horst. Horst Dieke."

"Benimki de Ulf. Ulf Nordin."

İsviçreli, inci gibi bembeyaz dişlerini göstererek gülümsedi. Sevimli, dürüst bir gence benziyordu.

"Demek öyle, Horst. Kimden söz ettiğimi bilmiyorsun ha?"

Dieke başım sarsaladi:

"Özür dilerim, ama hayır."

Nordin asla düş kırıklığına uğramamıştı. Sadece herkesin umduğu gibi, yine oltayı boşa atmıştı. Zaten ipucu kıtlığı olmasaydı, bu ihbarın peşine düşmek kimseciklerin aklına gelmeyecekti. Ne var ki, henüz kaderine küserek çekip gitmeyi düşünmüyordu. Kaldı ki, ıslak giysili bir sevimsiz insanlar kalabalığıyla dolup taşan yeraltı trenlerinden de olabildiğince uzak kalmak niyetindeydi. Üstelik İsveçli, anladığı kadarıyla, yardımcı olmaktan kaçar bir tutum içinde değildi. Sordu: "Başka bir şey yok mu? Şu adam konusunda daha ayrıntılı bir tanım yani?"

Nordin iyice düşünüp taşındı ve dedi ki:

"Gülermiş. Kahkahalarla gülermiş."

Adamın yüzü şipşak aydınlandı:

"Haaa! Sanırım çıkardım. Şöyle güler."

Dieke ağzını açtı ve çulluk ötüşünü andıran keskin olduğu denli canhıraş bir çığlık koyverdi.

Gafil avlanan Nordin'in şaşkınlığı üzerinden atması yaklaşık on saniye sürdü. Sonunda,

"Evet, belki," diye kekeledi.

"Evet, evet," dedi Dieke. "Kimi sorduğunuzu anladım şimdi. Küçümen esmer adam."

Nordin umutla bekledi.

"Dört ya da beş kez geldi buraya. Belki de daha çok. Ama adına gelince, bunu bilmiyorum işte. Bana yedek parça satmak isteyen bir İspanyol'la gelirdi. Birkaç kez geldi. Fakat ben satın almadım."

"Neden almadın?"

"Çok ucuz. Çalıntı maldı galiba."

"Bu İspanyol'un adı neydi?"

Dieke omuz silkti:

"Bilmem. Pablo. Pablo. Paquito. Öyle bir şey işte." "Arabasının markası neydi?"

"Güzel araba. Volvo Amazon. Beyaz." "Ya bu gülen adam?"

"Hiç tanımıyorum. Arabadaki adamdı bence. İçkili ve çakırkeyif bir görünüşü vardı. Ama araba sürdüğüne tanık olmadım."

"O da İspanyol muydu?"

"Sanmam. İsveçli, kanımca. Fakat ne dersem yalan." "Ne kadar önce geldi buraya?"

Sorunun aktarılış biçimini beğenmedi. Toparlanıp yeniden sordu:

"En son buraya geleli ne kadar oldu?"

"Üç hafta belki. Ya da iki. Tastamam bilemeyeceğim."

"İspanyol'u o zamandan bu yana bir daha gördün mü? Paco muydu, neydi adı?"

"Hayır. İspanya'ya geri dönecekti galiba. Para gereksiniyordu ve de bunun için satmak istemekteydi.

Yani ben de onun yalancısıyım. Böyle demişti."

Nordin öğrendiklerini değerlendirmek için sustu:

"Diğeri içkili ve çakırkeyif olurdu, dedin. İçkiden başka bir şey kullanıyor olamaz mıydı sence?"

Omuz silkti:

"Kim bilir? Bence içkiliye benzerdi. Ama... uyuşturucu mu demek istediniz? Eh, neden olmasın? Burada herkes dumana kuvvet. Hırsızlıktan artakalan zamanlarını esrar tekkelerinde geçiriyorlar. Yalan mı?"

"Gerçek veya yakıştırma adını bilmediğin kesin mi?" "Kesin elbette. Ama iki kez arabada bir kız vardı.

Onunla beraberdi sanırım. İriyarı bir kız. Uzun sarı saçlı."

"Adı ne bu kızın?"

"Bilmiyorum. Ama herkes ona şey diyor... "

"Evet? Ne diyor?"

"Sarı Malin galiba."

"Sen nerden biliyorsun?"

"Onu daha önce de görmüştüm. Kentte."

"Kentin neresinde?"

"Tegnergatan'daki bir kafeteryada. Sveavagen yakınında bir yer. Hani tüm yabancıların uğrak yeri. Kız İsveçli." "Sarı Malin mi?"

"Evet."

Nordin soracak başka şey düşünemiyordu. Yeşil arabaya kuşkuyla bakarak dedi ki: "Umarım yurduna sağ esen varırsın." Dieke içtenlikle gülümsedi; "Ya, ya!" "Sonra ne zaman döneceksin?"

"Hiç."

"Hiç mi?"

"Hiç! İsveç kötü ülke. Stockholm rezil bir kent. Yalnızca şiddet, dehşet, vahşet, esrar, hırsızlık, uğursuzluk, sarhoşluk."

Nordin susup kaldı. Son sözcüğün anlamına kendi de katılmaktan geri kalmıyordu.

Töhmete özet getiren İsveçli,

"İğrenç," dedi. "Ne var ki, bir yabancı için para kazanmak kolay. Geri kalan her şeyi at çöpe. Üç kişiyle birlikte bir odada kalıyorum. Ayda dört yüz kuron öderim. Nasıl deniyor buna?.. Sömürü mü? Yoksa soygun mu? Pis oyun. Düzenbazlık. Neymiş? Konut darlığı var. Ancak zenginler ve de mafyacılar gidebilir lokantalara. Ben para biriktirdim. Yurduma dönüyorum. Küçük bir garaj açıp evleneceğim."

"Burada kız tanımadın mı hiç?"

"İsveçli kızlar tanımaya değmez. Belki öğrenciler ve paralı gençler iyi kızlarla tanışıyordur. Sıradan işçiler yalnızca bir türüyle tanışabilir. O, Sarı Malin gibilerle." "Ne türmüş bu?"

"Orospu türü," dedi adam "R"yi vurgulayarak. "Anlaşılan, kadına para ödemek hoşuna gitmiyor ha?" Horst Dieke surat astı: "Hah! Çoğu sudan ucuzdur. Ama orospu işte. Senle de gider, başkalarıyla da. Ruhça orospu hepsi." Nordin başını sarsaladi:

"Sen yalnızca Stockholm'ü görmüşsün, Horst. Yazık." "Geri kalanı daha mı iyi?" Nordin içtenlikle başını salladı. Sonra da şöyle dedi:

"Demek bu adam hakkında başka bir şey anımsadığın yok?"

"Hayır. Yalnızca gülerdi işte. Şöyle!"

Dieke ağzını açtı ve yeniden o keskin, canhıraş çığlığı attı.

Nordin onu başıyla selamlayıp uzaklaştı. En yakın lamba direğinin altında durup not defterini çıkardı. "Sarı Malin," diye mırıldandı. "Esrar tekkeleri. Bedavacı orospular. Şu İse bak, yahu! Ne meslek seçmişim ya!"

Ama suç bende değil, diye düşündü. Bizim moruğun zoruyla oldu bu iş.

Kaldırımdan doğru bir adam yaklaşmaktaydı. Nordin, karla kaplı Tirolyen şapkasını çıkarıp konuştu:

"Özür dilerim. Acaba..."

Ona kısa ve düşmanca bir bakış fırlatan adam, başını omuzları arasına çekerek bir çabuk uzaklaştı.

Yüzünü iğneleyen öfkeli kar taneciklerine,

"...Metro istasyonu ne yanda?" diye mırıldanan Nordin, kayıplara karışmak üzere olan gölgenin ardından bakakaldı.

Başını sallayarak, defterin açık sayfasına birkaç sözcük karaladı.

Pablo veya Paco. Beyaz Amazon. Kafeterya Tegnergatan - Sveavagen. Kahkaha. Sarı Malin, bedavacı orospu.

Sonra kalemle kâğıdı cebine atıp içini çekti ve de ışık çemberinin altından çıkarak karanlığa karıştı,

34

Kollberg çakılmış duruyordu. Gözleri Asa Torell'in Tjarhovsgatan'daki dairesinin kapısına saplanıp kalmıştı. Vakit akşamın sekiziydi ve de her şeye rağmen, endişeli bir dalgınlığın ruhsal baskısı altındaydı. Vastberga'daki çekmede bulageldikleri zarfı sağ elinde tutuyordu.

Stenström'ün adını taşıyan beyaz kart kapı üstündeki yerini korumaktaydı.

Zile uzunca bastı. Ses gelmedi. Anlaşılan bozuktu. Huyuna uygun düşer bir biçimde kapıyı yumrukladı. Asa Töreli, kapı ardında beklermişçesine, hemen açtı. Adamı şöyle bir süzerek seslendi:

"Tamam, tamam, buradayım. Evi tepeme yıkmana gerek yok."

"Bağışla," diye mırıldandı Kollberg.

Dairenin içi karanlıktı. Paltosunu çıkarıp holün ışığını yaktı. Eski polis başlığı yine bilinen yerindeydi. Kapı zilinin teli koparılmış olarak kenar pervazından aşağı sarkıyordu.

Onun bakışlarını izleyen Asa Töreli mırıldandı:

"Bir sürü sersem kapıyı aşındırıp duruyordu. Gazeteciler, fotoğrafçılar ve de Tanrı bilir daha kimler. Zil aralıksız çalmaktaydı, bir an kesilmeksizin."

Kollberg ağzını açmadı. Oturma odasına geçerek safari koltuklardan birine yerleşti:

"Şu ışıklardan birini yaksan da, hiç değilse birbirimizi görsek olmaz mı?"

"Ben karanlıkta daha iyi görüyorum. Tamam, tamam. Madem istiyorsun, madem öyle dedin, elbette yakarım, ne olacak?"

Işık düğmesini çevirdi. Ne var ki, oturmadı. Tedirgin bir tavırla bir aşağı, bir yukarı gezinip duruyordu. Sanki istem dışı kafese tıkılmış bir dişi

kaplandı.

Ev havasız ve kokuşuktu. Kül tabakları birkaç gündür boşaltılmamıştı besbelli. Altüst odanın temizlik bekleyen bir durumu vardı. Açık duran kapıdan yatak odasına bir göz attı. Orasını da kir pas götürüyordu. Yapılmamış yatağa köpek bağlansa durmazdı. Holden geçerken mutfağa da gözü ilişmişti. Lavaboda tepeleme yığılı bulaşık tabak ve tencereler midesini kaldırmıştı. Gözlerini genç kadına dikti. Pencere önüne dek yürüyüp döndü ve yeniden yatak odasına yöneldi. Eşikte bir süre durarak yatağına baktı da baktı. Sonra bir daha döndü ve yine camın önüne gitti. Ara vermeksizin, tekrar tekrar.

Kadını gözleriyle izlemesi için başını yandan yana çevirmek gerekiyordu. Tıpkı bir tenis maçı seyreder gibi.

Onu en son görmüş olduğu on dokuz gün öncesinden bu yana Asa Töreli değişmişti. Ayağında yine aynı kalın ski çorapları vardı. Ya da eşbenzerleriydi, bilinmez.

Ama pantolon, o pantolondu, kuşkusuz. Üstelik bu kez, sigara külleriyle lekeliydi yer yer. Tarak yüzü görmeyen saçları karmaşıp keçeleşmişti. Bakışları kaypaktı ve de gözlerinin altında kara kara halkalar oluşmuştu. Dudaklar kupkuru ve çatlaktı. Elleri durmaksızın titriyordu. Sol elinin işaret ve orta parmağının iç yanlarını nikotin pası sapsarı ayrı bir deri parçası gibi kaplamıştı. Masanın üstünde açık sigara paketi duruyordu. Bir Danimarka sigarası olan Geçil içmekteydi. Oysa Ake Stenström sigara nedir bilmemişti. Çatmaya hazır bir sesle sordu kadım "Benden ne İstiyorsun?"

Sonra masanın önüne geldi, paketlerden birini sarsalayıp bir sigara çıkardı, titrek ellerle yakarak, kibrit çöpünü yere savurdu. Derken yine konuştu:

"Hiç, değil mi? Kuşkusuz, hiçbir şey. Tıpkı o Rönn salağı gibi. İki saat burada oturup hım hım etmekten ve de kafa sallamaktan öte bir şey yapmadı."

Kollberg sessiz kaldı.

Meydan okurcasına,

"Telefonu kestireceğim, işte o kadar!" diye duyurdu.

"İşe gitmiyor musun?" "İstirahatlıyım." Kollberg başını salladı.

"Aptallık," dedi kadın. "Bizim şirket doktorunun işgüzarlığı. Bir ay süreyle kent dışı bir yerde ya da ülke dışında, iyice dinlenmem gerekirmiş. Beni eve arabasıyla getirdi."

Sigarasının dumanını emip içine çekti. Sonra da külünü masanın üstüne silkti.

"Bu anlattıklarım üç hafta öncesiydi," diye sözünü sürdürdü kadm. "Alışageldiğim gibi çalışsaydım, çok daha iyi olurdu."

Tersyüz edip pencerenin önüne gitti. Sokağa baktı ve de perdeleri çekiştirdi. Sonra kendi kendine:

"Bir değişiklik yok." diye söylendi.

Kollberg koltuğunda huzursuzca kıpırdadı. Umduğundan da kötü bir deneme bekliyordu kendisini.

Kadın başını çevirmeksizin yineledi:

"Benden ne istiyorsun?" Ve de bastırdı: "Cevap ver! Konuş, Tanrı adına. Bir şey söyle."

Şu ya da bu şekilde yalıtımı aşması gerekiyordu. Ama nasıl?

Yerinden kalkıp, oymalı koca kitaplığın önüne gitti. Kitaplara bakarak bir tanesini çekti çıkardı. Eskice bir kitaptı: Otto Wendell ile Arne Svensson'un 'Ağırsuç Soruşturmalarının Elkitabı.' Basım tarihi: 1949. Baş sayfayı açıp okudu:

Bu, numaralı ve kısıtlı bir basımdır. Bu nüsha, No. 2080, Dedektif Lennart Kollberg için ayrılmıştır. Bu kitap, olay yerinde çalışmaları sırasında genellikle zor ve sorumlu durumlarda kalan polisler için yol gösterici olması göz önünde tutularak hazırlanmıştır. İçeriği gizli nitelikte olduğu için, kitabın yanlış ellere düşmemesi konusunda büyük özen gösterilmesini yazarlar herkesten özellikle diler.

"Dedektif Lennart Kollberg" sözcüklerini çok zaman önce kendi eliyle yazmıştı. İyi bir kitaptı ve de eski günlerde kendisine çok çok yararı dokunmuştu.

"Benim eski kitabım bu," dedi.

"Al öyleyse," diye karşılık verdi kadm.

"Hayır. İki yıl önce Ake'ye vermiştim."

"İyi. Hiç değilse çalmadığı doğrulandı."

Ne söylenip yapılması gerektiğini kafasında tartarak kitabın sayfalarını karıştırdı. Surda burada belirli birtakım satırların altını çizmişti. İki yerin sayfa kenarlarında tükenmez kalemle yapılmış vurgular gördü. Her ikisi de 'Seks Cinayetleri' başlıklı bölümün altındaydı. Seks cinayeti işleyen kişi (sadist) genellikle iktidarsızdır. Şiddet gösterisi kapsamındaki cinayeti de bu nedenle anormal bir davranış, seks doyumuna ulaşım amacına yönelik bir atılımdır.

Birisi -Stenström, hiç kuşkusuz- bu satırların altlarını çizmişti. Yanı sıra bir ünlem işareti koymuş ve de söyle yazmıştı: "ya da tam tersi."

Aynı sayfanın biraz altında, 'Seks cinayetinde kurbanın öldürülmesine yol açan nedenler,' diye başlayan paragrafta, iki maddenin altını çizmişti:

4) Cinsel girişimden sonra suçlamayı önlemek amacıyla ve de...

5) Şok etkisi nedeniyle.

Sayfa kenarına çıkma yaparak şu yorumu yazmıştı:

6) Amaç kurbandan kurtulmak, ama öyleyse bu bir seks cinayeti mi olur?

"Asa," dedi Kollberg. "Evet, ne var?"

"Ake bunu ne zaman yazdı, biliyor musun?" Yanına gelip kitaba çabucak bir göz gezdirdikten sonra:

"Hiç haberim yok," dedi.

"Asa," diye seslendi yeniden.

Yarı içilmiş sigarasını izmaritle dolup taşan bir kül tabağına bastırdı ve de ellerini midesi üstünde gevşekçe bağlayarak masanın yanı başında dikilekaldı.

"Evet, ne istiyorsun yine?" diye sordu sinirli bir sesle.

Kollberg kadını dikkatle inceledi. Eriyip tükenmiş, perişan bir görünüm sergiliyordu. El örgüsü süveterin yerine bugün kısa kollu, mavi bir bluz giymişti. Kollarının tüyleri diken diken ayaktaydı. Sırtındaki bluz etsiz bedeninden aşağı bir perde gibi sarkmasına karşın, iri meme uçları kumaşın altından sivri sivri baş vermişlerdi.

"Otur!" diye emretti adam.

Bitkin kadın omuz silkti, yeni bir sigara aldı ve de çakmağı ateşlemek için uğraşarak yatak odasının kapısına dek yürüdü.

Kollberg kükredi:

"Otuuur!"

Yerinde sıçradı ve de dönüp adama baktı. Kahverengi gözleri nefrete yakın bir ateşle tutuşmuştu. Yine de, onun karşısındaki koltuğa geçip oturdu. Elleri butlarının üstünde, yalı kazığı gibi dimdik donakaldı. Sağ elinde çakmağı, sol elinde de henüz yanmadık sigarayı tutuyordu.

Kahverengi zarfa utancalı kaçamak bir bakış atan Kollberg,

"Kâğıtlarımızı masanın üstüne açmalıyız," dedi. Kadın buz gibi soğuk bir sesle apaçık konuştu:

"Harika! Ama ne yazık ki, benim masa üstüne açacak kâğıdım yok."

"Benim var."

"Ya?"

"Buraya geçen gelişimizde sana tümüyle dürüst davranmadık." Kaş çattı:

"Ne bakımdan yani?"

"Birkaç bakımdan. İlkin şunu sormama izin ver: Ake'nin o otobüste ne aradığını biliyor musun?"

"Hayır, hayır, hayır ve de yine hayır! Bil-mi-yo-rum!" "Sinirlenme. Biz de bilmiyoruz," dedi Kollberg.

Ardı sıra sustu. Sonra derin bir soluk alarak yine söze koyuldu:

"Ake sana yalan söyledi."

Kadın şiddetli bir tepki gösterdi. Gözleri çakmak çakmak tutuştu. Küçücük yumruklarını sıktı. Sigara parmakları arasında ezildi ve de tütün tanecikleri pantolonun benek benek kül lekeleri üstüne serpildi.

"Ne cesaretle bana böyle bir şey söyleyebilirsin?"

"Doğru konuşmanın verdiği cesaret. Ake görev başında değildi. Ne öldürüldüğü Pazartesi günü ne de daha önceki Cumartesi. Tüm Ekim ayı boyunca ve de Kasım'ın ilk iki haftası pinekleme sayılacak denli bomboştu. Hepimiz gibf."

Hiçbir şey söylemeden, gözlerini karşısındaki adama dikmiş bakıyordu.

"Bu bir gerçek," diye üsteledi Kollberg. "Öğrenmek istediğim bir şey daha var: görev dışıyken de tabancasını taşıma alışkanlığı var mıydı?"

Kadının cevaplaması için bir sürenin geçmesi gerekti: "Şeytan alsm canını! Bu pis sorgu taktiklerinle bana işkence edip durma. Niye Büyük Engizitör[1] Martin Beck Hazretleri'nin kendileri buyurmadılar?"

Kollberg alt dudağını dişledi:

"Çok mu ağladın?"

"Hayır. Ben o yaratılışta bir kadın değilim." "Öyleyse, Tanrı aşkına cevap ver. Birbirimize yardımcı olmak zorundayız." "Ne amaçla?"

"Onu öldüren kişiyi ele geçirmek amacıyla. Diğer öldürülenleri de unutma." "Neden?"

Bir süre sessizce oturdu. Sonra öyle kısık bir sesle konuştu ki, adam onu duymakta güçlük çekti: "Öç alma. Elbette. Öcünü almak ve de doyum." "Tabancasını genellikle yanında mı taşırdı?" "Evet. Hemen hemen ayırmazdı diyebilirim." "Niye?"

"Niye olmasın? Nasılsa, taşıması gerektiği kanıtlandı. Değil mi?" Karşılık vermedi. "Çok yardımı dokundu sanki!" Kollberg yine ağzını açmadı. "Ake'yi seviyordum," dedi kadın. Ses belirgin ve de coşkusuzdu. Gözleri Kollberg'in ardında bir noktaya saplanakalmıştı.

"Asa?" "Evet?"

"Zamanının çoğu ev dışında geçiyordu, anlaşılan. Bu süre içinde neler yaptığını ne sen biliyorsun ne de biz. Başka biriyle gezip tozuyor olamaz mıydı? Yani bir başka kadınla? - "Hayır."

"Sanmıyorsun demek ha?"

"Sanı ileri sürmüyorum. Biliyorum."

"Nasıl bilebilirsin?"

"Bu, beni ilgilendirir. Ve de biliyorum." Ansızın adamın gözlerinin içine hışımla bakarak sordu:

"Yoksa örümcekli kafalarınızda bir metresi olduğu düşünü mü yarattınız?"

"Evet. Şimdi bile bu varsayımı yaşatıyoruz."

"Öyleyse hemen öldürmeye bakın. Bundan saçma bir düşünce daha olamaz."

"Niçin?"

"Sizi ilgilendirmez dedim ya!" Kollberg parmak uçlarını masa üstünde tıkırdattı: "Yani kesinkes biliyor musun?" "Evet, kesinkes biliyorum." Cesaretini toplamak istercesine, bir derin soluk daha aidi:

"Ake fotoğrafçılıkla ilgilenir miydi?"

"Evet. Futbolu bıraktığından bu yana edindiği tek tutkuydu diyebilirim. Üç makinesi var. Resimleri büyütmek için kullanılan o zımbırtılardan biri de tuvalette duruyor. Banyoyu karanlık oda olarak kullanırdı." Kollberg'e hayretle baktı: "Niye soruyorsun bunu?"

Zarfı masanın üstünde kadının bulunduğu yana iteledi. Çakmağı bıraktı ve de resimleri titreyen ellerle çıkardı. En üstteklne bakmasıyla da yüzü alçuha kesildi: "Nerden... nerden buldun bunları?"

"Bastberga'daki masasının bir gözünden çıktı."

"Ne! Masasının gözünden mi?"

Gözlerini kırp kırp kırpıştırarak umulmadık bir biçimde sordu:

"Kaç kişi gördü bunları? Tüm güvenlik kuvvetleri mi?" "Yalnızca üç kişi." "Kimler?"

"Martin, ben ve de eşim."

"Gun ha?"

"Evet."

"Ona ne demeye gösterdin?"

"Çünkü buraya geliyordum. Senin neye benzediğini görmesini istedim."

"Neye benziyorum ben? Ya biz neye benziyoruz? Ake ve... "

"Ake öldü," dedi Kollberg kupkuru bir tonda.

Kadının yüzü hâlâ alev kırmızısıydı. Boynu ve kolları bile pençe pençe kızarmıştı. Saç diplerinden boşala gelen ter damlacıkları alnında parıldıyordu.

Adam sordu:

"Resimler burada mı çekildi?" Kadın başını salladı. "Ne zaman?"

Asa Töreli alt dudağını sinirli sinirli kemirdi:

"Yaklaşık üç ay önce."

"Herhalde kendi çekti, değil mi?"

"Kuşkusuz. Resim çekme gereçlerinin her türü var kendisinde... yani vardı kendisinde. Otomatik zaman ölçer, sehpa ve de daha bir sürü adlarını çıkaramadığım zımbırtı."

"Bu resimleri niye çekti?"

Yüzünün kırmızısı geçmemiş ve de teri dinmemişti, ama sesi daha düzgün çıkıyordu:

"Esti işte! Hoşça vakit geçirme düşüncesiyle, neden olacak?"

"Peki, niye masasının gözünde tutuyordu bunları?" Bir an sustu ve de açıklama yollu konuşageldi: "Bak, çalışma odasında bu resimler dışında tek kişisel eşyası yoktu."

Uzun bir sessizlik. En sonunda başını hafifçe sarsaladı ve dedi ki:

"Hayır. Bilmiyorum."

Konu değiştirme zamanı, diye düşünen Kollberg, yüksek sesle şunu sordu:

"Tabancasını hep yanında mı taşırdı?"

"Hemen her zaman."

"Niçin?"

"Taşımaktan hoşlanırdı. Hele son günlerde. Ateşli silahlarla ilgilenirdi."

Aklını bir şeye takmış görünüyordu. Sonra ansızın ayağa fırlayıp hızlı adımlarla odadan çıktı. Kadının yatak odasına geçtiğini ve de yatağa yöneldiğini dar geçitin aralığından görebiliyordu. Elini bumburuşuk yastıklardan birinin altına daldırarak, duraksar bir sesle konuştu:

"Burda... elimin altında bir şey var... bir tabanca..." Kollberg'in puflak görünüşü ve de tembellik yansıtan gevşek tavırları değişik durumlarda birçoklarını yanıltmıştı. Oysa istim üstünde bir atlet gibi formda ve de kaplan kadar çevikti.

Asa Töreli henüz yatağın üzerine eğilmişti ki, yanıbaşında belirivermesiyle silahı elinden çekip alması bir oldu.

"Tabanca değil bu," dedi adam. "Altıpatlar dediğimiz bir Amerikan revolveri. Uzun namlulu bir 45'lik Colt. Saçmalığın dikaşırısı olarak, Barıştırıcı adıyla anılır. Şuraya bak! Üstüne üstlük dolu ve de ateşe hazır."

"Sanki ben bunu bilmiyordum," diye ağzının içinde geveledi kadın.

Toplusunu yana kaydırarak kurşunları boşalttı:

"Vay anam vay! Ağzı çentik mermiler, ayrıca dumdum!... Yahu, Amerika'da bile yasak bu be! Akla gelebilir hafif ateşli silahların en korkunç olanı. Bir fili rahatça öldürebilirsin bununla. Eğer insanoğluna beş metre uzaklıktan doğrultup ateşlersen, kurşunu çorba kâsesi büyüklüğünde bir yara açar ve de gövdeyi on metre öteye savurur. Sen bunu nerden buldun böyle, kadın?"

Umursamazca omuz sirkti:

"Ake, yanından eksik etmezdi."

"Yatakta da mı?"

Başım yandan yana şavullayıp sakin bir sesle dedi ki:

"Yo, yo! Bunu ben... şey buraya..."

Kurşunları pantolon cebine aktaran adam, altıpatları yere doğrultarak tetik düşürdü. Sert çıtırtı sessiz dairenin içinde yankılandı.

"Tanrım, sen akıl fikir ver," diye söylendi polis, "işe bak! Atışı çabuklatıp duyarlı kılması için ayrıca tetiğin yay kurgusu da pekiştirilmiş. Çok çok tehlikeli. Ölümle koyun koyuna yatmak gibi bir şey. Uykunda şöyle bir dönmen yeterli ola... "

Sözünü bitirmeden sustu.

"Son günlerde pek uyumadım," dedi kadm.

"Hmmm!" diye mırıldandı Kollberg kendi kendine. "Kaçakçılık Bürosu'nda çalıştığı sıralar yürütmüş olmalı bu cehennemlik şeyi. Düpedüz, görevi kötüye kullanma."

Gözlerini koskoca, ağır altıpatlara indirip elinde tarttı. Sonra da kızın sağ el bileğine baktı. Bir çocuğunkinden farksız incelikteydi.

"Evet, belki onu anlamak mümkün," diye geveledi. "Eğer silahlara tutkunsan..." Ansızın sesini yükseltti: "Ama ben tutkun değilim. Bu tür şeylerden tiksinirim.

Anlıyor musun ha?.. Anlıyor musun?" Şimdi bas bas bağırır olmuştu: "Kökünden yıkılması gerekli sersemce bir tutku bu! Toptan yok edilmeli. Tek ateşli silah kalmamalı yeryüzünde. Yasalar yasaklamalı! Yapılagelmeleri ve de her tür insanın bunları çekmecelerinde alıkoyup, sokaklarda yanlarında taşımaları ancak bir gerçeği gözler önüne serer: düzen tümüyle bozuk, sapık ve de aşağılıktır. Birtakım soysuzlar silah yapıp satmakta, ceplerini şişirmekteler. Nasıl ki, başkaları da uyuşturucu madde ve öldürücü haplar yapan fabrikalar kurarak kasalarını dolduruyorlarsa. Anladın mı,kadın? Anladın mı şimdi?"

Kadın ona yepyeni bir anlayış havası içinde baktı. Gözlerini saran sis perdesi dağılmış, adama çevrili bakışları açık seçik bir anlam kazanmıştı.

Kollberg kısaca,

"Git, yerine otur," dedi. "Tepemi daha çok attırmadan dediğimi yap. Konuşacağız. Çok ciddi bir konu bu."

Asa Töreli çıtını çıkarmadı. Doğruca oturma odasına geçip, uslu bir çocuk gibi koltuğuna oturdu.

Kollberg hole çıktı ve de altıpatları şapka rafında duran eski polis başlığının yanma koydu. Ceketini ve boyun bağını çıkardı. Gömlek yakasını açıp kollarını sıvadı. Sonra mutfağa geçti, su kaynatarak çay demledi.

Tepside getirdiği bardakları masanın üstüne bıraktı. Kül tabaklarını boşalttı. Bir cam açtı. Yerine geçip oturdu. "En başta şunu öğrenmek isterim," diye söze koyuldu. "'Son günlerde' demekle neyi kastettin? Son günlerde silahını yanından ayırmaz olmuştu dedin ya, anlamı neydi?"

"Sus!" dedi Asa. On saniye sonra ekledi: "Bekle." Ayaklarını altında topladı. Koca ski çoraplarının içinde gömülü kalmış küçücük tabanlar koltuğun kenarlarına dayandı. Sonra kollarını incik kemiklerinin çevresinde doladı ve de heykel gibi donakaldı.

Kollberg bekledi.

35

Tastamam on beş dakika bekledi. Bu süre içinde kadın bir kez olsun adamdan yana bakmadı. Hiçbiri tek söz etmedi. Derken erkeğin gözleri içine bakarak konuştu; "Evet?" "Nasılsın?"

"Daha iyi değil, ama değişikçe. Dilediğini sorabilirsin. Sözüm söz, cevaplayacağım. Her şeye cevap verebilirim artık. Ama ilkin bilmek istediğim bir şey var."

"Evet?"

"Bana her şeyi anlattın mı?"

"Hayır," karşılığını verdi Kollberg. "Ama şimdi anlatacağım. Burada bulunma nedenime gelince, açıkçası şu ki, işin resmi yanına inanmıyorum. Yani Stenström'ün yalnızca bir rastlantı sonucunda bu çılgın toptancı katilin kurbanı olduğuna aklım ermiyor. Sana ihanet etmediği konusunda verdiğin

güvenceden ya da buna başka ne ad yakıştırıyorsan ondan veya bunu üstüne oturttuğun temelden ayrı olarak, o lanetlenmiş otobüste gönül eğlendirmek amacıyla bulunduğuna da inanmıyorum."

"Peki, neye inanıyorsun?"

"Baştan beri doğru söylediğine. Çalıştığını açıkladığın zaman gerçeği dile getirmiş olduğuna. Evet, polis olarak kendi çapında bir iş kovalıyordu. Ancak şu ya da bu nedenle kimseye açılmak istemedi. Ne sana ne de bizlere. Diyelim ki, sözgelişi, uzunca bir süredir birini izliyordu. Biz buna gölgeleme deriz. Ve de diyelim ki, bu her kimse kendini kıstırılmış sayıp onu öldürdü. Ama yine de ben, kanımca, bu varsayımın geçerli olabileceğine inanamıyorum." Bir an susup ekledi: "Adam gölgelemekte Ake'nin üstüne yoktu. En hoşlandığı şeydi."

"Evet, biliyorum."

"Gölgelemenin iki yolu vardır," diye devam etti Kollberg. "Ya kişiyi olabildiğince görünmeksizin izleyip ne dolap çevirdiğini anlamaya çalışırsın, ya da gözüne batmak için elden geleni yaparak açıkça izlersin. Bundan amaç kişiyi şaşkına çevirmek ve de paniğe kapılıp atacağı yanlış adımla kendini elevermesini sağlamaktır. Stenström, bütün tanıdıklarım içinde her iki yöntemin de sanat inceliğine erişmiş eşsiz bir ustaydı."

Asa Töreli sordu:

"Senden başka buna inanan var mı?"

"Evet. Beck ve de Melander, bildiğim kadarıyla,"

Sustu. Ensesini kaşıdı:

"Ama bu savın bazı zayıf noktaları var. Şimdi bunları tartışmamız gerekmez." Kız başını salladı: "Ne bilmek istiyorsun?"

"Kesin olarak bilemiyorum. Yolumuzu el yordamıyla bulmamız gerekecek. Söylediklerini her bakımdan anlamış değilim. Sözgelişi, son günlerde hoşuna gittiği için tabanca taşır oldu, demekle neyi kastettin? Son günlerde?"

Kadın sakin bir sesle şöyle dedi;

"Ake'yi ilk kez dört yıl öncesi tanıdığım zaman daha ağzı süt kokan bir çocuktu."

"Ne gibi yani?"

"Utangaç ve de çocuksu bir gençti. Üç hafta önce biri onu öldürdüğünde büyüyüp olgunlaşmıştı. Bu gelişme sen ve BeckTe olan çalışmalarından ötürü işinde değil, fakat burada oldu. Evet, burada, evinde. İlk kez bir arada olduğumuzda, şu odada ve de şu yatakta, üstünden en son tabancasını çıkarmıştı. Sıyrılmak bilemediydi bundan." Kollberg kaş kaldırdı.

"Gömleğini çıkarmadıydı, anlıyorsun ya," dedi kadın. "Tabancayı da başucu masasının üstüne, el altında bir yere bıraktı. Şaşıp kalmıştım. Gerçeği söylemek gerekirse, o sıra polis olduğunu bile bilmiyordum henüz ve de ne tür bir manyakla kucaklaştığımın kaygısı içindeydim."

Ciddi gözlerle Kollberg'e baktı:

"Hemen ilk kez birbirimize sevdalanmadık. Ne var ki, ikinci bir denemeye giriştik. İşte o zaman kafamda bir ampul yandı: Ake o sıralar yirmi beş yaşındaydı ve ben de henüz yirmiye girmiştim. Ancak ikimizden birine yetişkin ve bir oranda daha olgun demek gerekirse, o bendim. Erkekliğine erkeklik kattığı düşüncesiyle tabancayı yanından hiç ayırmıyordu. Dediğim gibi, çocuksuydu ve de çırçıplak bir kadının yattığı yerden gömleği üstüne omuz kemeri takılı bir erkeğe afal afal bakması ona sonsuz zevk veriyordu. Kısa sürede, bu duyguları yenecek denli büyüdü. Ne var ki, bu arada hava basma tutkusu alışkanlık haline gelmişti. Yanı sıra, ateşli silahlara büyük ilgi duyardı. Kaldı ki... "

Sözünü noktalamaksızın sordu:

"Sen kendine güvenir misin? Yani kendi fizik gücüne?" "Güvenirim sayılmaz."

"Ake, üstesinden gelmek için elden geleni denemesine karşın, kendi fiziğine güveni yoktu. Açıkçası, fizik olarak bir korkaktı. Tabanca ona bir güven duygusu verirdi."

Kollberg karşı çıktı:

"Az önce, büyüyüp olgunlaştığını söyledin. İlla ve lakin bir polisti. Profesyonel açıdan şunu söyleyebilirim ki, gölgelediğin kişi eliyle ardından vurulacak denli gafil avlanmak hiç de büyüyüp olgunlaşmanın kıstası değil. Daha önce de belirttim; inanmakta güçlük çekiyorum." "Çok doğru," diye katıldı Asa Töreli. "Ben de kesin olarak inanmıyorum. Bir yerde bityeniği var."

Kollberg düşündü taşındı. Bir süre sonra dedi ki: "Gerçek ortada. Bir iş üzerindeydi ve de ne olduğunu bilen yok. Ben bilmiyorum. Sen de bilmiyorsun. Tamam mı?"

"Tamam."

"Şu ya da bu şekilde hiç değişti mi? Bu olay öncesi yani?"

Kız cevaplamadı. Sol elini kaldırıp parmaklarını simsiyah, kısa saçları arasında gezdirdi. "Evet." dedi en sonunda. "Nasıl?"

"Söze vurmak kolay değil." "Resimlerin bu değişimle bir ilintisi var mı?" "Evet, var diyebilirim bir bakıma." Elini uzatarak, resimleri tek tek yüzüstü çevirdi ve baktı: "Biriyle bu konuda konuşmak için ona bir ölçüde güven duymak gerekir ki, sana böylesi bir yakınlık duyduğumu hiç sanmıyorum. Ama yine de elden geleni yapacağım."

Kollberg, terlemeye başlamış olan avuçlarını pantolon yanlarına sildi. Roller değişmişti. Kadın sakin ve erkek sinirliydi şimdi.

36

"Ake'yi seviyordum." dedi kız. "Baştan beri. Ne var ki, seks açısından tam bir uyum sağlayamazdık. Zaman ve kıvam anlayışımız çok değişikti. Eş istemler taşımıyorduk."

Asa, sözlerinin etkisini anlamak istercesine bakarak ekledi:

"Ama yine de mutlu ve doyumlu olabiliyorsun. Her şey gibi, o da öğrenilir. Bunu biliyor muydun?" "Hayır."

"Biz bunu kanıtladık. Birlikte öğrendik. Herhalde bunu anlıyor olmalısın." Kollberg başını salladı.

"Ama Beck anlayamaz," dedi kadın. "Hele Rönn hiç. Ne de bir diğer tanıdık. Böyle bir kimse yok şimdilik senin dışında."

Omuz silkti:

"Önemli olan, öğrendik işte. Önünde sonunda uyuştuk ve bir orkestra uyumu içinde iyi ses çıkarır olduk." Kollberg bir an için dinlemeyi unuttu. Sonra kendi de şaştı. Çünkü varlığına inanmadığı bir seçenekti bu.

"Çok zor," dedi kadın. "Ama bunu mutlaka açıklamalıyım. Yoksa Ake'nin nasıl değişegeldiğini anlatamam. Ayrıca, özel yaşamıma ilişkin birçok ayrıntıları burada döküp sıralasam bile, senin bunları kavrayacak olduğundan kuşkum var. Yalnız umarım ki, kendince değerlendiresin."

Öksürdü ve yapmacıksız bir sesle şunları söyledi:

"Şu son bir-iki haftadır çok çok sigara içer oldum." Kollberg, bir şeylerin değişegeldiğini sezmekteydi, Ansızın gülümsedi. Asa Töreli de acımsı bir gülücükle ona karşılık verdi. Evet, acı da olsa gülümsemişti ya!

"Neyse, şu işi bitirip kurtulalım," dedi kız. "Ne kadar çabuk, o kadar iyi. Ne yazık ki, utangaç bir kişi sayılırım. Garip ama gerçek."

"Garipsenir bir yanı yok bunun." diye karşılık verdi Kollberg. "Hele ben, ana dizi dibinde yetişmiş bir kız denli utangacımdır. Nedir biliyor musun? içinden pazarlıklı kişi utangaç olur. Beslenen kötü duyguların dışavurum korkusu."

"Ake'yi tanımazdan önce, kendime bir nimfomanyak falan gözüyle bakar olmuştum. Derken seviştik ve de birbirimizle uyum sağlamasını öğrendik. Gerek Ake, gerekse ben bu uğurda çok çalıştık ve sonunda başardık. Çok iyi uyuşan bir çifttik. Doğrusu, hiç bu kadarını ummamıştım. Öyle ki, cinsel bakımdan ikimizin daha güçlüsü olduğumu bile unuttum. Başlangıçta bu konuda birkaç kez konuştuk. Sonraları konuşmalarımızda seks tümüyle konu dışı kaldı. Çünkü gerek yoktu buna. Onun istemine uygun olarak, haftada bir ya da iki kez sevişirdik. Üç yaklaşımı geçmezdi her seferinde. Çok iyi anlaştığımızdan, başka şeye gerek duymazdık. Yani, senin kurnazca değindiğin gibi, birbirimizi aldatmazdık. Sonra... "

"...Ansızın geçen yaz," dedi Kollberg.

Kadın, evetler şaşkın bakışlarını adama dikti: "Doğru ya! Geçen yaz tatilde Mallorca'ya gitmiştik. Biz orda keyif çatarken, sizler burada zorlu ve belalı bir iş peşinde perperişan olup kendinizi tüketmişsiniz."

"Evet. Park cinayetleri."[-3]

"Biz yurda geri döndüğümüzde sorun çözüme kavuşmuştu. Ake buna çok içerlemişti. Buruklaştı." Sustu. Sonra aynı çabuk akıcılıkla sözünü sürdürdü: "Kötü etki uyandırıyor. Ancak şimdiye dek anlattıklarım da aynı havada olduğu için başladığımın sonunu getireceğim. Gerçek şu ki, soruşturmayı kaçırmış olmasına içerlemişti. Burukluğunun nedeni buydu işte. Ake hırslıydı. Hem de kusur sayılacak denli. Bildiğim bir şey varsa, herkesin gözünden kaçmış büyük av düşü bir an için kafasından çıkmazdı. Kaldı ki, hepsinin en genciydi ve de şimdilerde değilse bile önceleri çoğunuzca horlandığı düşüncesini taşıyordu. Ayrıca şunu da biliyorum ki, sen onun gözünde kendisini en çok ezenlerden biriydin."

"Korkarım ki, haklıydı."

"Seni pek sevmezdi. BeckTe Melander'i yeğ tutardı. Bense tam tersi, ama bu kuma yazı yazmak gibi bir şeydi. Temmuz sonlarına doğru veya Ağustos başlarında değişti... Ansızın ve de böylece tüm yaşamımız bir bakıma tepetaklak geliverdi. Bu resimleri işte o zaman çekmişti. Aslına bakarsan, çok daha fazlasını, düzinelerle sayılabilir. Dediğim gibi, seks yaşantımızı bir düzene sokmuştuk ve çok da iyi etmiştik. Oysa şimdi ansızın altüst oluyordu ve bunu altüst eden de kendisiydi, ben değil. Aramızdaki... şey... yaklaşımlar..."

"Yani sevişmeler," dedi Kollberg.

"Peki. Normal olarak bir ayda seviştiğimiz kadar bir günde sevişir olduk. Kimi günler işe gitmekten bile alıkoyardı beni. Bunun bende tatlı bir şaşkınlık yarattığını yadsımam yersiz olur sanırım. Hayran kalmıştım. Anla ki, dört yılı aşkın bir süredir birlikte yaşıyorduk, ancak... "

"Susma," diye dürtüledi Kollberg. Kadın derince bir soluk aldı:

"Evet, dünyanın en mutlu kadını görüyordum kendimi. Beni kucağında hop hop gezdirmesi, sabahın dördünde uyandırıp bir daha uyumam ve örtünmem için fırsat bırakmayışı, işe salmaması kıvanç verici şeylerdi.

Mutfakta bile beni rahat bırakmaz, bulaşıkta, temizlikte, banyoda, koltukta, iskemlede, nerde rastlasa kendisinin olmamı isterdi. Ne süre tanıyordu ne de töre. Her yerde ve her biçimde sevişir olmuştuk. İnsanca, hayvanca, cambazca, ne türlüsü varsa. Gel gör ki, aslında hiç değişmemişti. Neden sonra da, üstümde bir tür deneme yaptığını algılar gibi oldum. Bunu kendisine sordum, fakat gülmekle yetindi."

"Gülmek mi?"

"Evet. Bu süre içinde hep neşeliydi. Homur homur hiç görmedim. De ki, ta... yani öldürülene dek." "Neden?" "Benim de bilmediğim bu ya. Ne var ki, ilk sarsıntının etkisinden kurtulur kurtulmaz bir şeyi anlayageldim." "Ben de anlasam?"

"Beni bir tür kobay olarak kullanıyordu. Hakkımda her şeyi biliyordu - ama her şeyi. Küçük bir çaba harcamasıyla beni azdıracağını, isteklerine gülünç bir şekilde boyun eğeceğimi biliyordu. Ben de onun hakkında her şeyi biliyordum. Sözgelişi, ara sıradan öte bu konuyla aslında pek ilgilenmediğini."

"Bu azgınlık ne kadar sürdü?"

"Eylül'ün ortasına kadar. Yani işleri birden yoğunlaşıp da çoğu zamanını dışarıda geçirir olana dek."

"Ki bu da hiç ortama uygun düşmüyor." Kollberg kızın gözlerinin içine bakarak ekledi: "Sağol, sen büyük bir kızsın. Sevdim seni." Kadın onu hayretle ve daha çok kuşkuyla süzdü. "Demek ne iş üzerinde olduğunu söylemedi, öyle mi?"

Kadın başını sarsaladı.

"Hiç değinmedi mi?"

Yeni bir baş sarsalaması.

"Peki, sen hiçbir şeyin farkında olmadın mı?"

"Çoğu zamanını dışarıda geçiriyordu. Yani eve pek uğramaz olmuştu. Bunu fark etmekten kendimi alamadım. Eve üşümüş olarak ve de sırsıklam dönerdi." Kollberg başını salladı.

"Bir değil, iki değil, eve gelip de buz kalıbı gibi yorganın altına kaydığı zamanlar gecenin köründe uyandığım çok oldu. Ancak iyi bildiğim bir şey var ki, bana sözünü ettiği son işi Eylül'ün ilk yarısında üstlenmiş olduğuydu. Karısını öldüren biriyle ilgili. Adamın adı Birgersson idi galiba."

"Evet, aklıma geldi," dedi Kollberg. "Bir aile faciası. Çok basit, sıradan bir dosya. Bu iş niye ona verildi bilmiyorum. Çünkü bizim arşive yakışmayan bir dosya. Çıkarılsın daha iyi. Mutsuz bir evlilik, sinir bozuklukları, kavgalar, geçim derdi, parasızlık. Sonunda adam karısını öldürdü, ama daha çok kaza sonucu.

Kendi canına da kıyacaktı. Gel gör ki, cesaret edemeyince, polise teslim oldu. Haklısın. Bu davaya Stenström el koymuştu. Sorgu ve soruşturmayı o yürüttü."

"Bir dakika!... Bu sorgu ve soruşturma sırasında bir şey oldu."

"Ne?"

"Bilmiyorum. Ama bir gece Ake eve ağzı kulaklarında geldi sevinçten."

"Ağzı kulaklara vardıracak denli sevinilir bir yanı yoktu ki, bu işin. Tüyler ürpertici bir öykü. Tipik bir sosyal devlet cinayeti. Yeterince kazanmadığını söyleyerek başının etini yiyen düzen zehirlenmişi bir kadınla evli yapayalnız bir küçük adamın acıklı öyküsü. Neymiş? Deniz motoru alamıyorlarmış, yazlık evleri yokmuş ve de tüm komşularda olduğu halde, bir arabacık sahibi bile değillermiş. Dünyaya rezil oluyorlarmış. İyi mi?" "Ama sorgusu sırasında bu adam Ake'ye bir şey söylemiş." "Ne?"

"Bilmiyorum. Ne var ki, çok önemsediği bir şey olmalıydı. Ben de tıpkı senin gibi sordum, hiç kuşkusuz. Fakat sadece güldü ve de yakında göreceğimi söyledi." "Tastamam böyle mi dedi?"

"'Yakında göreceksin, sevgilim.' Harfi harfine böyle dedi işte. Çok iyimser bir havası vardı."

"Tuhaf."

Bir süre sessizlik içinde oturdular. Sonra Kollberg silkinip toparlandı ve de masada sayfaları açık duran kitabı eline alarak dedi ki;

"Bu yorumlardan bir şey anlayabildin mi?"

Asa Töreli kalktı, masanın çevresinden dolanarak ardına sokuldu ve de elini adamın omzuna koyup kitaba baktı. "WendelTe Svensson burada seks cinayeti işleyen kişinin genellikle iktidarsız olduğunu ve de şiddet gösterisinde bulunarak anormal bir doyum sağladığını yazmışlar. Ake de sayfa kenarına 'ya da tersi' diye yazmış." Kollberg omuz silkip ekledi: "Yani cinsel sapığın seks azgını olabileceğini de belirtmiş, hiç kuşkusuz." Kadın elini ansızın omzundan çekti. Gözlerini ona çeviren adam, bu biçimli yüzün yine kızardığını hayretle fark etti.

"Hayır," dedi kız. "Bunu demek İstemiyor."

"Ya ne demek istiyor?"

"Tam karşıtı. Yani kadın -kurban yani- seks azgını olduğu için canını yitirebilir."

"Sen nerden biliyorsun bunu?"

"Çünkü konuyu eskiden bir kez tartışmıştık. Hani Göta Kanalda öldürülen Amerikalı kız vardı ya, onunla ilgili olarak işte."

"Roseanna," dedi Kollberg.

Bir an düşündükten sonra konuştu:

"Ancak bu kitabı o zaman daha vermemiştim kendisine. Çekmecelerimi boşaltırken bulduğumu çok iyi anımsıyorum. Evet, Kristineberg'den taşınırayak. Ve bu da çok sonraya rastlar."

"Hele öteki yorumu oldukça mantık dışı," dedi kadın. "Evet. İçini dökegeldiği bir defter veya güncesi yok mu?"

"Not defteri üstünden çıkmadı mı?" "Çıktı. İyice baktık. İlginç hiçbir şey yoktu." "Ben evi baştan aşağı aradım," dedi kız.

"Aradın da ne buldun?"

"Çok az şey. Saklayıp gizleme alışkanlığı yoktu. Kaldı ki, çok düzenliydi. Fazladan bir not defteri vardı, kuşkusuz. İşte orda, yazı masasının üstünde."

Kollberg kalkıp not defterini aldı. Stenström'ün cebinde bulmuş olduklarının bir özdeşiydi.

"İçinde pek bir şey yok," dedi Asa Töreli.

Sağ ayağındaki ski çorabını sıyırmış, tabanını kaşıyordu. İnce, küçücük bir ayaktı bu. Uzun uzun düzgün parmakları zarif bir kemer oluşturuyordu. Kollberg bir süre gözlerini ayıramadı. Sonra not defterinin sayfalarına eğildi. Kız haklıydı. İçinde pek bir şey yoktu. İlk sayfa, karısını öldürmüş olan zavallı Birgersson'a ilişkin birtakım kısa notlarla kaplıydı.

İkinci sayfanın başında tek bir sözcük yer alıyordu: Bir ad. Morris.

Asa Töreli deftere bakıp omuz silkti:

"Bir otomobil."

"Ya da Amerika'da bir firma." dedi Kollberg.

Kız masanın yanında duruyordu. Gözü tartışma konusu olan resimlere ilişti. Ansızın elini masanın üstüne indirip bağırdı:

"Hiç değilse bebesini taşısaydım karnımda!"

Sonra sesini alçaltti:

"Önümüzde çok zaman olduğunu söyler dururdu. Komiserliğe yükselene dek beklemeliymişiz."

Kollberg duraksar adımlarını hole sürükledi.

"Ne çok zaman ya!" diye mırıldandı kadın. Hemen ardından haykırdı: "Ben ne olacağım şimdi?"

Koca polis ondan yana dönerek,

"Bu böyle gitmez, Asa," dedi. "Gel."

Yel gibi fırıldanan kadın, bir dişi köpek gibi fırladı:

"Gel ha? Gel! Nereye? Yatağa mı? Oh, elbette. Emredersiniz!"

Kollberg ona alıcı gözüyle baktı.

Bin erkekten dokuz yüz doksan dokuzu, karşısında; gelişmemiş sıska bedeni ve nikotine batmış ince parmaklarıyla solgun, bitik benizli

perperişan bir kız görecekti. Bakımsız, çuvala dönüşmüş lekeli giysileri içinde pisliği simgeleyen bu yaratıktan tiksinecekler ve de biri çıplak, öbürüyse kim bilir kaç numara büyük kalın bir ski çorabıyla örtülü ayaklarına bakarak güleceklerdi. Lennart Kollberg karşısında beden ve ruh olarak karmaşa, gözleri alev alev yanan bir genç kadın görüyordu. Kalçaları yuvarlanıp biçim kazanabilir, ince kemiklerin üstü et tutabilirdi. Hırçın, kışkırtıcı, ilginç ve de tanımaya değer bir kişiydi.

Acaba Stenström de bunu mu görmüştü? Yoksa diğer dokuz yüz doksan dokuz kişiden biriydi de şansına mı piyango vurmuştu?

Şansa bak!

"Bu anlamda söylemedim," dedi Kollberg. "Benle eve gel. Odamız bol. Yeter artık. Çok uzun süre yalnız kaldın."

Kadın arabaya kendini atmıştı ki, hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı.

37

Metrodan çıkan Nordin'i SveavagenTe Radmansgatan'ın kesiştiği köşe başında bıçak gibi bir rüzgâr selamladı. Tam ardından esiyordu. Sveavagen boyunca güney doğrultusunda hızlı hızlı yürüdü. Tegnergatan'a sapmasıyla, rüzgârdan korunmuş oldu ve de adımlarını yavaşlattı. Sokağın başından yaklaşık yirmi metre beride bir kafeterya vardı. Camı önünde durup içeri bir göz attı.

Tezgâhın gerisinde fıstıkiçi yeşili üniformalı bir kadın oturmuş, kızıl saçlarını sallaya sallaya telefonla konuşuyordu. İçerisi ondan öte boştu.

Nordin yürüdü, Luntmakargatan'ı geçti ve de elden düşme kitap satan bir kitapçı dükkânının cam kapısı içinde asılı yağlıboya resmin önünde durdu. Acaba ressam burada iki kuzey geyiğini mi görüntülemişti ya da iki rengeyiğini mi veya bir kuzey geyiğiyle bir rengeyiğini mi diye merak edip belirlemeye çalışırken, ardında bir ses duydu:

"Aber Mensen, bist du doch ganz verrückt?"

Nordin başını çevirince, karşı kaldırıma geçen iki adam gördü. Ancak öte kaldırıma çıkmışlardı ki, kafeteryayı görebildi. Nordin içeri girdiğinde,

iki adam tezgâhın gerisindeki dönemeçli merdivenden aşağı inmedeydi. Onları izledi.

Aşağısı gençlerle dolup taşıyordu. Müzik ve ses uğultusu sağır ediciydi. Çevresine bakmarak boş bir masa arandı. Ne gezer, bir tane bile yoktu. Bir süre düşünüp taşındı: Acaba şapkasıyla paltosunu çıkarsın mı, çıkarmasın mı? Sonunda tehlikeyi göze almama kararını verdi. Ne olur, ne olmaz. Stockholm'de kimseciklere güvenilemezdi. Buna iyice inanmıştı.

Nordin dişi müşterileri gözden geçirdi. Gerçi salonda birkaç sarışın vardı, ama hiçbiri Sarı Malin'in tanımına uymuyordu.

Anlaşılan, burada geçerli dil Almanca idi. İsveçli olduğu besbelli, sıska bir esmerin yanında boş bir iskemle duruyordu. Nordin paltosunun düğmelerini açıp buraya oturdu. Şapkasını kucağına alarak düşündü: Loden paltosu ve tirolyen şapkasıyla kendi de herhalde burayı dolduran Almanlardan biri yerine geçmekteydi. Garson kızın gelmesi için bir çeyrek saat beklemesi gerekti. Bu arada çevresini incelemekten geri kalmadı. Esmerin öte yanında oturan bir diğer kız zaman zaman kendisine sakıncalı bakışlar uzatmaktaydı.

Kahvesini karıştırdı ve de yanında oturan kıza kaçamak bir göz attı.- Evet, gedikli bir müşteri sayılmak için Stockholm lehçesiyle konuşma sıkıntısına katlanması gerekecekti. Kıza dönüp konuştuğunda, işte bu düşüncesini gerçekleştiriyordu:

"Hey, güzelim! Sarı Malin nerelerde bu akşam acaba, haberin var mı?"

Sıska esmer onu şöyle bir süzdü. Sonra pişkince gülümsedi ve masanın üstünden doğru arkadaşına seslendi:

"Bak, Eva! Bu kuzeyli kelle Sarı Malin'i soruyor. Nerde olduğunu biliyor musun?"

Diğer kız Nordin'e baktı ve de masanın daha ötesinde oturan birine seslendi: "Hey! Burda bir aynasız Sarı Malin'i soruyor. Bileniniz var mı?"

Çevre masalardan:

"Yo-o-o-k!" diye bir koro yükseldi.

Nordin kahvesini yudumlarken bir yandan da kara kara düşünüyor, polis olduğunu nasıl anladıklarını merak edip duruyordu. Şu StockholmTular anlaşılmaz yaratıklardı kısacası.

Merdivenleri tırmanıp, pastane olarak kullanılan üst kat dükkâna çıktığında, kahvesini getirmiş bulunan garson kız yanına yaklaştı:

"Sarı Malin'i aradığınızı duydum. Siz gerçekten polismisiniz?"

Nordin duraksadı. Sonra ciddi ciddi başını salladı.

"Ah, o sürtüğü bir nedenle içeri tıksanız, buna en çok ben sevinirim. Sanırım nerde olduğunu biliyorum. Burada değilse, genellikle Engelbrektsplan'daki kafeteryada bulunur."

Nordin ona teşekkür edip soğuğa çıktı.

Sarı Malin öbür kafeteryada da yoktu. Tüm gedikli müşterilerinin hışmına uğramış görünümünde bir yerdi burası. Nordin, kuzeyli inatçı dedektif, kendi başına oturmuş ve de ne idüğü belirsiz eski püskü bir dergi okuyan bir kadına gidip danıştı. San Malin'in kim olduğunu bilmiyordu. Yalnız, Kungsgatan'daki şarapçıya bakmasını önerdi.

Nordin, Sundsvall'a kavuşmaktan öte bir şey dilemeyerek, yine gürültülü Stockholm caddelerini adımlar oldu.

Ama bu kez katlanageldiği zorlukların ödülünü görecekti.

Paltosunu almak için koşturan gardırop komisine sertçe bakıp başını sarsaladı. Lokantanın eşiğinde dikilerek içerisini gözden geçirdi. Hemen aynı anda bakışları kadına takıldı.

İri yapılıydı, ama şişman denmezdi. Platin rengi saçları, boya olsa gerek, derlenip toparlanıp tepesine kümelenmişti.

Nordin, onun Sarı Malin olduğundan bir an bile kuşku duymadı.

Önünde şarap bardağı, duvar kenarı bir masada oturmuştu. Yanında çok daha yaşlı bir kadın yer almıştı. Uzun siyah saçları, düzensiz bukleler şeklinde omuzlarına sarkıyor ve bu rüküşlük kendisini hiç de daha genç göstermiyordu. Tam bir kaşarlanmış orospu, diye düşündü Nordin.

İki kadını bir süre gözledi. Birbirleriyle konuştukları yoktu. Sarı Malin, parmakları arasında çevirip durduğu şarap kadehine saptamıştı bakışlarını. Siyah saçlı kadının gözleriyse diğer masalarda dolanıyordu. Arada hoppaca gerdan kırıp baş oynatarak, salkım saçak buklelerini sallamaktaydı.

Nordin bir parmak işaretiyle komiyi yanına çağırdı:

"Şu duvar kenarında oturan sarışın hanımın adını biliyor musunuz?"

Gardıropçu genç gösterilen yana bakıp kıkır kıkır güldü: "Hanım ha? O mu?... Ne hanım ya! Hayır, adını bilmem. Ama Malin diye çağırıyorlar galiba. Şişko Malin mi ne, öyle bir şey."

Nordin paltosuyla şapkasını çıkarıp ona verdi.

Siyah saçlı kadın masalarına yaklaşan adama okşar bakışlarla göz süzdü.

"Rahatsız ettiğim için özür dilerim," dedi Nordin. "Eğer bir sakıncası yoksa Miss MalinTe birkaç şey konuşmak istiyordum."

Sarı Malin ona şöyle bir bakıp şarabını yudumladıktan sonra sordu:

"Ne konuda?"

"Bir arkadaşınız konusunda," diye karşılık verdi Nordin. "Bir başka masaya geçip baş başa konuşmamıza ne dersiniz?"

Sarı Malin arkadaşına bakınca, hemen eklemekten geri kalmadı:

"Eğer arkadaşınız izin verirse, hiç kuşkusuz."

Siyah saçlı kadın masadaki karafakiden bardağını doldurdu ve ayağa kalktı:

"Asıl ben sizi rahatsız etmeyeyim bari."

Sarı Malin sesini çıkarmadı.

"Ben gidip Tora'yla oturacağım," dedi kadın. "Neşen bol olsun, Malin."

Ve de bardağını aldığı gibi, ötelerde bir masaya yollandı.

Nordin bir iskemle çekip oturdu. San Malin onu çapkınca bakışlarla süzdü.

"Ben Dedektif Komiser Ulf Nordin," dedi adam. "Bize bir konuda yardım etme olanağınız var."

"Öyle mi?" dedi Sarı Malin sevimsizce. "Neymiş şu dalga bakalım? Bir arkadaşım konusunda olduğunu söylemiştin."

"Evet. Tanıdığınız bir adam hakkında birtakım bilgiler almak istiyoruz."

Sarı Malin sertçe Ulf Nordin'e bakıp bozuk çaldı:

"Ben ispiyoncu değilim. Birini gammazlayacağımı sanıyorsan, yanılıyorsun."

Nordin bir paket sigara çıkararak kadına tuttu. Alınca da çakmağıyla yaktı.

'İspiyonculuk ve gammazlama söz konusu değil," dedi ardı sıra. "Birkaç hafta öncesi iki adamla birlikte bir beyaz Volvo Amazon içinde Hagersten'de bir garaja gittiniz. Klubbacken Sokağı'nda olan bu garajın sahibi de Horst adında bir İsviçreli. Arabayı süren adam bir İspanyol idi. Nasıl, anımsadınız mı?"

"Anımsıyor olsam ne yazar, olmasam ne yazar?" diye kabardı Sarı Malin. "Ne olmuş yani? Nisse ve ben bu Paco denen herifle, yalnızca Nisse ona garajın yolunu göstersin diye gittik. Hem nasılsa, herif şimdi İspanya'ya geri döndü."

"Paco mu?"

"Evet."

İçkisini son yudumuna dek dipledi ve de karafakide kalan şarabı bardağına boşalttı. Nordin sordu:

"Size bir ikramda bulunabilir miyim? Şarap?" Başını sallayınca, Nordin garson kızı çağırarak yarım karafaki şarapla bir duble bira ısmarladı. "Nisse kim?" diye sordu.

"Arabada beraber olduğum adam, başka kim olacak? Az önce kendin de aynı şeyi söyledin ya."

"Evet, ama soyadı yok mu bu Nisse'nin? Sonra ne iş yapar?"

"Soyadı Göransson. Nils Erik Göransson. Ne yaptığınıysa hiç bilmem. Zaten iki haftadır da gördüğüm yok."

"Neden?" diye sordu Nordin. "Ha?"

"Neden iki haftadır görüşmüyorsunuz? Daha öncesi sıkça buluşmaz mıydınız?"

"Lafa bak! Herif kocam mı, ayol? Elin bir herifi işte. Üstelik dost bile oturmuyoruz. Ara nağmesi, öyle bir şey işte. Fındıkçı karı mı yok? Belki onlardan birine kapılmıştır. Ne bileyim ben? Dedim ya, epeydir gördüğüm yok."

Garson kız şarapla Nordin'in birasını getirdi. Sarı Malin bekletmeden bardağını doldurdu.

"Kendisi nerde oturur, biliyor musun?" diye sordu Nordin.

"Nisse mi? Hayır. Yersiz yurtsuz takımındandı. Bir süre benle oturdu. Derken Güney Yakası'ndaki bir arkadaşının yanına taşındı. Ama şu sıra orda olduğunu sanmam. Aslına bakarsan, bilmiyorum işte. Hem bilsem bile, bir aynasıza açık edecek denli külyutmuşlardan değilim. Gözümün rengine baksana sen benim! Kimseyi gammazlayacak göz var mı bende?"

Nordin birasını yudumladı ve de karşısında oturan sarışın, iri kıza dostça baktı.

"Böyle bir şey yapmanızı istemiyorum sizden Miss... Bağışlayın, fakat Malin'den öte bir adınız yok mu?" "Benim adım Malin falan değil," dedi kadın. "Gerçek adım Magdalena Rosen. Çok sarı olduğum için herkes beni Sarı Malin diye çağırır."

Havalı bir biçimde saçlarını okşadı:

"Söyle bakalım, aynasız başı. Nisse'yi ne demeye arıyorsun? Bir koz mu kırdı? İşin içyüzünü bilmeden, burda oturup senle sorucevap oyunu oynayacak değilim, bilmiş ol."

"Evet, çok haklısınız bu konuda. Bize ne şekilde yardımcı olabileceğinizi elbette anlatacağım size." Birasını bitirip ağzını sildi. "Ancak bir şey daha sormama izin verir misiniz?"

Kadın başım salladı.

"Nisse genellikle nasıl giyinirdi?"

Boğaz tokluğuna erkeklerle yatan sarı kadın bir süre kaş çatıp kafayı çalıştırdı:

"Çoğu zaman pantolonla ceket giyerdi. Açık bej rengi de, önü düğmeli. Gömlek de giyerdi, ayakkabı da ve de don, diğer bütün erkekler gibi. Oldu mu?"

"Pardösü veya paltosu yok muydu?"

"Aman, pardösü demeye bin tanık ister bir şey geçirirdi arada sırtına. Şu ince, kömür karası şeylerden... naylon yağmurluk mudur, nedir, bilirsin işte. Neden sordun?" Meraklı bakışlarını Nordln'e dikmişti. "Bakın, Bn. Rosen.

Diyeceğim, ölmüş olması mümkün."

"Ölmüş mü? Nisse mi? Ama... neden... neden mümkün olduğunu söylüyorsun? Ölmüş olduğunu nerden biliyorsun?"

Ulf Nordin mendilini çıkarıp ensesinin terini sildi. Lokantanın içi çok sıcaktı ve üstündeki her şey bedenine yapışır gibiydi.

"Sorun şu," dedi. "Morgda kimliğini belirleyemediğimiz bir erkek cesedi var. Bu, Nils Erik Göransson'un ölüsü olabilir. Kuşkularımızı doğrular nedenlerden yoksun değiliz."

Sarı Malin kuşkuyla sordu:

"Nasıl ölmüş?"

"Herhalde okudunuz. O kanlı otobüs yolcularından biriydi. Başından vurulup anında ölmüş. Göransson'u iyi tanıyan bir kişi olarak ancak sizin izinizi bulduğumuza göre, yarın morga buyurup onu tanıtlarsanız size teşekkürü borç biliriz."

Nordin'e dehşete kapılmış gözlerle baktı: "Ben mi? Morga gitmek ha? Dünyada olmaz! Ölü sinek göremem ben."

Çarşamba sabahı saat dokuzda Tomtebodavagen'deki Adli Tıp Kurumu'nun önünde bir taksi durdu ve de NordinTe Sarı Malin içinden indiler. Martin Beck bir çeyrek saattir onları beklemekteydi. Hep beraber morga girdiler.

San Malin, üstünkörii uyarlanmış makyajı altında solgun bir çiçek gibiydi. Yüzü badanasız bir duvarı andırıyordu ve saçları bir akşam öncekine göre derme çatma bir görünümdeydi.

Nordin onun hazırlanması için kadının holünde bir hayli beklemişti. Neden sonra sokağa çıktıklarında, günün çiğ aydınlığındansa lokantanın loş ışığının kadının daha yararına olduğunu fark etmekten geri kalmamıştı. Morg personeli hazırlıklıydı. Sorumlu kişi onları soğuk hava deposuna aldı.

Cesedin kurşun yıkıntısı yüzü bir bezle örtülmüştü. Ama saçları açıkta bırakılmıştı.

Sarı Malin, Nordin'in koluna yapışarak: "Aman Tanrım!" diye fısıldadı.

Kadının geniş omuzlarını koluyla saran Nordin, onu ölüye yaklaştırdı.

"İyice bak." dedi sakin bir sesle. "Tanırsan söyle."

Kadın elini ağzına götürüp çıplak cesede baktı. "Yüzünün nesi var?" diye sordu. "Yüzünü göremem mi?"

"Görmediğiniz için dua etmelisiniz," dedi Martin Beck. "Ama yine de onu tanımakta güçlük çekeceğinizi sanmam."

Sarı Malin başını salladı. Sonra elini ağzından çekerek, başını bir daha salladı:

"Evet... Evet, Nisse bu!... Şu yara izleri ve de... Evet, ondan başkası değil."

"Çok teşekkürler, Bn. Rosen," dedi Martin Beck. "Şimdi polis merkezinde bizlerle kahve içmeye ne dersiniz?" Sarı Malin, benzi iyice uçuk ve de dili yutuk, taksinin arka yerinde Nordin'in yanında oturuyordu. Zaman zaman da mırıldanıyordu:

"Aman Tanrım!... Ne korkunç!... Ne korkunç!"

Martin Beck'le Nordin ona kahve ve kurabiye ikramında bulundular. Bir süre sonra Kollberg, Melander ve de Rönn onlara katıldı.

Kadın kısa zamanda toparlandı. Yalnız kahve değil, fakat yanı sıra gösterilen özen de neşesinin yerine gelmesine yardımcı olmuştu. Sorularını,

üstüne görev bilerek cevapladı. Ayrılmazdan önce de hepsiyle ayrı ayrı tokalaşarak şöyle dedi:

"Düşünün hele! Aklımın ucundan bile geçmezdi ayna... polislerin böylesine şeker şekercik, tonton kişiler olabileceği. Şaş da kal!"

Kapı kadının ardından kapanmıştı ki, bir süre bu konuyu tartışıp aralarında şakalaştılar. En sonunda Kollberg kısa kesti:

"Eh, dostlar. Yani şeker şekercik tontoncuklar! Söze toplam tutup bir portre çıkaralım mı?"

Ve de portre çıkardılar:

Nils Erik Göransson.

Yaş: 38 veya 39.

1965'ten beri ya da daha öncesinden bu yana, sürekli bir işi yok.

Mart 1967-Ağustos 1967, Magdalena Roseen (Sarı Malin) ile yaşadı. Adres: Arbetargatan 3, Stockholm K.

Hemen ardından ve de Ekim içi bir tarihe dek Güney Yakası'nda Süne Björk'le oturdu.

Ölümünden önceki haftalarda konakladığı yer bilinmiyor.

Uyuşturucu madde tutkunu, esrarkeş, eline geçen her türlü uyuşturucuyu yutar ve de zerk eder. Yanı sıra satıcı da olabilir. Müzmin belsoğukluğu vardı. En son gören: Magdalena Rosen. En son görüldüğü tarih: 3 veya 4 Kasım. En son görüldüğü yer: Damberg Lokantası'nın önü. Kılık: 13 Kasım'daki aynı giysi ve yağmurluk.

Genellikle üstünde bol para taşırdı.

39

Kanlı otobüs olayı üzerinde çalışan tüm ünlü dedektifler arasında ilk olarak Nordin, biraz iyi niyetle olumlu sonuç denebilir, somut bir varlık göstermişti. Gel gör ki, bu noktada bile görüşler ayrılıyordu.

"Tamam." dedi Gunvald Larsson. "Şimdi bu serserinin adını biliyoruz. Ne yazar yani?"

Melander derin düşünceler içinde mırıldandı: "Mmmm!... gırrr... manyaaa..."

"Ne dırlanıp duruyorsun orda?"

"Bu Göransson denen tip, hiçbir nedenle içeri tıkılmadı. Ama yine de bu adı anımsar gibiyim."

"Yok be?"

"Eski bir soruşturmaya dolaylı olarak adı karışmıştı, yanılmıyorsam."

"Yani bir zamanlar onu sorguya mı çektin?"

"Hayır. Öyle olsaydı anımsardım. Kendisiyle hiç konuşmadım ve gördüğümü de hiç sanmıyorum. Ne varsa adında var. Nils Erik Göransson. Şu ya da bu şekilde ad yabancı gelmiyor. Bir yerde gözüme iliştiydi, ama nerde?"

Melander piposunu çekiştirerek, çok uzaklara daldı gitti.

Gunvald Larsson tava gibi ellerini onun burnu dibinde salladı. Tütün kullananlara çok kızar ve de dumanından tedirgin olurdu.

"Ben daha çok Assarsson domuzuyla ilgileniyorum," diye homurdandı.

"Er geç çıkaracağım," dedi Melander.

"Hiç kuşkum yok. Ama daha önce ciğer kanserinden geberirsen, o başka."

Gunvald Larsson hızla yerinden kalkıp Martin Beck'in odasına daldı ve de damdan düşercesine sordu:

"Bu Assarsson denen herif parayı nerden buluyordu?" "Ne bileyim ben!" "Firmanın işi ne?"

"Çerçöp ne varsa ithal ediyor. Yeter ki, para getirsin. Vinçten tut da plastik Noel ağacına dek."

"Plastik Noel ağacı mı?"

"Evet, bugünlerde çok alıcısı var, ne yazık ki!"

"Bu tosunzadelerin ve de firmanın son birkaç yıllık vergi ödemelerini araştırma yorgunluğuna katlandım." "Sonuç?"

"Senden veya benden kesilenin üçte biri. Düşünebiliyor musun? Bir de o gittiğimiz dulun cicili bicili apartmanı gözümün önüne gelince... "

"Evet?"

"Bak, Şef. İşyerlerini basmak için izin istiyorum senden." "Gerekçe?" "İşte o yok."

Martin Beck omuz silkti. Gunvald Larsson kapıya yöneldi. Eşikte durup dedi ki:

"İt oğlu it bir herifti bu Assarsson. Ağabeyini sorarsan, al birini vur öbürüne."

Çok sürmeden Kollberg kapıda belirdi. Yorgun ve perişan görünüyordu. Gözleri kan çanağı içindeydi. Martin Beck sordu:

"Ne iş üzerinde çalışıyorsun?"

"Stenström'ün Birgersson'u sorgulamasına ilişkin bantları dinledim. Hani şu karısını öldüren adam. Bütün gece sürdü!"

"Ve?"

"Havagazı. Hiçbir şey yok. Meğer ki, atlamış olayım." "Her zaman için mümkündür."

"Sağol be! Ne kadar da iç açıcı herifsin," diye hırlayan Kollberg, kapıyı ardından çarpıp gitti.

Martin Beck dirseklerini masanın üstüne dayadı ve de başını avuçları arasına aldı.

Sekiz Aralık Cuma gününü sürüyorlardı. Yirmi beş gün geçmişti ve soruşturma yerinde sayıyordu. Aslında değil yerinde saymak, geri gider olmuşlardı. Körlerin fil tanımlaması gibi, herkes kendi yapıştığı parçayı yorumluyordu.

Melander kafasını Nils Erik Göransson'a takmıştı.

Bu adı nerde ve ne zaman görmüş ya da duymuş olduğunu düşünüp duruyordu.

Gunvald Larsson, Assarsson kardeşlerin parayı ne yoldan kazandıklarının merakı içindeydi.

Kollberg'e gelince, karısını öldürmüş Birgersson adlı dengesiz bir katilin nasıl olup da Stenström'ü neşeli kıldığını öğrenme çabasındaydı.

Nordin ise Göransson, toplu cinayet ve de Hagersten'deki garaj üçlüsü arasında bir bağ kurmak için çalışıyordu.

Ek derseniz, çift katlı kırmızı otobüs konusunda öylesine bir teknik uzmanlık kazanmıştı ki, bugünlerde onunla elektrik akımları ve de öncam silicilerinin kontrolü dışında hiçbir şey konuşulamaz olmuştu.

Mansson öte yandan, Cezayirli olduğu için Mohammed Boussie'nin bu olayda mutlaka parmağı vardır, gibilerden acayip fikirler ileri süren Gunvald Larsson'a kanarak, Stockholm'deki tüm Arap kolonisini sistemli bir şekilde sorguya çekmişti.

Martin Beck bu yanda, yalnızca Stenström'ü düşünebiliyordu. O sıra ne iş üzerindeydi? Acaba birisini mi gölgeliyordu ve de bu aynı kişi mi vurmuştu onu? Kafasında süregiden tartışmalar inandırıcı olmaktan uzak kalıyordu. Yeterince usta bir polis gölgelediği kişinin kurşunlarına hedef olacak denli boş bulunabilir miydi gerçekten? Bir otobüste üstelik?

Rönn de bir türlü düşüncelerini Schvverin'in hastahanede ölmezden önce söyleyegeldiği birtakım anlaşılmaz sözlerden koparamıyordu.

40

İşte bu Cuma öğleden sonra da, banttaki konuşmaları inceleme çalışmalarında bulunn İsveç Radyo Yayın Merkezi'nin ses uzmanıyla bir görüşme yapmıştı.

Adam işi uzattıkça uzatmıştı ya, ama şimdi raporunu hazırlamış görünüyordu.

"Verimli olmaktan uzak bir gereç," dedi. "Ama yine de belirli birtakım sonuçlara vardım. Duymak ister miydiniz?"

"Evet, lütfen," deyiverdi Rönn.

Alıcıyı sol eline aktararak not defterine uzandı.

"Siz aslında Kuzeylisiniz, değil mi?" diye sordu telefondaki ses.

"Evet."

"Diyeceğim, ilginç olan sorular değil de cevaplar, ilkin vızıltı, zırıltı, dırıltı gibi arkaplan sesleri elemeye çalıştım."

Rönn, telefon kulağında ve kalem elinde, bekledi. "Şimdi gelelim ilk cevaba, yani ateş eden kimdi sorusunun karşılığı. Burada kişi dört sessiz harfi apaçık seçebiliyor... yani, n, r, n ve de m."

"Evet," dedi Rönn.

"Dikkatli bir inceleme, bu sessizler arası ve sonrası belirli birtakım seslilerle diftonglar -yani iki seslinin bir hece halinde kaynaşması olayı- bulunageldiğini açıklamakta. Sözgelişi, ilk (n) ile (r) arasında (e)'ye karışan bir (v) sesi."

"Nevrnm," dedi Rönn.

"Evet, eğitimsiz bir kulakta böylesi bir seslenim uyandırabilir belki," diye karşılık verdi uzman kişi. "Ayrıca, ikinci sessiz (n)'den sonra adamın baygın bir çift (ii) çektiğini duyar gibi oluyorum."

"Nevrniim," dedi Rönn.

"Aşağı yukarı böyle bir şey, evet. Ama yine de öyle belirgin bir çift (ii) değil."

Uzman kişi sustu. Derken bilgili sesi yeniden duyuldu: "Bakın! Bu adam çok kötü bir durumdaydı, değil mi?" "Evet."

"Ve de sanırım, büyük acı içinde kıvranıyordu." "Herhalde," dedi Rönn.

"Tamam," diye ekledi uzman kişi bilmişçe. "Şimdi (ii) değil de, (hii) demiş olduğu anlaşılıyor."

"Nevrnhiim," dedi Rönn ve de not aldı. Sonra kalemin tersini şaşkın şaşkın burun ucuna bastırarak dinledi. "Yine de, bu seslerin birkaç sözcükten oluşma bir sözlem meydana getirdiğine inanıyorum." Kalemi kâğıda dayayan Rönn sordu: "Nasıl bir sözlem ola ki?" "Söylemesi çok güç. Gerçekten çok güç. Örnek olarak, 'nevresim sidikli' veya 'nevrim sindi hii.'"

Şaşkına dönen Rönn,

"'Nevrim sindi hii' mi?" diye sordu.

"Canım, sadece örnek, örnek olarak elbette, ikinci cevaba gelince... "

"'Koleson'?"

"Ya! Sizin kulağınıza böylesi bir seslenim geldi demek? İlginç. Çok ilginç. Bana böyle seslenmedi. Çünkü (k) öncesi bir (h) olduğu sonucuna ulaştım. Ortada boğuk bir (ı) var. Ve de iki sözcük söylüyor burda: 'hık' ile diğer ikinci bağımsız sözcük olan. 'oleson.

"'Oleson' mu? İyi ama oleson ne demek?"

"Bir ad olabilir."

'Hık Oleson'?"

"Evet, tastamam böyle. Yani 'tıpkı Oleson' anlamında bir şey söylemek istemiş olabilir. Ayrıca, (e)yi de çok kalın olarak hecelemiş, tıpkı sizin gibi. Diyeceğim, özdeş bir lehçeniz var."

Ses teknisyeni birkaç saniye sessiz kaldıktan sonra sürdüregeldi:

"İşte hepsi bu kadar. Yazılı raporumu göndereceğim, hiç kuşkusuz, para makbuzuyla birlikte. Ancak belki aceleniz vardır diye telefon açmayı uygun buldum." "Çok çok teşekkürler," dedi Rönn. Alıcıyı yerine bırakarak, düşüncelerini notları üzerinde yoğunlaştırdı. iyice düşünüp taşındıktan sonra şu karara vardı: Sorunu şeflerine açmayacaktı. Hiç değilse şimdilik.

41

Henüz ikindi vaktinin üçe çeyrek kalası olduğu halde, Kollberg Lângholmen'e vardığında ortalık iyice kararmıştı. Üşüyordu ve perişan

durumdaydı. Cezaevi çevresiyse hiç de iç açıcı bir görünüm taşımıyordu. Yalın ziyaretçi odası ruhsuz ve kasvetliydi. Görmek için geldiği hükümlüyü beklerken, kafese konmuş aslan gibi, burda asık suratla beş aşağı, beş yukarı dolanıp durmaktaydı. Karısını öldürmüş olan Birgersson adındaki adam, Adli Tıbbın psikiyatri kliniğinde titiz bir ruh sağlığı yoklamasından geçirilmişti. Sonuç olarak, ceza bağışıklığının kesinleşmesi nedeniyle bir akıl hastanesine gönderilecekti.

Yaklaşık on beş dakika sonra kapı açıldı ve de koyu mavi üniformalı cezaevi gardiyanı, seyrek saçlı, altmış yaşlarında gösteren küçümen bir adamı içeri aldı. Hükümlü eşikte durup gülümsedi ve de kibarca bel kırdı. Kollberg ona yaklaştı. El sıkıştılar.

"Kollberg."

"Birgersson."

Sevimli, hoşsohbet bir adamdı.

"Dedektif Stenström mü? Oh, evet, evet. Şimdi anımsadım. Evet, çok iyi bir adam. Lütfen kendisine en derin saygılarımı iletin."

"Öldü."

"Öldü mü? Dünyada inanmam!... Nasıl olur? Henüz çocuk sayılırdı. Ne geldi başına?"

"Ben de sizle bu konuda konuşmak için geldim zaten." Kollberg tüm ayrıntılarıyla geliş nedenini açıkladı.

"Tüm bantı baştan sona dek döndürüp can kulağıyla dinledim. Ancak öyle sanıyorum ki, kahve başında sürdürdüğünüz ara söyleşilerde teyp durduruluyordu." "Doğru."

"Ama yine de siz konuşmayı sürdürüyordunuz, değil mi?"

"Ha, evet. Çoğu zaman konuşurduk." "Hangi konuda?"

"Vallahi, her konuda aşağı yukarı." "Stenström'ün özel ilgi gösterdiği bir konu var mıydı acaba?"

Adam uzun uzun düşünüp başını sarsaladi: "Sadece genel konulara değinirdik. Şundan bundan, havadan sudan falan. Ama özel bir konu

diyorsunuz. Ne olabilir bu?"

"Benim de bilmediğim bu ya!"

Asa'nın dairesinden aldığı not defterini çıkaran Kollberg, bunu Birgersson'a gösterdi:

"Bu, size bir şey söylüyor mu? Bakın, niye şuraya 'Moris' yazmış?"

Adamın yüzü şipşak aydınlandı:

"Herhalde o sıra otolardan söz ediyorduk. Benim bir Morris 8'im vardı, büyük model hani, bilirsiniz. Ve de galiba bir nedenle bunun sözünü etmiştim ona." "Anlıyorum. Diyeceğim, eğer aklınıza bu konuda başka bir şey gelirse, lütfen bana anında telefon açmaktan çekinmeyin, olur mu? Hangi saatte olursa."

"Çok külüstür ve de gösterişsiz bir arabaydı benim Morris. Ne var ki, domuzuna yol yutardı. Şeyim... eşim yani, utanırdı arabadan. Komşuların hepsi gıcır gıcır otoları içinde hava atarken, kendisinin böylesine paslı bir sardalya kutusuna binmek zorunda kalışından utanç duyduğunu söylerdi dur... "

Çabuk çabuk göz kırpıştırarak devreyi kesti.

Kollberg konuşulanları kafasında çabucak derleyip toparladı. Gardiyan hükümlüyü odadan çıkarmıştı ki, beyaz üstlüğü içinde genç bir doktor içeri girdi ve sordu:

"Söyleyin bakalım, bizim Birgersson'u nasıl buldunuz?" "İyi bir adama benzer."

"Öyledir," dedi doktor. "Dörtdörtlük bir kişidir. Tek gereksinimi o evli olduğu kaltaktan kurtulmaktı ve çok şükür bu da gerçekleşti."

Kollberg onu sert bakışlarla süzmenin ardı sıra kâğıtlarını cebine sokuşturup oradan ayrıldı.

Cumartesi gecesiydi ve de saatler on bir buçuğu gösteriyordu. Gunvald Larsson kürklü paltosu, kalpağı, kayak pantolonu ve kayak botları içinde yine de üşüyordu. Tegnergatan 53'ün kapı ağzında, ancak bir polisin durabileceği denli kıpırdamasız, çakılmış duruyordu. Burda rasgele bulunmadığı gibi, karanlıkta onu görmek de kolay değildi. Dört saatten bu

yana yerinden oynamamıştı. Kaldı ki, burada dikilegeldiği ilk gece değil, fakat on ya da on birinci geceydi.

Gözetlemekte olduğu belirli pencerelerde ışıklar söner sönmez voltasını almayı kafasına koymuştu. Gece yarısına az kala, yabancı plakalı bir gri Mercedes apartman kapısının tam karşı kaldırımı önünde durdu. İçinden bir adam indi, bagaj açarak bir bavul çıkardı. Sonra karşı kaldırıma geçti, anahtarla apartman kapısını açıp içeri girdi. İki dakika geçmeden, zemin katın jaluzi panjurlu pencereleri ardında ışıklar yandı.

Gunvald Larsson hızlı adımlarla caddenin öte yanına geçti. Dış kapıya uygun anahtarı daha iki hafta öncesinden ayarlamıştı. Bir kez apartmanın dış holüne girer girmez, paltosunu çıkarıp özenle devşirdi ve de mermer trabzan babasına astı, kalpağını da güzelce üstüne oturttu. Ceketinin düğmelerini çözdü ve bel kemerinde takılı duran tabancasını kavradı.

Kapının içe doğru açıldığını çoktandır biliyordu. Beş saniye kadar bakıp düşündü: Eğer geçerli bir nedenim olmaksızın kırıp içeri dalarsam, yetkimi aşıyorum demektir ki, ya görevden alınır ya da büyük olasılıkla temelli sepetlenirim.

42

Kapıyı bir tekmede kırıp açtı.

Ture Assarsson ile yabancı plakalı arabadan inen adam masanın başında karşılıklı durmaktaydılar. Kendi deyimiyle, suya sıçma enayileşmişlerdi. Henüz açmış oldukları bavul aralarında duruyordu.

Gunvald Larsson tabancalı elini dalgalandırarak onları kenara aldı. Bir yandan da holde başlattığı düşünce katarı yoluna devam edegelmekteydi: Sepetlenirsem sepetlenirim. Hiç ırgalamaz. Deniz ne güne duruyor be! Yine geçerim dümen başına.

Gunvald Larsson telefon alıcısını kaldırıp 91 l'i çevirdi. Bu işi sol elle yaparken, tabancasının namlusunu bir an bile iki herifin üstünden ayırmıyordu. Ağzını açıp tek söz etmedi. Diğer iki şaşkın da donmuşçasına sessiz kaldılar. Zaten söylenecek ne vardı ki!

Bavulun içi Ritalina adıyla anılan iki yüz elli bin tane uyuşturucu tabletle tıka basa doluydu. Karaborsa değeri, yaklaşık bir milyon İsveç kuronu tutmaktaydı. Gunvald Larsson, Bollmora'daki apartman katı evine pazar sabahı saat üçte döndü. Bekârdı ve yalnız yaşardı. Her zaman olduğu gibi, pijamalarını giyip yatağa girmeden önce, banyoda yirmi dakika kaldı. Okuyageldiği Övre Richter-Frich'in romanını eline aldı. Ne var ki, daha bir dakika sonra bunu bırakıp telefona uzandı.

Telefonu en son model bir Ericofon idi. Tepesi üstü getirerek, Martin Beck'in numarasını çevirdi.

Gunvald Larsson kendince bir kural koymuştu: Evden içeri adımını atar atmaz işi unutmak. İşte bu nedenle, yatağa girdikten sonra resmi bir telefon konuşması yaptığını şimdiye dek anımsamıyordu.

Martin Beck ancak ikinci çalıştan sonra cevap verdi. "Selam. Assarsson dalgasını duydun mu?" "Evet."

"Şimdi aklıma bir şey geldi."

"Ne?"

"Bugüne dek hep yanlış rota izledik galiba. Stenström, hiç kuşkusuz, Gösta Assarsson'u gölgeliyordu. Ve de katil bir taşla iki kuş vurdu... yani Assarsson'u ve de kendisini gölgeleyen kişiyi."

"Evet," diye katıldı Martin Beck. "Galiba bir yerde haklısın."

Gunvald Larsson yamlıyordu. Ama yine de, soruşturmayı rayına oturtmuş bulunuyordu.

43

Ulf Nordin, Stockholm'ün yeraltı dünyasıyla bağ kurmak için peş peşe üç gece kentin her yanında sürttü durdu. Sarı Malin'in kendisine Göransson'un uğrak yerleri olarak salık verdiği birahanelere, kahvelere ve de içkili lokantalara girip girip çıktı.

Kimi zaman arabayı alıyordu. İşte şimdi bu Cuma gecesi arabada oturmuş, Mariatorget Sokaklarını gözetliyor ve de oturdukları arabanın içinde kendisini gözetleyen diğer iki adamdan daha ilgi çekici bir şey göremiyordu. Gerçi bu kişileri tanımazdı, ama yine de bölgenin otolu sivil devriyeleri veya narkotik büro ekibinden olduklarını çıkarmakta güçlük çekmedi.

Bu süregelen seferler boşuna oldu. Çünkü Nils Erik Göransson adıyla anılagelmiş adam hakkında yeni hiçbir katkıda bulunamadı. Gündüzleri buna karşın, nüfus memurluğunu, kilise ve mahalle muhtarlıkları arşivlerini, deniz adamlarına iş bulma kurumlarını dolaşıp yokluyor, Sarı Malin'den edindiği bilgi kırıntılarını bu yoldan değerlendirmek için çaba harcıyordu. Nitekim, adamın Borâs'da oturan eski karısını buldu, ama İlk kocasını çoktandır unutmuş olduğunu söyleyen kadın, yaklaşık yirmi yıldır onu görmediğini de ekledi. Cumartesi sabahı bu önemsiz bulgusunu Martin Beck'e bildirdi. Sonra da oturup Sundsvall'daki karısına uzun, duygulu ve de özlemini dile getirir ağdalı bir mektup yazmaya koyuldu. Ne var ki, yazı makineleri başında gırtlak boyu işe batmış görünen Rönn'le Kollberg'e de zaman zaman suçlu kaçamak bakışlar yöneltmekten geri kalmıyordu.

Mektubu noktalamaya vakit kalmaksızın, Martin Beck odaya hışım gibi daldı:

"Hangi eşşek saldı seni kentin içine?"

Nordin, raporun bir kopyasını çabucak mektubun üstüne kaydırdı. Çünkü tam şunları yazmıştı oraya:

"...ve de başımızdaki Martin Beck denen herif, gün geçtikçe tuhaflaşıp biber gibi acılaşıyor."

Yazı makinesinden kâğıdı çekip çıkaran Kollberg,

"Sen," dedi.

"Ne? Ben mi?"

"Evet, sen ya! Geçen Çarşamba, Sarı Malin'in ziyaretinin hemen ardı sıra."

Martin Beck inanmaz gözlerle Kollberg'e baktı:

"Çok tuhaf. Hiç böyle bir şey anımsamıyorum. Ama yine de eşeklik derim ben buna. Kentin yabancısı bir kuzeyliyi bu tür bir iş peşinden Stureplan'a salmanın başka adı yok."

Nordin, alınmış bir tavır takınmakla birlikte, Martin Beck'in haklı olduğunu kendine itiraftan da geri kalmadı.

44

"Rönn, fırla!" diye seslendi Martin Beck. "Hemen git, Göransson'un izini bul. En son kimleydi ve de ne yapıyordu, öğrenmeye bak. Şu Björk denen herifi de ara bul. Hani Malin'den sonra yanında kaldığı kişi."

"Peki," dedi Rönn.

Oysa Schwerin'in ağzından çıkan son sözlerin olası yorumlarının listesini çıkarmakla uğraşıyordu. En başa şunu yazmıştı: Nevresim sidikli. En dipte de en son biçimi yer alıyordu: Neferin biri.

Her biri kendi dalında harıl harıl bir çalışma tutturmuş gidiyordu.

Martin Beck pazartesi sabahı altı buçukta, uykusuz geçmiş sayılır bir gecenin bitiminde yataktan kalktı. Kendini hiç de iyi bulmuyordu ve de mutfakta kızıyla karşılıklı kakao içmenin durumunu düzelttiği söylenemezdi. Ailenin geri kalan üyeleri görünürde yoktu. Karısı gündüzleri kütük gibi uyurdu ve oğlu da herhalde anasına çekmişti. Çünkü okula bir gün geç kalmaması halinde olağandışılık aramak gerekirdi. Oysa İngrid altı buçukta yataktan kalkar ve de yedi kırk beşte sokak kapısını ardından çekmiş olurdu. Hiç şaşmazdı. İnga bir zamanlar, bu kızla saatini ayarlayabilirsin, derdi.

İnga, basmakalıp sözler tutkunu bir kadındı. Günlük konuşmalarda kullanageldiği deyimleri derleyip, yeni yetişen gazeteciler için elkitabı olarak satabilirdi. Bir tür yardımcı hazır sözlem kitabı. Şöyle bir ad seçmek de en iyisi olurdu: Konuşmasını Beceren, Yazmasını da Becerir. Yahut, Konuştuğun Gibi Yaz, diye düşündü Martin Beck.

45

İngrid sordu:

"Ne düşünüyorsun, babacığım?" "Hiç," dedi düşünmeksizin. "Geçtiğimiz bahardan bu yana güldüğünü görmedim."

Martin Beck, Noel meleklerinin uzun bir çizgi oluşumunda dans ettikleri masa örtüsünden gözlerini kaldırarak kızına baktı ve de gülümsemeye çalıştı. İngrid iyi bir kızdı, ama bu bile gülmesi için yeterli neden olamazdı. Kız masadan kalkıp kitaplarım almaya gitti. Kendi de şapkasını, paltosunu ve botlarını giydiğinde, kızını kapı önünde buldu. Eli mandalda, babasını bekliyordu. Kızın Lübnan malı okul çantasını elinden aldı. Her yanında koca koca harflerle FNL yazılı çanta, kendi taşıması gereken en son şey olmalıydı aslında.

Gel gör ki, bu da öylesine günlük bir alışkanlıktı işte. Dokuz yıl öncesi okula ilk başladığı gün İngrid'in çantasını taşımıştı ve de hâlâ taşımaktaydı. O gün kızın elinden tutmuştu. Sıcak, nemli ve de heyecanlı bir merakla titreyen minicik bir eldi bu. Ne zamandan beri elinden tutarak götürmez olmuştu? Bunu unutmuştu işte.

"Noel gecesi nasılsa güleceksin," dedi kız. "Öyle mi?" "Öyle ya. Hele Noel armağanımı al da gör." Kaş çatarak ekledi: "Ötesi düşünülemez." "Peki, sen ne almamı istersin?" "Bir at."

"At mı? Nerde barındıracaksın atı?" "Daha bilmiyorum. Ama yine de bir atım olmasını istiyorum."

"Bir at almak için kaç para gerekir, biliyor musun?"

"Evet, ne yazık ki, biliyorum."

Ayrıldılar.

Kungholmsgatan'da Gunvald Larsson, tahmin oyunu bile demeye kişinin dili varmayan bir soruşturmanın sonucunu merakla beklemekteydi. Hammar daha iki gün önce bu noktaya değinme inceliğini nasılsa göstermişti.

Gunvald Larsson sordu:

"Ture Assarsson'un aklanma özründen ne haber?"

"Ture Assarsson'un aklanma özrü cinayet tarihinin sayılı su götürmezlerinden biri. Sapasağlam," diye karşılık verdi Martin Beck. "Olay sırasında Södertalje'deki Kent Oteli'nde, yirmi beş kişiye bir yemek sonrası söylev çekmekteydi."

Gunvald Larsson suratını ekşiterek,

"Hmmm!" diye homurdandı kara kara.

"Ayrıca, belirtmemde bir sakınca yoksa, şu noktaya da değinmek isterim ki, paltosunun altında bir tomson tabancayla otobüse binen ağabeyini Gösta Assarsson'un fark etmemiş olacağını düşünmek de pek akılcı bir yol değil."

"Evet, palto," dedi Gunvald Larsson. "Altına bir M 37 sığdırdığına bakılırsa, oldukça geniş bir şey olmalıydı. Yani keman kutusu falan gibi bir kılıfta taşıyagelmediyse."

"Bak, burada haklısın işte."

"Elbette, arada benim de haklı olduğum görülmüştür." "Yat kalk şansına dua et," dedi Martin Beck. "Eğer bir öncesi gece yanılmış olsaydın, hepimizin suyu kaynamıştı şimdi. En başta senin, hiç kuşkusuz." Sigarasını öteki adama doğrultarak ekledi: "Ama böyle giderse, bugünlerin birinde başına gelecek var, Gunvald." "Hiç sanmam."

"Ve de koca Gunvald Larsson döşemeleri sarsan sert adımlarla odadan çıktı. Kapıda karşılaştığı Kollberg, ezilmemek için çabucak kenara çekilirken, bu kale duvarı gibi geniş sırta kaçamak bir bakış atarak sordu: "Yürüyen meşenin nesi var? Kızdı mı?"

Martin Beck başını salladı. Kollberg pencereye gidip dışarı baktı.

"Hey Tanrım," diye homurdandı.

"Asa hâlâ sizle mi kalıyor?"

"Evet," karşılığını verdi Kollberg. "Bana bak, sakın 'Harem mi kurdun?' falan demeye kalkışma, çünkü Bay Larsson daha önce sordu bunu."

Martin Beck hapşırdı.

"Çok yaşa," dedi Kollberg. "Koca ayıyı az kaldı camdan aşağı atacaktım ha!"

Bu işi de yapsa yapsa bir tek Kollberg yapabilir, diye aklından geçiren Martin Beck, yüksek sesle:

"Sağol," dedi.

"Neden sağol çekiyorsun bana?"

"'Çok yaşa' dedin ya işte."

"Ha, evet. Bugünlerde 'sağol' diye karşılık veren nazik kişiler azaldığı için 'çok yaşa' deyimi tarihe karışıyor zaten. Bir kez bir olaya el koymuştum. Karısını eşek sudan gelinceye dek döven bir basın fotoğrafçısı, sonra da onu çırçıplak karların üzerine atmıştı. Nedeni de, 'çok yaşa' dediği zaman kadının sağol diye karşılık vermeyişi. Hem de yılbaşı gecesi. Herif fitil gibi sarhoştu, hiç kuşkusuz."

Bir süre sessiz kaldıktan sonra kuşkusunu dile getirdi: "Kızdan yeni bir şeyler öğreneceğimi hiç sanmam. Asa'dan yani."

"Neyse, üstünde durmaya değmez. Stenström hangi iş üzerindeydi biliyoruz," dedi Martin Beck.

Kollberg şaşkın bakışlarım ona dikti:

"Biliyor muyuz?"

"Elbette. Teresa cinayeti. Günışığı kadar açık ve seçik." "Teresa cinayeti ha?"

"Evet. Sen farkına varamadın mı?"

"Hayır," dedi Kollberg. "Hiç, ama hiç! Ben de işi gücü bırakıp, son on yıldan bu yana artakalan ne varsa didikledim durdum. Niye bana bir şey söylemedin?" Martin Beck tükenmez kalemini dişleyerek, derin düşüncelere dalmış gözlerini ona çevirdi. İkisi de özdeş düşünüyordu. Kollberg bunu söze döktü:

"Kişi yalnızca telepatiyle anlaşamaz."

"Hayır," dedi Martin Beck. "Kaldı ki, bu Teresa dosyası on altı yıllık bir dava. Soruşturmayla senin en küçük bir ilintin olmadı. Baştan sona dek Stockholm yerel polisi

yürüttüydü bunu. UP hiç bulaşmadı. Zaten oluşum halindeydi o sıra. Sanırım, o günden kalma bir tek Ek var."

"Demek tüm raporları gözden geçirdin?"

"Hiç de değil. Sadece şöyle bir göz attım. Birkaç bin sayfalık dosya. Tüm evrak Vastberga'da. Gidip bir bakalım mı?"

"Evet, hadi. Belleğimi tazelemem gerek."

Arabada Martin Beck şöyle dedi:

"Stenström'ün niye Teresa dosyasını kaptığını anlayacak kadar belleğin yerindedir belki. Ne dersin?"

Kollberg başını salladı:

"Evet, çünkü çözümü en zor dosyaydı."

"Tamam. Olanaksızlar içinde en olanaksız olanı. Neler yapmaya gücünün yettiğini kanıtlamak istedi, ilk ve son olarak."

"Ve de kanıtladı," dedi Kollberg. "Gidip kendini kurşunlatarak. Tanrım, ne budalalık bu böyle! Nerde kaldı gücü yeterlilik?"

Martin soruyu cevapsız bıraktı. Birçok güçlükler ve gecikmeler sonunda kendilerini Vastberga'da bulup, güney polis merkezinin aralığına park edene kadar da başka konuşma olmadı. İnmeden önce Kollberg sordu: "Bu Teresa dosyası çözüme kavuşturulup bağlanabilir mi? Şimdi?"

"Hiç sanmam," dedi Martin Beck ve ayağını yere bastı.

Kollberg, dosyanın önünde tepeleme yığılı duran tutanak evrakını elinin ucuyla gelişigüzel çevirirken, mutsuzca içini çekti:

"Yahu, bunları yalnızca okumak bir hafta sürer."

"En azından," dedi Martin Beck. "Olayın portresini biliyor musun?"

"Ne portresi? Dış çerçevesinden bile habersizim."

"Bir yerde özeti olacak. Kaldı ki, kabataslak bir fikir verebilirim sana."

Kollberg başını salladı. Martin Beck oradan birkaç sayfa seçerek şöyle dedi:

"Gerçekler açık seçik. Çok çok basit. Zorluk da burada başlıyor zaten."

"Uzatma da, ateşle," dedi Kollberg.

"10 Haziran 1951 sabahı, yani on altı yılı aşkın bir süre önce, kendisini aramakta olan bir adam, kentin Kungsholmen semtindeki Stadshagen spor tesisleri yakınında bir çalılıkta bir kadın ölüsü bulur. Çıplak kadın, yüzüstü ve de kolları iki yana açık olarak yatmaktadır. Adli Tıp raporu sonucunda, kadının boğazlanmış olduğu ve de yaklaşık beş gündür ölü bulunduğu anlaşılır. Ceset bozulmamış olduğu için, bir soğuk hava deposunda veya buna benzer bir yerde saklanageldiği varsayımına ulaşılır. Eldeki tüm deliller bir seks cinayetini vurgular. Ne var ki, aradan uzun bir süre geçmiş olduğu için, otopsiyi gerçekleştiren doktor kadının cinsel bir saldırıya uğradığını kesinlikle belirler bir iz bulamaz."

"Yani bir seks cinayeti olduğu besbelli!" dedi Kollberg.

"Evet. Öte yandan, olay yerinde yapılan bir araştırma, cesedin hadi bilemedin en çok on iki saattir orda yattığını, bundan öncesinin düşünülemeyeceğini kanıtlar. Bu, daha sonra, bir akşam öncesi çalılığın önünden geçip de eğer ceset o sıra orda bulunsaydı elde olmaksızın görmeleri gereken tanıklarca da doğrulandı. Dahası, kadının oraya gri bir battaniyeye sarılı olarak taşındığım belirtir lifler ve İplik parçaları bulundu. İşte bu nedenle cinayetin cesedin bulunduğu yerde işlenmemiş olduğu apaçık ortadadır. Ceset bir başka yerden getirilip çalılığa atılmıştır. Yanı sıra, ölüyü bitki ve çalı çırpıyla örtmek için hemen hemen hiç çaba gösterilmemiş; ya da çok az çaba harcanmıştı. İşte, hepsi bu, aşağı yukarı... Yo, unutuyordum az kaldı. İki şey daha var: ölmezden birkaç saat öncesi hiçbir şey yememiş. Ve de katil hiçbir iz bırakmamıştı. Ne ayak izi olarak ne de başka türlü."

Martin Beck sayfalan çevirip, yazı makinesiyle yazılı metne göz gezdirdi:

"Aynı gün kimliği belirlenen kadının Teresa Camarâo olduğu ortaya çıktı. Yirmi altı yaşındaydı ve de Portekiz doğumluydu. 1945'te İsveç'e gelmiş ve yine aynı yıl içinde memleketlisi Henrique Camarâo adında bir adamla evlenmişti. Kadından iki yaş büyük olan adam, daha önceleri ticaret gemilerinde telsiz memuruyken, sonra denizden ayağını keserek radyo

teknisyeni olarak bir işe girmişti. Teresa Camarâo, 1925 Lizbon doğumluydu. Portekiz polisinin verdiği bilgiye göre, tanınmış ve de çok saygıdeğer bir ailenin kızıydı. Orta sınıfın üst düzeyinden. Buraya, daha çok savaşın etkisinden uzak kalmak için, öğrenim amacıyla gelmişti. Ama öğrenim başladığı yerde kaldı. Çünkü bu Hen-rique Camarâo ile tanışıp evlendi. Çocuksuzdular. Rahat bir geçim olanağına sahiptiler. Torsgatan'da yaşıyorlardı.

"Kadını kim tanıtladı?"

"Polis. Yani ahlak zabıtası. Orda fişi varmış ve hele son iki yıldır ekipçe tanımayan kalmamış, öylesine iyi bir müşteriymiş. 15 Mayıs 1949'da - durum gereği, tam tarihleri saptamak mümkün oldu aslında - yaşam biçimini kökünden tümüyle değiştirmişti. Evden kaçtı -burda öyle yazıyor... ve de o günden sonra yeraltı dünyasının bir gezegeni oldu. Kısacası, Teresa Camarâo orospuluğu seçti. Kendisi tam bir nimfomanyaktı ve de bu iki yıl içinde yüzlerce erkekle yatıp kalktı."

"Evet, anımsıyorum," dedi Kollberg.

"Şimdi işin en güzel yanı geliyor. Polis, üç gün içinde konuyla ilgili üç tanık bulma başarısını gösterdi. Her üçü de bir gece öncesi on bir buçukta, cesedin bulunduğu yere uzanan Kungsholmsgatan yolunun az berisinde park etmiş bir otomobil görmüştü. Her üçü de erkekti. İkisi arabayla, biri de yaya olarak geçmiş oradan. Araba süren ikisi, park etmiş otonun başında duran bir de adam görmüşler. Yerde, ayakları dibinde, gri battaniyeye benzer bir şeye sarılı, ceset boyu bir cisim de varmış. Üçüncü tanık birkaç dakika sonra yaya olarak oradan geçmiş ve de yalnızca arabayı görmüş. Adamın tanımı belirsiz ve çelişkili. Hava yağmurluydu ve de söz konusu kişi gölgede durmaktaydı. Kesinkes söyleyecek bir şey varsa, erkekti ve de oldukça uzun boyluydu.

Uzun boy kavramı konusunda sıkıştırıldıkları zaman, tanıklar 1,73 ile 1,83 arası değişen ölçümler verdiler ki, ülkenin erkek sayımının yüzde doksanını kapsar. Ancak..." "Evet? Ancak ne?"

"Ancak iş taşıta gelince, her üç tanık da sözbirliği ettiler. Her üçü de arabanın Fransız yapımı bir CV-4 modeli Renault olduğunu söyledi. Hani

1947 yılında piyasaya çıkarılıp da, sonra her yıl peş peşe belirli bir değişikliğe uğramaksızın pazarlanan araba."

"Tamam! Renault CV-4." dedi Kollberg. "Porche çizdi onun modelini, Fransızlar kendisini savaş suçlusu olarak ellerinde tutarlarken. Adamı fabrikanın kapıcı kulübesine tıkmışlardı. Orda oturup çizdi. Sonra da aklanıp salındı, yanılmıyorsam. Ho-ho! Fransızlar o arabadan milyonlar vurdular."

"Birbirinden tümüyle değişik konularda şaşılacak kadar bilgi sahibisin," dedi Martin Beck kupkuru bir sesle. "Şimdi de şunun cevabını ver bakalım: Teresa dosyasıyla Stenström'ün dört hafta önce bir otobüste bir kitle kıranın kurşunlarına hedef olarak ölmesi gerçeği arasında ne bağ var?"

"Dur bakalım," diye karşılık verdi Kollberg, "Sonra ne oldu?"

"Stockholm polisi, bu ülkede o güne dek bilinegelen en geniş kapsamlı cinayet soruşturmasını yürüttü. Denebilir ki, dev boyutlara ulaştı. İşte, kendin de burada görüyorsun. Teresa Camarâo'yu uzak veya yakın tanıyan yüzlerce kişi sorguya çekildi. Ne var ki, kadını son olarak sağ görmüş kişi asla saptanamadı. Tüm izler ölü bulunduğunun bir hafta öncesine gelip dayanıyordu.

Oradan ileri tek adım atılamadı. Tastamam bir harita, düşün. Geceyi Nybrogatan'daki bir otel odasında bir herifle geçirmiş ve ertesi gün saat yarımda Master Samuelsgatan'da bir şarapçının önünde adamdan ayrılmış. Nokta. Daha sonra, ne kadar Renault CV-4 varsa, tek tek izlenip bulundu, ilkin Stockholm'dekiler. Çünkü tanıklar arabanın A harfli bir plaka taşıdığını söylemişler. İşte daha sonra da tüm ülkede bulunan bu model ve yapıda arabalar denetimden geçmiş. Plakası sahtedir düşüncesiyle, hiç kuskusuz. Yaklaşık bir yıl sürdü. Ve de sonunda kanıtlandı ki, kesinkes üstelik, bu arabaların hiçbiri 9 Haziran 1951 gecesi saat on bir otuzda Standshagen'de duruyor olamazdı."

"Hmmnı. Peki, bunun üzerine..."

"Bir bardak soğuk su. Çünkü bunun üzerine tüm soruşturma iki seksen yatar. Tamamdır artık. Dosya bağlanır. Sarıp sarmalanır, rafa kaldırılır. Tek aksayan yanı Teresa Camarâo'nun öldürülmesi ve de katilinin bilinmez olmasıdır. Teresa dosyası son kez 1952'de, Danimarka, Norveç ve de Fin

polisi bu parçalanası arabanın kendi ülkelerinin hiçbirinden gelmediğini bildirdikleri zaman, kısa bir süre içinde gün ışığına kavuşur. Aynı zamanda İsveç gümrüğü de otonun herhangi bir dış ülkeden gelmediğini doğrulamıştır. Sen de herhalde bilirsin ki, o sıralar böylesine araba bolluğu yoktu ve de motorlu bir aracı sınırdan aşırmak uzun boylu işlemler gerektirirdi,"

"Evet, bilirim. Peki, bu tanıklar..."

"Arabalı olan İkisi iş arkadaşıydılar. Garajın birinde bir tanesi ustabaşı ve öbürü de makinistti. Üçüncü tanık da otomobiller konusunda oldukça bilgili bir kişiydi. Mesleği de... tahmin et."

"Renault Fabrikaları'nm Genel Müdürü mü?"

"Bilemedin. Polis. Trafik şubesinde görevli bir Komiser Yardımcısı. Carlber idi adı... öldü şimdi zavallı. Fakat bu nokta bile gözden uzak tutulmamıştı. Tanık psikolojisi o zaman bile üzerinde durulmaya başlanan bir konu olmuştu. Yani bu tür denemelerin önemini daha o günlerden anlamışız. Bu üç tanık bir dizi test uygulamasından geçirilmiş. Slaytlarla yansıtılan değişik tipte araba siluetlerini birbirlerinden ayrı olarak tek tek tanımaları istenmiş. Her üçü de tüm geçerli modelleri tanımış. Hele ustabaşı, Hispano-Suiza ve de Pegaso gibi, en egzotik yapımları bile bilmekten geri kalmamış. Var olmayan bir araba modeli çizdikleri zaman bile adamı kandıramamışlar. Bak, şöyle demiş: 'Ünü Fiat 500 ve arkası da Dyna Panhard'dan esinlenme."

"Sen şimdi bunları boş ver de, soruşturmayı yürütmekle sorumlu kişilerin düşüncesi neymiş bu konuda? Özel olarak, hiç kuşkusuz."

"İç konuşmaları şu şekilde özetleyebiliriz: Katilin, bu birikmiş evrakın içinde bulunması gerek. Teresa Camarâo ile yatıp kalkmış sayısız kişilerden biri mutlaka. Seks manyaklarına özgü bir bunalım sırasında da kadını boğmuş olmalı. Soruşturmanın yatma nedeni, aramızdan birinin Renault arabalarının denetimi sırasında atlamış olmasıdır. Hadi, bir kez daha denetleyelim.

Hadi bir daha. Sonra da, doğru olarak, aradan geçen bunca zaman içinde izlerin küllendiği ve de kokunun bayatladığı fikrini benimsediler. Yine de, şu ya da bu şekilde, bir noktada aranan arabayı gözden kaçırıp atladıklarını

düşünüyorlardı ve de artık bu yanılgıyı düzeltmek için zaman çok geçti. Hiç kuşkum yok ki, o sıra bu işin içinde olan Ek diyelim, aynı düşünceyi koruyor olmalı bugüne dek. Ben de tümüyle bu görüşe katılıyorum. Çünkü bundan öte bir açıklaması olamaz." Kollberg bir süre suspus oturdu. Sonra şöyle dedi: "Şu sözünü ettiğin gün Teresa'nın başına ne geldi? Hani 1949 Mayısında?"

Martin Beck kâğıtları gözden geçirerek şöyle konuştu: "Bir darbe. Yani geçirdiği bir tür şok, ruhsal başkalaşıma yol açıyor. Bir ölçüde ender rastlanır ruhsal ve fiziksel bir durum. Ne var ki, olmadık değil. Teresa Camarâo, üst düzeyde bir orta sınıf aile terbiyesiyle büyüyüp yetişmişti. Kendi gibi, ailesi de Katolik'ti. Yirmi yaşında bakire olarak evlendi. Kocasıyla dört yıl İsveç törelerine uygun bir biçimde yaşadı. Her ikisi de yabancı olduğu halde, rahat bir üst düzey orta sınıf yaşamı sürdüren çevrelerince benimsenmişlerdi. Derli toplu, duygulu ve de akılcı ölçüler içinde yer alan bir kadındı. Kocası mutlu bir evlilik yaptığına inanmaktaydı. Bak, bir doktor onun hakkında burada ne demiş: Söz konusu kadın, bağnaz Katolik üst sınıfıyla bağnaz İsveç burjuva çevrelerinin bileşiminden oluşma hamhalat bir üründü. Her iki yanın inanç dışı yasaklamalarını devraldığı bilinegeliyorsa da, bu karışımın sonucu konusunda bir şey söylenemez. 15 Mayıs 1949 günü kocası bir iş için kuzeye gitmişti. Bir kadın arkadaşıyla birlikte konferansa gitti. Orda arkadaşının öteden beri tanıdığı bir adama rastladılar. Sonra adamın eşliğinde Torsgatan'daki CamarâoTarın apartmanına döndüler. Arkadaşı olan kadının kocası da uzakta bulunduğu için, geceyi orda geçirecekti. Çay içtiler ve de birer bardak şarap başında konferans konusunda konuşmaya soyuldular. Bu adam, seviştiği kızla bozuştuğu için - ki, kısa süre sonra evlene geldiler - oldukça perişandı. Çoğa kalmadan da kendini dağıttı. Teresa'yı çok çekici bulur oldu, ki gerçekten de öyleydi, başladı kadına sevdalı sözler etmeye. Teresa'nın ahlakça çok sağlam kişilikte biri olduğunu bilen kadın arkadaşı, ikisini baş başa bırakarak yatmaya gitti. Bir kulak duyumluğu uzaklıkta bulunan holdeki kanepede uyumaktaydı. Adam defalarca Teresa'ya birlikte yatmalarını önerdiyse de, kadın hayır! demekte direndi. En sonunda adam onu kucakladığı gibi yatak odasına götürdü, soydu ve de sevişti. Bilindiği kadarıyla, Teresa Camarâo daha önce hiç kimsenin, kadın arkadaşlarının bile önünde çırçıplak soyunmamıştı. Teresa Camarâo, o zamana dek orgazm

nedir bilmiyordu. O gece yirmiye yakın kendinden geçti. Ertesi gün zampara, 'hadi eyvallah,' deyip, başını aldığı gibi gitti. Kadın, geçen bir hafta süresince günde belki on kez adamın adını haykırıp durdu. Oysa adam o geceden sonra kadını bir daha hiç görmedi. Seviştiği kızla barışıp evlendi. Mutlu bir aile kurdular. Bu dosyanın içinde onunla değişik zamanlarda yapılagelmiş on iki ayrı sorgulama tutanağı var. Herifi gerçekten iyice terletmişler. Ama aklanma özrü vardı ve de arabası yoktu. Dahası, mutlu bir evlilik yapmış ve bir kez olsun karısını aldatmamış, dürüst, efendi bir adamdı." "Ama Teresa kızışmış bir dişi köpek gibi ortalıkta dört dönermiş ona ne, değil mi?"

"Evet. Bir bakıma öyle. Kadın evden kaçar. Koca bir daha yüzünü görmek istemez ve de tüm dostlarla tanıdıklar Teresa'ya sırt çevirirler. O, bundan böyle toplumdışı bir yaratıktır. İki yıl boyunca, çok kısa sürelerle yirmiyi aşkın erkeğe tutuldu, birlikte yaşadılar ve bu sayının on katı kişiyle de cinsel ilişkide bulundu.

Tam anlamıyla bir nimfomanyaktı, erkek görünce dayanamıyordu. İlk zamanlar karşılığında para almazdı. Ancak daha sonraları para kabullenir oldu, hem de asılarak. Hiç kuşkusuz, kendisine uzun süre dayanma gücü gösterecek bir erkek tanıyamadı gitti. Hiç kadın arkadaşı yoktu. Anlayacağın, toplum basamaklarından aşağı paldır küldür yuvarlandı. Altı aya kalmaksızın, yeraltı dünyasının kişileri dışında kalanlarla bağları koptu. Yanı sıra içkiye de başladı. Ahlak zabıtası durumu biliyor, ama onunla baş edemiyordu. Kadını serserilikten içeri tıkmak üzereydiler ki, ömrü yetmediğinden elleri böğürlerinde kaldı."

Beck, rapor yığınlarını göstererek devam etti:

"Bu dosyanın içinde onun pençesine düşmüş birçok erkeğin ifade tutanakları var. Sorgulama sırasında söylediklerine bakılırsa, kendilerini bir an rahat bırakmadiği gibi, doyurulması da olanaksızmış. Pek çoğu daha başlangıçtan yılmışlar. Özellikle, evli olup da şöyle küçük bir kaçamak peşinde gezenler ölesiye yılgınlık belirtmiş. Kadının tanıyageldikleri arasında karanlık tipler, yarı gangsterler, hırsızlar, sabıkalılar, karaborsacılar ve de benzerleri büyük toplam tutuyor. Yani o zamanki yeraltı dünyasının kalburüstü kişileri. Bizim eski müşteriler, işte. Bilirsin."

"Kadının kocası ne olmuş?"

"Ne olacak? Doğaldır ki, kendini rezil oldu saymış. Adını sanını değişip İsveç uyruğuna geçmiş. Stocksund'lu iyi bir ailenin kızıyla tanışarak yeniden evlenmiş. Ondan iki çocuğu olmuş ve de Lidingö'de satın aldığı kendi evinde mutlu kutlu bir yaşam sürdüregelmiş. Aklanma özrü de Kaptan Kassel'in salı kadar sağlamdı."

"Kimin nesi kadar?"

"Aklının ermediği tek konu denizcilik," dedi Martin Beck. "Eğer şu dosyayı iyice gözden geçirecek olursan, Stenström'ün nerden gıcık kaptığını anlayabilirsin." Kollberg dosyanın içine bir göz attı:

"Tanrım! Ben böyle kıllı kaltak hiç görmedim. Bu resimleri kim çekmiş?"

"Sapasağlam bir aklanma özrü olan ve de Renault marka arabanın yanından bile geçmemiş, fotoğraf meraklısı bir adam. Ancak Stenström'ün tersine, çektiği resimleri tatlı bir kazanç karşılığı satmaktaydı. Bildiğin gibi, o zamanlar pornografi tekniği günümüzde olduğu kadar ileri ve yaygın değildi."

Bir süre sessizce oturdular. Sonunda yine Kollberg konuştu;

"Stenström ve diğer sekiz kişinin on altı yıl sonra bir otobüste vurularak öldürülmesiyle bunun ne ilintisi olabilir?"

"Hiç," dedi Martin Beck. "Yine döndük dolaştık, akıl hastası ve de sansasyon meraklısı katili bıraktığımız noktaya geldik."

"Neden bir şey söylemedi..." diye başlayan Kollberg, sözü havada bıraktı.

"Besbelli." dedi Martin Beck. "Her şey şimdi açıklandı. Stenström çözümlenmemiş olay dosyalarını inceledi, çok hırslı ve de her şeye rağmen yine de meslekte yeterince pişmemiş olduğu için bulduklarının en umarsızını seçti. Eğer Teresa cinayetini çözebilseydi, hayranlık yaratan bir dedektiflik zaferi kazanmış olacaktı. Kimimizin kendisine güleceğini bildiği için de hiçbirimize konuyu çıtlatmadı. Eskiden kalma dosyalarla uğraşmak istemediğini Hammar'a söylediğindeyse, bu işi çoktan kafaya koymuştu.

Teresa Camarâo morgda yattığı sıra Stenström on iki yaşındaydı ve de ola ki gazete bile okumuyordu. Etkilenmekslzin ve tarafsızca işi ele alabileceği düşüncesine kapıldı. Soruşturma dosyasını baştan sona bir güzel taradı."

"Taradı da ne buldu?"

"Hiç. Çünkü bulacak hiçbir şey yok. Boşta kalmış tek ipucu göremezsin." "Sen ne biliyorsun?"

Martin Beck ciddi bir tavırla Kollberg'e bakarak dedi ki: "Bilirim çünkü tastamam aynı şeyi on bir yıl önce ben yaptım. Ben de hiçbir şey bulamadım. Gel gör ki, sekso-psikolojik denemelerimi yürütmek için kullanacak bir Asa Torell'im yoktu. Kadınla ilgili bu konudan bana söz açar açmaz, bizimkinin hangi işin peşinde olduğunu anlamıştım. Yalnız, Teresa Camarâo konusunu ben denli bilmediğini unuttum. Aslına bakarsan, çekmecede o resimleri bulduğumuz zaman bunu anlamam gerekirdi."

"Demek bir tür ruhbilimsel yöntem uygulaması deniyordu, öyle mi?"

"Evet. Yapacak başka şey yoktu. Kimi yönleriyle Teresa'ya benzer birini bulup tepkilerini ölçmek. Doğrusu hiç de yabana atılır bir yöntem değil. Hele evde elinin altında böyle biri zaten varsa. Bu tür soruşturmada tek gedik bulunmaz. Açığını bul, alnıma yaz. Yoksa... "

"Yoksa ne?"

"Yoksa işimiz fala kalır diyecektim. Kaldı ki, aramızdan bir açıkgöz buna başvurmuş bile. Dosyada bir yerde gaipten haber almış."

"Ama yine de bu açıkgöz kişinin otobüste ne aradığını açıklamıyor bize."

"Hayır. Hiçbir şey açıkladığı yok."

"Buna rağmen, bir-iki şeyi inceden inceye gözden geçireceğim," dedi Kollberg.

"Evet, iyi olur," diye karşılık verdi Martin Beck. Kollberg, şimdi kendine Hendrik Caam adını yakıştırmış olan Henrique Camarâo'yu arayıp buldu. Şiş göbekli, orta yaşlı bir adamdı. İçini çekti ve de mutsuz bakışlarını üst tabaka malı sarışın karısından, kadife ceket giymiş on üç yaşındaki Beatles saçlı oğluna kaydırarak şöyle dedi:

"Ben hiç rahat yüzü görmeyecek miyim? Daha geçen yaz bir genç dedektif buraya gelip bana... "

Kollberg yanı sıra Caam'ın 13 Kasım gecesi için olan aklanma özrünü de soruşturdu. Sapasağlamdı.

Daha sonra, on sekiz yıl öncesi Teresa'nın resimlerini çekmiş olan adamın izini sürdü ve de merkez cezaevinin ağır cezalılar bölümünün bir hücresinde yatan dişsiz, yaşlı bir alkolik buldu. Soygun suçundan hüküm giymiş adam, ağzını büzerek dedi ki:

"Teresa ha? Ah, hiç çıkar mı aklımdan? Bira şişelerinin ağzı gibi meme uçları vardı, anam avradım olsun. Amma kıyak dalga ha! Birkaç ay öncesi bir aynasız daha gelmişti fakirin ziyaretine de, ben... "

Kollberg dosyanın her sözcüğünü tek tek okudu. Bu iş tam bir haftasını aldı. 18 Aralık 1967 Salı gecesi son sayfayı okudu. Bitiminde karısına baktı. Bir süredir uykuya dalıp gitmişti. Dağınık siyah saçlı başı yastığa gömülmüştü. Sağ dizi karnına çekili, yüzüstü yatmaktaydı. Yorgan yarı belinden aşağı kaymıştı. Oturma odasındaki divanın gıcırtısını duydu. Anlaşılan, Asa Töreli kalkmıştı. Kızın parmak uçlarına basa basa mutfağa geçip bir bardak su içmesini kulaklarıyla izledi. Henüz uykusu düzelmemişti.

Bu dosyada hiçbir eksik yok, diye düşündü Kollberg.

Ne bir boşluk ne de boşta kalmış bir ipucu. Örümcek ağı gibi işlenmiş. Ama yarın yine de, sorguya çekilip ifadeleri alınmış veya Teresa Camarâo ile uzak yakın ilişki kurmuş tüm kişilerin bir listesini çıkaracağım. Kimlerin göçüp kimlerin kaldığını ve de kalanların şimdilerde neler yaptığını ondan sonra anlayacağız.

46

Norra Stationsgatan otobüsünde altmış yedi el kurşun sıkılması olayının üstünden tam bir ay geçmişti ve de dokuz cana kıyan katil henüz yakalanamamıştı. Güvenlik güçleri, basın ve de kamuoyu bu konuda

sabırsızlık gösteren tek kuruluşlar değildi. Polisin bu kanlı katili bir an önce bulup yakalamasını can ve gönülden dileyen bir zümre daha vardı. Bu zümrenin kapsamı genellikle yeraltı dünyası olarak bilinirdi.

Yasadışı çalışmaları kendilerine iş edinmiş çoğu kişiler, şu son ay içinde elleri kolları bağlı oturmak zorunluluğunda kalmışlardı. Polis alesta ayakta olduğu sürece, tam siper sinip yatmak gerekirdi. Tüm Stockholm'de kitle kıranın bir an önce ele geçmesi için duacı olmayan tek hırsız, keş, pırnik satıcısı, zorba, kaçakçı ve de pezevenk yoktu. Uğursuz katil yakalanmalıydı ki, polis yine eskisi gibi zamanını Vietnam göstericileriyle trafik suçu işleyenlere ayırsın ve böylece kendileri de yeniden işbaşı yapıp yollarını bulsunlar.

Bunun bir sonucu olarak, ilk kez polisle işbirliği ettiler ve de çoğunluk bu avda yardımı seve seve kendine görev bildi.

İşte bu istektir ki, Rönn'ün işini oldukça kolayladı ve de bulmacanın Nils Erik Göransson'a ilişkin parçasının çözümüne bir ölçüde olanak sağladı. Kendisine gösterilen olağandışı iyi niyetin ardında yatan nedenlerin farkında olmakla birlikte, genç dedektif yine de bu yakın ilgiyi şükranla karşıladı.

Son birkaç gecesini Göransson'u tanıyan kişilerle bağlantı kurarak geçirmişti. Onları yıkımlık yapılarda, içkili lokantalarda, meyhanelerde, balozlarda, üçüncü sınıf barlarda, bilardo salonlarında ve de bekâr odalarında bulmuştu. Tümü değilse de, çoğu bilgi vermekten kaçınmadı.

13 Aralık gecesi, Söder Malarstrand'da demirli bir mavnada bir kıza rastladı. Kız ertesi gece için söz vererek onu Süne Björk'le, Göransson'u bir veya iki haftalığına evinde barındırmış olan adamla tanıştıracağını söyledi.

Ertesi gün Perşembeydi ve de son günler içinde ancak birkaç saatliğine yatak yüzü gören Rönn, yarı gününü uyumakla geçirdi. Saat birde kalkıp karısının bavul hazırlamasına yardımcı oldu. Eşini Noel tatilini geçirmek için Arieplog'daki ailesinin yanına gitmeye razı etmişti. Kendisine gelince, bu yıl Noel'i kutlamak için zaman bulacağını hiç sanmıyordu.

Karısını trenle uğurladıktan sonra, yeniden eve döndü. Elinde kâğıtla kalem, mutfak masasının başına geçip oturdu. Nordin'in raporunu ve de kendi not defterini önüne açtı, gözlüğünü takarak yazmaya koyuldu

Nils Erik Göransson.

10.4.1929 tarihinde Stockholm'ün Fin mahallesinde, Fin kilisesine kayıtlı olarak doğdu.

Baba: Algot Erik Göransson, elektrikçi.

Ana: Benita Rantanen. 1935'de ana-baba boşandı. Anne Helsinki'ye göçtü ve de çocuğun bakımı babaya bırakıldı.

G. 1945 yılına dek Sundyberg'de babasının yanında kaldı. Yedi yıl okula gitti. Daha sonra iki yıl sanat okuluna devam ederek duvar boyacılığı öğrendi.

1947'de Gothenburg'a taşındı ve orda boyacı çırağı olarak çalıştı. 12.1.1948'de Gudrun Maria Svensson'la Gothenburg'da evlendi. 5.3.1949'da boşandı.

1949 Haziran'ından 1950 Mart'ına dek Svea Gemicilik Şirketi'nin gemilerinde güverte miçosu olarak çalıştı. Baltık kıyılarında ticari seferler. 1950 yazında Stockholm'e yerleşti. 1950 Kasım'ına dek Amandus Gustavsson boyacılık firmasında çalıştı. O tarihte, işbaşında sarhoşluk nedeniyle işten çıkarıldı. O günden başlayarak aşağı yolu tutmuşa benzer. Bundan böyle köksüz ve devamsız işlerde çalıştı: gece bekçisi, komi, kapıcı, depo bekçisi vb... Fakat herhalde geçimini daha çok hırsızlık ve göze batmayan diğer birtakım küçük suçlar işleyerek sağlıyordu. Hiçbir suç yüzünden gözaltına alınmadı ve de sabıkası yok. Ancak birkaç kez sarhoşluktan ve huzur bozucu davranışlarda bulunmaktan cezalandırıldı. Bir süre için annesinin kızlık adı olan Rantanen'i kullandı. 1958'de baba öldü. 1958 ile 1964 arası tarihte Sundbyberg'de babasının oturmuş olduğu katta yaşadı. Üç aylık kira borcunu ödemediği için 1964'te evden çıkarıldı.

Öyle görülüyor ki, uyuşturucu madde kullanımına 1964 yılı içerisinde başlamış. Bu yıldan ölümüne dek belirli bir konutu olmadı. Ocak 1965'te, Skeppar Karlsgrand 3 adresinde oturan Gürü Löfgren'in yanına taşındı ve de 1966 ilkbaharına kadar bu kadınla birlikte yaşadı. Bu süre içinde ne kendinin ne de Löfgren adlı kadının devamlı bir işi yoktu. Löfgren, ahlak zabıtasında sicili olan bir kadındı. Ne var ki, yaşı ve görünüşü göz önünde

tutulacak olursa, bu süre içinde fahişelikten çok para kazandığı söylenemez. Löfgren de uyuşturucu madde tutkunuydu. Gurli Löfgren, 1966 yılının Noel günü kırk yedi yaşında kanserden öldü. 1967 Mart'ı başlarında, söz konusu kişi Magdalena Rosen'i (Sarı Malin) tanıdı ve de 29.8.1967 tarihine dek Arbetargatan 3 adresinde bu kadınla birlikte yaşadı. Bu yıl Eylül başından Ekim ortasına dek Süne Björk'ün yanında bir kısa süre için barındı.

Ekim-Kasım arası iki kez St. Göran Hastanesi'nde zührevi hastalık (belsoğukluğu) tedavisi gördü.

Anne yeniden evlendi. Hâlâ Helsinki'de yaşamakta ve de oğlunun ölüm haberi bir mektupla kendisine iletildi. Roseen der ki, Göransson hiçbir zaman parasız kalmazdı ve de bu paranın nerden geldiğini bilmiyor. Kadının bildiği kadarıyla, söz konusu kişi pırnik satıcısı değildi ve de başkaca hiçbir işi gücü yoktu.

Rönn yazdıklarını bir kez de okudu. El yazısı öylesine minnacıktı ki, hepsi normal bir kâğıt sayfasından daha az yere sığıştı. Yazılı kâğıdı evrak çantasına vede not defterinin cebine yerleştirip, Süne Björk'le buluşmak üzere evden çıktı.

47

Mavnadaki kız onu Mariatorget'de, gazete satan kondunun önünde bekliyordu.

"Ben senle gelemeyeceğim," dedi kız. "Lakin Süne ile konuştum ve geleceğini biliyor. Umarım aptalca bir şey yapmış olmayayım."

Tavastgatan'daki bir yerin adresini vererek, Slussen doğrultusunda yokuş aşağı gözden uzaklaştı.

Süne Björk, Rönn'ün umduğundan genç çıktı. Yirmi beşten yukarı olamazdı. Sarı bir sakalı vardı ve de oldukça sevimli görünüyordu. Keş olduğunu belirtir hiçbir tuhaflık göze çarpmıyordu üstünde. Rönn meraka kapılmaktan kendini alamadı: Çok daha yaşlı ve kaşarlanmış GöranssonTa ortak ne yanları olabilirdi acaba? Apartman katı tek odayla mutfaktan

oluşmaktaydı ve de fakirce döşenmişti. Pencereler bakımsız bir avluya bakmaktaydı. Rönn, var olan tek koltuğa, Björk de yatağın üstüne oturdu.

"Duyduğuma göre, Nisse hakkında bazı şeyler öğrenmek istermişsin," dedi Björk. "İlkin şunu açık etmeliyim ki, ben de onun hakkında çok şey bilmiyorum. Ama belki şu eşyasının bir gereğine bakarsın diye düşündüm."

Yere eğildi ve de yatağın altından çekip çıkardığı bir naylon torbayı Rönn'e uzattı:

"Buradan toz olduğunda bırakmıştı bunu. Gerçi yanında birtakım şeyler götürdü, daha çok giyimlik eşya.

Metelik etmez şeyler."

Rönn torbayı alıp koltuğun yanı başına bıraktı: "Göransson'u ne zamandır tanıdığını söyleyebilirmisin bana? Nerde ve nasıl tanıştınız? Burada, senin yanında kalmasına hangi nedenle izin verdin?"

BJörk yatağın üstüne yerleşip bağdaş kurdu:

"Bunca meraklıysan anlatırım. Bir sigara tellendirsem olur mu?"

Rönn bir paket Prince çıkarıp ev sahibine tuttu. Björk oradan bir tane aldı ve filtresini kopardıktan sonra sigarayı yaktı.

"Bak, şöyle oldu. Ben Zum Franziskaner'de bir şişe bira boğuyordum ve bu Nisse de yan masada oturuyordu. Onu daha önce hiç görmemiştim, ama konuşmaya koyulduk ve bana bir bardak şarap ısmarladı. İyi bir herife benziyordu ve kepenkler inince, o da dört duvarsız olduğunu söyleyince, kendisini alıp buraya getirdim. O gece kafaları iyice bulduk. Ertesi gün bana yine içki ısmarladı ve Södergard'da karnımı doyurdu. Eylül'ün üçünde ya da dördünde oldu bunlar, şimdi tam tamına çıkaramıyorum."

Rönn sordu:

"Keş olduğunun farkına vardın mı?" Björk başım sarsaladi:

"Yo, hemen değil yani. Ama iki gün sonra bir sabah kendine bir iğne vurdu uyanır uyanmaz ve de o zaman şipşak anladım, elbette. Bir iğne de benim isteyip istemediğimi sordu, ama benim o tarakta bezim yoktur. Çakıp da anlamazdan geldim yani."

Björk gömleğinin kollarını dirseklerinin yukarılarına dek sıvamıştı. Rönn kol eklemlerini alışkın gözlerle çabucak taradı ve de sonuç olarak gencin doğru konuştuğuna inandı.

"Buraya kendin zor sığıyorsun," dedi polis. "Niye uzunca bir süre burada kalmasına göz yumdun? Yoksa yatma parası mı ödüyordu?"

"Ne bileyim, kıyak bir herife benziyordu. Eh, kafaya da uyuyordu. Öyle kira mira ödediği yoktu. Ama cebi hep taş tutardı, arpası boldu yani. Eve hababam yiyecek, içecek, şunu bunu taşırdı işte."

"Parayı nerden buluyordu?"

Björk omuz silkti:

"Bilemem. Hem üstelik beni ırgalamazdı ki! İsterse cehennemin dibinden bulsun. Ama işi gücü yoktu, bunu biliyorum."

Rönn'ün gözleri Björk'ün yağlı kara sinmiş ellerine takıldı:

"Ne iş yaparsın?"

"Araba onarımı," dedi Björk. "Az sonra bir gacoyla sözüm var. Onun için sen hafif hafif yaylanarak ense tıraşını göstermeye başlasan iyi olur. Daha bilmek istediğin bir şey kaldı mı?"

"Nelerden söz ederdi? Kendisinden hiç söz açtı mı sana?"

Björk işaret parmağını çabuk çabuk burnu altında gezdirerek dedi ki:

"Deniz domuz dediydi, ama çok öncesi yıllarda kalmış birtakım dümenlerdi bunlar galiba. Evet, gaco milletini ağzından düşürmezdi. Hele birlikte yaşadıkları bir tanesi varmış, daha yenilerde nalları dikmiş, döner dolaşır ona getirirdi lafı. Ana gibiydi bana, derdi, ama bir gömlek üstün."

Sessizlik.

"Ana dediğin sobasız eve benzer. Yani kendi ananla yatağını ısıtamazsın, değil mi ya?" dedi Björk filozofça, "işte bu kadar. Bundan öte kendinden söz etmeyi pek sevmezdi."

"Buradan ne zaman ayrıldı?"

"Sekiz Ekim'de. Unutmadım, çünkü bir Pazar'dı ve de onun isim günüydü. Pılıpırtısını topladı, bir bu molozları bıraktı. Zaten yükte hafif, seferi bir herifti. Ne döküntüsü varsa, bir külüstür el çantasına sığdı. Başını sokacak bir başka dam altı bulduğunu söyledi. Ama sözüm ona birkaç güne kadar gelip de bir selam sarkıtacaktı."

Sustu ve sigarasını yerde durmakta olan bir kahve fincanının içine bastırıp söndürdü:

"Bu son oldu. Bir daha onu hiç görmedim. Şimdi de Sivan onun öldüğünü söyledi. Otobüstekilerden biri olduğu gerçek mi?"

Rönn başını salladı:

"Buradan nereye gittiğini biliyor musun?"

"Mamçak! Beni gelip hiç aramadı. Ben de nerdedir bilmiyordum ki! Burada benim birkaç kafadarla tanıştı. Gelgelelim, ben onun tayfaları hiç tanımadım. Diyeceğim şu ki, onun hakkında çok az şey biliyorum. Topu topu bir fırtlık."

Björk çözülüp oturduğu yerden kalktı. Duvarda asılı bir aynanın önüne giderek saçlarını taradı:

"Herifi çıkardınız mı? Otobüs tırpancısını?"

"Hayır," dedi Rönn. "Henüz değil."

Björk gömleğini çıkardı:

"Şimdi faça değişmeliyim. Gacoyu bekletmeye gelmez." Rönn kalktı, naylon torbayı alıp kapıya yöneldi: "Demek sekiz Ekim'den sonra ne yaptı etti bilmiyorsun, öyle mi?"

"Bilmiyoruz demedik mi? Söz ağızdan bir kez çıkar." Çekmeli dolaptan bir temiz gömlek alıp üstündeki çamaşır etiketini kopardı: "Bildiğim tek şey var." "Ne?" "Buradan voltayı almazdan bir-iki hafta öncesi ateş üstünde oturur gibiydi. Sinirinden hop oturuyor, hop kalkıyordu. Kafaya bir şey komuştu galiba."

"Ama ne olduğunu bilmiyorsun ha?"

"Hayır, bilmiyorum."

Rönn kimsiz kimsesiz evine gelir gelmez doğruca mutfağa geçti ve de naylon torbanın içerdiklerini masanın üstüne boşalttı. Sonra bu nesneleri parmakları arasında tutarak, tek tek yeniden torbanın içine salmadan önce özene bezene inceledi.

Lekeli, partal bir kasket, zamanında beyaz olan bir don, kırmızı ve yeşil çizgili bumburuşuk bir boyun bağı, pirinç tokalı bir plastik bel kemeri, emziği çiğnenmiş bir pipo, yün çizgili bir domuz derisi eldiven, bir çift sarı krep naylon çorap, iki sümüklü mendil ve de açık mavi renkte bumburuşuk bir poplin gömlek.

Parmak uçlarıyla tuttuğu gömleği Rönn tam torbanın içine tıkıyordu ki, göğüs cebinden ucu çıkmış olan kâğıt parçasının farkına vardı. Gömleği bırakıp, kâğıdı aldı ve açtı. Pilen Lokantası'na ilişkin 78:25 kuron tutarında bir hesap pusulasıydı. 7 Ekim tarihini taşıyordu. Veznenin damgasını taşıyan pusula toplamına bakılırsa, bir hane yemeğe, altı hane içkiye ve üç hane de sodaya ayrılmıştı,

48

Rönn pusulanın ardını çevirdi. Biri arka sayfa kenarına tükenmezle şunları yazmıştı:

8.10 bf 3,000

Morf 500 Borç 100

ga

Borç 50

mb

DrP 650

Top 1,300

1,700

Rönn, Göransson'un el yazısını tanımakta gecikmedi. Çünkü diğer birkaç örneğini Sarı Malin'in evinde görmüştü. Bu kısa notlardan şu anlamı çıkardı: Göransson, 8 Ekim'de -Süne Björk'ün evinden ayrıldığı aynı gün- bir yerden üç bin kuron, para alacaktı. Belki de adının baş harfleri B.F. olan birinden. Bu paranın beş yüz kuronuyla morfin alacaktı. Yüz elli borç ödeyecekti ve de uyuşturucu yahut bir başka şey için Dr. P adlı birine altı yüz elli verecekti. Kendine de bu paradan bin yedi yüz kalacaktı. Bir ayı aşkın süre sonra otobüste ölü olarak bulunduğunda, cebinden bin sekiz yüz kuronun üstünde para çıkmıştı. Demek ki, 8 Ekim' den sonra daha da para almış olması gerekirdi. Rönn merak etti: Acaba bu para da aynı kaynaktan, bf veya B.F. den mi gelmişti? Bunun ille de kişi olması gerekmezdi. Başka bir şeyin kısaltması da olabilirdi.

Banka faizi? Göransson hiç de bankada hesap açtıracak bir tip izlenimi uyandırmamıştı. Buna göre, en yakın olasılık bf'i kişi olarak ele almaktı. Rönn not defterinin sayfalarını karıştırdı. Gel gör ki, şimdiye dek konuştukları ve GöranssonTa ilgili olarak duydukları arasında B.F. başharflerini taşıyan bir kimse bulunmuyordu.

Rönn torbayı alıp hole çıktı. Hesap pusulasını evrak çantasına kodu. Torbayla evrak çantasını holdeki masanın üstüne yerleştirdi. Sonra yatağına girdi.

Acaba Göransson parayı nerden almıştı? Uzandığı yerde bunu düşündü durdu.

49

21 Aralık Perşembe günü, polis olmak hiç de hoş bir şey değildi. Bir gece öncesi, kentin anacaddelerinde süregiden Noel furyası arasında, sivil ve üniformalı bir polis ordusu İşçi Sendikaları Merkezi'ndeki bir Vietnam Savaşını kınama toplantısından çıkan çok sayıda işçi ve aydınla kapışıp kıyasıya çatışmıştı. Olayın içyüzü konusunda öne sürülen görüşler birbirinden değişikti ve de öyle kalacağa benzerdi. Ne var ki, bu karanlık suratlı dondurucu günde gülen polis sayısı parmakla gösterilecek denli azdı.

Olaydan kazanç payı çıkaran tek kişi Mansson olmuştu. Hiçbir şeyden kuşkulanmaksızın boş olduğunu söyleyince, dirlik ve düzenliği korumak üzere çabucak savaş alanına gönderilmişti. İlkin, kanlı vurkırın bulunduğu yana sıçramaması dileğiyle, Sveavagen'deki Adolf Fredrik Kilisesi'nin karanlık duvarları dibine sinip gizlenmişti. Ne var ki, polis her yandan düzensiz bir şekilde bastırmaktaydı ve de kendilerine bir çıkış yolu arayan göstericiler, Sveavagen yönünü de zorlar olmuşlardı.

Mansson hemen kuzey doğrultusunda sıvışıp, en sonunda kapağı bir lokantaya atmıştı. Orda hem ısındı hem de küçük bir soruşturmada bulundu. Çıkarken de, masalardan birinin üstündeki kürdanlıktan bir kürdan aldı. Kâğıda sarılı diş çöpü nane kokuluydu.

Öyle sanılır ki, bu kapkaranlık günde onun dışında tek mutlu polis elfeneriyle aransa bulunamazdı. Lokantanın levazımcısı ile çoktan konuşmuş ve de kürdan satan toptancının adresini almıştı.

Einar Rönn mutlu değildi. Ringvagen'de rüzgâr altında durmuş, yerde açılı bir deliğe ve de üstüne atılı bir branda bezine gözlerini dikmişti. Bunların çevresine karayollarının alçak sehpaları yerleştirilmişti. Deliğin içinde kimsecikler yoktu. Ama elli metre ötede park etmiş duran servis

kamyonu delikten farklıydı. Rönn, içerde oturmuş, termoslu mataralarını avuçları arasında yuvarlayan dört adamı tanıdı.

"Merhaba çocuklar," diye selamladı onları.

"Merhaba. Kapıyı kapa. Bak, eğer dün gece Barnhusgatan'da oğlumun başını sen coplayıp şişirdinse, sana sözüm yok."

"Hayır," dedi Rönn. "O kimse ben olamam. Ben evde TV seyrediyordum. Eşim kuzeye gitti, yalnızdım."

"Hadi otur öyleyse. Kahve içer miydin?"

"Sağ olasın. Bu soğukta hayır denmez, sıcak kahveye." Bir süre sonra adamlardan biri sordu:

"Öğrenmek istediğin bir şey var mı?"

"Evet... Schwerin adında birisi...Amerika'da doğmuş. Konuşması fark edilir miydi?"

"Fark edilir miymiş! Lafa bak! Tıpkı Anita Ekberg gibi konuşurdu. Kafayı bulunca da yalnız ingilizce konuşurdu."

"Yani sarhoş olunca mı?"

"Evet. Bir de öfkelenince. Ya da kendini unutunca."

Rönn 54 numaralı otobüsle Kungsholmen'e döndü. Kaportası gri lake ve üst kenarları krem rengi olan çift katlı bir Leyland Atlantean modeli kırmızı otobüstü. Ek'in çift katlıların yalnızca oturur yolcu aldığına ilişkin tüm iddialarına karşın, otobüs bir elle tutamaçlara asılmış ve öbürüyle de paketlere yahut naylon torbalara yapışmış kişilerle istifleme doluydu.

Yol boyunca uzun uzun düşündü. Sonra bir süre masasının başında oturdu. Yan odaya geçti ve İngilizce olarak:

"Never seen him," deyip yine dışarı çıktı.

"Tamam," diye homurdandı Gunvald Larsson. "İşte en sonunda bu da çıldırdı."

"Dur bir dakika," dedi Martin Beck. "Sanırım, bir şey buldu."

Yerinden kalkıp Rönn'ün peşinden koşturdu. Oda boştu. Şapkayla palto da giymişti.

Yarım saat sonra Rönn, Ringvagen'deki otobüsün kapısını bir kez daha açıyordu. Schwerin'in eski iş arkadaşları yerlerinden kımıldamamışlardı. Onları bıraktığı gibi buldu. Yol üstündeki deliğe henüz hiç insan eli değmemişti.

"Yuh be! Ödümü patlattın," dedi içlerinden biri. "Olsson geldi sandım." "Olsson mu?"

"Evet. Ya da bizim zavallı Alf'ın söylediği gibi, Oleson.'" Rönn vardığı sonucu ancak ertesi sabah açıkladı. Yani Noel'e iki gün kala.

Martin Beck teybi durdurup şöyle dedi:

"Demek sence şu şekilde olması gerekir: Sen soruyorsun: 'Ateş eden kimdi?' O da İngilizce olarak şu karşılığı veriyor: 'Never seen him.' Yani/Hiç görmediğim biri.' Tamam mı?"

"Evet."

"Sonra sen ikinci sorunu yöneltiyorsun: 'Nasıl biriydi?' Ve de Schwerin yine İngilizce olarak, 'Like Olsson' diye cevaplıyor. Yani, 'Tıpkı Olsson,' demek istiyor. Öyle mi?"

"Evet. Sonra da öldü."

"Kutlarım, Einar," dedi Martin Beck. "Harika bir iş becerdin."

Gunvald Larsson oradan atıldı:

"Bu Olsson denen züttürük de kim?"

"Bir tür denetmen. Değişik yerlerdeki çalışma ekipleri arasında mekik dokuyarak işçilerin dalga geçip geçmediklerini denetliyor."

"Peki, o nasıl bir herifmiş bakalım?"

"Yanda, benim odada bekliyor," dedi Rönn ezile büzüle.

Martin Beck'le Gunvald Larsson bitişiğe geçip gözlerini Olsson'a sapladılar. Gunvald Larsson on saniye sonra: "Hı-hıh!" diye mırıldanarak dışarı çıktı.

Olsson, korku ve şaşkınlıktan ağzı bir karış açık, ardından bakakaldı.

Martin Beck otuz saniye kaldı ve de bu arada konuştu: "Umarım, tüm ayrıntıları saptadın, değil mi, Einar?" "Evet," dedi Rönn.

"Çok teşekkürler, Bay Olsson."

Martin Beck odadan çıktı. Olsson, olduğundan da şaşkına dönmüştü.

Martin Beck yalnızca bir bardak süt, iki parça peynir ve de bir fincan kahveyi kapsayan öğle yemeğinden döndüğünde, masasının üstünde Rönn'ün bırakmış olduğu kâğıdı buldu. Başlık çok kısaydı: Olsson.

Olsson kırk altı yaşında olup, karayolları hizmetinde çalışan bir denetmendir.

1,80 boyundadır ve çıplak olarak 85 kilo çeker.

Kül sarısı dalgalı saçları ve gri renkte gözleri vardır.

Sırık gibi bir yapıya sahiptir.

Belirgin çizgiler taşıyan yüzü, ince ve uzundur. Oldukça çarpık, tümsekli bir burun, geniş bir ağız, ince dudaklar ve de sağlam dişler.

Ayakkabı numarası: 42.

Oldukça esmer tenli. Kendi ifadesine göre, işi nedeniyle çoğu zamanını açık havada geçirme zorunluluğunda dalışından ileri geliyormuş. Kılık, temiz: Gri takım giysi, beyaz gömlek ve kravat, siyah ayakkabı. Açık havada işbaşı giyimi: Su geçirmez, diz boyu bir yağmurluk: Geniş ve bol, gri renkte. Bu tip iki yağmurluğu var ve de kış boyunca birinden birini mutlaka giyer. Başına dar siperlikli, siyah bir deri şapka geçirir.

Ayaklarına kalın kauçuk köpüğü ökçeli, ağır ve siyah ayakkabılar giyer. Yine de yağmur ve karda, fermuarlı, siyah lastik çizmelerini ayağına geçirir genellikle. Olsson'un 13 Kasım gecesi için aklanma özrü var.

Akşam saat 10'dan gece yarısına kadar olan söz konusu süre içinde, üyesi bulunduğu bir briç kulübünün oyun salonunda yer almaktaydı. Bir turnuvaya katıldı. Oradaki varlığı turnuvanın skor kartı ve de diğer üç oyuncunun ifadeleriyle kanıtlanıp doğrulanmıştır.

Alfons (Alf) Schwerin hakkında Olsson'un dediğine bakılacak olursa, adam geçimi kolay, ama tembel ve de sert içkilere düşkün bir kişiymiş.

Gunvald Larsson sordu:

"Rönn bu herifi soyup da tartmış mıdır dersin?" Martin Beck cevap vermedi. "Çok güzel, akla yatkın sonuçlar," dedi Gunvald Larsson.

"Pes doğrusu, bu kadar olur. Şapkası başında ve de ayakkabısı ayağında bir adam. Eş yağmurlukların ikisini üst üste değil de, birinden birini giyermiş. Aferin ona! Sonra çarpık olan ağzı mıydı yoksa burnu muydu herifin? Bu saçma sapan şeyi ne yapacaksın?" "Bilmiyorum. Bir tür tanını işte."

"Evet, ama Olsson'un."

"Assarsson'dan ne haber?"

"Az önce Jacobsson'Ia konuştum," dedi Gunvald Larsson. "Bizim dükkânın çirkin müşterilerinden." "Jacobsson mu?"

"Evet, o da," diye karşılık verdi Gunvald Larsson.

"Uyuşturucu madde trafiğini önlemek kendi görevleriyken, bunu kendilerinin yerine bizim yapmamıza bozuluyor olmalı."

"'Biz' deme, sen. Fahri narkotikçi olup çıktın."

"Ne demezsin! Ama bir yerde haklısın. Çünkü Assarsson'un bugüne dek ele geçirdikleri en büyük toptancı mal tüccarı olduğunu Jacobsson salağı bile kabulleniyor. Bu kardeşler var ya, çuval dolusu para kazanmış olmalılar."

"Ya öteki karanlık tip? Şu yabancı?"

"Sadece osuruktan bir kurye. Kelek bir Yunanlı. Ama şuraya bak ki, hergelenin diplomatik pasaportu vardı be! Kendi de keşin teki. Assarsson ötenin o olduğunu sanıyor. 'Bizim zamanımızda ser verilirdi de sır verilmezdi,' der durur. Durumdan hiç hoşnut değil. Nedenine gelince, kuryeyi zamanında biçimine getirip temizlemediğine yanıyor olmalı."

Bir an sustu:

"Şu otobüsteki Göransson da bir keşti. Acaba diyorum... "

Gunvald Larsson sözlerini noktalamadı. Ne var ki, Martin Beck'e üzerinde düşünecek bir ipucu vermiş oldu.

50

Kollberg listesini düzenleyip hazırlamıştı. Ama kimselere göstermemeyi yeğ tutuyordu. Bu eski dosyanın üzerinde çalışırken Stenström'ün neler duymuş olabileceğini giderek daha iyi anlamaktaydı. Martin Beck'in haklı olarak belirtmiş bulunduğu gibi, Teresa soruşturma dosyası çürütülemez sağlamlıktaydı. Dahası, mevzuat düşkünü dangalak bir bürokrat sonuna şu yorumu bile düşmüştü: "Teknik olarak bu dosya çözümlenmiştir. İşbu soruşturma eksiksiz ve örnek bir polis çalışmasını gözler önüne serdiği kadar, söz konusu çalışmaya emek vererek katkıda bulunmuş tüm arkadaşları da kutlamayı kendime görev bilirim."

Yani şu yazıyı döktüren, bu sözleriyle kusursuz bir cinayetin işlenebilirliğini doğrulamış oluyordu.

Teresa Camarâo ile bağ kurmuş erkeklerin listesini çıkarmak, ancak dile kolay bir çalışmaydı. On altı yıl içinde, şaşılacak şeydir ki, kaç kişi ölmüş, göç etmiş veya adlarını değiştirmişti. Çaresiz bir şekilde deliren bir bölüğü, şu ya da bu akıl hastahanesinde sonlarını beklemedeydi. Yine diğer bir bölüğü cezaevlerindeydi yahut müzmin alkolikler yurdunda ömür tüketiyordu. Bir sayıda kişi kayboluvermişti. Ya denizde ya da bir başka türlü. Çoğu ülkenin uzak köşelerine dağılmıştı. Oralarda kendilerine ve ailelerine yepyeni bir yaşam kurmuşlardı. Bu kişilerin büyük bir bölüğü sıradan çabucak bir araştırma sonrası listeden silinebilirdi. Şu dakika Kollberg'in listesinde yirmi dokuz ad yer almaktaydı. Toplum içinde ve hâlâ Stockholm'de yahut hiç değilse kent yöresinde yaşayan kişiler. Listesine kattığı bu kimseler konusunda şimdiye dek yalnızca özet bilgi toplamıştı. Şimdiki yaşı, mesleği, posta adresi ve de uygar durumu. Elinde bulundurduğu liste şu şekildeydi:

Birinciden yirmi dokuzuncuya dek numaralı ve de alfabe sırası gözetilerek düzenlenmiş:

1. Sven Ahlgren, 41, mağaza tezgâhtarı, Stockholm NO. evli.

2. Kari Anderson, 63,?, Stockholm SV (Högalid kliniği), bekâr.

3. İngvar Bengtsson, 43, gazeteci, Stockholm Va, boşanmış dul.

4. Rune Bengtsson, 56, işadamı, Stocksund, evli.

5. Jank Carsson, 46, hurdacı, Upplands Vasby, bekâr.

6. Rune Carlsson, 32, mühendis, Nacka 5, evli.

7. Stig Ekberg, 83, eski emekçi, Stockholm SV (Rosenlund Yaşlılar Evi), dul.

8. Ove Eriksson, 47, oto onarım makinisti, Bandhagen, evli.

9. Valter Eriksson, 69, eski yükleme ve boşaltma işçisi, Stockholm SV (Högalid Alkol Kliniği), dul.

10. Stig Ferm, 31, boyacı, Sollentuna, evli.

11. Björn Forsberg, 48, işadamı, Stocksund, evli.

12. Bengt Fredriksson, 56, ressam, Stockholm C, boşanmış dul.

13. Bo Frostensson, 66, aktör, Stockholm Ö, boşanmış dul.

14. Johan Gran, 52, emekli garson, Solna, bekâr.

15. Jan-Ake Karlsson, 38, kâtip, Enköping, evli.

16. Kennetn Karlsson, 33, kamyon şoförü, Skâlby, bekâr.

17. Lennart Lindgren, 81, emekli banka müdürü, Lidingö 1, evli.

18. Sven Lundström, 37, depo bekçisi, Stockholm K, boşanmış dul.

19. Tage Nilsson, 61, avukat, Stockholm Sö, bekâr.

20. Carl-Gustaf Nilsson, 51, emekli makinist, Johanneshov, boşanmış dul.

21. Heinz Ollendorf, 46, ressam, Stockholm K, bekâr.

22. Kurt Olsson, 59, kamu görevlisi, Saltsjöbaden, evli.

23. Bernhard Peters, 39, reklam filmleri ressamı, Bromma, evli (Zenci).

24. Vilhelm Rosberg, 71, Stockholm SV, dul.

25. Bernt Turensson, 42, makinist, Gustavberg, boşanmış dul.

26. Ragnar Viklund, 60, binbaşı, Vaxholm, evli.

27. Bengt Wennstrom, 76, emekli balıkçı tezgâhtarı, Sol.

28. Hans Wennstrom, 76, emekli balıkçı tezgâhtarı,

Solna, bekâr.

29. Lennart Öberg, 35, yol mühendisi, Enskede, evli. Kollberg içini çekerek listesine baktı. Teresa Canıarâo, tüm sosyal grupları çalışmalarına katmıştı. Yanı sıra kuşak ayrımı da gözetmemişti. Öldüğü zaman, bu erkeklerin en genci on beş ve de en yaşlısı altmış yedi yaşındaydı. Yalnızca şu listede, Stocksund'daki banka müdürlerinden tutun da Högalid akıl kliniğinde yatan yaşlı ayyaş hırsızlara varıncaya dek her türlüsü bulunmaktaydı. "Ne yapacaksın bunu?" diye sordu Martin Beck.

Kollberg karamsar bir tavırla, ama doğrulukla karşılık verdi:

"Hiç bilemiyorum."

Sonra gidip listeyi Melander'in masasına bıraktı: "Sen hiçbir şey unutmazsın. Boş zamanında şuna bir göz gezdirip de, bu adamların herhangi biri hakkında olağandışı bir şey anımsar olup olmadığını bana bildirir misin?"

Melander listeye boş gözlerle şöyle bir bakıp başını salladı.

Ayın yirmi üçünde Mansson ile Nordin, kimselere yokluklarını aratmaksızın, evlerine uçtular. Hemen Noel sonrası döneceklerdi.

Dışarıda hava soğuk ve dehşet saçıyordu.

Tüketici toplum çığırından çıkmış durumdaydı. Bu belirli günde her şey her fiyata satılabilirdi. Özellikle ve genellikle kredi kartları ya da karşılıksız çek karşılığında bile.

O akşam evin yolunu tutmuş olan Martin Beck şöyle düşünüyordu:

İsveç şimdi yalnızca ilk toplu cinayetini görmekle kalmadı, üstüne üstlük ilk kez bir polis katilinin ele geçmeyişine tanık olacak.

Soruşturma çok çabuk yatmıştı. Ayrıca teknik açıdan da -Teresa dosyasından farklı olarak, saçmalıklarla dolu bir kâğıt yığını görünümündeydi.

51

Noel geldi çattı.

Martin Beck'in armağanı, tüm tahminlerin tersine, kendisini güldürmedi.

Lennart Kollberg'e sunulan armağan eşinin ağlamasına yol açtı.

Her ikisi de, Ake Stenström'ü ve de Teresa Camarâo'yu düşünmemeyi kafalara koymuşlardı. Ancak her ikisi de bu niyetlerinde başarısızlığa uğradılar.

Martin Beck erken uyanmasına rağmen, ailenin geri kalanları yaşam belirtisi gösterene dek yataktan çıkmayarak Graf Spee konusunu işleyen kitabı okuyageldi. Sonra kalktı, bir gün öncesinin giysilerini askıya geçirip dolaba kaldırdı ve de üstüne jean pantolonla bir kazak geçirdi. Noel'de herkesin giyimli kuşamlı olması gerektiği görüşünü savunan karısı, giysilerine bakışları değince kaşları çatıldı, ama ilk kez hiç ses etmedi.

Kadın, ana-babasının mezarına geleneksel ziyaretini yaparken, Martin Beck de Rolf ve İngrid'le birlikte ağacı süsledi. Çocuklar gürültücü ve coşkuluydular. Neşelerini kaçırmamak için elden geleni yaptı. Ölüleri ziyaret töreninden dönen karısı tüm canlılığıyla bir göreneğe katıldı: Domuz budunun pişmiş olduğu tencerenin içine ekmek banmak, ki kocanın midesine ancak bulantı getirmekteydi.

Çok sürmedi, midesinin sevimsiz konuğu olan sinsi sancı varlığını duyurmaya başladı. Martin bu burkuntulara öylesine alışıktı ki, artık onlara aldırmaz olmuştu. Ancak bildiği kadarıyla, bu ziyaretler son zamanlarda daha sık ve şiddetli olarak yinelenmekteydi. Şimdilerde sancısı tuttuğunu İnga'ya artık hiç söylemiyordu. Oysa bir zamanlar uslu bir çocuk gibi hemen söylerdi de, kocakarı ilaçları ve bitmez tükenmez dırdırıyla, kadm az

kaldı ölümüne yol açıyordu. Karısına göre, hastalık yaşamla eşdeğerde bir olaydı.

Noel yemeği evlere şenlik bir şölendi. Sofranın dört kişi için hazırlandığı göz önünde tutulursa ve de bunlardan birinin yemek yiyemeyecek halde, diğerinin perhizde, üçüncüsünün de kendi pişirdiklerine el süremeyecek denli yorgun olduğu düşünülürse, geriye yalnızca Rolf kalıyordu ki, bu çocuk her geçen gün artan iştahıyla daha çok tıkınır olmuştu. On iki yaşındaydı ve de kendisinin bir haftada zorlukla yediği yemeği oğlunun bir gün içinde o sıska bedenine nasıl olup da sığdırabildiğine Martin Beck öteden beri şaşıyordu.

Bulaşığın yıkanmasına elbirliğiyle yardımcı oldular. Bu da yalnızca Noel akşamlarına özgü bir davranıştı.

Sonra Martin Beck, uyuşturucu madde kaçakçılığını maskelemek için plastik Noel ağacı ithal eden Assarsson kardeşleri düşünerek, ağacın üstündeki mumları yaktı. Ardından sıcak punçla zencefilli çörekler geldi ve de en sonunda İngrid şöyle dedi**:**

"Şimdi atı içeri almanın sırası geldi sanırım."

Her zaman olduğu gibi, birbirlerine yalnızca birer armağan vermek üzere anlaşmışlardı ve de her zamandan farklı olmaksızın çok daha fazlasını satın almışlardı. Martin Beck İngrid'e at satın almamıştı. Ama bunun yerine bir kat binici giyimi verdi ve de binicilik derslerinin altı aylık bedelini ödedi.

Kendi armağanlarıysa, Cutty Sark okul gemisinin model yapım kutusunu ve İngrid eliyle, örülme, iki metre uzunluğunda bir boyun bağını kapsamaktaydı.

Kız aynı zamanda babasına yassı bir paket uzatarak, kâğıdın açılışını umutvar gözlerle izledi, içinden 45 devirlik bir EP plağı çıktı. Kılıfın üzerinde Londra polisinin herkesçe tanınan üniforma ve başlığını giymiş şişman bir adam yer almaktaydı. Akrep kuyruğu, palabıyıkları vardı ve de örgü eldiven içindeki ellerini göbeği üstünde kavuşturmuştu. Çağdışı bir mikrofonun önünde durmaktaydı ve de yüz ifadesinden anlaşıldığı kadarıyla, kahkahalar atarak gülmekteydi. Adı Charles Penrose olarak belirtilmişti. Plak da *Gülen Polisin Serüvenleri* adını taşıyordu.

İngrid bir koşu gidip plak caliciyi getirdi ve de Martin Beck'in koltuğunun yanında yere koydu.

"Hele bir dinle de bak," dedi kız. "Zevkinden öleceksin." Plağı kılıfından çıkarıp etiketine baktı:

"İlk şarkımızın adı *Gülen Polis.* Tam denk geldi ha?

Pırıl pırıl düğmeleri.

Daha güzel bir topluluk görülmedi yeryüzünde...

Mumlar kendi alevleriyle eriyerek yanıyor, çam ağacı sıcak odaya kokusunu yayıyor, çocuklar şarkı söylüyor yeni giysileri içinde kanepenin bir köşesinde oturan İngâ bir acıbadem kurabiyesi kemiriyordu. Martin Beck, dirsekleri dizlerine yapışık ve de çenesi avuçları arasında, iki kat olmuş oturmaktaydı. Gözlerini plak kılıfının üstündeki gülen polise saplamıştı.

Stenström'ü düşünüyordu.

Kollberg, içinin derinliklerinde bir yerde hoşnut olmaktan çok uzak ve de kendini görev başında saymaya çok yakındı. Ne var ki, bu boşluğa bir ad konduramadığına göre, gereksiz yere somurtarak Noel gecesini zehir etmenin anlamı yoktu.

İşte bu nedenle punçu özene bezene karıştırdı, kendince kıvamını bulduranа dek birkaç kez altı, sonra da masanın başına geçip oturarak, çevresini saran aldatmalık sevimli görünümü gözden geçirdi. Noel ağacının dibinde yüzüstü uzanmış yatan Bodil, giril giril sesler çıkarıyordu. Asa Töreli yerde bağdaş kurup oturmuş, bebekle oynaşmaktaydı. Gun, yalınayak ve kaygısız, evin içinde salına salına dolaşıyordu. Üstünde pijamayla eşofman karışımı esrarlı bir kuşam vardı.

52

Martin Beck'in müzik bilgisi çok kıttı. Ne var ki, bu şarkının yirmilerde ve belki de daha erken tarihlerde plağa alındığını bir yerlerden duymuştu. Her mısranın ardından çın çın kahkahalar patlamaktaydı. Herhalde bulaşıcı olmalıydılar ki, İnga, Rolf ve İngrid gülmekten kırılıyorlardı.

Martin Beck orta yerde buz parçası gibi donakalmıştı. Dudaklarında bir gülücük bile oluşturamıyordu. Diğerlerini daha çok düş kırıklığına uğratmamak için, ağacın mumlarını düzenler gibi, yerinden kalkıp sırtını döndü.

Ancak plağın bitiminde yine geçti koltuğuna oturdu. İngrid gözlerinde biriken yaşları silerek ona baktı.

"Ama babacığım, sen hiç gülmedin," diye sitemde bulundu. Elden geldiği kadar inandırıcı çıkmasına çalıştığı bir sesle:

"Çok hoşuma gitti," dedi adam. "Kendimi zor tuttum." Plağın öbür yanını çeviren İngrid:

"Hele sen bunu dinle, öyleyse," diye böbürlendi. *”Şen Polislerin Geçit Töreni. ”*

İngrid herhalde plağı çok kez döndürüp dinlemiş olmalıydı ki, ömrü boyunca gülen polisle karşılıklı düet söylemekten öte bir şey yapmamışçasına şarkıya katildi: *Bir ses duyuldu rap, rap, rap Caddenin öte başında. Şen Polisler geçiyor geçit töreninde. Üniformaları mavi mavi*

Noel yemeği için özel olarak hazırlanmış balıktan tabağına bolca aldı. Yumulacak olduğu nefis yemekleri aklına getirerek sevinçle iç geçirdi. Peçetenin bir kulağını gömleğin içine sokuşturup göğsü üstünde yaydı. Akvavit içkisinden koca bir bardak doldurdu. Bardağını kaldırdı. Buz gibi soğuk, dupduru içkiye ve de bardağın dışında oluşagelen buğuya hülyalı gözlerle baktı. Ve aynı anda telefon çaldı.

Şöyle bir duraksadı. Sonra tek yudumda bardağı dipledi, yatak odasına geçip alıcıyı kulağına dayadı.

"iyi akşamlar. Benim adım Röjd. Lüngholmen cezaevinden arıyorum sizi."

"Doğrusu, neşe verici bir yer," diyen Kollberg, yıldırım ekip listesinde olmadığını bilmenin gevşek rahatlığı içinde konuşmuştu.

Kaldı ki, yeni bir toplu cinayet bile onu bu karın içine sürükleyemezdi. Böylesi işler için kendinden çok daha yetenekli kişiler görevlendirilmişti. Sözgelişi, Gunvald Larsson ki, şu sıra nöbetçi Komiser olarak zaten görev

başındaydı ve de yüksek rütbesinin ceremesini çekme durumunda bulunan Martin Beck.

"Ben buradaki akıl kliniğinde görevliyim." dedi adam. "Ve de sizle konuşmak için direten bir hastamız var. Adı Birgersson. Söz vermiş bulunduğunu ve beklemesiz bir konu olduğunu söyleyip duruyor ve de... "

Kollberg'in kaşları çatıldı:

"Telefona gelebilir mi?"

"Yazık ki, hayır. Kurallara aykırıdır. Çünkü kendisi hastamız olup... "

Kollberg'in yüzü bir anda acınır bir ifadeye bürünüvermişti. Al ekibi Noel gecesinde görev başında değildi besbelli.

"Tamam tamam. Hemen geliyorum," diyerek telefonu kapadı.

Son sözlerini duymuş olan karısı, iri iri açılmış gözlerini onun üstüne dikmişti.

"Lângholmen'e gitmem gerek," dedi bezgince. "Noel gecesi bu saatte hangi cehennemin dibinde bir taksi bulunur?"

"Arabayı ben sürerim," diye oradan atıldı Asa. "Ağzıma içki koymadım."

53

Yol boyunca hiç konuşmadılar. Demir kapıyı bekleyen gardiyan Asa Torell'i kuşkuyla süzdü.

"Özel sekreterim," dedi Kollberg.

"Özel neyiniz? Bir dakika! Kimlik kartınızı bir daha görmeliyim."

Birgersson hiç değişmemişti. Eğer mümkünse, iki hafta öncesine bakarak daha kibar ve nazik olduğu bile söylenebilirdi.

Kollberg damdan düşercesine sordu:

"Bana anlatmak istediğin nedir?"

Birgersson gülümsedi:

"Saçma gelebilir. Ne var ki, bu akşam ansızın bir şey anımsadım. Siz bir araba konusunda soruyordunuz, hani benim Morris. Ve..."

"Evet? Ve ne?"

"Bir keresinde, Dedektif Stenström'le ben bir iki lokma atıştırmak için ara verip oturduğumuzda, kendisine bir öykü anlatmıştım. Hiç unutmam, kornişonlu domuz salamurasıyla bayırturpu kaynatmıştık tencerede. En sevdiğim yemektir. Bu akşam Noel yemeğinde... " Kollberg sabırsızca adamın sözünü kesti:

"Öykü neydi?"

"Kendimle ilgili bir öykü aslında. Roslagsgatan'da... Sustu ve kuşkuyla Asa Torell'e baktı. Kapı önündeki gardiyan esnedi.

"Ee, sonra?" diye dürtükledi onu Kollberg.

"Karımla birlikte orda yaşardık o zamanlar. Tek bir odaya sığışmıştık. Eve girdim mi, sinirlerim ayağa kalkar ve bir sıkıntı, bir huzursuzluk basardı üstüme. Uykum da berbattı."

"Hı-hıh!" diye homurdandı Kollberg.

İçine bir ateş düşmüştü ve hafifçe başı dönüyordu. Ağzı kupkuruydu ve de en önemlisi çok çok açtı. Dahası, çevresi onu sıkıyor, evin özlemini çekiyordu. Birgersson, sakin bir sesle ama uzattıkça uzatarak, konuşmasını sürdürmekteydi:

"...Böylece geceleri evden sokağa fırlar oldum. Amaç sadece evden uzak kalmaktı. Yaklaşık yirmi yıl öncesiydi bu. O sokak senin, bu sokak benim, sürter dururdum saatlerce. Kimi zaman gün ışıyana dek bile dolaştığım olurdu. Kimseyle konuşmazdım. Yalnızca kafamı dinlemek için tabana kuvvet yürürdüm. Bir süre sonra gerçekten sakinleşirdim. Genellikle bir saatlik yol tepmem gerekirdi bunun için. Ne var ki, kafamı bir şeyle oyalamak zorundaydım. Anlıyorsunuz ya, beynimi kurcalayan kaygılardan uzak kalmak için. Ev derdi, karım ve geçim sıkıntısı silinmeliydi düşüncelerimden. Bu nedenle oyalanacak birtakım şeyler bulurdum. Kendimi başka dünyalara atmak da denebilirdi buna. Kafamı cendereden kurtarma uğraşı."

Kollberg kol saatine bakarak sabırsızlandı:

"Evet evet, anlıyorum. Ne yapardın, bunu söyle." "Otolara bakardım." "Otolara mı?"

"Evet. Yol boylarında ve park yerlerinde duran arabalara baka baka dolaşırdım. Aslında otolara hiç ilgi duymazdım, ama böylelikle ne kadar marka ve model varsa hepsini öğrenegeldim. Bir süre sonra, gerçek bir uzman kesilmiştim. Bir bakıma, doyumluk bir uğraşıydı. Bir beceri kazanmıştım. Şöyle ki, kırk, elli metreden, ne yandan olursa olsun, tüm arabaları yanılgısız tanıyabiliyordum. Eğer bir TV bilgi yarışması programına katılsaydım, hani bilirsin ya, bir özel konuda soru yöneltirler adama, mutlaka birincilik ödülünü alırdım. Önden, yandan veya arkadan, hiç fark etmezdi. Şıp! Cevap hazır."

"Ya kuşbakışı görünüşe ne demeli?" diye sordu Asa Töreli.

Kollberg ona şaşkınca baktı. Birgersson'un yüzü az buçuk karardı:

"Valla, o yönden denemem olmadığı için ne dersem boş. Herhalde pek tanıyamazdım gibime gelir."

Bir süre derin düşüncelere daldı. Kollberg bıkkınca omuz silkti.

"Onu bunu bilmem. Diyeceğim, böylesi basit bir uğraşı bile kişinin yaşamına renk ve tat katabiliyor," diye devam etti Birgersson. "Ve de heyecan. Kimi zaman da Lagonda, Zim ya da BMW gibi ender rastlanır arabalar görürdüm. Neşem yerine gelirdi."

"Bak, dostum. Dedektif Stenström'e bunları mı anlattın?" "Evet. Daha önce başka kimseye anlatmamıştım."

"Peki, o ne dedi?"

"ilginç bulduğunu söyledi."

"Anlıyorum. Ve beni de bunları söylemek için mi buraya çağırttın? Akşamın dokuz buçuğunda? Şu Noel gecesi?"

Birgersson incinmiş bir yüz takındı:

"Evet. Aklıma gelen ne olursa bildirmemi siz benden istemiştiniz ve... "

"Evet, haklısın," dedi usanç getiren Kollberg. "Sağol." Ayağa kalktı.

"Fakat henüz en önemlisini söylemedim," diye mırıldandı adam. "Dedektif Stenström'ün çok çok ilgisini çekmişti; o Morris'i söz konusu ettiğimizden bu yana kafamı kurcaladı durdu."

Kollberg yeniden oturdu:

"Evet? Kurcalayan ne?"

"Valla, bu merakın da kendine göre sorunları var. Eğer böyle denebilirse, kuşkusuz. Diyeceğim, karanlıkta veya oldukça uzaktan kimi otoları birbirinden ayırıp seçmek çok güçtü. Sözgelişi, Moskvltch ile Opel Kadett ya da DKW ile İFA." Bir an sustuktan sonra vurguyla ekledi: "Evet. Çok ama çok güç. Yalnızca ufak tefek birtakım ayrıntılar."

"Stenström ve senin Morris 8 ile bunların ne ilişkisi var?" "Hayır, benim Morris'i karıştırmayın hiç," diye karşılık verdi Birgersson. "Bir Morris Minör ile bir Renault CV-4 arası ayrımı önden görüp seçmekten daha güç bir şey olamayacağını söylediğim zaman Dedektifin ilgisi ansızın uyanıvermişti. Yandan veya arkadan değil, bu kolaydı. Ama dosdoğru önden ya da eğik açı önden... işte, bu çok çok zordu gerçekten. Ne var ki, zamanla bunun da üstesinden gelir olmuştum ve de enderdi yanıldığım. Yine de arada şaşırdığım olurdu, hiç kuşkusuz." "Bir dakika, bir dakika!" dedi Kollberg. "Morris Minör ile Renault CV-4 mü dedin?"

"Evet. Ve de hiç unutmam, Dedektif Stenström bunu duyar duymaz yerinden sıçramıştı. Daha öncesi ben konuşurken, orda oturmuş, kafa sallayıp duruyordu. Ben de ne bileyim, dinlemediğini sanıyordum. Ancak bunu söyleyince, ilgisi bir kabardı, bir kabardı ki, o kadar olur. Sonra peş peşe birkaç kez aynı şeyi sordu." "Önden dedin, öyle mi?"

"Evet. O da bunu birkaç kez sorup durdu. Dik olarak önden yahut eğri bakış önden. Çok zor."

Yine arabaya girip oturduklarında, Asa Töreli sordu: "Neydi bu böyle?"

"Ben de henüz bilemiyorum. Ama bir bakarsın ki, çok önemli olabilir."

"Ake'yi öldüren adamla mı ilgili?"

"Bilmiyorum. Hiç değilse, o arabanın adını defterine niçin yazmış olduğunu açıklıyor."

"Şimdi benim de aklıma bir şey geliverdi," dedi kız. "Ölümünden iki hafta önce Ake'nin söylemiş olduğu bir şey. iki günlüğüne bir izin koparır koparmaz, Smâland'a gidip bir şeyler soruşturacağım söylemişti. Orda Eksjö diye bir yer, yanılmıyorsam. Bu dediklerim kafanda bir şeyler çağrıştırdı mı?"

"Hiç," diye cevapladı Kollberg.

Kent, önlerinde bomboş uzanmış yatıyordu, iki cankurtaran, bir polis arabası ve de uğradıkları konuksever evlerde içkiyi çokça kaçırdıkları için sallana sallana yürüyen görev kurbanı birkaç Noel Baba tek canlılık belirtisiydi. Bir süre sonra Kollberg şöyle dedi: "Gun'dan duyduğuma göre, yılbaşından sonra bizi bırakıp gidecekmişsin."

"Evet. Benim katı, Kungsholms Strand'daki daha küçük bir tanesiyle değiş tokuş ettim. Eşyayı da iğneden ipliğe varıncaya dek tümüyle satıp, yenisini alacağım. Ayrıca,işimi de yenileyeceğim."

"Nerde çalışacaksın?"

"Henüz kesin değil. Ama kafamda evirip çeviriyorum." Birkaç saniye için sessiz kaldıktan sonra dedi ki:

"Polis olabilir miyim? Kadroda boş yer var mı?"

"Hem de nasıl!" diye dalgınca karşılık veren Kollberg, birden uyanıp çığlığı bastı: "Ne!... Ciddi misin?"

"Evet," dedi kız. "Çok ciddiyim!..."

Asa Töreli kafa gücünü araba sürme üzerinde yoğunlaştırdı. Kaşlarını çatarak dikkatini görüşü engelleyen kar tipisine verdi.

Palandergatan'a geri döndüklerinde, Bodil uyuyakalmıştı. Gun kıvrıldığı bir koltukta kitap okuyordu. Gözleri yaşlıydı.

"Ne oldu?" diye sordu adam.

"Şu yok olası yemek," dedi kadın. "Zehir oldu."

"Hiçbir şey olmaz. Sende bu görünüş ve bende bu iştah varken, masanın üstüne kedi ölüsü koysan bile neşeme gem vuramazsın!"

"Ha, bir de şu tuzsuz ekmek Martin Beck aradı seni. Yarım saat öncesi falan."

"Yaşa!" dedi Kollberg şen şakrak bir sesle. "Sen yemeği getirirken, ben de onun kulaklarını bir çınlatırım." Ceketiyle kravatını çıkarıp telefon başına gitti. "Alo. Beck."

Kollberg kuşkuyla sordu: "Avaz avaz haykıran kim orda?" "Gülen polis." "O da kim?" "Bir plak, canım."

"Ha, evet. Şimdi çıkardım. Eski bir müzikhol melodisi. Charles Penrose, değil mi? İlk Dünya Savaşı'ndan öncelerine uzanır."

Geri planda bir kahkaha tufanı duyuldu. Martin Beck'in neşesiz sesi şöyle dedi:

"Değişen bir şey yok. Melander telefon ettiği için seni aramıştım."

"Ne istiyormuş?"

"Nils Erik Göransson adını nerde gördüğünü anımsamış en sonunda." "Nerde görmüş?"

"Teresa Camarâo ile ilgili soruşturma dosyasında." Kollberg ayakkabı bağlarını çözdü. Bir an düşündü. Sonra şunları söyledi:

"Sen ona benim selamımı sarkıt ve işte bu kez ayvayı yediğini bildir. İlk kez yanılıyor enayi! Ulan, o dağ gibi koca dosyayı olduğu gibi okudum. Hem de son sözcüğüne varana dek, tek tek. Böyle bir şeyin farkına varamayacak denli salak mıyım ben, yahu? Amma yaptınız be!"

"Dosya evde mi?"

"Hayır, Vastberga'da. Fakat hiç kuşkum yok. Ölesiye kesinkes."

"Tamam. İnandım sana. Lângholmend'e ne yaptın?" "Biraz bilgi topladım. Ama çok belirsiz ve çapraşık.

Bunu buradan anlatmam çok zor şimdi. Ne var ki, eğer doğruysa... "

"Evet?"

"Teresa dosyasının tek tek her bir sayfasını tuvalet kâğıdı olarak kullanabilirsin. Mutlu kutlu Noeller."

Ve telefonu kapadı.

Karısı kuşkuyla sordu:

"Ne o? Yine gidiyor musun yoksa?"

"Evet. Ama Çarşamba'dan önce değil. Akvavit şişesi nerde?"

54

Melander öyle kolayca kendini üzüntüye kaptırıp koyveren kişilerden değildi. Ne var ki, ayın yirmi yedinci günü sabahı Gunvald Larsson bile onun bu perperişan ve şaşkın haline baktı baktı da, en sonunda sormaktan kendini alamadı:

"Neyin var senin, yahu mumya?"

"Şu ki, ben bu konuda hiç yanıldığımı bilmem."

Rönn avutma yollu:

"Her şeyin bir başlangıcı vardır," dedi.

"Evet. Ama yine de anlamıyorum."

Martin Beck kapıya vurmuş ve de kimsenin tepki göstermesine meydan bırakmaksızın odada bitivermişti. Uzun boyu ve asık suratıyla karşılarında dikilmiş, kesik kesik öksürüyordu.

"Anlayamadığın nedir?" diye sordu.

"Şu Göransson konusu. Yanılmış olmam olanaksız. Olur şey değil."

"Şimdi Vastberga'dan geliyorum," dedi Martin

Beck. "Hem de yüzünü güldürecek bir şey öğrendim." "Neymiş o?"

"Teresa dosyasının bir sayfası eksik. Tam olarak belirtmek gerekirse, 1244. sayfa."

Kollberg, öğle sonrası saat üçte, Södertalje'deki bir otomobil firmasının önünde dikilmiş duruyordu. Bugün zaten buraya gelene dek epeyi işin

üstesinden gelmişti; ilkin, on altı buçuk yıl öncesi Stadshagen spor tesislerinde bir araba görmüş olan üç tanığın, bu araca mutlaka önden veya bir olasılıkla eğri açıda önden baktıklarını kesinliğe kavuşturmuştu, ikincisi, fotoğrafçılıkla ilgili bir çalışmayı gerçekleştirmişti. 1950 model bir Morris Minor'un az rötuş görmüş, kara tonda bir reklamlık resmi iç cebinde sarılı olarak yatıyordu. Bu üç tanıktan ikisi ölmüştü. Trafik polisiyle makinist olanı. Ancak gerçek uzman, eski ustabaşı, dipdiri ve de sapasağlamdı. Şimdi de burada, Södertalje'de çalışmaktaydı. Artık ustabaşı falan değil, ama daha kodamanca bir şeydi, işte, cam duvarların çevrelediği konforlu bir ofiste oturmuş, telefonla konuşuyordu. Konuşmanın bitiminde Kollberg içeri daldı. Ne kapıya vurmuş ne de kim olduğunu söylemişti. Sadece masanın üstüne resmi yayarak adamın önüne sürdü ve şöyle dedi:

"Bu arabanın markasını söyleyebilir misin?" "Bir Renault CV-4. Eski bir model." "Kesin mi?"

"Canım üstüne bahse girecek denli kesin. Asla yanılmam."

"Yüzde yüz mü?"

Adam resme yeniden bir göz attı:

"Evet. Bir CV-4 bu. Eski model."

"Sağol," diye Kollberg, resme uzandı.

Adam onu şaşkınca bir süzerek dedi ki:

"Dur bir dakika hele! Sen beni ayak oyununa mı getirmeye çalışıyorsun?"

Resmi iyice gözden geçirdi. Bir on beş saniyeyi aşkın süre sonra yavaşça şöyle konuştu:

"Hayır. Bir Renault değil bu. Morris. 50 ya da 51 modeli bir Morris Minör. Üstelik resimde bir ayarsızlık var." "Evet." diye doğruladı Kollberg. "Biraz elden geçti. Kötü bir ışıkta ve yağmur altında çekildi sanılsın, bu görünümü versin diye. Sözgelişi, yağmurlu bir yaz gecesi."

Adam bakışlarını ona sapladı: "Bana bak! Sen kimsin, kuzum?" "Polis."

"Ah, bunu anlamalıydım," dedi adam. "Geçen güz başlarında buraya gelen bir genç polis... "

Aynı ikindinin beş buçuğa az kala bir saatinde Martin Beck yakın çalışma arkadaşlarını bir brifing için soruşturma merkezinde toplamıştı. Nordin'le Mansson da Noel izninden dönmüş olduklarına göre, ekip tam kadro hazırdı. Tek eksik kişi, yıllık iznini kullanıp tatile çıkmış olan Müdür Hammar idi. Soruşturmanın en civcivli kırk dört günlük gerilim süresi içinde ne kadar az yol alındığını bildiğinden ve Noel'le yılbaşı arası zamanı hem avcıların hem de avın daha çok evlerinde gert gert geğirerek oturup Ocak ayını nasıl bulduracaklarını kara kara düşündükleri bir ateşkes süreci olarak gördüğü için, bu sıra yeni bir gelişme olabileceği umudunu hiç beslemiyordu.

Melander doyum taşan bir sesle,

"Ya, demek bir sayfa eksikmiş, öyle mi?" diye sordu. "Peki, kim almış olabilir?"

Martin Beckle Kollberg bir çabuk bakıştılar.

Martin Beck ortaya konuştu:

"Aranızda kendisini ev aramada uzman sayan kişi var mı?"

Pencere kenarındaki yerinden Mansson gönülsüzce seslendi:

"Ben! Aramada üstüme yoktur diyebilirim. Eğer bulunacak bir şey varsa, mutlaka bulurum. Hiç kaçmaz." "Aferin sana," dedi Martin Beck. "Ake Stentsröm'ün Tjarhovsgatan'daki apartman katını bir güzel taramanı istiyorum."

"Taramasına tararım da, arayacağım nedir?"

"Polis dosyasından bir yaprak," diye söze katıldı Kollberg. "1244. sayfa ve de metinde Nils Erik Göransson adı geçiyor olmalı."

"Yarın," dedi Mansson. "Gün ışığında her zaman için daha kolaydır. Usta konuştuğunu bilir."

"Peki peki, dediğin gibi olsun," diye Martin Beck, çıkabilir bir tartışmayı daha bağlamadan önlemiş oldu. "Öyleyse ben de anahtarları sana yarın veririm," dedi Kollberg.

Aslında cebinde duruyorlardı. Ne var ki, zehir hafiye kürdanlı Mansson işe koyulmadan önce Stenström'ün fotoğraflarına ilişkin birkaç izi yok

etmek istiyordu.

Ertesi gün saat on dörtte Martin Beck'in masası üstündeki telefon çaldı.

"Selam ve saygı. Ben Per, baba."

"Benim Per adında bir oğlum yok. Kimsen onu söyle."

"Per Mansson yani." "Ha, sensin demek. Konuş." "Stenström'ün evindeyim. Eksik sayfa burada yok." "Atlamış olmayasm?" "Atlamak mı?"

Mansson'un sesi koyu bir alınganlıkta çıkmıştı: "Atlamak diye bir şey benim sözlükte yazmaz bu konuda. Sayfayı onun aldığını sanmakla sakın sen atlamış olmayasın?"

"Benim değil, hepimizin sanısı bu."

"Ne yapalım? Ben de gider, başka yerde ararım öyleyse." Martin Beck saç diplerini ovuşturdu:

"Başka yer dediğin neresi?"

Ne var ki, Mansson telefonu çoktan kapamıştı.

"Amma uzattınız işi be!" diye homurdandı Gunvald Larsson oradan. "Merkez arşivinde dosyanın bir kopyası vardır mutlaka."

"Doğru," diyen Martin Beck, telefonda bir düğmeye basarak bir iç ofis numarası çevirdi.

Bitişik odada Kollberg ile Melander durum incelemesi yapıyorlardı.

"Senin listeyi gözden geçirdim."

"Bir şey buldun mu?"

"Evet, pek çok. Ama bir yararı dokunur mu bilmem."

"Ben birazdan söylerim sana."

"Heriflerin birkaçı sabıkalı. Örnek olarak, Kari Andersson, Vilhelm Rosberg ve de Bengt Wahlberg. Her üçü de hırsız. Sinema gibi hapse girip çıkmışlar. Ama şimdi çalışamayacak denli yaşlılar."

"Devam et."

"Johan Gran bir tahta perdeydi ve de şimdi daha kaşarlanmış olarak çalışıyor olmalı. O garsonluk işi göz boyamaca. Daha bir yıl önce delikteydi. Şu Valter Eriksson var ya...nasıl dul kaldı, biliyor musun?"

"Hayır."

"Sarhoş olarak tutuştukları bir kavga sırasında karısının başına bir iskemle indirip öldürdü, ölüme neden olmaktan hüküm giyerek beş yıl yattı."

"Yuh be! Şaş da kal."

"Bu koleksiyonun içinde ondan öte belalılar da var. Ove Eriksson ile Bengt Fredriksson'un her ikisi de saldırı ve adam dövme suçlarından yargılanıp hüküm giydiler. Hele Fredriksson en azından altı kez. Bu suçlamalardan ikisi adam öldürme girişiminden olmalı, bana sorarsan. Şu hurdacı Jan Carlsson da karanlık bir tiptir. Hiç yakalanmadı, ama iki kez kıl payı kurtuldu diyebilirim. Bu Björn Forsberg'i de gözüm ısırdı. Bir zamanların hızlı üçkâğıtçılarından... Her tür alavere-dalavere, hileli alım-satım işleri, ne ararsan ondaydı ve de 1940'ların ikinci yansında yeraltı dünyasının namlı kişilerindendi. Sonra o defterleri kapatıp yeni bir sayfa açtı yaşamında. Derlenip toparlandı, kendine iyi bir gelecek kurdu. Zengin bir kadınla evlenerek saygıdeğer bir işadamı oldu. 1947'de dolandırıcılıktan hüküm giydi. Tek sabıkası bu. Hans VVennström dersen, onun da suç listesi kabarık. Dükkân arakçılığından tut da kasa hırsızlığına dek her şey var. Vay canına! Şu yakıştırmaya bak."

Kollberg listeden okudu:

"Emekli balıkçı tezgâhtarı."

"Yanılmıyorsam, yirmi beş yıl öncesi Sundbyberg pazar yerinde bir balıkçı tezgâhının başında dururdu. Gerçekte, tam eski kulağı kesiklerden biri. İngvar Bengtsson şimdilerde gazeteciliği benimsedi. Oysa sahte çek düzenleyicilerin önde gelenlerindendi bir zamanlar. Yanı sıra kadın da satardı, ona bakarsan. Bo Frostensson üçüncü sınıf bir aktör ve namlı bir keştir."

Kollberg safça sordu:

"Yahu, bu kız adam gibi biriyle yatmayı neden akıl edememiş dersin?"

"Yok canım, o kadar kötümser olma. Listede böylesi birkaç kişi var. Örnek olarak, Rune Bengtsson, Lennart Lindgren, Kurt Olsson ve de Ragnar Viklund. Tümü de üst sınıf kaymak tabakadan. Hiç gölge düşmemiş üzerlerine."

Kollberg soruşturmanın derinliklerine inmiş olduğu için biliyordu.

"Hayır," diye karşı çıktı. "Dördü de evliydi bunların. Eşlerine durumu açıklarken analarından emdikleri süt burunlarından gelmiştir, hiç kuşkusuz."

"Hayır, polis bu noktada sır tutmasını bildi. Neyse, şu gençlere gelince, yani yirmi yaşlarında ve de daha küçük olanlar, üzerlerinde durulacak pek bir şey yoktu. Senin listede yer alan bu yaştaki altı kişiden ancak birisi orta öğrenimini tamamlayamamış. Kenneth. Karlsson. Bir veya iki kez tutuklanmış. Islahevlne falan da gönderilmiş. Ama bunlar bir süre önce olan şeyler ve de aslına bakarsan ciddi bir neden de yok. Bu kişilerin geçmişlerini köklü bir şekilde araştırmamı ister miydin?" "Evet, lütfen. Çok yaşlıları ayıklayabilirsin. Sözgelişi, şimdi altmışını aşmış olanları. Yanı sıra en gençleri de, yani otuz sekizden aşağı olanlar."

"Sekiz artı yedi eder bu. On beş. İndirgemeden elde kalır on dört. Alan daralıyor, dostum."

"Hangi alan?"

"Hmmm!" diye mırıldandı Melander. "Tüm bu kişilerin, hiç kuşkusuz, Teresa cinayetiyle ilgili aklanma özürleri var."

"Hem de beton gibi," dedi Kollberg. "Hiç değilse cesedin Stadshagen'e atıldığı süre içinde."

Teresa soruşturma dosyasının kopyasını araştırma çalışmalarına 28 Aralık'ta başlanmıştı. Ne var ki, bu konuda bir sonuç almamadan, yılbaşı ve de 1968 geliverdi.

55

Ancak 5 Ocak günüydü ki, bir yığın sararmış kâğıt kapsayan koca bir dosya Martin Beck'in masasını toza buladı. Arşive kalkmış dosyalar

mahzeninin en gözden uzak bir köşesinden geldiğini anlamak için dedektif olmaya gerek yoktu. Uzunca bir süredir İnsan eli değmediği de besbelliydi.

Martin Beck solgun kâğıtları çabuk çabuk çevirerek 1244. sayfaya geldi. Metin çok kısaydı. Kollberg onun omzu üstünden sarktı ve birlikte okudular:

Satıcı Nils Erik Göransson'un 7 Ağustos 1951 tarihli ifade tutanağı.

Göransson'un kendine ilişkin ifadesi şudur ki, Algot Erik Göransson adlı elektrikçi bir babadan ve de kızlık soyadı Rantanen olan Benita Göransson nam anadan 4 Ekim 1939 tarihinde Stockholm'ün Fin Mahallesinde doğdu. Halihazırda Allimport, Hollandaregatan 10, Stockholm firmasında satıcı olarak çalışagelmektedir. İfadesi alınan Göransson, Teresa Camarâo'yu tanıdığını kabul etmekte, sürekli aynı çevrelerde dolaşan kişiler oldukları için sık sık görüştüklerini söylemekle beraber kadının ölümünün hemen öncesi aylarda hiç görüşmediklerini belirtmekte. Göransson ayrıca, değişik zamanlarda iki kez Teresa Camarâo ile cinsel ilişki kurmuş olduklarını (çiftleşme) kabul etmekte. İlkinin, bu kentin Svartmansgatan semtindeki bir apartman dairesinde, orda hazır bulunan diğer birkaç kişinin önünde yer aldığını söylemekte. Bu kişilerden yalnızca birini anımsadığını, o kişinin de Kari Ake Birger Svensson-Rask olduğunu bildirdi. İkinci kez toplantının yine bu kentin Hollandaregatan semtinde bir bodrumda yer aldığını belletmekte. Bu defa da Svensson-Bask orda hazır bulunmaktaydı ve o da Bn. Camarâo ile yakın cinsel ilişki (çiftleşme) kurdu. Göransson tam bir tarih verememekle birlikte olayların birkaç günlük arayla yer aldığını söyleyerek geçtiğimiz 1950 yılının Kasım sonlarını ve de Aralık başlarını belirler biçimde konuştu. Göransson, Bn. Camarâo'nun diğer tanışlarından hiçbirini tanımadığını da ifade etti.

Haziran 2-13 tarihleri arasında Göransson Eksjö'de bulunuyordu. İfadesine göre, çalıştığı firma adına kumaş satmak amacıyla A 6310 plaka numaralı bir otomobil kullanmaktaydı. Göransson, A 6310 plaka numaralı ve 1949 model Morris Minör marka otomobilin sahibidir.

İşbu ifade tutanağı okundu ve onaylandı, (İmza)

Ayrıca şu da eklenebilir ki, yukarıda sözü geçen Kari Ake Birger Svensson-Rask polise Göransson'un Bn. Camarâo ile yakın cinsel ilişki

(çiftleşme) kurduğunu ilk ihbar eden kişiden başkası değildir. (Özdeşlikleri ifadelerle saptandı). Göransson'un ifadesinde belirttiği Eksjö ziyareti bu yerin Kent Oteli personelince doğrulandı. Göransson'un 10 Haziran akşamına ilişkin davranışları konusunda ayrıntılı olarak sorguya çekilen Sverker Johnsson, sözü geçen otelde garson, kapanış saati olan 23:30'a dek Göransson'un bütün akşam ve gece süresince otelin yemek salonunda oturduğunu ifade etti. Göransson o sıralar içkiye olan aşırı düşkünlüğüyle tanınıyordu. Sverker Johnsson'un ifadesi yabana atılmamalı. Kaldı ki, bu ifadeyi Göransson'un otel hesap pusulası da doğrulamaktadır.

"İşte bu kadar," dedi Kollberg. "Şimdilik."

"Asıl sen şimdi ne yapacaksın?"

"Stenström'ün yapmaya zaman bulamadığı şeyi. Yani Eksjö'ye gitmek."

"Bulmacanın parçaları birbirine uygun düşmeye başladı," dedi Martin Beck.

"Evet," diye katıldı Kollberg. "Ha, unutuyordum. Kürdanlı Mansson nerde?"

"Hallstahammar'da sanırım. O eksik sayfayı

Stenström'ün annesinin evinde arıyor olmalı."

"O da az inatçılardan değil desene. Kafasına koyduğundan geri dönmüyor," dedi Kollberg. "Yazık. Arabasını alacaktım. Benimkinin kontağında bir bozukluk var da."

Kollberg, 8 Ocak sabahı Eksjö'ye ulaştı. Kar fırtınası altında ve buz tutmuş yollarda gece boyunca araba sürerek dört yüz dört kilometre kat etmişti. Ne var ki, yine de belirli bir yorgunluk duymuyordu. Kent Oteli anameydanda yer almaktaydı. Bu küçük İsveç taşra kentinin kırsal ortamıyla bütünleşip kaynaşan eski tip, güzel bir yapıydı. Sverker Johnsson adlı garson on yıl önce ölmüştü. Ama Nils Erik Göransson için çıkarılmış hesap pusulasının bir kopyası daha duruyordu. Tozla kaplı karton kutu yığınları içinden arayıp bulması birkaç saat sürdü.

Hesap pusulası Göransson'un on bir gün için otelde kalmış olduğunu doğrular görünüyordu. Otelin yemek salonundan başka yerde yiyip

içmemişti. Her seferinde hesap tutarlarını ayrı ayrı imzalamış, sonra da bunların toplamı otel hesabına aktarılmıştı. Yanı sıra diğer birtakım harcamalar da göze çarpmadaydı. Telefon konuşmaları da bunun içindeydi. Ne var ki, Göransson'un aradığı numaralar kaydedilmemişti. Bu arada ayrı bir madde Kollberg'in gözünden kaçmadı.

6 Haziran 1951 günü otel müşterisi hesabına bir garaja elli iki kuron yirmi beş öre ödemişti. Para tutarının yanına, "yedekte çekme ve onarım ücreti," diye bir kayıt düşülmüştü.

Kollberg otel sahibine sordu:

"Bu garaj daha duruyor mu?"

"Elbette duruyor. Son yirmi beş yıldır da sahibi hiç değişmedi. Lânganas'a uzanan yolu izleyin ve..."

Aslında adam garajın yirmi yedi yıllık sahibiydi, inanmaz bakışlarını Kollberg'e dikerek dedi ki:

"On altı buçuk yıl öncesi mi? Hiç akılda kalır mı bunca zaman?"

"Defter tutmaz mısın?"

"Defter tutulmaz olur mu?" diye diklendi adam. "Burası namusuyla ekmek parası çıkaran bir dükkândır."

Eski ana hesap defterini bulmak adamın bir buçuk saatini aldı. Elinin altından bir an için olsun ayırmaksızın, sayfalan ağır ağır ve dikkatle çevirerek en sonunda söz konusu günün yaprağına geldi.

"Haziran'ın altısı," diye mırıldandı. "İşte burada. Otel önünden toparlanıp getirilmiş. Tamam. Gaz pedal kablosunda kopukluk. Topu toplam 52.25 tutarında bir iş. Yedekte çekme masrafı da içinde."

Kollberg bekledi.

"Yedekte çekme," dedi adam. "Ne sersemmiş be! Niye pedal kablosunu bir şeyle çengelleyip arabayı buraya kendi getirmemiş?"

Kollberg sordu:

"Arabanın özelliklerini belirleyici ayrıntılar var mı?" "Evet. Plaka numarası A...A... bir şey işte. Okuyamıyorum ki! Hayvanın teki

numaraların üstüne yağlı parmağını basmış. Bir StockholmTudan başkası olamaz."

"Bırak onları şimdi. Ne tür bir araba olduğunu da bilmiyor musun?;"

"Bilmez olur muyum hiç! Bir Ford Vedette işte." "Morris Minör olmasın?" "Bak, eğer burada Ford Vedette yazıyorsa, Ford Vedette demektir, tamam mı?" diye horozlandı garaj sahibi. "Morris Minör imiş! Arada ne de olsa fark var, değil mi ya?"

Yarım saat süren tatlı sert bir çekişmenin sonunda Kollberg büyük defteri beraberinde götürmek üzere koltuk altına sıkıştırdı. Tam kapıdan çıkıyordu ki, garaj sahibi ardından şöyle seslendi:

"Hey! Hiç değilse neden boşuna yedekçi parası ödemiş olduğu apaçık ortada."

"Öyle mi? Nedenmiş?"

"Neden olacak, StockholmTu değil miydi?"

Kollberg, Eksjö Kent Oteli'ne geri döndüğünde akşam çoktan bastırmıştı. Açtı, üşüyordu ve de yorgundu. Uzun kuzey yolculuğunu göze alacak yerde otelde bir oda tuttu. Güzelce yıkandı ve yemek ısmarladı. Yemeğin hazır olmasını beklediği sıra iki telefon konuşması yaptı. İlkini Melander'e açtı.

"Listedeki heriflerden hangisinin 1951 Haziranında bir arabası vardı, bunu arayıp öğrenir misin lütfen? Ha, bir de markaları. Arabanın markası."

"Oldu. Yarın sabah."

"Ve de Göransson'un Morris'inin rengi, tamam mı?" "Tamam."

Sonra Martin Beck'i aradı.

"Göransson kendi Morris'ini getirmemiş buraya. Başka bir araba kullanıyormuş."

"Demek Stenström haklıydı."

"Göransson'un çalışmış olduğu Hollandaregatan'daki firmanın sahibini öğrenmek için birini görevlendirebilirmisin? Ha, bir de firmanın iş alam, bunu da öğreniversin."

"Olur."

"Yarın öğle yemeğinde orda olurum."

Yemek salonuna inip yemeğini yedi. Oturduğu yerde aklına bir şey geldi. Aslında tam on altı yıl önce yine bu otelde kalmıştı. Bir taksi cinayeti üzerinde çalışıyordu o sıra. işi üç veya dört günde arındırıp çözüme kavuşturmuşlardı. Ah, eğer şimdi bildiklerini o zaman bilmiş olsaydı, Teresa davasını kuşkusuz, on dakika içinde çözüp olumlu bir sonuca bağlayabilirdi.

Rönn bu ara Olsson'u düşünüyor, Göransson'un plastik torbasında bulduğu lokanta hesap pusulası kafasını kurcalayıp duruyordu. Salı sabahı kafasında bir ampul yandı ve yine her zaman olduğu gibi, düşüncelerini açmak için Gunvald Larsson'a gitti, işbaşında birbirlerine karşı takındıkları düşmanca tavıra rağmen, Rönn ile Gunvald Larsson aslında dosttular. Bu gerçeği kendileri dışında pek az kişi bilirdi. Ya Noel ve yılbaşını birlikte geçirdiklerini öğrenegelselerdi, bu şaşkınlıkları büsbütün artmış olurdu.

"B.F. başlıkları yazılı kâğıt parçası aklımı kurcalayıp duruyor," dedi Rönn. "Melander'le Kollberg'in bir türlü içinden çıkamadıkları listede bu başlıkları taşıyan üç kişi var: Bo Frostensson, Bengt Fredriksson ve de Björn Forsberg." "Ne olmuş yani?"

"Diyeceğim, bu adamları çaktırmadan gözden geçirir ve de aralarında Olsson'a benzeyen biri olup olmadığını anlayabiliriz."

"Yerlerini, yurtlarım bulabilir misin?"

"Melander bulur gibime gelir. O da bulamazsa, kimse bulamaz."

Gerçekten de Melander'den kaçmadı. Forsberg'in evde olduğunu ve de öğle yemeğinden sonra kentin iş merkezindeki ofisinde bulunacağını öğrenmek yalnızca yirmi dakikasını aldı. Büyük işadamı tam saat on ikide bir müşterisiyle birlikte Ambassadör'de yemek yiyecekti. Frostensson, Solna'da bir film stüdyosunda bulunmaktaydı. Arne Matsson'un yönettiği filmde küçücük bir rolü vardı.

"Fredriksson'a gelince, On Benek Kafeterya'da bira yuvarlıyor olmalı. Günün bu saatinde genellikle orda bulunur."

Martin Beck herkesi şaşkına çeviren bir kararlılıkla:

"Ben de sizle geliyorum," dedi. "Mansson'un arabasını alırız. Ona bizimkilerden birini verdim."

Kavgacı ressam Bengt Fredriksson'u Eski Kent'in bir birahanesinde elleriyle koymuşçasına buldular. Saksı boyu bira dubleleriyle boğuşuyordu. Çok şişman bir adamdı. Çalı dikenini andırır kıpkırmızı sakalı pis ve bakımsızdı. Yağlı kır saçları, inek yalamışçasına, demet demet omuzlarına sarkıyordu. Zil zurna sarhoş durumdaydı.

Solna'da, yapım yönetmeni onları bitmez tükenmez upuzun koridorlardan geçirerek koca film stüdyosunun bir köşesine götürdü.

"Beş dakika sonra Frostensson'un yer aldığı sahne çekilecek," dedi adam. "Filmde bundan öte rolü yok... Güvenli bir uzaklıkta durdular. Ne var ki, birbirine dolaşık kablo yığınları ve de havada asılı duran iskelelerin ardından bile olsa, acımasızca güçlü spot ışıklarının vurduğu seti açık seçik görüyorlardı. Küçük bir bakkal dükkânının iç görünümünü yansıtıyor olmalıydı. "Hazırol!" diye bağırdı film yönetmeni. "Susalım! Kamera! Başla!"

Beyaz başlıklı ve de beyaz ceketli bir adam ışık selinin içine girerek konuştu:

"Günaydın, Bayan. Size yardım edebilir miyim?"

"Kes!"

Yeniden alındı, sonra bir daha. Frostensson konuşmasını beş kez yinelemek zorunda kaldı. Zayıf, kabak kafalı küçümen bir adamdı. Dilinde pelteklik, ağız ve göz kenarlarında sinirlilik belirtisi sürekli tikler vardı. Yarım saat sonra Gunvald Larsson, Björn Forsberg'in Stocksund'daki şahane villasının bahçe kapısından yirmi beş metre ötede arabanın frenine basıyordu. Martin BeckTe Rönn arkada yere çömeldiler. Garajın açık duran kapılarından içerdeki en büyük boy kapkara Mercedes'i görebiliyorlardı.

"Şimdi çıkması gerek," dedi Gunvald Larsson. "Eğer yemek buluşmasına gecikmek niyetinde değilse, hiç kuşkusuz."

Villanın ön kapısı açılıp da, basamaklarda bir sarışın kadın, bir köpek ve de yedi yaşlarında küçük bir kızla birlikte adamın görünmesi için on beş dakika daha beklemeleri gerekti. Kadını yanağından öptü, sonra çocuğu havalandırıp hoplatarak onu da öptü. Güvenli adımlarla garaja yöneldi, arabaya kuruldu ve gaza bastı. Küçük kız ona bir öpücük uçurdu, güldü ve de bir şey seslendi.

Björn Forsberg uzun ve ince bir adamdı. Yüzü, düzgün çizgileri ve dürüst ifadesiyle, çarpıcı ölçüde yakışıklıydı. Kadın dergilerinde çıkan kısa öykülerin resimlerine bakılarak çizilmişti sanki. Güneş yanığı teni tunç rengiydi. Davranışları ölçülü ve sportmenceydi. Başı açıktı ve de sırtına kumaşı bol, gri bir pardösü giyinmişti. Dalgalı saçları dümdüz arkaya taralıydı. Kırk sekiz yaşından çok daha genç gösteriyordu.

"Tıpkı Olsson," dedi Rönn. "Özellikle yapısı ve de giysileri. Yani yağmurluğu demek istedim."

"Hmmm!" diye homurdandı Gunvald Larsson. "Arada şu fark var ki, Olsson kendi yağmurluğu için üç yıl önce bitpazarına üç yüz kuron ödedi. Oysa bu Sayın Bay kendi pardösüsü için en azından beş bin papel bastırmış olmalı. Ne var ki, Schwerin benzeri kazlar bu ayrımı yapamazlar."

"Gerçeği söylemek gerekirse, ben de yapamam bu ayrımı," dedi Rönn.

"Sana kaz olmadığını söyleyen çıktı mı?" diye hırladı Gunvald Larsson. "Tanrıya şükür, ülkede yine de az çok beğeni sahibi kişi var. Yoksa Savile Row şimdiye dek çoktan eskici dükkânlarının sıralandığı bir bitpazarına dönüşmüştü."

"Orası da neresi?" diye sordu Rönn safça.

Kollberg'in programı kokten altüst oldu. Yalnız uykuyu çoğa kaçırmakla kalsa İyi, fakat hava da eskisinden beterdi. Saat on üç otuz sıralarında Linköping'in hemen kuzeyindeki bir motele ancak varabilmişti. Bir fincan kahvenin ardı sıra Stockholm'ü aradı.

"Ne oldu?"

"51 yazında sadece dokuzunun arabası vardı," diye karşılık verdi Melander. "Ingvar Bengtsson, yeni bir Volkswagen. Rune Bengtsson, bir 49

Packard. Kent Carlsson, bir 38 DKW. Ove Eriksson, eski bir Opel Kapitân, savaş öncesi bir model. Björn Forsberg, bir 49 Ford Vadette ve... "

"Kal orda! Aynı markalı bir başkası var mı?"

"Vadette otosu olan mı? Yok."

"Öyleyse bu kadarı yeter."

"Göransson'un Morris'inin asıl rengi açık yeşildi. Bir başka renge boyatmış olabilir diye söylüyorum."

"Yaşa. Beni Martin'e bağlayabilir misin?"

"Dinle! Bir ayrıntı daha var. Göransson 51 yazında arabasını oto mezarlığına gönderdi. 15 Ağustos'ta araba trafik kayıtlarından silindi. Yani Göransson polisçe sorguya çekildikten tam bir hafta sonra."

Kollberg telefona bir teklik daha atarken, henüz ağması gerek önündeki iki yüz elli kilometre yolu sabrı taşarak düşünüyordu. Bu havada oto yolculuğu en azından birkaç saat sürerdi. Ana defteri bir gece öncesi trenle göndermediğine pişman oldu.

"Alo. Ben Başkomiser Beck."

"Selam. Firmanın işi neymiş?"

"Öğrenebildiğim kadarıyla, çalıntı mal satarmış. Bir tür tahta perdecilik. Ne var ki, asla kanıtlanamamış. İki gezgin satıcı varmış emirlerinde. Bunlar uzak taşra kentlerini dolaşıp kumaş ve benzeri şeyleri elden satarlarmış."

"Sahibi kimmiş, bunu söyle sen."

"Björn Forsberg."

Kollberg bir an düşünüp şöyle dedi;

"Melander'e söyle, yalnızca Forsberg'in üzerinde dursun. Hjelm'e de danış bakalım, ben kente dönene dek kendi ya da bir yardımcısı laboratuvarda kalabilir mi? Mutlaka incelenmesi gereken bir şey var elimde." Saat on yedi olmuş ama Kollberg henüz dönmemişti. Melander, Martin Beck'in oda kapısını tıklattı, bir elinde pipo ve öbüründe birtakım kâğıtlar, içeri girdi. Hiç bekletmeden söze koyuldu;

"Björn Forsberg, 17 Haziran 1951 tarihinde Elsa Beatrice Hâkansson adlı bir kadınla evlendi. Magnus Hâkansson adında bir işadamının biricik kızıydı. Yapı gereçleri alım ve satımıyla uğraşan adam, adını taşır firmanın tek sahibiydi. Çok varlıklı bir kişi olarak bilinirdi. Forsberg, Hollandaregatan'daki firma benzeri kirli işlerin defterlerini bir anda kapayıp ellerini yıkadı. Çok çalıştı, iktisat okudu ve de yaman bir işadamı olup çıktı. Dokuz yıl önce Hâkansson olduğu zaman, firma ve serveti tek mirasçısı olan kızına kaldı. Ne var ki, Forsberg daha 1950 ortalarında firmanın genel müdürü olmuştu bile. 1959'da Stocksund'daki villayı satın aldı. Daha o tarihlerde tahmini değeri yarım milyonun üstündeydi." Martin Beck mendiline sümkürdü:

"Kız evlenmeden ne kadar öncesinde tanıyordu?"

51 Martında Are'de tanışmış oldukları anlaşılıyor. Forsberg kış sporlarına tutkusu olan bir kişiydi. Yine de öyle aslında. Karısı da öyle. İlk görüşte aşk dedikleri biçimde birbirlerine tutuldular. Düğün tarihine dek de sürekli görüştüler. Kız evinin hiç eksilmez bir konuğuydu Forsberg. O sıra adam otuz iki ve Elsa Hâkansson da yirmi beş yaşındaydı."

Melander kâğıt değişti.

"Mutlu bir evlilik olduğu söylenebilir. Üç çocukları var. On üç ve on iki yaşlarında iki erkekle yedi yaşında bir kız. Ford Vedette arabasını düğünden hemen sonra satarak yerine bir Lincoln aldı. O zamandan bu yana düzinelerle araba değiştiregeldi."

Melander sustu ve de piposunu ateşledi.

"Hepsi bu kadar mı yani?"

"Bir şey daha. Önemli olduğunu sanıyorum. Björn Forsberg 1940'ın Finlandiya Kış Savaşı'na gönüllü olarak katıldı. Yirmi bir yaşındaydı ve burada askerlik görevini tamamlar tamamlamaz orda cepheye koştu. Babası Kristianstad'daki Wende topçu alayında bir astsubaydı. Saygıdeğer, orta sınıf bir aileden geliyordu. Savaştan hemen sonra kaderi ona yüz çevirene dek de, geleceği parlak bir genç olarak gösterilmekteydi."

"Tamam. Adamımızı bulduk galiba."

"Öyleye benzer," dedi Melander.

"Bizden kimler var burada?"

"Gunvald, Rönn, Nordin ve de Ek. Aklanma özürlerini gözden geçirelim mi?"

"Hemen," dedi Martin Beck.

56

Kollberg ancak saat on dokuzda Stockholm'e ulaşabildi. İlkin laboratuvarın yolunu tutarak garaj ana defterini teslim etti.

Hjelm bir karış suratla bozuk çaldı:

"Bizim çalışma saatlerimiz belirli ve düzenlidir. Beşte paydos!"

"Sizin büyük kişiliğinize sığınarak rica etsem, acaba..." "Tamam tamam, hadi! Çok sürmez, telefon ederim sana. Bela herifler be! Nedir istediğin? Arabanın numarası mı yalnızca?"

"Evet. Ben Kungsholmsgatan'da olacağım."

Kollberg'le Martin Beck söze koyulmaya vakit bulamadan telefonun zili çaldı.

"A 6708," dedi Hjelm kısaca.

"Harika!"

"Kolay iş. Sen bile görebilirdin."

Kollberg telefonu yerine bıraktı. Martin Beck ona soran gözlerle baktı.

"Evet. Göransson Eksjö'de Forsberg'in arabasını kullandı. Bu konuda hiç kuşku yok. Forsberg'in aklanma özürleri nasıl?"

"Zayıf. 51 Haziran'ında bir bekâr odası tutuyordu Hollandaregalart'da. O esrarlı firmanın yer aldığı aynı yapının tek odalı bir katı. İfadesinde, on gecesi Norrtalje'de olduğunu söylemiş. Aslında da öyle olmalı. Çünkü akşam yedide orda bazı kişilerle buluşmuş. Sonra, yine kendi ifadesine göre, son trenle Stockholm'e dönmüş. Gece on bir buçukta girmiş tren gara.

Arabasını da kullanım için bir satıcısına verdiğini söylemiş ve adam da bu ifadeyi doğrulamış."

"Ne var ki, Göransson'la araba değiştiğini söylememek için şeytanca bir dikkat göstermiş."

"Evet," dedi Martin Beck. "Demek Göransson'un Morris'i ondaydı. Böylece olayların akışı değişik bir görünüm kazanmakta. Arabayla bir buçuk saatte Stockholm'e rahatça geri döndü. Arabalar Hollandaregatan'in art avlusunda park edilmekteydi. Caddeden kimsenin göremeyeceği bir yer. Avluda ayrıca bir soğuk hava deposu bulunuyordu. Resmi olarak, yaz için bırakılmış, ama aslında tümü de çalıntı mal oldukları kuşku götürmez kürklerin korunup saklanması amacıyla kullanılıyordu. Arabaları neden değiştirdiler dersin?" "Bence, açıklaması çok basit. Goransson bir gezgin satıcı olduğuna göre, eli altında bolca kumaş ve diğer ıvır zıvır bulunmaktaydı. Forsberg'in Vedette'ine kendi Morris'ine yükleyeceği malın üç kat fazlasını yükleyebilirdi."

Yarım dakika için sessizce oturduktan sonra dedi ki:

"Her şey olup bitmeden Göransson'un işin farkına vardığını hiç sanmam. Döndüğü zaman olanların farkına vararak, arabanın tehlike yaratabileceğini kestirdi. İşte bu nedenle ifade verdikten hemen sonra otosunu hurdaya çıkardı."

Martin Beck sordu:

"Teresa'yla olan ilişkileri konusunda Forsberg ne demiş?"

"1950 güzünde kadını bir dans salonunda tanıdığını ve de onunla birkaç kez yattığını, ama sayısını unuttuğunu ifade etmiş. Sonra kışın, eşi olacak kızı tanıyınca, nimfomanyaklara duyduğu ilgiyi yitirdiğini sözlerine eklemiş."

"Bu ifadeyi mi kullanmış?"

"Değilse bile, benzeri sözcükler. Kadını niye öldürdü dersin? Wendel'in kitabının sayfa kenarına Stenström'ün yazmış olduğu gibi, 'kurbandan kurtulmak amacıyla,' mı?"

"Olabilir. Tüm ifade verenler, kadını başlarından atamadıklarını belirtmişler. Ve de hiç kuşkusuz, bir seks cinayeti değildi bu."

"Hayır, ama bu havayı yaratmak istedi. Sonra şansının şu inanılmaz büyüklüğüne bak ki, tanıklar arabaları birbirine karıştırdı. İşte o zaman herif pembe gözlükleri gözüne takmıştır. Yani kendini tam güvence içinde görmüştür. Tek kaygısı Goransson idi."

"Göransson'la Forsberg canciğer arkadaştılar," dedi Martin Beck.

"Stenström işe burnunu sokup da Birgersson'dan o gollük pası alana dek sütlimandı ortalık. Teresa dosyasında adı geçenlerden yalnızca Göransson'un bir Morris Minör arabası olduğunu öğrenmekte gecikmedi. Üstelik gerçek rengini de. Kendi bildiğince, çok kişiyi sorguya çekti ve de sonunda Göransson'un peşine düştü. Hiç kuşkusuz, Göransson'un birinden para aldığını kısa zamanda çaktı ve de bu paranın Teresa Camarâo' yu öldüren kişiden geldiği sonucuna vardı. Goransson giderek pireleniyor olmalıydı... Ha, unutuyordum: 8 Ekim'le 13 Kasım arası onun nerde kalmış olduğunu biliyor muyuz?"

"Evet. Klara Strand'a bağlı bir teknede. Nordin orayı bu sabah saptadı."

Kollberg başını salladı:

"Göransson'un er geç kendisini katile götüreceğini kafaya koyan Stenström, gün sektirmeksizin onu gölgeler olmuştu. Hem de öyle sanıyorum ki, gizlisiz saklısız, açıkça. Yanılmadığını şimdi anlıyoruz. Buna karşın, sonuç kendi açısından hiç de başarılı olmadı. Böyle davranacak yerde, elini çabuk tutup Smaland yolculuğunu gerçekleştirmiş olsaydı... "

Kollberg sustu. Martin Beck sağ elinin baş ve işaret parmakları arasına aldığı burun kemerini derin düşünceler içinde ovuşturdu.

"Evet, her şey birbirine uygun düşüyor," dedi en sonunda. "Ruhbilimsel açıdan da üstelik. Çünkü Teresa cinayetinin yasal olarak zamanaşımına uğraması ve de dosyanın hiç açılmamak üzere mühürlenmesi için dokuz yıl ister daha... Sonra, normal sayılmak gerekir, bir kişi ancak cinayet gibi ağır bir suçtan yakayı ele vermemek için bu tür delice bir girişimi göze alabilir. Kaldı ki, Forsberg'in yitirecek çok şeyi var."

"13 Kasım gecesi ne yaptığım biliyor muyuz?"

"Evet. Kendisi için büyük tehlike olmaya başlayan StenströmTe Göransson'un da içinde bulundukları otobüsün tüm yolcularını doğradı. Ne var ki, bu cinayetleri işleyecek fırsata sahip olduğundan öte bir şey bilmiyoruz şimdilik."

"Bunu nerden biliyoruz?"

"Gunvald korkunç adam. Ne yapıp edip, Forsberg'in Alman hizmetçisini kaçırmayı başardı. Her pazartesi akşamı kız izinli. El çantasında taşıdığı güncesine bakılırsa, on üçü on dörde bağlayan geceyi sevgilisi delikanlıyla birlikte geçirmiş. Yine aynı kaynaktan öğrendiğimize göre, Bn. Forsberg kadınlar arası bir yemekli toplantıya katıldığı için o gece evde değilmiş. Sonuç olarak, Forsberg'in evde bulunması gerektiği sanılmakta. İlke de şu, çocukları asla tek başlarına bırakmazlarmış. Kural."

"Nerde şimdi o? Hizmetçi kız?"

"Burada. Bu gece alıkoyacağız."

"Herifin akıl dengesi konusunda ne düşünüyorsun?" diye sordu Kollberg.

"Herhalde çok bozuk. Çöküntünün eşiğinde."

"Sorun şu." dedi Kollberg. "Onu tutuklamak için yeterli delil var mı elimizde?"

"Otobüs için yok," diye karşılık verdi Martin Beck. "Bu büyük fiyasko olur. Ne var ki, Teresa Camarâo cinayetinin sanığı olarak tutuklayabiliriz. Elimizde, oto hakkında fikri değişmiş bir görgü tanığı ve de daha birtakım yeni gereçler var."

"Ne zaman?"

"Yarın sabah."

"Nerde?"

"Ofisinde. İçeri adımını atar atmaz. Eşini ve çocuklarını işe bulaştırmak gereksiz. Hele her an bir çılgınlık yapabileceği göz önünde tutulursa."

"Nasıl?"

"Olabildiğince sessiz sedasız. Ne vuruşma ne de kapı kırma?

Kollberg son sorusunu yöneltmeden önce bir an düşündü: "Kimler?"

"Ben ve Melander."

57

Mermer tezgâhın ardındaki telefon santralının başında oturan sarışın, Martin Beck ve Melander'in bekleme odasına girmesiyle tırnak törpüsünü elinden bıraktı.

BJörn Forsberg'in işyeri Kungsgatan'da, hemen Stureplan'a yakın bir kapının altıncı katındaydı. Dördüncü ve beşinci katları da yine firma işgal etmekteydi. Saat henüz dokuzu beş geçiyordu ve de Forsberg'in genellikle dokuz buçuktan önce gelmediğini biliyorlardı.

"Ama sekreteri nerdeyse burada olur," dedi santralci kız. "Eğer isterseniz, oturup bekleyin."

Odanın öte yanında, çıtıpıtı sarışının göz alanı dışında, alçak bir cam masanın çevresinde toplaşmış bir sayıda koltuk duruyordu. Adamlar paltolarını astılar ve de bu koltuklardan ikisine geçip oturdular.

Bekleme odasına bakan altı kapının hiçbirinin üstünde levhaları yoktu. Bir tanesi de aralık durmaktaydı. Martin Beck kalktı, kapıdan içeri başını uzattı ve de ansızın gözden kayboldu. Melander piposuyla tütün kesesini çıkardı, piposunu doldurup bir kibrit çaktı. Martin Beck geri geldi ve yerine oturdu.

Sessizce oturup beklediler. Zaman zaman santralci kızın sesi ve de telefon hattı bağlarken anahtar tablosunun çıkardığı zırıltı duyuluyordu. Bundan öte tek ses trafiğin boğuk gürültüsüydü. Martin Beck, İndustria'nın geçen yıldan kalma bir sayısının sayfalarını çevirmekteydi. Melander, ağzında piposu ve de gözleri yarı kapalı, ardına yaslanmıştı.

Dokuzu yirmi geçe dış kapı açıldı ve bir kadın içeri girdi. Kürk manto ve yüksek ökçeli deri çizmeler giymişti. Kolunda koskoca bir el çantası takılıydı.

Santralci kızı başıyla şöyle bir selamlayıp, yarı açık kapıdan yana hızlı hızlı yürüdü. Bu arada, adımlarını yavaşlatmaksızın, koltuktaki adamlara

ifadesiz bir bakış fırlatmaktan da geri kalmadı. Sonra kapıyı ardından çarptığı gibi kapadı.

Bir yirmi dakika daha geçmişti ki, Forsberg gözüktü. Giyimi bir gün öncesinin aynıydı. Hareketleri canlı ve güçlüydü. Tam pardösüsünü çıkarmış asıyordu ki, gözleri Martin BeckTe Melander'e takıldı. Hareketin ortasında bir an duraklar gibi oldu. Ama çabucak toparlandı, pardösüyü çengele asıp onlardan yana yürüdü.

Martin Beck'le Melander birlikte kalktılar. Björn Forsberg hesap sormaya hazırlanır bir tavır takınarak tek kaşını havalandırdı. Konuşmak için ağzım açmıştı ki, Martin Beck elini uzatıp şöyle dedi:

"Başkomiser Beck. Bu bay da Dedektif Komiser Melander. Sizinle bir konuda görüşmek istiyorduk." Björn Forsberg her ikisiyle de el sıkışarak:

"Elbette," dedi. "Kapımız sizlere her zaman için açıktır. Lütfen buyrun."

Girmeleri için kapıyı onlara açık tutan adam çok sakin ve de denebilir ki, oldukça neşeli görünüyordu. Sekreterini başıyla selamladı ve şöyle dedi:

"İyi günler, Miss Sköld. Sizinle daha sonra görüşürüm. Şimdi kısa bir süre bu Sayın Baylarla özel olarak ilgilenmem gerek."

Onları geniş, apaydınlık ve de beğeniyle döşenmiş şahane ofisine aldı. Kurşun mavisi uzun tüylü bir halı tabanı duvardan duvara kaplıyordu. Üstü boş duran büyük çalışma masası pırıl pırıldı. Deri kaplı kapkara sallantılı koltuğun yanı başında bir küçük masa, üstünde iki telefon, bir diktafon ve de bir iç konuşum aygıtı durmaktaydı. Geniş pencere çıkıntısı üzerinde gümüş çerçeveli dört resim yer alıyordu: Eşi ve üç çocuk, tki pencere arası duvarda yağlıboya bir portre, herhalde kayın pederi, asılıydı. Oda bunların yanı sıra bir kokteyl kabini, üstünde duran tepsiye kristal sürahiyle su bardakları dizili bir konferans masası, bir kanepe, iki koltuk, raflarında cilt cilt kitapların ve de antika birtakım Çin heykelciklerinin yer aldığı sürme cam kapılı bir kitaplık ve duvarın içine sağlamca yerleştirilmiş bir kasa içermekteydi.

Martin Beck bütün bunları kapıyı ardından kaparken gördü. Aynı anda kararlı adımlarla masasına yönelen Björn Forsberg de gözünden kaçmamıştı.

58

Sol elini masanın üstüne dayayan Forsberg, hafifçe öne eğildi, sağ yandaki çekmeyi açtı ve de elini içine soktu. Eli yeniden göründüğünde, parmakları bir tabancanın kabzasını sıkmaktaydı.

Ağırlığını taşıyan sol elini masadan çekmeksizin, tabancanın namlusunu kaldırıp açık ağzına doğrulttu, olabildiğince içeri sürdü, kara-mavi çeliği dudakları arasına kıstırarak tetiğe asıldı. Bu süre içinde dimdik Martin Beck'e bakmaktaydı. Gözlerinden cıvıl cıvıl neşe taşıyordu.

Olay öylesine çabuk olmuştu ki, Björn Forsberg masanın üstüne devrilip yayılakaldığında, Martin BeckTe Melander henüz odanın orta yerine varmışlardı.

Tabanca ateşe hazır durumdaydı ve de horoz fişek yatağının üstüne düşerken keskin bir çıtırtı duyulmuştu.

Ne var ki, delikten döne döne fırlaması gereken, sonra da Björn Forsberg'in ağız tavanını parçalayıp beyninin büyük bölümünü başının ardından dışarı püskürtmesi beklenen kurşun asla namluyu terk etmedi. Daha önce şarjörde bulunan diğer beş kardeşiyle birlikte fişeğin tunç kovanındaydı ve de Martin Beck'in sağ pantolon cebinde kuzu kuzu yatıyorlardı.

Martin Beck fişeklerden birini çıkardı. Parmakları arasında evirip çevirdi ve kapsülün bakır zarfı çevresine zımbalanmış yazıyı okudu: METALLVERKEN 38 SPL. Fişek İsveç yapımıydı ama tabanca Amerikan malıydı. Bir Smith and Wesson 3B Spesyal, yapım yeri Springfield, Massachusetts.

Björn Forsberg, yakışıklı yüzü pürüzsüz masaya dayalı ve kolları iki yana açık, gökten düşme bir kartal gibi yatıyordu. Tüm bedeni tir tir titremekteydi. Birkaç saniye sonra yere kaydı ve de çığlık çığlığa haykırır oldu.

Melander hiç istifini bozmadan:

"Bir cankurtaran çağırsak iyi olur," dedi.

İşte Rön böylece, teybiyle birlikte bir kez daha Karolinska Hastanesi'nin bir karantina koğuşunda oturmaktaydı. Ne var ki, bu sefer cerrahi bölümünde değil de, ruh sağlığı kliniğinde bulunuyordu. Üstelik yanında o manyak Ullholm yerine arkadaşı Gunvald Larsson vardı.

Björn Forsberg'e yatıştırıcı iğneler yanında diğer birtakım başka başka ilaçlar da verilerek çok değişik tedavi yöntemleri uygulanmıştı. Hastanın ruh sağlığıyla ilgilenen doktor, birkaç saattir odadan ayrılmıyordu. Gel gör ki, hastanın ağzından tek söz çıkagelmekteydi: "Niye ölmeme izin vermediniz?"

Bunu peş peşe yineleyip durmuştu. İşte şimdi bir kez daha söyledi:

"Niye ölmeme izin vermediniz?"

"Evet, niye izin vermedik sanki?" diye homurdanan Gunvald Larsson'a doktor sertçe baktı.

Doktorlar, Forsberg'in ölüm yüzdesinin gerçekten büyük olduğunu belirtegelmeselerdi, şimdi her iki dedektif de burada bulunmayacaktı. Dehşetli bir şok geçirdiğini açıklamışlar, bu nedenle kalbinin çok zayıf ve de sinirlerinin tam laçka durumda olduğunu bildirmişlerdi. Sonunda, bilimsel inceleme ve kararı, genel durumunun hiç de göründüğü kadar kötü olmadığını söyleyerek bir sonuca bağlamışlardı. Ancak yine de bir kalp krizi yaşamına her an son verebilirdi.

Rönn, adamın genel durumu konusunda ileri sürülen bu yorumlara kafasında bir anlam vermek için çalışıyordu.

Forsberg yineledi:

"Niye ölmeme izin vermediniz?"

Gunvald Larsson böğürür gibi karşılık verdi:

"Sen niye Teresa Camarâo'nun yaşamasına izin vermedin?"

"Çünkü bunu yapamazdım. Ondan mutlaka kurtulmalıydım."

"Yaaa!" dedi Rönn sabırsızca. "Niye mutlaka kurtulmalıydın?"

"Başka çarem yoktu. Her şeyi, tüm yaşamımı bir anda yıkabilirdi."

"Sanki şimdi çok yerinde," diye homurdandı Gunvald Larsson.

Doktor ters bakışını yineledi.

"Ah, anlamıyorsunuz," diye yakındı Forsberg. "Ona bir daha hiç dönmemesini söylemiştim. Durumum bozuk olduğu halde, bol bol para vermiştim. Ama yine de... " Rönn candan bir sesle sordu:

"Nedir söylemek istediğin?"

"Ama yine de peşimden ayrılmadı. O akşam eve döndüğümde, yatağımda uzanmış yatıyordu. Çırçıplak. Yedek anahtarı nerde sakladığımı bildiği için, kapıyı açıp girmişti. Oysa karım... nişanlım gelecekti on beş dakika sonra. Başka çıkar yol yoktu."

"Peki, sonra?"

"Kürklerin durduğu aşağıki soğuk bava deposuna taşıdım onu."

"Birinin onu orda bulmasından korkmuyor muydun?" "Oranın yalnızca iki anahtarı vardı. Biri bende, öbürü de Nisse Göransson'da dururdu. Kaldı ki, Nisse yoldaydı." Rönn sordu:

"Onu kaç gün orda bıraktın?"

"Beş gün. Yağmur bekliyordum."

Gunvald Larsson taşı gediğine koydu:

"Bilirim, sen yağmurseversin."

"Niçin anlamak istemiyorsunuz? Çılgının tekiydi o. Bir dakikada tüm yaşamımı kökten yıkması işten değildi. Tasarladığım her şeyi."

Rönn kendi kendine başını salladı. Her şey yolunda gidiyordu.

Gunvald Larsson damdan düşercesine sordu: "Tomson tabancayı nerden buldun?" "Savaş dönüşü yurda getirmiştim." Forsberg yattığı yerde bir an sustu. Sonra övünçle ekledi:

"Onunla üç Bolşevik geberttim." Gunvald Larsson saf pozunda sordu: "isveç malı mıydı?" "Yok, Fin. Suomi model 37." "Peki, şimdi nerde?"

"Kimsenin asla bulamayacağı bir yerde." "Suyun dibinde mi?"

Forsberg başını salladı. Derin düşüncelere dalmış görünüyordu.

Rönn bir süre sonra sordu:

"Nils Erik Göransson'u sever miydiniz?"

"Ah, Nisse bir taneydi. Çok iyi çocuktu. Ona bir baba gibiydim."

"Ama yine de öldürdünüz."

"Varlığımı tehdit ediyordu. Ailemi. Üstüne titrediğim, uğrunda yaşadığım her şeyi. Onlarsız yapamayacağım her kavramı. Elinde değildi. Ama çabuk ve acısız bir son getirdim ona. Sizlerin burada bana çektirdiğiniz gibi, işkence uygulamadım."

Rönn sordu:

"Teresa'yı öldürenin siz olduğunu Nisse biliyor muydu?"

Uysal tavrını bozmaksızın, baştan beri sakin sakin konuşmaktaydı.

"Anladı," diye karşılık verdi Forsberg. "Nisse aptal değildi. Hem de iyi bir arkadaştı. Evlendikten sonra ona on bin kuron ve yepyeni bir araba verdim. Ve de sonsuza dek ayrıldık."

"Sonsuza dek mi?"

"Evet. Bir daha ne gördüm, ne de duydum, geçen sonbahara dek. Telefon edip, birinin gece gündüz kendisini izlediğini bildirdi. Korku içindeydi ve de para gereksiniyordu. Ona yine para verdim. Yurtdışına gitmesi için gönlünü yapmaya çalıştım."

"Ama gitmedi mi?"

"Hayır. Canından bezmiş gibiydi. Üstelik korku iliklerine işlemişti. Kuşku çeker bir durum yaratmış olacağını düşünüyordu."

"Ve bunun üzerine onu öldürdünüz."

"Zorunluydum. Durumu kurtarmanın başka yolu yoktu. Yoksa, benim varlığımı tehlikeye düşürecekti.

Çocuklarımın geleceğini. İşimi. Her şeyimi. Bile isteye değil, ama zayıf, güvenilmez ve de en önemlisi yılgındı. Er veya geç korunmak için ayaklarıma kapanacağını biliyordum. Ocağıma düşecekti ve de böylece ocağıma İncir dikecekti. Ya da yakasını polise kaptıracak ve bülbül gibi ötecekti. Uyuşturucu madde tutkunu, zayıf ve güvensiz bir kişiydi. Hayır hayır, bırakamazdım! Bildiği her şeyi ağzından alana dek polis ona işkence edecekti."

"Polisin insanlara işkence etme alışkanlığı yoktur," dedi Rönn usulca.

Forsberg ilk kez başını çevirdi. El ve ayak bilekleri karyola demirine sıkıca bağlıydı. Gözlerini Rönn'e dikerek dedi ki:

"Bunun adı nedir?"

Rönn gözlerini önüne eğdi.

"Otobüse nerden bindin?" diye gürledi Gunvald Larsson.

"Klarabergsgatan'dan. Ahlens durağı." "Oraya nasıl gittin?"

"Arabayla. Otomu ofisin önüne park ettim. Orda özel bir yerim vardır benim."

"Göransson'un hangi otobüse bineceğini nerden biliyordun?"

"Bana telefon etmiş ve talimatını almıştı."

"Ne hınzırsın be!" diye homurdandı Gunvald Larsson.

"Sözün kısası, öldürülmesi İçin ne yapmak gerektiğini söyledin ona."

"Niçin anlamıyorsunuz? Seçeneğim yoktu diyorum size. Diğeri nedir? Kaldı ki, çok insancıl bir yoldan yaptım bunu. Hiçbir şeyin farkında bile olmadı."

"İnsancıl ha? Sen insan mısın? Bir. Onun yerinde miydin? İki."

"Neden beni kaderimle baş başa bırakıp gitmiyorsunuz?"

"Bunun da sırası gelecek. Sen ilkin insancıl otobüs işini anlat."

"Olur. Sonra çekip gidecek misiniz? Söz mü?"

Rönn gözlerini Gunvald Larsson'a kaldırarak onun yerine konuştu:

"Evet. Gideceğiz."

"Pazartesi günü Nisse beni işyerimde telefonla aradı. Çok umarsız durumdaydı ve de kendisini izleyen adamın bir an olsun peşinden ayrılmadığını söyledi. Dayanma gücünü tükettiğini o zaman kestirdim. Eşimle hizmetçinin akşam evde olmayacaklarını biliyordum. Üstelik hava da uygundu. Çocuklarsa her zaman erken yatarlar. Böylece ben..."

"Evet?"

"Böylece ben, kendisini izleyen adamı gözlerimle görmek istediğimi söyledim Nisse'e. Onu peşine takıp Djurgârden'e çekecek ve bir çift katlı otobüsün durağa gelmesini bekleyecekti. Sonra ön sıralarına oturacağı bu otobüsle hattın sonuna dek gidecekti. Yola çıkmadan on beş dakika önce de beni ofisteki direkt numaramdan arayacaktı. Dokuzdan hemen sonra evden çıktım, arabayı park ettim, ofise çıkıp bekledim. Işıklan yakmamıştım. Anlaştığımız gibi telefon etti. Aşağı indim ve otobüsü bekledim."

"Yeri daha önceden kestirip karara varmış mıydınız?" "Günün daha erken saatinde tüm güzergâhı otobüsle devrederken seçegelmiştim. Doğrusu, biçimli bir noktaydı. Çevrenin pek kalabalık olacağını sanmıyor, hele yağmur süregellrse kimseciklerin bulunmayacağını düşünüyordum. Tahminimce, son durağa kalsa kalsa ancak çok az sayıda yolcu kalacaktı. Elbette ki, otobüste yalnızca Nisse, onu izleyen adam, şoför ve de herhangi bir yolcudan öte kimsenin bulunmaması en iyisi olurdu."

"Biri daha mı?" diye atıldı Gunvald Larsson. "O yolcu da kim ola?"

"Kim olursa. Sadece görünüşü kurtarmak için yemlik." Rönn, oturduğu yerde öfkesinden patlayacak gibi şişen Gunvald Larsson'a bakarak başını sarsaladı. Sonra karyolaya bağlı adama dönüp sordu:

"Neler duydunuz?"

"Kolay değil. Zor kararlar vermek her zaman için sarsıcı bir denemedir. Ne var ki, gerçekleştirecek olduğum şeyi bir kez kafaya koydum mu?..

Sözü havada bıraktı.

"Çıkıp gitmek için söz vermediniz miydi?" diye sordu. "Söz vermek başka, yerine getirmek başka," dedi Gunvald Larsson.

Forsberg gözlerini ona dikerek acı acı sızlandı:

"Ne biçim adamlarsınız? İşiniz gücünüz bana işkence yapıp, yalan söylemek. Utanmıyor musunuz? Bir de polis olacaksınız. Yalancılar!"

"Kes yaygarayı ulan! Şimdi dilini kökünden koparırım ha!" diye gürledi Gunvald Larsson. "Bu odada tek yalancı ben değilim. GöranssonTa Dedektif Stenström'ü öldürmeyi haftalarca öncesinden kafaya koymuştun, tamam mı? Konuş! Tamam mı?" "Tamam, tamam!" "Stenström'ün polis olduğunu nasıl anladın?"

"Daha erken bir tarihte onu gözlemiştim. Nisse'nin haberi olmaksızın."

"Yalnız çalıştığını nerden kestirdin?"

"Kolay. Çünkü nöbet devretmiyordu. Böylece kendi hesabına çalışmakta olduğu izlenimini edindim. Herhalde toy bir polis, kendine gelecek hazırlıyor, diye düşündüm."

Gunvald Larsson yarım dakika kadar sessiz kaldıktan sonra sordu:

"Üstüne kimliğini belirtici hiçbir şey almaması konusunda Göransson'un kulağım iyice büktün mü?"

"Evet. Daha ilk telefon ettiğinde bu konuda kendisine kesin emir vermiştim."

"Otobüs kapılarını çalıştırmayı nerden öğrendin?" "Şoförlerin hareketlerini dikkatlice izlemiştim. Öyle olduğu halde, az kaldı her şeyi yüzüme gözüme bulaştırıyordum. Yanlış tür bir otobüstü."

"Otobüsün neresinde oturdun? Yukarda mı ya da aşağıda mı?"

"Yukarda. Çoğa kalmadan tek yolcu bendim orda." "Sonra da Tomson tabanca elinde, basamaklardan aşağı mı indin?"

"Evet. Nisse ve arka yerde oturan diğerlerinin görmemesi için de ardıma saklamıştım. Ama yine de, içlerinden biri ayağa fırladı. Kişi her durum için hazırlıklı olmalı, değil mi ya?"

"Ya tutukluk yapsaydı? Bizim zamanımızda bu külüstürler tutukluk bir yana, geri bile teperlerdi."

"Tıkır tıkır çalıştığını biliyordum. Eski dosttuk onunla. Huyunu suyunu iyi bilirdim silahımın. Kaldı ki, ofise götürmeden önce sıkı bir denetimden geçirdim."

"Tomson'u işyerine ne zaman götürdün?"

"Yaklaşık bir hafta öncesi."

"Ya biri bulsaydı onu orda? Bundan çekinmedin mi?" Kibirle kasılan Forsberg,

"Kimin haddine düşmüş benim çekmecelerimi karıştırmak," dedi. "Kaldı ki, sıkı sıkıya kilitlemiştim." "Daha önce nerde bulunduruyordun?"

"Tavan arasında duran kilitli bir bavulda. Diğer savaş ganimetlerimle birlikte."

"Bunca adamı öldürdükten sonra hangi yoldan kaçtın?"

"Norra Stationsgatan boyunca doğuya yöneldim, Haga Havayolları terminalinin önünden bir taksiye bindim, ofis dışındaki özel yerde duran arabama atladım ve de Stocksund yolunu tutup eve geldim."

"Ve de Tomson'u yolda cup! diye suya attın," dedi Gunvald Larsson. "Tatlı canım hiç üzme. Külüstürünü bulacağız."

Forsberg karşılık vermedi.

Rönn uysal tavrıyla yineledi:

"Neler duydunuz? Parmağınız tetiğe gittiğinde ve onca insanın üstüne kurşun yağdırdığınızda?"

"Bak! Kendimi, ailemi, yuvamı ve firmamı savunuyordum. Sen elinde silahla, on beş saniye sonra düşman dolu bir sipere saldıracağını bilerek, hiç bekledin mi? Söyle, hiç bekledin mi?"

"Hayır," diye cevapladı Rönn. "Hiç beklemedim." "Öyleyse hiçbir şey bilemezsin!" dedi Forsberg. Bağlarından kurtulmak için çırpınıyor, bas bas bağırıyordu: "Konuşmaya hakkın yok! Fikir yürütemezsin! Senin gibi bir sersem beni nasıl anlayabilir? Lapacılar!... Süt kuzuları!"

Bağırtıya içeri giren doktor,

"Tamam. Yine ipin ucunu kaçırdı," diye söylendi. "Şimdi yeniden tedaviye alınmalı."

Zile bastı, iki erkek hastabakıcı girdi. Tekerlekli karyolasında odadan çıkarılırken, o daha avaz avaz sövgü yağdırıyordu.

Rönn teybi durdurup, toparlama hazırlığına koyuldu. Gunvald Larsson koridora bakarak ansızın mırıldandı:

"Ulan, şu hergeleyi bana bıraksalardı, kendi ellerimle sıkardım gırtlağını ya!" "Ne?"

"Şimdiye dek kimseye söylemediğim bir şey açıklayacağım sana," diyen Gunvald Larsson içini dökmeye başladı. "Bizim işte yakayı ele veren gariplere inan ki, çoğu kez acırım. Doğduklarına pişman, birtakım kara yazgılı kişilerdir onlar. Açmazlara düşmeleri, yaşamlarını cehennem kuyularında sürdüregelmeleri kendi suçları değildir. Dahası, nedenini bile anlayamazlar. Şu herif gibiler var ya, işte bu zavallıların yaşamını paramparça edip köpeklerin önüne atan onlardır. Yalnızca paralarını, evlerini, ailelerini ve de sosyal durum dedikleri kirli çamaşırlarını düşünen pis domuzlar. Kasalarında birkaç demet kâğıt parçası bulundurdukları için çevrelerine hava basıp başkalarının yaşamıyla oynama yetkisini kendilerinde görenler. Bu soysuzlardan binlerce var. İt sürüsü gibi, tükenmek bilmezler ve büyük çoğunluğu da Portekizli orospuların gırtlağını sıkıp boğacak denli akılsız değildir. İşte bu nedenle ele geçmezler. Onlara uzanamayız. Biz ancak kurbanlarını götürür, bu zavallılarla uğraşırız. Bizim şu sersemi kuraldan ayrı tutmak gerek."

"Hmmm! Kim bilir? Belki haklısın." dedi Rönn.

Odadan çıktılar. Koridorun öte ucundaki bir kapının önünde, bacaklar iki yana ayrık ve kollar göğüste kavuşuk. Üniformalı bir çift devriye polisi duruyordu. Gelenleri görünce, toparlandılar.

"Ulan, yine mi siz çıktınız karşıma!" diye gürledi Gunvald Larsson. Sonra daha yumuşak bir sesle ekledi: "Ha, evet. Öyle ya, bu hastane Solna'da." "Tebrikler, Komiserim. Sonunda canavarı yakaladınız," dedi Kvant.

"Evet. Yüzümüzü ak ettiniz. Sağolun." diyerek yağ satımına katıldı Kristiansson.

"Biz bir şey yapmadık," diye homurdandı Gunvald Larsson. "Aslında işi Stenström çözüme kavuşturdu. Onur yalnızca onundur."

Yaklaşık bir saat sonrası, Martin BeckTe Kollberg Kungsholmsgatan merkezinin bir odasında oturmuş, karşılıklı kahve içiyorlardı.

"Teresa cinayetini gerçekte Stenström çözdü, başkası değil," dedi Martin Beck.

"Evet," diye katıldı Kollberg. "Ama yine de, akılcı bir yoldan çözdüğü söylenemez. Kimseye çıtlatmaksızın, kendi bildiğince çalışması. Hele ardında en küçük bir kâğıt parçası bile bırakmamış olması, polislik değil. Tuhaf! Bu çocuk büyümeden öldü gitti."

Telefon çaldı. Martin Beck cevapladı.

"Alo, ba... Ben Mansson."

"Nerdesin?"

"Şu sıra Vastberga merkezindeyim. O eksik sayfayı buldum."

"Nerde?"

"Stenström un masasının üstünde. Bloknotun altında." Martin Beck sessiz kaldı.

Mansson küçümser bir tonda yeniden söze koyuldu: "Yanılmıyorsam, burasını aradığını söylemiştin. Neyse, olur böyle şeyler. Bir de..." "Evet?"

"Kalemle bir iki not almış sayfanın üstüne. Sağ üst köşede şöyle bir yazı var: 'Teresa dosyasına yerleştirilecek.' Ve de sayfanın en altına bir ad çiziktirmiş: 'Björn Forsberg.' Bitiminde bir soru işareti. Bir anlam taşıyor mu bunlar bizce?"

Martin Beck soruyu karşılıksız bıraktı. Telefon alıcısı elinde, koltukta oturakaldı. Sonra bir gülmedir tutturdu.

-SON-

DİP NOTLAR

1

Cinayet İnceleme Dedektifi.

2

Argoda ve polis dilinde her tür uyuşturucu madde.

3

Martin Beck Dizisi - BALKONDA BİR ADAM VARDI

4

Martin Beck Dizisi - BALKONDA BİR ADAM VARDI

5

Argoda"aptal, salak, sersem, manyak" anlamında kullanılan bir sözcüktür..